

URZĄD STATYSTYCZNY W BYDGOSZCZY

Raport z wyników w województwie kujawsko-pomorskim

Narodowy Spis Powszechny
Ludności i Mieszkań 2011

BYDGOSZCZ 2012

AUTORZY OPRACOWANIA I REDAKCJA MERYTORYCZNA

Zespół pracowników K-POBR w składzie:

*Paulina Goldiszewicz-Cyl, Małgorzata Górka, Anna Hoffmann, Dariusz Klamecki,
Agnieszka Krautforst-Kłoszewska, Ewa Liminowicz, Bożena Małecka, Magdalena Miśko,
oraz Piotr Kacprowicz – Wydział Badań Ankietowych*

REDAKCJA TECHNICZNA, KOREKTA, SKŁAD I GRAFIKA KOMPUTEROWA

Bożena Małecka, Jacek Pruski

pod kierunkiem

Małgorzaty Rybak

– kierownika Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Badań Regionalnych

**Przy publikowaniu danych US
prosimy o podanie źródła**

Publikacja dostępna również
na CD-ROM i w Internecie

ISBN 978-83-62131-52-5

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy ul. Konarskiego 1-3, 85-066 Bydgoszcz,
tel. 52 3669-390, fax 52 3669-356; internet <http://www.stat.gov.pl/bydgosz>
e-mail: SekretariatUSBGD@stat.gov.pl

Druk:

Urząd Statystyczny w Olsztynie – ul. Kościuszki 78/82, 10-950 Olsztyn
Nakład: 90 egz.

Cena 20,00 zł

Przedmowa

Przekazuję Państwu pierwsze opracowanie z serii przedstawiającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 dla województwa kujawsko-pomorskiego, przeprowadzonego w dniach 1 kwietnia – 30 czerwca 2011 r.

Informacje zebrane w publikacji pozwolą na dokonanie analizy zmian demograficznych oraz społeczno-ekonomicznych, jakie zaszły na przestrzeni lat 2002-2011. Na stronach *Raportu z wyników w województwie kujawsko-pomorskim* znaleźć można objaśnienia metodologiczne dotyczące metod przeprowadzania spisu, technik pozyskiwania oraz opracowywania danych.

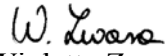
W ostatnim spisie powszechnym wykorzystano rejestry i systemy informacyjne administracji publicznej, a w obszarze wybranych tematów przeprowadzono badanie reprezentacyjne. NSP 2011 był pierwszym powszechnym badaniem realizowanym wyłącznie przy wykorzystaniu formularzy elektronicznych. Oprócz wywiadów bezpośrednich prowadzonych przez rachmistrzów, w spisie zastosowano dwie nowe metody zbierania danych: wywiad telefoniczny oraz samospis internetowy.

Zasadniczą część stanowią opisy, zestawienia tabelaryczne oraz wykresy przedstawiające sytuację społeczno-ekonomiczną ludności, migracje, strukturę narodowo-etniczną oraz stan zasobów mieszkaniowych w województwie kujawsko-pomorskim na dzień 31.03.2011 r. i niejednokrotnie w odniesieniu do wyników NSP 2002. Na końcu zamieszczono aneks tabelaryczny zawierający szczegółowe dane o województwie i powiatach.

Sukcesywnie ukazywać się będą kolejne publikacje zawierające szczegółowe informacje z poszczególnych dziedzin pozyskane podczas spisu.

W dobie szybkiego rozwoju społeczno-gospodarczego regionów posiadanie szczegółowych danych statystycznych jest niezbędne m.in. w procesie zarządzania, realizacji programów i strategii rozwoju, koordynacji prowadzonych polityk społecznych, pozyskiwania i wykorzystywania środków europejskich.

Wyrażam nadzieję, że informacje przedstawione w niniejszym opracowaniu, jak również w kolejnych publikacjach pospisowych, stanowiąc będą źródło wiedzy demograficznej oraz wsparcia metodologicznego, zarówno dla przedstawicieli władz samorządowych, jak i kadry naukowej, a także osób indywidualnych zainteresowanych tematyką ludnościową.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego

Wioletta Zwara

SPIS TREŚCI	str.
Przedmowa	3
Rozdział I. UWAGI OGÓLNE	7
1. Podstawa prawna, termin i zakres podmiotowy spisu ludności i mieszkań w 2011	7
2. Podstawowe cele spisu	8
3. Zakres tematyczny spisu	9
4. Organizacja spisu	10
5. Spis próbny	13
Rozdział II. METODOLOGIA SPISU LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011	16
1. Źródła danych	16
2. Prace przygotowawcze do spisu	16
3. Badanie pełne	18
4. Badanie reprezentacyjne	19
5. Spis osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz osób bezdomnych	25
6. Formularze wykorzystywane w spisie w 2011 r.	26
7. Spis kontrolny	27
8. Techniki pozyskiwania danych (metody CAxI) oraz zbiory danych wynikowych	27
9. Łączenie danych pozyskiwanych z różnych źródeł	29
10. Uogólnianie wyników badania reprezentacyjnego	33
Rozdział III. WAŻNIEJSZE DEFINICJE I POJĘCIA SPISOWE	35
Rozdział IV. UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW SPISU	48
Rozdział V. STAN I STRUKTURA DEMOGRAFICZNA LUDNOŚCI	51
1. Stan ludności	51
2. Ludność według płci i wieku	54
3. Ludność według stanu cywilnego	58
Rozdział VI. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA LUDNOŚCI	63
1. Poziom wykształcenia	63
2. Osoby niepełnosprawne	67
3. Ludność według źródeł utrzymania	72
Rozdział VII. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI	78
Rozdział VIII. ZASOBY MIGRACYJNE	89
1. Kraj urodzenia	89
2. Obywatelstwo	91

Rozdział IX. MIGRACJE ZAGRANICZNE NA POBYT CZASOWY	94
1. Imigranci przebywający w województwie kujawsko-pomorskim czasowo	94
2. Emigranci z województwa kujawsko-pomorskiego przebywający czasowo za granicą	96
Rozdział X. STRUKTURA NARODOWO-ETNICZNA LUDNOŚCI	98
1. Przynależność narodowo-etniczna ludności	98
2. Język używany w domu	100
Rozdział XI. ZASOBY MIESZKANIOWE	101
1. Stan i rozwój zasobów mieszkaniowych	101
2. Forma własności mieszkań	103
3. Wiek mieszkań i ich wyposażenie	103
ANEKS TABELARYCZNY	105
WYKRESY I MAPY	
Ludność według płci i wieku	54
Współczynnik feminizacji	55
Gęstość zaludnienia	55
Ludność według ekonomicznych grup wieku	62
Współczynnik obciążenia demograficznego w 2011 r.	62
Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego i faktycznego w 2011 r.	63
Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci i stanu cywilnego faktycznego w 2011 r.	63
Ludność w wieku 13 lat i więcej kontynuująca naukę według płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.	67
Osoby niepełnosprawne w 2011 r.	70
Ludność według miejsca zamieszkania i głównego źródła utrzymania	76
Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w latach 2002 i 2011	77
Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem co najmniej średnim według powiatów w latach 2002 i 2011	77
Ludność według głównego źródła utrzymania według powiatów w 2011 r.	78
Ludność utrzymująca się z emerytur i rent według powiatów w 2011 r.	78
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.	80
Wskaźnik zatrudnienia oraz stopa bezrobocia według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2011 r.	82
Struktura bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy i wieku w 2011 r.	86
Struktura biernych zawodowo według wybranych przyczyn bierności w 2011 r.	87
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i grup wieku w 2011 r.	88
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i poziomu wykształcenia w 2011 r.	88
Wskaźnik zatrudnienia według powiatów w 2011 r.	89

Stopa bezrobocia według powiatów w 2011 r.	89
Ludność urodzona w Polsce i za granicą według płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.	90
Ludność urodzona za granicą według grup wieku w 2011 r.	90
Ludność urodzona za granicą według krajów urodzenia w 2011 r.	91
Ludność urodzona za granicą według powiatów zamieszkania w 2011 r.	91
Ludność według obywatelstwa, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.	93
Ludność z niepolskim obywatelstwem według grup wieku w 2011 r.	93
Ludność z niepolskim obywatelstwem według kraju obywatelstwa w 2011 r.	93
Ludność z niepolskim obywatelstwem w 2011 r.	94
Ludność z niepolskim obywatelstwem na 1000 mieszkańców w 2011 r.	94
Imigranci przebywający w Polsce czasowo powyżej 3 miesięcy według kraju poprzedniego zamieszkania i obywatelstwa w 2011 r.	95
Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według wieku w 2011 r.	96
Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według kraju przebywania w 2011 r.	97
Zasoby mieszkaniowe według powiatów w latach 2002 i 2011	102
Przyrost/ubytek liczby mieszkań w okresie międzypisowym	103
Struktura liczby mieszkań według roku wybudowania budynku w 2011 r.	103

Rozdział I. UWAGI OGÓLNE

1. Podstawa prawna, termin i zakres spisu ludności i mieszkań w 2011 r.

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 był pierwszym spisem realizowanym od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i przeprowadzony został na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2011 r. według stanu w dniu 31 marca 2011 r., o godz. 24.00.**

Ramy tematyki Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011, zakres, formę, tryb, granice obowiązków statystycznych i dobrowolności udziału w badaniach określiła Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz. U. z 26 marca 2010 r. Nr 47, poz. 277) wraz z aktami wykonawczymi do ustawy oraz Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. U. UE. L. z 13 sierpnia 2008 r. Nr 218).

Spis ludności z 2011 r. obejmował osoby stale zamieszkałe (zameldowane) na obszarze Polski bez względu na fakt, czy te osoby przebywały w kraju w czasie spisu czy też były za granicą oraz osoby przebywające czasowo. Spis był przeprowadzony w budynkach, mieszkaniach, obiektach zbiorowego zakwaterowania i innych zamieszkałych pomieszczeniach niebędących mieszkaniami.

W Polsce dotychczasowa praktyka spisowa opierała się na tradycyjnym sposobie przeprowadzania spisów, który polegał na angażowaniu rachmistrzów spisowych, odwiedzających wszystkie zamieszkałe jednostki i zapisujących informacje uzyskane bezpośrednio od respondentów, na formularzach spisowych, dostępnych w formie papierowej. Następnie dane z formularzy były rejestrowane, a dalej już w formie elektronicznej podlegały dalszemu opracowaniu. Taka organizacja spisu okazała się jednak bardzo kosztowna i pracochłonna. Z tego względu Polska zdecydowała się w NSP 2011 na odejście od tradycyjnej metody na rzecz metody mieszanej, polegającej na połączeniu danych z rejestrów i systemów informacyjnych z danymi pozyskiwanymi w bezpośrednich badaniach statystycznych.

Komisja Europejska przygotowując podstawy prawne przeprowadzania spisów na obszarze UE wzięła pod uwagę dynamiczny rozwój systemów administracyjnych i rozwiązań informatycznych wykorzystywanych przy wyborze metody spisu. W przepisach Rozporządzenia PE i Rady Nr 763/2008 określone zostały szczegółowo źródła, które mogą

być wykorzystywane do pozyskania danych statystycznych na potrzeby spisu.

W szczególności są to:

- 1) Tradycyjne spisy powszechne;
- 2) Spisy powszechne oparte na danych z rejestrów administracyjnych;
- 3) Połączenie tradycyjnych spisów powszechnych z badaniami reprezentacyjnymi;
- 4) Połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi;
- 5) Połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z tradycyjnymi spisami powszechnymi;
- 6) Połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi oraz tradycyjnymi spisami powszechnymi;
- 7) Odpowiednie badania oparte na próbie rotacyjnej (tzw. „kroczące” spisy powszechne).

Rozporządzenie to jest pierwszym aktem prawnym, który traktuje równorzędnie różne rodzaje podejścia do przeprowadzania spisów ludności i mieszkań w krajach członkowskich UE.

2. Podstawowe cele spisu

Podstawowe cele Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 można sprecyzować następująco:

- 1) Zaspokojenie potrzeb informacyjnych kraju, zwłaszcza zebranie informacji, których nie można uzyskać z innych źródeł;
- 2) Dostarczenie informacji na poziomie jednostek podstawowego podziału administracyjnego kraju;
- 3) Możliwie szeroka charakterystyka zmian, jakie zaszły w okresie 2002–2011 w podstawowych strukturach demograficzno-społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zmian w wielkości i standardzie zasobów mieszkaniowych;
- 4) Zebranie informacji niezbędnych do zabezpieczenia potrzeb międzynarodowych Unii Europejskiej oraz ONZ;
- 5) Aktualizacja bazy do budowy operatów losowania do badań reprezentacyjnych prowadzonych poprzez obserwacje gospodarstw domowych.

3. Zakres tematyczny spisu

Przy ustalaniu zakresu przedmiotowego spisu ludności i mieszkań została przeprowadzona analiza wykorzystania wyników poprzedniego spisu oraz analiza nowych potrzeb informacyjnych. Brano również pod uwagę możliwości pozyskania tych informacji z innych źródeł, przede wszystkim z systemów informacyjnych administracji publicznej, a także konieczność zachowania pełnej porównywalności danych w czasie oraz zobowiązania międzynarodowe określone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008.

W 2008 r. zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w których zbierano uwagi i zapotrzebowanie na dane spisowe od urzędów centralnych i terenowych, samorządów, ośrodków badawczych, organizacji narodowościowych i instytucji wyznaniowych.

W wyniku tych prac ustalono następujące tematy badawcze:

- 1) Geograficzna charakterystyka ludności – miejsce przebywania, miejsce zamieszkania w okresie międzyspisywym i przyczyny jego zmiany;
- 2) Demograficzna charakterystyka osób – płeć, wiek, stan cywilny (formalnoprawny i faktyczny), kraj urodzenia, w tym rodziców, obywatelstwo;
- 3) Gospodarstwa domowe i rodziny – wielkość i skład gospodarstwa domowego i rodziny, rodziny biologiczne i zrekonstruowane, rodziny niepełne, pozycja osób w gospodarstwie domowym i rodzinie;
- 4) Wykształcenie – poziom wykształcenia, kontynuacja nauki; rodzaj szkoły, dziedzina i kierunek kształcenia;
- 5) Migracje wewnętrzne i zagraniczne, w tym badanie emigracji Polaków, emigracji zarobkowej, reemigracji oraz imigracji cudzoziemców do Polski;
- 6) Dzietność kobiet;
- 7) Narodowość i język;
- 8) Wyznanie (przynależność do kościoła lub związku wyznaniowego);
- 9) Niepełnosprawność prawna i biologiczna;
- 10) Ekonomiczna charakterystyka osób, w tym:
 - Bieżąca aktywność ekonomiczna – pracujący w pracy głównej i dodatkowej, bezrobotni, bierni zawodowo, charakterystyka zawodowa pracujących;

- Stała aktywność ekonomiczna dla pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych;
- Dojazdy do pracy;

11) Główne i dodatkowe źródło utrzymania osób;

12) Źródła utrzymania gospodarstwa domowego, samodzielność gospodarowania i zamieszkania;

Integralną częścią spisów ludności w polskiej praktyce są spisy mieszkań i budynków, w których są zlokalizowane mieszkania. Zebrane podczas spisu informacje umożliwiają wyszacowanie potrzeb mieszkaniowych, wynikających zarówno z fizycznego braku mieszkań, jak również z powodu konieczności wymiany istniejących zasobów lub zasobów nie nadających się do remontu.

Z zakresu tematyki mieszkaniowej ujęto w spisie następujące zagadnienia:

- 1) Rodzaj zamieszkaných pomieszczeń;
- 2) Charakterystyka mieszkań, w tym:
 - mieszkania zamieszkane według rodzaju zajmowania mieszkania, własności mieszkania, wielkości mieszkania, w tym: liczba izb z wyszczególnieniem pokoi, pomieszczeń kuchennych i innych izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań, wyposażenie w instalacje sanitarno-techniczne, sposób ogrzewania mieszkania;
 - mieszkania niezamieszkane dodatkowo charakteryzowane według przeznaczenia oraz przyczyny niezamieszkania;
- 3) Charakterystyka budynków z zamieszkanymi lokalami mieszkalnymi, w tym: rodzaj budynku, forma własności budynku, liczba mieszkań w budynku, rok wybudowania;
- 4) Informacje o tytule prawnym do zajmowanego mieszkania.

4. Organizacja spisu

Sprawna realizacja NSP 2011 wymagała decentralizacji zadań i kompetencji. W podejściu organizacyjno-planistycznym GUS podtrzymał dotychczasowe rozwiązania stosowane w poprzednich spisach ludności i mieszkań, modyfikując jedynie strukturę poprzez wprowadzenie nowych funkcji (funkcji lidera gminnego w gminnych biurach spisowych (GBS), dyspozytora wojewódzkiego w wojewódzkich biurach spisowych (WBS) oraz

dyspozytora centralnego w Centralnym Biurze Spisowym (CBS). Powołane WBS i GBS pozwalały na przekazywanie zadań strukturom, pozostającym w bezpośredniej podległości, tym samym pomagały w zabezpieczeniu funkcjonowania stabilnej struktury aparatu spisowego.

Pracami związanymi z przygotowaniem, zorganizowaniem i przeprowadzeniem spisu NSP 2011 kierował:

- Prezes Głównego Urzędu Statystycznego – na terenie całego kraju, jako Generalny Komisarz Spisowy,
- Wojewoda – na terenie województwa, jako Wojewódzki Komisarz Spisowy; zastępcą wojewódzkiego komisarza spisowego był dyrektor Urzędu Statystycznego,
- wójt, burmistrz, prezydent miasta – na terenie gminy, jako Gminny Komisarz Spisowy; zastępcą gminnego komisarza spisowego była osoba wyznaczona przez komisarza gminnego.

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 zrealizowany został jako przedsięwzięcie projektowe w ramach Projektu PSR 2010 i NSP 2011, którym zarządzał Dyrektor Centralnego Biura Spisowego, będąc jednocześnie Zastępcą Generalnego Komisarza Spisowego. Dyrektor CBS na okres gromadzenia danych spisowych powołał – w ramach Centralnego Biura Spisowego – Centrum Zarządzania Spisem (CZS), w którego strukturach znaleźli się dyspozytorzy centralni, koordynujący oraz monitorujący przebieg spisu NSP 2011 prowadzonego metodami CAPI (Computer Assisted Personal Interview), CATI (Computer Assisted Telephone Interview) oraz CAII (Computer Assisted Internet Interview).

Ponadto w ramach CBS funkcjonowały zespoły zadaniowe odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań merytorycznych i organizacyjnych.

Powołana została także Grupa robocza ds. metodologii NSP 2011, w której skład wchodziła przedstawiciele wybranych departamentów GUS oraz urzędów statystycznych, odpowiedzialnych za poszczególne obszary statystyki ludności, mieszkań oraz rynku pracy.

Nowoczesne podejście do realizacji spisu wymagało przygotowania odpowiedniej struktury technologicznej do zarządzania i monitorowania przebiegu spisu. Głównym systemem wspierającym operacyjne zarządzanie spisem przez dyspozytorów na poziomie centralnym

i wojewódzkim była aplikacja Zarządzanie Kompletnością Spisu (ZKS), umożliwiająca zarządzanie i koordynację procesu gromadzenia danych spisowych z wykorzystaniem różnych kanałów pozyskiwania informacji (CAPI, CATI, CAII). Zakres funkcjonalności aplikacji ZKS obejmował:

- automatyczną wymianę danych z systemami wspierającymi obsługę poszczególnych kanałów CAxI (CAPI, CATI, CAII) oraz Operacyjną Bazą Mikrodanych,
- ręczne wyznaczanie metody spisu dla danej jednostki spisowej,
- weryfikację i zatwierdzanie ankiet wypełnionych metodą samospisu internetowego,
- monitorowanie i raportowanie przebiegu spisu, ze skalowaniem od poziomu pojedynczego obwodu do całego obszaru spisu.

Na poziomie województwa dyrektorzy urzędów statystycznych utworzyli w ramach Wojewódzkich Biur Spisowych (WBS) Wojewódzkie Centrum Zarządzania Spisem (WCZS) oraz Wojewódzkie Call Center (WCC). Kierownik WCZS był odpowiedzialny za terminowe przeprowadzenie spisu przez rachmistrzów spisowych na terenie województwa. Dyspozytorzy wojewódzcy monitorowali przebieg spisu realizowanego przez rachmistrzów spisowych. Ważną rolę w przebiegu, nadzorowaniu i wspieraniu prac dużej grupy osób pozyskujących dane, tj. ankieterów statystycznych w województwach odegrały WCC.

Praca ankieterów statystycznych polegała na:

- prowadzeniu spisu uzupełniającego metodą wywiadu telefonicznego, wspieranego formularzem elektronicznym,
- prowadzeniu serwisu informacyjnego dla respondentów oraz rachmistrzów,
- wsparciu serwisowym dla osób realizujących samospis,
- umawianiu wizyt rachmistrzów u respondentów.

Pierwszą linią wsparcia dla rachmistrzów spisowych był lider gminy w GBS, który miał za zadanie na bieżąco rozwiązywać problemy organizacyjne, metodologiczne oraz techniczne zgłaszane przez rachmistrzów spisowych. Pracę wszystkich uczestników spisu usprawniły systemy: Bazy Wiedzy oraz Systemu Zgłoszeń pozwalające na sprawną komunikację i wymianę informacji oraz na bieżące reagowanie na zgłoszenia i pytania z gminnych i wojewódzkich biur spisowych.

5. Spis próbny

Spis próbny przeprowadzony został w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 31 maja 2010 r., według stanu na dzień 31 marca 2010 r. o godz. 24⁰⁰.

Jednostki podziału terytorialnego, w których był realizowany spis próbny, zostały dobrane celowo, biorąc pod uwagę ich zróżnicowanie pod względem gęstości zaludnienia, występujących specyficznych cech terenu, ludności tam zamieszkałej i jej warunków mieszkaniowych. Na terenie wskazanych jednostek podziału terytorialnego zostały spisane wszystkie zamieszkane budynki i mieszkania oraz osoby według zasad przyjętych do spisu powszechnego. Sprawdzone zostały rozwiązania metodologiczne i organizacyjne planowane do zastosowania w spisie powszechnym. Ze szczególnym uwzględnieniem zbadane zostały poszczególne metody zbierania danych, w tym efektywność samospisu internetowego i ankietowania telefonicznego. Równie ważne znaczenie miało przetestowanie aplikacji do formularza elektronicznego oraz sprawność pozyskiwania danych na przenośnych urządzeniach elektronicznych oraz kwestie techniczne związane z przesyłaniem wypełnionych formularzy elektronicznych do odpowiednich serwerów.

WAŻNIEJSZE POJĘCIA I SKRÓTY

Skrót (pojęcie)	Objaśnienie
Operacyjna Baza Mikrodanych (OBM)	Jeden z systemów wspierających proces spisowy, którego głównym zadaniem jest integracja danych pochodzących z różnych źródeł. Procesowi integracji towarzyszą m.in. etapy: czyszczenia danych, walidacji, deduplikacji oraz korekty. Finalnym produktem systemu jest tzw. Złoty Rekord, który jest głównym źródłem danych dla systemu ABM.
Analityczna Baza Mikrodanych (ABM)	Baza danych, która przechowuje odpersonalizowane wartości zmiennych spisowych w ostatecznej wersji, zebrane podczas spisu, na której będą dokonywane oraz udostępniane publicznie wszelkie analizy statystyczne (opracowania tabelaryczne, agregaty, analizy przestrzenne).
CAII (<i>Computer Assisted Internet Interview</i>)	Pozyskiwanie informacji od respondentów poprzez samospis internetowy.
CAPI (<i>Computer Assisted Personal Interview</i>)	Spis przeprowadzany przez rachmistrza przy pomocy formularza elektronicznego i terminali przenośnych (w spisie z 2011 r. zastosowano urządzenia typu <i>handheld</i>).

Skrót (pojęcie)	Objaśnienie
CATI (<i>Computer Assisted Telephone Interviewing</i> lub <i>Computer Aided Telephone Interviewing</i>)	Pozyskiwanie informacji od respondentów za pośrednictwem łączy telefonicznych i przy wykorzystaniu specjalistycznego oprogramowania komputerowego.
<i>Call Center</i>	Całość elementów sprzętowych, programowych służących do obsługi masowych kontaktów z klientami przy użyciu telefonu jako medium.
Podsystem Metadanych	Repozytorium metadanych zawierające reguły biznesowe (metadane biznesowe), informacje o strukturach danych (metadane techniczne) i procesach zachodzących w hurtowni (metadane operacyjne).
Dane CAxI	Dane, które są wykorzystywane w procesach CAI, CATI, CAPI. Te dane są inicjalnie generowane przez OBM, następnie po uzupełnieniu w procesach są ładowane do Operacyjnej Bazy Mikrodanych, stanowiąc dane źródłowe OBM.
Systemy informacyjne administracji publicznej	Systemy zbierania, gromadzenia i przetwarzania informacji przez organy administracji rządowej oraz jednostek samorządu terytorialnego, inne instytucje rządowe, organy rejestrowe i Narodowy Bank Polski, prowadzone w oparciu o przepisy kompetencyjne lub inne akty prawne związane bezpośrednio z wykonywaniem przez nie zadań statutowych.
Jednostka spisowa (jednostka badania)	Podmiot spisu. Obiekt będący elementem zbiorowości (populacji) będącej przedmiotem badania statystycznego (tj. spisu), dla którego ustalane są wartości zmiennych spisowych. Pojedyncza osoba, gospodarstwo domowe, mieszkanie, budynek, dla których są gromadzone w OBM wartości zmiennych spisowych.
Jednostka losowania	Jednostka ustalana jest na etapie wyboru schematu losowania próby do badania reprezentacyjnego. W badaniu reprezentacyjnym w NSP 2011 jednostką losowania było mieszkanie, wyodrębnione w budynku jednorodzinnym lub wielorodzinnym.
Zmienna spisowa	Atrybut danych spisowych określający jedną cechę spisową jednostki badania. Wartości zmiennych spisowych w NSP 2011 zostały pozyskane od rachmistrzów w trakcie przeprowadzania badania przez rachmistrza spisowego lub zebrane poprzez wywiad telefoniczny z ankierem lub zgromadzone z rejestrów i systemów informacyjnych.
Master Record	Struktura danych zawierająca spersonalizowane dane o jednostce spisowej wraz z zestawem wartości jej cech. W NSP 2011 dane zostały użyte do wygenerowania podpowiedzi do elektronicznych formularzy spisowych – na podstawie informacji dostępnych wyłącznie w rejestrach i systemach administracyjnych.

Skrót (pojęcie)	Objaśnienie
Złoty Rekord (<i>Golden Record</i>)	Struktura danych zawierająca odpersonalizowane dane o jednostce spisowej wraz z zestawem wartości jej cech.
GIS (<i>Geographic Information Systems</i>) – Systemy Informacji Przestrzennej	System informatyczny umożliwiający przeprowadzenie różnorodnych operacji z wykorzystaniem danych mapowych. W NSP 2011 urządzenia wyposażone w GPS wskazywały na ortofotomapie bieżącą pozycję rachmistrza oraz punkty adresowe, do których kierował się, aby dokonać spisu.
Portal geostatystyczny (PGS)	Docelowa, informatyczna platforma przestrzennej prezentacji danych oraz wyników analiz geostatystycznych, dotyczących min. danych NSP 2011 gromadzonych w ABM.
OLAP (<i>On-line Analytical Processing</i>)	Oprogramowanie wspierające podejmowanie decyzji, które pozwala użytkownikowi analizować szybko informacje zawarte w wielowymiarowych strukturach danych zawierających różne widoki i hierarchie. W Systemie ABM wykorzystywane jest oprogramowanie SAS OLAP Server.

Rozdział II. METODOLOGIA SPISU LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011

1. Źródła danych

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 został przeprowadzony metodą mieszaną, tj. poprzez pozyskiwanie danych ze źródeł administracyjnych (rejestrów i systemów informacyjnych) oraz zbieranie danych bezpośrednio od ludności w ramach badania reprezentacyjnego oraz tzw. badania pełnego. Oprócz tego przeprowadzone zostały dwa pełne badania, obejmujące osoby przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz osoby bezdomne. Zastosowane rozwiązania miały przede wszystkim zmniejszyć koszty spisu oraz obciążenie osób objętych spisem, przy zachowaniu wysokiej jakości wyników spisu.

W ustawie o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. przyjęte zostało założenie jak najszerzego wykorzystania systemów informacyjnych administracji publicznej, jako źródeł danych do spisu. W konsekwencji oznaczało to, że informacje przewidziane do zebrania w trakcie spisu pobrane zostały przede wszystkim z dostępnych źródeł administracyjnych, a następnie wykorzystane do przygotowania i aktualizacji wykazu adresowo-mieszkaniowego. W kolejnym kroku utworzono operat adresowo-mieszkaniowy do losowania próby do badania reprezentacyjnego oraz jako bezpośrednie źródło danych spisowych. Dane niewystępujące w systemach informacyjnych administracji publicznej lub niespełniające wymogów jakości danych statystycznych zebrano bezpośrednio od osób objętych spisem, zgodnie z wybranym schematem badania. W tym przypadku przewidziano zastosowanie nowoczesnych technik gromadzenia danych w celu wyeliminowania formularzy papierowych.

2. Prace przygotowawcze do spisu

Ważnym obszarem prac przygotowawczych do NSP 2011 były działania związane z tworzeniem elektronicznego wykazu adresowo-mieszkaniowego na potrzeby spisu. Wykaz ten przygotowany został w oparciu o rejestr TERYT (Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju) oraz dane pochodzące z innych źródeł, m.in. z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w zakresie lokalizacji przestrzennej budynków. W związku z połączeniem tych dwóch źródeł do identyfikatorów adresowych budynków z rejestru

TERYT dołączone zostały współrzędne geodezyjne x,y (punkty adresowe). W zakresie informacji o osobach na potrzeby wykazu adresowo- mieszkaniowego wykorzystane były gminne zbiory meldunkowe, które zostały połączone z systemem NOBC, tj. systemem identyfikacji adresowej ulic, nieruchomości, budynków i mieszkań stanowiącym część rejestru TERYT. Przygotowane w tym trybie zestawienie budynków, mieszkań i osób było weryfikowane przez urzędy gmin podczas aktualizacji przedspisowej. Na tym etapie została ustalona zbiorowość punktów adresowych: budynków, mieszkań i obiektów zbiorowego zakwaterowania podlegających spisaniu, poprawność ich adresów oraz przyporządkowanie osób do poszczególnych mieszkań i obiektów.

W trakcie obchodu przedspisowego rachmistrzowie dokonali weryfikacji wszystkich punktów adresowych, które znalazły się w obszarze przydzielonych obwodów, porównując je z pozycjami ujętymi w wykazie adresowo-mieszkaniowym do obchodu. Przedmiotem obchodu było zatwierdzenie lub modyfikacja punktów adresowych wyszczególnionych w wykazie, a także usunięcie nieistniejących punktów adresowych lub ewentualne dodanie nowych nieodnotowanych w wykazie, na których znalazły się budynki mieszkalne, budynki niemieszkalne z mieszkaniami lub budynki obiektów zbiorowego zakwaterowania, np. dom studencki. W odróżnieniu do poprzednich spisów ludności i mieszkań rachmistrzowie nie odwiedzali mieszkań w celu dokonania weryfikacji informacji dotyczących nazwiska i imienia głównego lokatora oraz liczby osób podlegających spisowi.

Rachmistrzowie korzystali z map cyfrowych, zainstalowanych na przenośnych urządzeniach elektronicznych typu handheld. Kartograficzna dokumentacja przedspisowa przygotowana została w formie elektronicznej i wykorzystywała narzędzia GIS (*Geographic Information Systems*). Na mapach cyfrowych zostały zaznaczone obwody spisowe z budynkami i punktami adresowymi. Mapa cyfrowa była sprzęgnięta z elektronicznym, opisanym wyżej wykazem adresowo-mieszkaniowym zawierającym adresy budynków, mieszkań i obiektów zbiorowego zakwaterowania przeznaczonych do spisania. Tak przygotowany moduł elektroniczny dokumentacji wyjściowej był dostępny na wszystkich poziomach zarządzania spisem. Aplikacja sygnalizowała na mapie aktualne położenie rachmistrza, a w przypadku stwierdzenia przez niego, że w terenie znajduje się nieujęty w operacie spisowym i nienaniesiony na mapie cyfrowej punkt adresowy, pod którym mieszkają ludzie, umożliwiała wprowadzenie tego punktu na mapę cyfrową za pomocą urządzenia GPS, zainstalowanego na przenośnym urządzeniu elektronicznym, oraz dopisanie do operatu brakującego mieszkania, czy innego obiektu.

3. Badanie pełne

Badanie zostało przeprowadzone w oparciu o pozyskane do celów statystycznych rejestry administracyjne i systemy informacyjne. Do przeprowadzenia NSP zgromadzono informacje m.in. z następujących systemów centralnych i rozproszonych: Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (zbioru PESEL) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Narodowego Funduszu Zdrowia (Centralnego Wykazu Ubezpieczonych), urzędów gmin (gminnych zbiorów meldunkowych).

W wyniku szczegółowego przeanalizowania pozyskanych danych, połączono zebrane informacje tworząc wykaz podmiotowy do przeprowadzenia badania spisowego. Uzyskane tą metodą dane zostały również użyte do wygenerowania podpowiedzi do ankiet spisowych (na podstawie tzw. *Master Recordu*) i przyspieszenia w ten sposób zbierania informacji od respondentów. W dalszej kolejności metoda ta posłużyła do wygenerowania wyników NSP.

Podstawowym źródłem informacji na temat budynków i mieszkań w NSP 2011 była tzw. baza budynków. Została ona utworzona w wyniku połączenia danych pozyskanych w ramach NSP 2002, badań statystycznych m.in. dotyczących wydanych pozwoleń na budowę oraz budynków mieszkalnych i mieszkaniach w budynkach niemieszkalnych oddanych do użytkowania oraz Elektronicznej Karty Budynku, za pomocą której każdy podmiot zarządzający lub administrujący budynkami przekazał informacje dotyczące wybranych cech i parametrów poszczególnych budynków wielomieszkaniowych.

Dodatkowym źródłem danych były informacje zebrane przez rachmistrzów w trakcie obchodu przedspisowego, które umożliwiły aktualizację bazy poprzez dopisanie budynków niefigurujących w bazie, usunięcie nieistniejących, czy zmianę ich rodzaju (np. z mieszkalnego na niemieszkalny).

Szerszy zakres danych – zarówno o osobach jak i mieszkaniach – został pozyskany w ramach badania reprezentacyjnego.

4. Badanie reprezentacyjne

Przeprowadzone w ramach NSP 2011 badanie reprezentacyjne, dostarczyło danych, które nie są gromadzone w rejestrach i systemach informacyjnych. Badanie zostało przeprowadzone na próbie losowej ok. 20% mieszkań w skali kraju. Jednostką losowania było mieszkanie, a dokładniej jego adres.

Operat losowania mieszkań, który został utworzony w oparciu o rejestry i systemy informacyjne, został odpowiednio uporządkowany i podzielony na poszczególne warstwy. Najważniejsze cechy, jakie brano pod uwagę przy alokacji próby pomiędzy poszczególne jednostki podziału administracyjnego to:

- liczba osób zameldowanych w mieszkaniu,
- występowanie dużych skupisk mieszkaniowych w dużych miastach tzw. „blokowisk”
- występowanie osoby pracującej w mieszkaniu,
- występowanie emeryta lub rencisty w przypadku braku pracującego,
- występowanie bezrobotnego w mieszkaniu w przypadku braku ww. osób,
- uwzględnienie mieszkań z użytkownikiem gospodarstwa rolnego.

Zasady tworzenia operatu losowania mieszkań

Etapy tworzenia operatu losowania mieszkań:

1. Utworzenie zintegrowanego wykazu adresowo-mieszkaniowego w oparciu o zestawienie adresowo-mieszkaniowe,
2. Weryfikacja wykazu podczas obchodu przedspisowego,
3. Uzupelnienie wykazu dodatkowymi zmiennymi i utworzenie operatu losowania do badania reprezentacyjnego.

Dodatkowo do wykazu adresowo-mieszkaniowego w Operacyjnej Bazie Mikrodanych zostały wprowadzone informacje pochodzące z innych rejestrów i systemów informacyjnych lub baz statystycznych jak: zbiory Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (CRU, EiR oraz CRPS), Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), Krajowej Ewidencji Podatników (KEP), Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ), Elektronicznego Krajowego

Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMoON), PESEL, spisu ludności i mieszkań 2002, bazy budynkowej oraz wykazu bazowego do PSR 2010. Celem włączenia do wykazu dodatkowych informacji była poprawa jakości danych zgromadzonych w tym wykazie oraz zapewnienie informacji na potrzeby utworzenia operatu losowania. W trakcie weryfikacji danych w wykazie zostały ustalone kryteria (zmienne oraz ich wartości), które zostały wykorzystane do tworzenia bardziej jednorodnych grup (warstwowania) jednostek badania.

Przy tworzeniu operatu losowania pominięto:

- obiekty zbiorowego zamieszkania niezawierające mieszkań,
- obiekty zamknięte oraz mieszkania na terenie obiektów zamkniętych,
- mieszkania w obiektach zbiorowego zakwaterowania stanowiących obiekty zamknięte,
- pomieszczenia prowizoryczne,
- mieszkania niezamieszkane, zniszczone na skutek klęsk żywiołowych w szczególności powodzi.

W konsekwencji do operatu weszły mieszkania zamieszkane, w których osoby były zameldowane lub przebywały bez meldunku oraz te mieszkania niezamieszkane, które były w trakcie remontu, zmiany lokatora lub nowo wybudowane. Budynki, które występowały pod jednym adresem były brane do losowania, jeżeli ich liczba nie przekroczyła dwóch. Operat losowania mieszkań został zaktualizowany w trakcie trwania obchodu przedspisowego, w wyniku którego do badania dołączono budynki jednomieszkaniowe, które nie znalazły się wcześniej w wykazie.

Zmienne uwzględnione w operacie losowania

Dla potrzeb badania reprezentacyjnego w wykazie dopisano do każdego mieszkania zestaw informacji zawarty w operacie losowania, spośród których wybrano ostateczne kryteria warstwowania:

- symbol terytorialny,
- położenie budynku/mieszkania na terenie objętym powodzią lub inną klęską żywiołową,
- liczba mieszkań w budynku wielomieszkaniowym,

- położenie mieszkania w budynku wielomieszkaniowym,
- rok zakończenia budowy budynku,
- liczba osób w mieszkaniu (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i więcej) – po dodatkowych badaniach,
- liczba osób zameldowanych na pobyt stały – po dodatkowych badaniach,
- występowanie cudzoziemca w mieszkaniu,
- występowanie osoby pracującej (posiadanie ubezpieczenia), emeryta lub rencisty w mieszkaniu oraz osoby bezrobotnej,
- występowanie osoby niepełnosprawnej,
- występowanie użytkownika gospodarstwa rolnego oraz powierzchni użytków rolnych,
- położenie mieszkania w gminie o udziale społeczności mniejszościowej (narodowej lub etnicznej) co najmniej 10%.

Wartości zmiennych, jako kryteria warstwowania zostały zróżnicowane dla obszarów miejskich i wiejskich. Wybór zmiennych został ostatecznie ustalony w trakcie losowania próbnego.

Alokacja próby w poszczególnych powiatach¹

Podstawowym celem badania reprezentacyjnego realizowanego w ramach spisu z 2011 r. było uzyskanie informacji o sytuacji społeczno-demograficznej na poziomie powiatu. Konieczne było więc dokonanie podziału założonej 20%-owej próby mieszkań dla Polski pomiędzy powiaty. Dokonano tego przy wykorzystaniu metody alokacji pierwiastkowej. Metoda ta stanowi kompromis pomiędzy alokacją proporcjonalną a alokacją zapewniającą jednakową precyzję dla subpopulacji. Przy założeniu, że zastosowano proporcjonalne losowanie próby, w każdym powiecie próba stanowiłaby 20% populacji. Ponieważ precyzja wyników tj. wielkość błędu losowego zależy od liczebności próby, uzyskano by w efekcie niedostateczną precyzję dla wielu małych powiatów. Z kolei, w metodzie alternatywnej uzyskujemy, w przybliżeniu, jednakową precyzję wyników dla wszystkich powiatów, ale za cenę istotnego „spłaszczenia” liczebności próby. W efekcie liczebność próby, a tym samym pracochłonność przy realizacji spisu byłaby mało zróżnicowana pomiędzy dużymi i małymi powiatami. Z tych powodów jako metodę rozdziału próby przyjęto alokację pierwiastkową, w której np. liczba mieszkań losowanych w p-tym

¹ Materiał roboczy opracowany przez zespół matematyków pod kierunkiem Bronisława Lednickiego.

powiecie była proporcjonalna do pierwiastka kwadratowego z populacyjnej liczby mieszkań i wyrażona została wzorem:

$$n_p = n^* * \frac{\sqrt{N_p}}{\sum_p \sqrt{N_p}},$$

gdzie:

n^* – założona liczebność próby dla Polski,

N_p – liczba mieszkań w p-tym powiecie,

Według powyższego wzoru obliczone zostały liczebności prób dla poszczególnych powiatów. Potraktowanie Warszawy, tak jak każdego innego powiatu, mogłoby w konsekwencji spowodować niemożność uzyskania w miarę precyzyjnych wyników dla poszczególnych dzielnic. Jako ostateczną próbę dla miasta Warszawy przyjęto wartość średnią z powyższych wartości, tj. 87 500 mieszkań. Wartość ta została odjęta od założonej liczebności próby dla Polski tj. od 2 631 tys., po czym dokonano alokacji pierwiastkowej dla 378 powiatów. Próby w najmniejszych powiatach tj. beskidzkim i sejneńskim wynoszą po ok. 3200 mieszkań (49% populacji), zaś największa próba (poza Warszawą) jest w m. Łodzi – 23 000 mieszkań, czyli 6,9% liczby mieszkań w tym mieście – powiecie.

W Warszawie, Łodzi, Krakowie, Wrocławiu i w Poznaniu podział próby pomiędzy poszczególne dzielnice i delegatury dokonany został również metodą pierwiastkową. Poza Warszawą, w pozostałych miastach, ze względu na małą liczbę delegatur (4 lub 5) nie zachodziła potrzeba zwiększania liczebności próby, tak jak w przypadku Warszawy. Ustalone dla poszczególnych delegatur w tych miastach liczebności prób zapewniają uzyskanie precyzji nie gorszej niż w najmniejszych powiatach.

Schemat losowania próby

W celu wylosowania próby o ustalonej wcześniej liczebności, w każdym z powiatów zastosowany został schemat losowania jednostopniowego warstwowego. Jednostki losowania – mieszkania zostały przed losowaniem pogrupowane w warstwy w celu zwiększenia efektywności losowania. Zastosowano zróżnicowane podejście do warstwowania w zależności od typu powiatu i gminy.

W miastach – powiatach oraz w dzielnicach wymienionych wyżej 5 największych miast, a także w innych wyróżnionych większych miastach, niebędących powiatami, w pierwszym etapie podział mieszkań na dwie kategorie:

- a) mieszkania w „blokowiskach”,
- b) pozostałe mieszkania.

Kryterium podziału na powyższe kategorie został, przypisany do każdego mieszkania, wskaźnik wyrażający liczbę mieszkań w budynku, w którym znajduje się dane mieszkanie. Do „blokowisk” zaliczone zostały mieszkania o wartości tego wskaźnika powyżej jego mediany. Następnie w każdej z powyższych grup mieszkania zostały powarstwowane ze względu na liczbę osób w mieszkaniu, po czym w ramach tak utworzonych kategorii nastąpił dalszy podział na 4 grupy ze względu na:

- a) występowanie osoby pracującej w mieszkaniu,
- b) występowanie emeryta lub rencisty w przypadku braku pracującego,
- c) występowanie bezrobotnego w mieszkaniu w przypadku braku ww. osób,
- d) mieszkania z innymi osobami.

Ponadto, w mieszkaniach poza „blokowiskami”, dodano kategorię: mieszkanie z użytkownikiem gospodarstwa rolnego.

Warstwowanie według liczby osób zamieszkałych w danym mieszkaniu było istotnym czynnikiem mającym wpływ na precyzję wyników, zniwelowało bowiem negatywne efekty zróżnicowanej liczby osób zamieszkałych w mieszkaniach. Efektywność tego etapu warstwowania zależała od korelacji liczby osób w mieszkaniu zapisanej w operacie losowania ze stanem rzeczywistym. Warstwowanie ze względu na pozostałe zmienne miało z kolei pozytywny wpływ na wyniki spisu związane z aktywnością ekonomiczną.

W pozostałych powiatach w pierwszym etapie założono warstwowanie według gmin, przy czym gminy miejsko-wiejskie traktowane były, jako dwie oddzielne gminy. W mniejszych miastach pominięty został etap podziału na mieszkania w tzw. blokowiskach i pozostałe mieszkania, a warstwowanie odbywało się analogicznie jak w dużych miastach poza blokowiskami.

W gminach wiejskich w pierwszym etapie mieszkania podzielone zostały na dwie kategorie:

- I. mieszkania z użytkownikiem gospodarstwa rolnego,
- II. pozostałe mieszkania.

W kategorii pierwszej wykonano warstwowanie według liczby osób zamieszkałych w mieszkaniu, a następnie, w miarę możliwości, dalsze warstwowanie wg powierzchni gospodarstwa rolnego (dwie, ewentualnie trzy grupy obszarowe w zależności od liczby mieszkań z użytkownikiem gospodarstwa w gminie). W przypadku drugiej kategorii mieszkań wykonano warstwowanie analogiczne jak w małych miastach.

Przedstawiona wyżej koncepcja warstwowania mogła prowadzić do utworzenia w niektórych powiatach bardzo rozdrobnionych warstw. W związku z tym program losujący przy tworzeniu warstw sprawdzał jednocześnie czy tworzone w powyższy sposób warstwy spełniały wymóg minimalnej liczby mieszkań. Warstwy zawierające zbyt mało mieszkań zostały łączone z sąsiednimi. Założono odwrotną niż przy tworzeniu, hierarchię kryteriów tzw. sklejanie warstw.

Po utworzeniu warstw ustalone zostały liczebności prób do wylosowania w poszczególnych warstwach. Przyjęto proporcjonalną alokację próby pomiędzy warstwy. Oznacza to m.in., że ustalona w wyniku alokacji pierwiastkowej frakcja losowania w danym powiecie obowiązywała we wszystkich gminach tego powiatu i w warstwach utworzonych wewnątrz gmin.

Efektom tych działań było wylosowanie, spośród prawie 13,5 mln mieszkań, próby liczącej ponad 2,7 mln mieszkań. Utworzono prawie 70,5 tys. warstw, zaś wielkość próby w poszczególnych warstwach wahała się od niemal 6% do ponad 49%.

Zakres tematyczny badania reprezentacyjnego w NSP 2011 uwzględniał sześć dużych obszarów tematycznych:

- 1) Ludność i jej charakterystyka demograficzno-społeczna;
- 2) Aktywność ekonomiczna;
- 3) Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności;
- 4) Narodowość i wyznanie;
- 5) Gospodarstwa domowe i rodziny;
- 6) Budynki i mieszkania.

W ramach tych obszarów można wyróżnić 15 tematów badawczych. Badanie reprezentacyjne w NSP 2011 stanowi komplementarną całość do badania pełnego, przeprowadzanego w oparciu o rejestry i systemy informacyjne.

5. Spis osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz osób bezdomnych

W trakcie trwania spisu zebrano informacje o osobach przebywających powyżej 3 miesięcy w obiektach zbiorowego zakwaterowania, czyli w budynkach zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo-lecznicze, obiekty związane z pracą lub nauką (domy studenckie, internaty, hotele pracownicze), bądź inne, w których to obiektach zamieszkuje/przebywa zwykle większa liczba osób. Dane zostały pozyskane od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów przy wykorzystaniu specjalnej aplikacji internetowej. W szczególnych przypadkach informacje były pozyskiwane przy wsparciu pracowników wojewódzkich lub gminnych biur spisowych oraz rachmistrzów.

W dniach 15–16 kwietnia 2011 r. – przy współpracy z Pomorskim Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności – przeprowadzono również badanie osób bezdomnych.

Osoby bezdomne spisywane były przez rachmistrza na aplikacji mobilnej, w miejscu ich przebywania wskazanym przez pracowników gminnych biur spisowych w porozumieniu z placówkami udzielającymi pomocy bezdomnym. Zostały spisane osoby, które wieczór i noc w momencie spisu spędzały poza jakąkolwiek instytucją funkcjonującą całodobowo, w miejscach ich przebywania takich jak: dworce kolejowe i autobusowe oraz ich okolice, kanały i węzły ciepłownicze, ogródki działkowe, ulice, bunkry, lasy i parki, centra handlowe, parkingi, opuszczone samochody, przyczepy kempingowe, klatki schodowe, zsypy, piwnice, śmietniki, wagony i bocznice kolejowe, ogrzewalnie itp. Osoby bezdomne przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania (schroniska, noclegownie i instytucje dla bezdomnych), zostały spisane przez administratorów tych obiektów.

6. Formularze wykorzystywane w spisie w 2011 r.

W spisie z 2011 r. wykorzystywano dwa rodzaje formularzy, dostępnych wyłącznie w formie elektronicznej. Formularz długi, o szerokim zakresie tematycznym z dużą liczbą pytań (ponad 120 pytań), stosowany był w badaniu reprezentacyjnym, natomiast formularz krótki (16 pytań) znalazł zastosowanie w badaniu pełnym, przede wszystkim w celu aktualizacji danych pozyskiwanych do spisu z rejestrów i systemów informacyjnych. Formularze elektroniczne były dostępne w trybie on-line, a dodatkowo formularz krótki – także w trybie off-line. Formularze zostały przygotowane w wersji aplikacji na urządzenia przenośne typu handheld oraz w wersji aplikacji internetowej, która była wykorzystywana podczas samospisu. Elementem aplikacji elektronicznej były słowniki funkcjonujące przy pytaniach w poszczególnych obszarach tematycznych: edukacji, aktywności ekonomicznej, kraju obywatelstwa i urodzenia, migracji, przynależności narodowo-etnicznej, wyznania. Przy niektórych słownikach istniała możliwość swobodnego zapisu słownego. Dodatkowo w części adresowej formularzy elektronicznych podłączony był słownik TERYT.

Odrębne, uproszczone formularze elektroniczne były opracowane dla badania osób bezdomnych oraz osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

W ramach spisu z 2011 r. przeprowadzono także pełne badanie ludności w 86 gminach, wstępnie wytypowanych na podstawie wyników spisu z 2002 r.. Kryterium do wyróżnienia tych gmin był co najmniej 10% udział osób należących do mniejszości narodowej lub etnicznej w liczbie mieszkańców gminy w 2002 roku. Dla osób zamieszkałych lub przebywających w tych gminach w wylosowanych mieszkaniach wypełniany był formularz długi, zaś w pozostałych mieszkaniach – formularz krótki. Pytania o przynależność narodowo-etniczną oraz o język używany w kontaktach domowych zostały włączone do obu formularzy, m.in. także z tego powodu, że w żadnym z systemów administracyjnych nie występowała informacja o narodowości, możliwa do wykorzystania w spisie ludności. Dane z tego badania mają duże znaczenie dla opracowania wyników spisu w obszarze narodowości i języka, zwłaszcza w zakresie ustalania tzw. gmin mniejszościowych.

7. Spis kontrolny

W dniach od 1 do 11 lipca 2011 r. przeprowadzony został spis kontrolny do NSP 2011. Celem spisu kontrolnego było sprawdzenie kompletności przeprowadzonego spisu, poprawności danych uzyskanych w spisie oraz zgodności tych danych ze stanem faktycznym.

Spośród 2 744 tys. mieszkań, które wcześniej zostały wylosowane do badania reprezentacyjnego wylosowano 80 tys. mieszkań. Spisem kontrolnym objęto mieszkania, w których respondenci dokonali samospisu przez internet, mieszkania zostały spisane bezpośrednio przez rachmistrzów spisowych lub spisane telefonicznie – przez ankieterów, jak i takie, w których spis nie został przeprowadzony (z różnych powodów).

Spis kontrolny został przeprowadzony przez ankieterów przez telefon (metodą CATI), co spowodowało, iż obejmował on wyłącznie te mieszkania, w których przynajmniej dla jednej osoby udało się ustalić numer telefonu, przy czym nie miało znaczenia czy był to telefon stacjonarny, czy komórkowy. Formularz do spisu kontrolnego zawierał 14 pytań. Zebrane na jego podstawie informacje powinny pozwolić na dokonanie oceny błędów nielosowych, a przede wszystkim oceny błędów pokrycia (in plus oraz in minus), popełnianych z powodu podwójnego spisywania osób, ewentualnego dopisywania fikcyjnych osób oraz opuszczania osób, a także do określenia błędów treści (wynikających z braków odpowiedzi lub błędów w odpowiedziach). Przyjęte założenia oraz dane pozyskane w spisie kontrolnym, powinny pozwolić na ocenę wpływu czynników zewnętrznych, tj. rachmistrzów, ankieterów czy samych respondentów, którzy dokonali samospisu — na jakość wyników spisu ludności i mieszkań. Efekty takiej analizy będą prezentowane w kolejnych ogólnopolskich i regionalnych publikacjach tematycznych, natomiast szczegółowe zasady metodologiczne spisu kontrolnego zostaną przedstawione w publikacji poświęconej metodologii spisu ludności i mieszkań.

8. Techniki pozyskiwania danych (metody CAxI) oraz zbiory danych wynikowych

Podstawowym sposobem gromadzenia danych w spisie 2011 była technika *CAII* – *Computer Assisted Internet Interview*. Od 1 kwietnia do 16 czerwca 2011 roku ok. 12%

populacji kraju spisało się bez udziału rachmistrzów w drodze tzw. samospisu internetowego. Ta forma zbierania danych polegała na udostępnieniu on-line formularzy elektronicznych, zawierających pytania spisowe. Formularze zawierały dane pozyskane z rejestrów i respondenci weryfikowali oraz uzupełniali je zgodnie ze stanem faktycznym w dniu 31 marca 2011 r.

W szczególnych przypadkach np. braku możliwości zalogowania się do systemu, respondenci, którzy nie zostali wylosowani do badania reprezentacyjnego mogli skorzystać z formularzy bez naniesionych danych i wypełnić je samodzielnie w całości w trybie off-line.

CAPI – Computer Assisted Personal Interview. Od 8 kwietnia do 30 czerwca 2011 roku rachmistrzowie spisowi przeprowadzili wywiady w terenie na podstawie przydzielonej puli adresów mieszkań, wylosowanych do badania reprezentacyjnego. Odpowiedzi respondentów były w trakcie wywiadu rejestrowane na przenośnych urządzeniach elektronicznych typu handheld.

CATI – Computer Assisted Telephone Interview. Od 8 kwietnia do 30 czerwca 2011 roku ankieterzy statystyczni przeprowadzali spis telefonicznie, uzupełniając zebrane dane za pośrednictwem dedykowanej aplikacji elektronicznej.

Zbiory danych wynikowych

W wyniku zebrania informacji objętych spisem powstały zbiory danych wynikowych z wyodrębnionymi obiektami, powiązanych ze sobą wspólnym identyfikatorem:

- 1) Budynki;
- 2) Mieszkania;
- 3) Osoby;
- 4) Gospodarstwa domowe;
- 5) Rodziny;
- 6) Obiekty zbiorowego zakwaterowania;
- 7) Bezdomni.

Zakres informacji zgromadzonej dla powyższych obiektów został ujęty w tzw. Złotym Rekordzie (ZR), zawierającym zmienne informacyjne obejmujące zarówno dane ze spisu

pełnego (czyli pozyskiwane z rejestrów i systemów administracyjnych), jak też z badania reprezentacyjnego. Zakres informacyjny Złotego Rekordu zawiera zmienne bezpośrednio pozyskane oraz wyprowadzone wtórnie.

Wyliczenie tych zmiennych odbywa się w środowisku Operacyjnej Bazy Mikrodanych (OBM) – systemie wspierającym proces spisowy. Jego głównym zadaniem jest integracja danych pochodzących z różnych źródeł. System ten wykorzystywany jest głównie na etapie: czyszczenia, walidacji, deduplikacji oraz korekty danych. W OBM następuje przekształcenie danych źródłowych na dane spisowe².

W kolejnych etapach przetwarzania danych Złoty Rekord przekazywany jest do środowiska Analitycznej Bazy Danych – bazy, w której są przechowywane odpersonalizowane dane spisowe w ostatecznej wersji. W ABM są wykonywane dalsze przekształcenia (głównie wyprowadzanie kolejnych zmiennych i obiektów pochodnych). Dodatkowo środowisko to posiada narzędzia dla prowadzenia analiz statystycznych oraz udostępniania wyników spisu.

Algorytmy wyprowadzania zmiennych zawartych w Złotym Rekorcie zawierają wskazanie najbardziej odpowiedniego źródła danej zmiennej oraz sposobu jej wyliczenia (tj. uwzględnienia zależności merytorycznych pomiędzy zmiennymi i kontroli logicznej).

9. Łączenie danych pozyskanych z różnych źródeł

Metody przetwarzania zbiorów danych administracyjnych w zbiory statystyczne

Dla potrzeb spisu informacje pozyskiwane z rejestrów zostały poddane odpowiednim mechanizmom i procedurom zarówno informatycznym, jak też merytorycznym. Głównym celem tych działań było przekształcenie zmiennych zawartych rejestrach do postaci, która umożliwiałaby statystyczne przetwarzanie wartości zmiennych.

W ramach podejmowanych działań merytorycznych nad przygotowaniem rejestrów do wykorzystania w spisie zostały przygotowane min. następujące procedury:

² Każde źródło informacyjne tj. rejestry, dane pozyskane z formularzy CAXI posiada swoje miejsce w Operacyjnej Bazie Mikrodanych, jako odrębna warstwa danych źródłowych. Integracja danych w bazie OBM polega na łączeniu warstw według identyfikatorów lub kluczowych atrybutów.

- normalizacji zmiennych, której celem było doprowadzenie do jednolitego zapisu tych samych zmiennych pochodzących z różnych rejestrów;
- reguły kontroli i korekty, której celem było sprawdzenie poprawności oraz powiązań logicznych między zmiennymi w ramach jednego rejestru lub systemu informacyjnego;
- synchronizacji – niektóre rejestry zawierały informacje o faktach/zdarzeniach dotyczących osób, które należało przetworzyć i przekształcić w informacje o osobie;
- konwersji, która miała na celu doprowadzenie do ujednoczenia klasyfikacji danej zmiennej pochodzącej z różnych rejestrów niezależnie od oznaczenia jakie było stosowane w rejestrze;
- procedury deduplikacji zmiennych z rejestrów administracyjnych.

Działaniem wspierającym był tzw. słownik zmiennych logicznych, który zawierał wystandaryzowane nazwy zmiennych ze wskazaniem źródła pochodzenia danej. W oparciu o tak przygotowane dane opracowywane były w dalszych etapach algorytmy wyliczania poszczególnych zmiennych Złotego Rekordu.

Procedury deduplikacji ankiet zebranych metodami CAxI

Ze względu na przyjęte rozwiązania w badaniu reprezentacyjnym i badaniu pełnym osoba mogła zostać spisana więcej niż jeden raz. Przyjęto przy tym założenie, że rozpatrywane ankiety są kompletne i zamknięte, co oznacza, że dla każdej ankiety osobowej uzyskano wszystkie informacje wynikające ze „ścieżek przejścia” w formularzu spisowym.

Procedury wyboru ankiety zostały przeprowadzone po etapie weryfikacji i ustaleniu kompletności osób w oparciu o informacje zawarte w wykazie adresowo-mieszkaniowym po spisie oraz po deduplikacji mieszkań. Proces ten polegał na wyborze zestawu „najlepszych” ankiet osobowych dla danego mieszkania tzw. „paczki osobowej” („paczka osobowa” rozumiana, jako zestaw ankiet osobowych powiązanych z danym mieszkaniem – spisanych w danym mieszkaniu). Po wybraniu odpowiednich ankiet na ich podstawie zbudowane zostały warstwy CAxI zawierające informacje pozyskane z formularzy spisowych na potrzeby wyliczania zmiennych wynikowych wyspecyfikowanych w Złotym Rekorcie.

Proces wyboru najlepszych ankiet dla warstw CAxI zakładał, że w zbiorze wejściowym, którym jest zbiór wszystkich ankiet w podsystemie CAxI, dostępnych było wiele ankiet mieszkaniowych dla jednego mieszkania oraz wiele ankiet osobowych dla tej samej osoby. W rezultacie wykonania procesu, na który składały się:

- procedura wyboru ankiety mieszkaniowej,
- procedura wyboru ankiety osobowej z badania reprezentacyjnego (a dokładniej wybór najlepszej „paczki osobowej” dla danego ID_MIESZKANIA),
- procedura wyboru ankiety osobowej z badania pełnego,
- procedura wyboru ankiety osobowej w przypadku występowania ankiety z badania pełnego i reprezentacyjnego,

w warstwach CAxI znalazła się jedna, najlepsza ankiet dla mieszkania i osoby.

Szczególne znaczenie miało opracowanie procedur wyznaczenia najlepszej ankiety z badania reprezentacyjnego. Procedury te obejmowały wykonanie algorytmów korekty oraz obliczenie wskaźników wymaganych na późniejszych etapach selekcji ankiet. Opracowane algorytmy wyliczały 13 wskaźników szczegółowych oraz 2 wskaźniki globalne, charakteryzujące cały rekord danych o osobach w warstwach CAxI ze spisu reprezentacyjnego.

Wskaźnik szczegółowy sprawdzał stan kompletności (niekompletność) danych dla każdego z 13 modułów w oparciu o zmienną lub zmienne zamykające (reprezentujące) dany moduł. Istota wskaźnika polegała na sprawdzeniu czy zmienna (zmienne) reprezentująca moduł posiadała w danym rekordzie wartość, zarówno przy założeniu, że powinna ją mieć według założonej ścieżki przejścia (czyli wartości innej zmiennej lub zmiennych implikujących posiadanie wartości przez daną zmienną), ale także wtedy gdy nie można było sprawdzić czy dana zmienna powinna mieć wartość (gdyż zmienne warunkujące ją mają braki danych).

Na podstawie wartości wskaźników szczegółowych wyliczone zostały dwa wskaźniki globalne, tj. liczba niekompletnych modułów oraz procent niekompletnych danych. Wartości wyliczonych wskaźników pozwoliły na wybór najbardziej wartościowej informacyjnie ankiety i przygotowanie zbioru unikalnych ankiet dla osoby i mieszkania.

Opracowywanie algorytmów wyprowadzania zmiennych

Dane dotyczące osób i mieszkań pozyskane w spisie 2011 na etapie opracowywania wyników tworzą dwa podstawowe zakresy informacyjne:

- 1) z **badania pełnego**, obejmują dane odnoszące się do wszystkich mieszkańców kraju. Zakres informacji jest jednakże stosunkowo wąski pod względem tematycznym, co jest konsekwencją dostępności danych w systemach administracyjnych. Złoty Rekord w części badania pełnego zawiera zmienne wyliczone na podstawie danych dostępnych w rejestrach i systemach informacyjnych oraz zweryfikowanych przez respondentów w samospisie internetowym (formularz krótki) i z badania reprezentacyjnego (formularz długi) – w części zakresowo wspólnej dla obu formularzy. Połączenie informacji z tych trzech źródeł pozwoliło przede wszystkim na ustalenie stanów i struktury ludności według płci i wieku,
- 2) z **badania reprezentacyjnego**, pozyskane dla 20% ludności, zawierają szeroki pod względem przedmiotowym zakres danych, które po uogólnieniu na całą populację pozwalają na szeroką charakterystykę demograficzno-społeczną i ekonomiczną ludności.

Pierwszy etap wyliczenia wartości zmiennych spisowych odbywa się w środowisku operacyjnym (OBM), gdzie wyprowadzane zostają zmienne tzw. pierwotne. Algorytm każdej zmiennej wskazuje źródło pochodzenia zmiennej oraz matematyczną regułę jej wyliczenia – bezpośrednio przeniesienie wartości z jednego lub z kilku źródeł lub „złożenie” wartości zmiennej z wartości kilku zmiennych.

Następny etap przetwarzania danych odbywa się w Analitycznej Bazie Mikrodanych (ABM), w której tworzone są i wyliczane kolejne zmienne, tzw. zmienne pochodne z poszczególnych obszarów tematycznych (wyliczane m.in. w oparciu o zmienne pierwotne) i obiekty pochodne, takie jak gospodarstwa domowe i rodziny.

Wyliczanie tego typu zmiennych odbywa się w środowisku ABM ze względu na jego funkcjonalność umożliwiającą implementację bardziej skomplikowanych algorytmów. Algorytmy wyliczania zmiennych pochodnych polegają zarówno na tworzeniu agregatu zmiennej lub uzyskaniu ze złożenia z kilku zmiennych pierwotnych nowej zmiennej,

jak również dokonaniu zakodowania poszczególnych typów gospodarstw domowych i rodzin, charakterystycznych ze względu na ich skład, np. gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi, emigrantami czy też osobami pracującymi, bezrobotnymi itp.

Zmienne pochodne pozwalają m.in. na łatwiejsze opracowywanie wyników, tworzenie tablic dla użytkowników oraz prowadzenie analiz.

Przyjęte założenia metodologiczne dla badania reprezentacyjnego pozwalały wybrać skrócony sposób spisania. Ta możliwość dotyczyła wyłącznie tych osób, które nie mieszkały pod danym adresem i nie zamierzały pod ten adres powrócić lub przypadków, gdy mieszkańcy nie byli w stanie odpowiedzieć na pytania z formularza spisowego odnoszące się do tych osób. W konsekwencji dla osób nieobecnych nie pozyskano odpowiedzi na większość pytań z formularza długiego. Jeżeli dana informacja była możliwa do pozyskania z rejestrów, to algorytmy wyliczania zmiennych taką informację uwzględniały. Pozostało jednak wiele braków danych, które w dalszych pracach analitycznych w miarę możliwości będą imputowane przy wykorzystaniu – mniej lub bardziej – zaawansowanych metod statystycznych.

10. Uogólnianie wyników badania reprezentacyjnego

Na etapie opracowania wyników badania reprezentacyjnego wyodrębnione zostały dwa etapy uogólniania (ważenia) wyników tego badania:

- etap I – ważenie przy zastosowaniu skorygowanych wag „z frakcji”, będących odwrotnością frakcji losowania,
- etap II – ważenie przy zastosowaniu skalibrowanych wag dla jednostek badania będących osobami.

Pierwotne wagi zostały wyznaczone jako odwrotność frakcji losowania dla 70,5 tys. warstw. Należy przypomnieć, że celem warstwowania było wyodrębnienie możliwie jednorodnych grup jednostek. W ramach każdej z warstw – wagi były identyczne. Pierwotne wagi z frakcji musiały zostać skorygowane z uwagi na 13,7% braki wypełnionych ankiet mieszkaniowych w badaniu reprezentacyjnym.

Wagi skorygowane, wyznaczone w I etapie są stosowane do uogólniania wyników spisu w zakresie mieszkań, gospodarstw domowych oraz rodzin. Natomiast dla budynków jednorodzinnych, w ramach których występują 1 lub 2 mieszkania, wyprowadzone zostały odrębne wagi.

Z uwagi na konieczność zintegrowania wyników badania reprezentacyjnego ze spisem pełnym (w zakresie podstawowych zmiennych dotyczących: płci, wieku oraz miejsca zamieszkania – poziom powiatu z wyodrębnieniem części miejskiej i wiejskiej) zaistniała potrzeba wyprowadzenia skalibrowanych wag dla poszczególnych osób.

Kalibracja jest metodą odpowiedniego doboru wag, tak aby zostały zrekompensowane straty informacji związane z występującymi brakami odpowiedzi. W NSP 2011 kalibracja miała na celu dostosowanie struktur płci i wieku pozyskanych w badaniu reprezentacyjnym do struktur ludności wg płci i wieku ustalonych w spisie pełnym, którego wyniki stanowiły populację referencyjną (odniesienia).

Kalibracja wag została wykonana przy wykorzystaniu programu CALMAR (*Calibration on Margins*) przez przedstawicieli środowiska naukowego Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu³.

³ Materiał roboczy: „Raport z opisem wyników z zakresu możliwości wykorzystania kalibracji na potrzeby korygowania wag w złotym rekordzie” pod kierunkiem prof. dr hab. Jana Paradysza.

Rozdział III. WAŻNIEJSZE DEFINICJE I POJĘCIA SPISOWE

W raporcie zostały przedstawione definicje pojęć niezbędne do właściwej interpretacji wyników spisu.

Na podstawie wyników NSP 2011 zostały wyodrębnione trzy podstawowe kategorie ludności:

- 1) ludność stale zamieszkała (ludność stała),
- 2) ludność faktycznie zamieszkała (ludność faktyczna),
- 3) ludność rezydująca (rezydenci).

We wszystkich tablicach publikacji informacje dotyczą kategorii ludności faktycznie zamieszkałej – dalej określanej jako „ludność”.

Ludność stale zamieszkała (ludność stała)

Kategoria obejmuje osoby mieszkające stale (z reguły zameldowane na pobyt stały) bez względu na to czy w momencie krytycznym spisu były obecne czy nieobecne w miejscu zamieszkania.

Ludność faktycznie zamieszkała (ludność faktyczna)

Kategoria ta obejmuje następujące grupy osób:

1. Mieszkające stale, które:

- a) były obecne w momencie spisu;
- b) były nieobecne w momencie spisu, ale ich nieobecność trwała krócej niż 3 miesiące;
- c) były nieobecne w momencie spisu przez okres dłuższy niż 3 miesiące, ale ich nieobecność wynikała z powodu:
 - przebywania w zakładzie karnym lub śledczym,
 - pobytu za granicą.

2. Przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy. Dotyczy to osób, które mieszkają na stałe w innym (są tam zameldowane na pobyt stały), natomiast w miejscu spisania przebywają czasowo z następujących powodów: nauka, praca, warunki rodzinne lub mieszkaniowe, leczenie lub rehabilitacja, przebywanie w domu opieki.

Jako czas okresowej nieobecności lub przebywania przyjęty został czas zamierzony.

Do kategorii ludności faktycznej nie są zaliczane osoby przybyłe z zagranicy na pobyt czasowy, tj. te, które nie posiadają stałego pobytu w Polsce (pozwolenia na osiedlenie się).

3. Ludność rezydująca (rezydenci)

Do rezydentów zalicza się:

- 1) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą – wyjątek stanowią polscy dyplomaci na placówkach oraz żołnierze stacjonujący na zagranicznych misjach wojskowych);
- 2) osoby mieszkające czasowo przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (cudzoziemcy bez stałego pobytu w Polsce).

Jako kryterium przemieszczania się ludności przy wyodrębnianiu kategorii rezydentów przyjmuje się: naukę, pracę, warunki rodzinne i mieszkaniowe, leczenie i rehabilitację, pobyt w domu opieki. Oznacza to, że osoby przebywające w zakładach karnych czy aresztach – bez względu na czas nieobecności – są zaliczane do rezydentów miejscowości, w których zamieszkiwali przed jej „przymusowym” opuszczeniem.

Wiek osób – określony liczbą lat ukończonych – ustalono poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z dniem przeprowadzenia spisu tzw. dniem krytycznym spisu tj. 31 marca 2011.

Przez ludność w **wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku mobilnym, tj. w wieku 18–44 lata i niemobilnym, tj. mężczyźni — 45–64 lata, kobiety — 45–59 lat. Przez ludność w wieku **nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku **poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni — 65 lat i więcej, kobiety — 60 lat i więcej.

Współczynnik obciążenia demograficznego – liczba osób w wieku nieprodukcyjnym, tj. przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Stan cywilny prawny osób – (zgodnie z rekomendacjami EKG/ONZ) definiuje się jako prawny status danej osoby w zakresie stanu małżeńskiego lub partnerskiego w myśl prawa lub obyczajów danego kraju (status de jure).

Dla każdej osoby w wieku 15 lat i więcej ustalono stan cywilny prawny według następujących kategorii:

- kawaler, panna,
- żonaty, zamężna,
- wdowiec, wdowa,
- rozwiedziony, rozwiedziona.

Stan cywilny faktyczny osób został określony wtórnie: na podstawie stanu cywilnego prawnego, charakteru związku, w jakim żyje dana osoba, tj. w oparciu o informacje dotyczące relacji z głową gospodarstwa domowego oraz wzajemnych powiązań między osobami spisanymi.

Ustalono następujące kategorie faktycznego stanu cywilnego:

- kawaler, panna;
- żonaty, zamężna – w świetle prawa świeckiego lub kanonicznego i pozostający w faktycznym małżeństwie. Dla pełniejszej charakterystyki sytuacji rodzinnej osoby o statusie prawnym zamężna/żonaty podzielono na:
 - pozostające w związku małżeńskim – niezależnie od tego, czy współmałżonkowie zostali spisani razem czy też oddzielnie (np. nieobecność spowodowana była nauką, pracą, brakiem własnego mieszkania),
 - niepozostające w związku małżeńskim – osoby, które decyzją jednego lub obojga małżonków nie tworzyły wspólnoty małżeńskiej, ale rozpad związku nie został usankcjonowany decyzją sądu (tzn. osoby te nie miały sądowego orzeczenia rozwodu czy też separacji);
- partner, partnerka. Partnerów wyodrębniano w ramach tego samego gospodarstwa domowego – bez względu na ich stan cywilny prawny;
- wdowiec, wdowa;
- rozwiedziony, rozwiedziona – orzeczeniem sądu;
- separowany, separowana. Kategoria ta dotyczyła osób:
 - pozostających w separacji prawnej i nietworzących formalnych związków (partnerskich) z innymi osobami;
 - o stanie cywilnym prawnym żonaty/zamężna – niepozostających w związku małżeńskim i nietworzących formalnych związków (partnerskich) z innymi osobami.

Osoba niepełnosprawna – jest to taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osobę, która takiego orzeczenie nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

Przez czynności zwykłe (podstawowe) dla danego wieku należy rozumieć:

- dla niemowląt – prawidłową reakcją na bodźce zewnętrzne (płacz, uśmiech, właściwe gesty i odruchy),

- dla dzieci w wieku przedszkolnym – zdolność brania udziału w grach i zabawach w grupie rówieśników,
- dla dzieci w wieku szkolnym – uczęszczanie do szkoły oraz uczestnictwo we wszystkich rodzajach obowiązkowych zajęć,
- dla osób w wieku aktywności zawodowej – pracę zawodową, naukę lub prowadzenie gospodarstwa domowego,
- dla osób w wieku starszym – podstawową samoobsługę przy czynnościach higienicznych, zakupach, przyrządzaniu posiłków itp.

Źródła utrzymania – w spisie powszechnym ustalano główne i dodatkowe źródło utrzymania dla poszczególnych osób oraz odrębnie dla gospodarstw domowych. Informacje o źródłach dochodów, z których pochodziły środki na finansowanie konsumpcyjnych i innych życiowych potrzeb osób dotyczyły całego roku (12 miesięcy) poprzedzającego moment spisu. Ustalano je niezależnie od stanu aktywności ekonomicznej osób.

Ze względu na posiadane źródła utrzymania ludność można podzielić na dwie podstawowe kategorie: ludność posiadająca własne źródła utrzymania (w wieku 15 lat i więcej) i ludność utrzymywaną. Do ludności utrzymywanej zaliczono wszystkie osoby niezależnie od wieku nieposiadające własnych źródeł dochodów.

Główne źródło utrzymania osoby – jest to źródło przynoszące jej największy zarobek lub dochód. Jeżeli osoba miała w ciągu roku poprzedzającego spis tylko jedno źródło dochodów – było ono jednocześnie jej głównym, a zarazem wyłącznym źródłem utrzymania.

Za **dotkliwe źródło utrzymania** uważa się źródło najważniejsze spośród wszystkich pozostałych po wyodrębnieniu głównego źródła utrzymania, czyli przynoszące dochód drugi pod względem wysokości.

W spisie 2011 wyróżniono następujące grupy źródeł utrzymania:

- dochody (zarobki) z pracy osobiście wykonywanej niezależnie od charakteru zatrudnienia,
- inne dochody pochodzące z własności lub z wynajmu,
- niezarobkowe źródło (w tym emerytury, renty, zasiłki),
- pozostałe źródła osobno nie wymienione,
- pozostawanie na utrzymaniu.

Kraj urodzenia – zgodnie z międzynarodowymi zaleceniami należało podać biorąc pod uwagę granice państw aktualne w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby,

np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa. Rozstrzygnięcie takie zostało przyjęte w związku z koniecznością zabezpieczenia porównywalności, a przede wszystkim nie dublowania danych w skali międzynarodowej.

Obywatelstwo oznacza prawną więź pomiędzy osobą a państwem. Nie wskazuje ono na pochodzenie etniczne tej osoby i jest niezależne od jej narodowości. Osoba może mieć jedno, dwa lub kilka obywatelstw. Możliwa jest również sytuacja, że osoba nie ma żadnego obywatelstwa. Osoba mająca obywatelstwo polskie i inne jest w Polsce traktowana zawsze jako obywatel polski – nie jest cudzoziemcem.

Cudzoziemcem jest każda osoba, która nie posiada polskiego obywatelstwa, bez względu na fakt posiadania lub nie obywatelstwa (obywatelstw) innych krajów. Cudzoziemcy, przybyli do Polski na pobyt stały, są traktowani jako osoby mieszkające stale, pozostali zaś, w zależności od czasu faktycznego pobytu w naszym kraju:

- jako przebywający czasowo (imigranci krótkookresowi) – w przypadku przebywania przez okres poniżej 1 roku,
- jako rezydenci (imigranci długookresowi) – w przypadku przebywania przez okres co najmniej 12 miesięcy.

Bezpaństwowiec to osoba nieposiadająca obywatelstwa żadnego kraju (bezpaństwowcy są zaliczani do cudzoziemców).

Migracje zagraniczne to wyjazdy z kraju stałego zamieszkania (emigracja) lub przyjazdy do kraju (imigracja) w celu zamieszkania na stałe lub na pobyt czasowy.

W zaleceniach ONZ migracje zagraniczne są zdefiniowane jako fakt zmiany kraju głównego miejsca zamieszkania, przy czym główne miejsce zamieszkania oznacza miejsce, w którym osoba spędza większość czasu podczas pewnego okresu; długość tego okresu może wynosić – w zależności od przyjętych uregulowań prawnych w poszczególnych krajach – 3 miesiące, 6 miesięcy, najczęściej co najmniej 12 miesięcy.

Przyjmując za kryterium obserwacji długość pobytu (nieobecności) migracje dzieli się na:

- **krótkookresowe** – pobyt czasowy trwający od 3 do 12 miesięcy,
- **długookresowe** – pobyt czasowy trwający co najmniej 12 miesięcy oraz zamieszkanie na stałe – bez względu na okres zamieszkiwania.

Osoba migrująca (migrant) to osoba, która zmienia swoje miejsce zamieszkania.

Emigrant to osoba przemieszczająca się z kraju za granicę na pobyt stały lub czasowy.

Imigrant to osoba przybyła z zagranicy do kraju na pobyt stały lub czasowy.

Narodowość – przynależność narodowa lub etniczna – jest deklaratywną, opartą na subiektywnym odczuciu, indywidualną cechą każdego człowieka, wyrażającą jego związek emocjonalny, kulturowy lub wynikający z pochodzenia rodziców, z określonym narodem lub wspólnotą etniczną. W spisie ludności w 2011 r. po raz pierwszy w historii polskich spisów powszechnych umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażanie złożonych tożsamości narodowo-etnicznych, poprzez zadanie osobom spisywanym dwóch pytań o przynależność narodowo-etniczną.

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie i formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa. Podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu było uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły: dziennej, wieczorowej, zaocznej czy eksternistycznej. W porównaniu do NSP 2002 klasyfikacja poziomów wykształcenia została poszerzona o informacje o absolwentach posiadających dyplom ukończenia kolegium (na poziomie szkoły policealnej) oraz o absolwentach szkół gimnazjalnych. Informacje o poziomie wykształcenia pozyskiwano dla wszystkich osób w wieku 13 lat i więcej.

Grupowanie poziomów wykształcenia

1) Wykształcenie wyższe:

- a) ze stopniem naukowym co najmniej doktora;
- b) z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym;
- c) z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty.

2) Policealne:

- a) dyplom ukończenia kolegium (na poziomie szkoły policealnej);
- b) z maturą (pomaturalne);
- c) bez matury.

3) Średnie:

- a) zawodowe z maturą;
- b) zawodowe bez matury;
- c) ogólnokształcące z maturą;
- d) ogólnokształcące bez matury.

4) Zasadnicze zawodowe

- 5) Gimnazjalne,
- 6) Podstawowe ukończone,
- 7) Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego.

Bezdomny to osoba, która z różnych przyczyn – ekonomicznych, rodzinnych lub administracyjnych – deklaruje brak stałego miejsca zamieszkania. Do osób bezdomnych nie zalicza się osób, które są pozbawione dachu nad głową z powodu wypadków losowych (kataklizmów, powodzi, pożarów itp.).

Aktywność ekonomiczna ludności – W spisie zastosowano definicje aktywności ekonomicznej ludności zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat). Zgodnie z tymi zaleceniami przedmiotem badania był fakt wykonywania pracy, czyli wykonywanie, posiadanie bądź poszukiwanie pracy, a nie formalna sytuacja zawodowa osób badanych w okresie badanego tygodnia – tj. od 25.03 do 31.03.2011 r. Przyjęta kolejność wyodrębniania poszczególnych kategorii ludności w wieku 15 lat i więcej gwarantuje zaklasyfikowanie każdej osoby tylko do jednej z trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo.

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia (25–31 marca 2011 r.):

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- nie wykonywały pracy (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych, strajku), ale formalnie miały pracę jako pracownicy najemni bądź pracujący na własny rachunek.

Klasyfikacja statusu zatrudnienia wyróżnia następujące kategorie pracujących: pracownicy najemni i pracujący na własny rachunek.

Pracownicy najemni to:

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, umowa-zlecenie, umowa o dzieło, powołanie, wybór lub mianowanie) w jednostkach państwowych,

spółdzielniach, jednostkach organizacji społecznych, politycznych i związków zawodowych, w jednostkach prywatnych (również u osób fizycznych) i w indywidualnych gospodarstwach rolnych,

- osoby wykonujące pracę nakładczą,
- uczniowie (oraz osoby przebywające na praktykach), z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymują wynagrodzenie,
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej i jednocześnie otrzymujące za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej) – niezależnie od związku z gospodarstwem domowym użytkownika gospodarstwa rolnego czy właściciela rodzinnej działalności gospodarczej (np. syn systematycznie pomagający swojemu ojcu w pracy w gospodarstwie rolnym i otrzymujący za to ustalone wynagrodzenie, powinien być traktowany jako pracownik najemny, a nie jako pomagający członek rodziny).

Pracujący na własny rachunek – do tych osób zalicza się:

- właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców indywidualnych gospodarstw rolnych pracujących w tych gospodarstwach,
- członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych,
- agentów we wszystkich systemach agencji,
- osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną),
- osoby, którym narzucono zarejestrowanie własnej działalności jako 1-osobowy podmiot gospodarczy;

z tego:

pomagający członkowie rodzin – to osoby, które bez umownego – ustalonego wcześniej – wynagrodzenia pomagały w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej, w tym również w prowadzeniu gospodarstwa rolnego i wykonywały tę pracę w badanym tygodniu.

pracodawcy – to osoby pracujące na własny rachunek, które w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego,

pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników.

Bezrobotni są to osoby w wieku 15-74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- 1) w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,

2) aktywnie poszukiwały pracy tzn. podjęły konkretne działania, aby znaleźć pracę w okresie od 1 do 31 marca 2011 r.,

3) były zdolne/gotowe podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierną zawodowo stanowią osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne/gotowe do jej podjęcia w okresie od 1 do 14 kwietnia 2011 r.,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie: dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Pracujący i bezrobotni tworzą razem kategorię **aktywnych zawodowo**.

Obiekt zbiorowego zakwaterowania jest to zespół pomieszczeń (pokoi i innych pomieszczeń pomocniczych), zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo-lecznicze, hotelarskie, bądź inne, w którym to obiekcie zamieszkuje/przebywa zwykle większa liczba osób.

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Przez **pomieszczenie pomocnicze** należało rozumieć: przedpokój, hol, łazienkę, ustęp, garderobę, spiżarnię, schowek i inne pomieszczenia znajdujące się w obrębie mieszkania, służące mieszkalnym i gospodarczym potrzebom mieszkańców.

Za **mieszkanie zamieszkane stale** uznano takie, w którym spisano jedną lub więcej osób i co najmniej jedną z tych osób uznano za faktycznie stale zamieszkałą. Za mieszkanie **zamieszkane czasowo** uznano takie, w którym spisano jedną lub więcej osób, ale żadna z tych osób nie została uznana za mieszkańca faktycznie stale zamieszkałego na danym terenie.

Za **izbę** uznano pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami sięgającymi od podłogi do sufitu, z **bezpośrednim oświetleniem dziennym i o powierzchni nie mniejszej niż 4 m²**. Izbami są pokoje oraz kuchnie spełniające powyższe kryteria. Inne pomieszczenia w mieszkaniu, takie jak: przedpokój, hol, łazienka, ubikacja, spiżarnia, schowek, garderoba, alkowa, obudowana weranda, ganek, są pomieszczeniami pomocniczymi i nie uznaje się ich za izby.

W spisie wykazano odrębnie pokoje i odrębnie kuchnie będące izbami. Spośród ogólnej liczby pokoi wyodrębniono **pokoje wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej** tj. takie, które wykorzystywane były jako siedziby różnych firm, biur, kancelarii, gabinetów, pracowni, warsztatów, zakładów itd. Pokoje te były spisywane tylko wówczas, gdy znajdowały się w obrębie mieszkania i nie prowadziło do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to suma powierzchni wszystkich pomieszczeń znajdujących się w obrębie mieszkania, a w szczególności: pokoi, kuchni (z oknem i bez okna), alkow, spiżarni, przedpokoi, holi, łazienek, ubikacji, obudowanej werandy lub ganku oraz innych pomieszczeń służących mieszkalnemu lub gospodarczemu potrzebom mieszkańców lokalu, bez względu na ich przeznaczenie i sposób użytkowania.

W powierzchni użytkowej mieszkania wyodrębniono również powierzchnię pokoi wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej tj. tych, które wykazane zostały w liczbie pokoi, a także powierzchnię innych pomieszczeń wykorzystywanych do tej działalności, jeżeli nie prowadziło do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Rodzaj podmiotu będącego właścicielem mieszkania – w spisie ustalono rodzaj podmiotu, który posiadał prawo własności do mieszkania. Stan prawny do mieszkania ustalano na tzw. krytyczny moment spisu. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- **osób fizycznych**; zaliczono tu zarówno mieszkania stanowiące cały budynek będący własnością osoby fizycznej, jak też mieszkania stanowiące wyodrębnione lokale na rzecz osób fizycznych znajdujące się w budynku wielomieszkaniowym będącym nieruchomością wspólną. Do podgrupy wyodrębnionych lokali w budynkach wielomieszkaniowych zaliczono również mieszkania w budynkach spółdzielczych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych

zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych, np. małżeństwa), ujawnione w księdze wieczystej,

- **spółdzielni mieszkaniowych**; z rozróżnieniem, czy mieszkanie jest na statusie mieszkania własnościowego czy lokatorskiego; do tych ostatnich zaliczone zostały mieszkania stanowiące własność spółdzielni, zajmowane na podstawie stosunku najmu,
- **gmin**; wykazano tu mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej takich jak: zakładów opieki zdrowotnej, ośrodków pomocy społecznej, jednostek systemu oświaty, instytucji kultury,
- **Skarbu Państwa**; zaliczono tu mieszkania:
 - przejęte i pozostające w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych,
 - przejęte i pozostające w zasobie Wojskowej Agencji Mieszkaniowej,
 - pozostające w zarządzie jednostek podległych ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości oraz Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu.
 - pozostające w zarządzie organów: władzy państwowej, administracji państwowej oraz kontroli państwowej,
- **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego),
- **towarzystw budownictwa społecznego**;
- **innych podmiotów**; do tej kategorii zaliczono mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż, ale jeszcze nie sprzedane osobom fizycznym lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność **instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, partii, związków zawodowych itp.**

Do urządzeń (instalacji) techniczno-sanitarnych w mieszkaniu zaliczono w spisie urządzenia czynne jak i chwilowo nieczynne, a także te, które już zainstalowano w mieszkaniu, ale nie podłączono ich jeszcze do sieci, tj.:

- **wodociąg** – jako wyposażone w wodociąg uznano mieszkanie, w obrębie którego znajdował się kran z wodą bieżącą,
- **ustęp splukiwany** – w spisie wykazano tylko urządzenia znajdujące się w obrębie mieszkań, splukiwane wodą ze spluczki podłączonej do instalacji wodociągowej,
- **łazienka** – za łazienkę uznano pomieszczenie w mieszkaniu, w którym zamontowana była wanna lub prysznic bądź oba te urządzenia oraz instalacja odprowadzająca zużyta wodę na zewnątrz budynku (do sieci, do szamba lub do innych odbiorników),

- **ciepła woda bieżąca** – jako wyposażone w ciepłą wodę bieżącą uznano mieszkanie, w obrębie którego znajdował się kran z ciepłą wodą bieżącą bez względu na miejsce ogrzewania wody tj. w mieszkaniu np. przy wykorzystaniu termy elektrycznej lub bojlera albo poza mieszkaniem tj. dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni bądź z kotłowni osiedlowej, a także z kotłowni lokalnej w budynku wielomieszkaniowym,
- **gaz** – rozróżniono instalacje gazu z sieci i gazu z butli. Nie brano pod uwagę butli turystycznych, a jedynie butle o pojemności 11 kg i większe, w tym również „kontenery” z gazem płynnym, z których gaz dostarczany jest do więcej niż 1 mieszkania, np. do całego budynku wielomieszkaniowego lub kilku budynków jednorodzinnych.

Sposób ogrzewania mieszkania. Rozróżniono w spisie 3 główne sposoby ogrzewania:

- centralne ogrzewanie (c.o.),
- piece,
- inny sposób.

Mieszkania ogrzewane przy pomocy c.o. pogrupowano, w zależności od źródła wytwarzania ciepła, na wyposażone w:

- **centralne ogrzewanie zbiorowe z sieci**; wykazywano wówczas, gdy ciepło do mieszkania (mieszkań) doprowadzane było (siecią cieplną) z elektrociepłowni, ciepłowni, kotłowni osiedlowej lub lokalnej obsługującej więcej niż jeden budynek,
- **centralne ogrzewanie zbiorowe ze źródła zasilającego jeden budynek wielomieszkaniowy**; wykazywano wówczas, gdy ciepło do mieszkania (mieszkań) doprowadzane było z kotłowni obsługującej tylko ten jeden budynek. Do tej podgrupy zaliczono również mieszkania wyposażone w c.o. znajdujące się w budynku niemieszkalnym lub zbiorowego zakwaterowania, w których ciepło do mieszkań, jak też do innych pomieszczeń w tym budynku doprowadzone było z lokalnej kotłowni obsługującej ten budynek,
- **centralne ogrzewanie indywidualne**; wykazywano wtedy, gdy źródło wytwarzania ciepła znajdowało się w budynku jednorodzinnym (piec do c.o. zainstalowany we własnej kotłowni lub w innym pomieszczeniu, np. w piwnicy, bądź też zainstalowane było elektryczne ogrzewanie podłogowe), lub też źródło ciepła znajdowało się w obrębie mieszkania zlokalizowanego w budynku wielorodzinnym np. piec do c.o. zainstalowany w kuchni, w łazience (tzw. instalacja etażowa).

Rok (okres) budowy budynku – za rok wzniesienia budynku przyjęto rok, w którym budowa została zakończona, tzn. budynek został oddany do użytku, jeżeli budynek oddawany był do użytku częściami (klatkami, skrzydłami) przyjęto rok oddania do użytku ostatniej części budynku. Dla budynków zrekonstruowanych po całkowitym zniszczeniu przyjęto rok zakończenia rekonstrukcji.

Zastosowane w NSP 2011 klasyfikacje wykorzystywały:

- 1) Grupowania i klasyfikacje, określone w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1201/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 763/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów.
- 2) *The International Standard Classification of Education (ISCED – UOE, 1997).*
- 3) Klasyfikacja Zawodów i Specjalności 2010, wprowadzona rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 roku (Dz.U.Nr 82, poz. 537).
- 4) Polska Klasyfikacja Działalności 2007 wprowadzona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności.
- 5) *International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions–Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006).*

Rozdział IV. UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW SPISU

Sposoby i formy upowszechniania wyników spisu

W upowszechnianiu wyników spisu ludności i mieszkań 2011 będą wykorzystywane następujące sposoby:

- publikacje tabelaryczno-analityczne oraz analityczne,
- udostępnianie danych na nośnikach informatycznych,
- udostępnianie danych przez Internet, w tym przez:
 - Bank Danych Lokalnych (BDL),
 - tematyczne (dziedzinowe) bazy danych, np. bazę DEMOGRAFIA,
 - bezpośredni dostęp do baz z wynikowymi informacjami statystycznymi – poprzez dostęp do Analitycznej Bazy Mikrodanych (ABM).

Większość działań związanych z opracowaniem i udostępnianiem wyników spisu odbywa się w ramach systemu ABM. Dla użytkowników wewnętrznych będzie to pełny dostęp, także do danych jednostkowych (nieidentyfikowalnych) ze spisu z 2011 r., natomiast dla użytkowników zewnętrznych dostęp będzie standaryzowała specjalna aplikacja.

Można wyróżnić trzy główne procesy obsługiwane przez system ABM, tj. przetwarzanie danych, analizę danych oraz udostępnianie danych. Zakłada się, że w ramach procesu udostępniania danych w systemie ABM będą realizowane:

- przygotowanie produktów do udostępniania,
- zarządzanie udostępnianymi produktami,
- monitorowanie i analiza zapytań użytkowników.

Narzędziem wykorzystywanym do obsługi systemu ABM jest SAS, będzie również możliwość łączenia wyników przygotowanych poza ABM, np. w aplikacji SPSS czy w arkuszu kalkulacyjnym Excel. Ważną funkcję ABM w ramach udostępniania danych będzie pełnił moduł wspierający monitorowanie i analizę potrzeb informacyjnych użytkowników w zakresie danych spisowych. Informacje zwrotne uzyskane dzięki wprowadzeniu tego modułu będą mogły być wykorzystane do modyfikacji kierunków upowszechniania wyników spisu.

W zależności od sposobu upowszechniania wyników spisu stosowane będą różne formy ich prezentacji jako:

- dane zagregowane w tablicach predefiniowanych ogólnodostępnych,
- dane tworzone przez użytkowników na bazie mikroagregatów,

- dane opracowywane przez statystyków na zamówienie,
- wyniki prac analitycznych prowadzonych na danych w kostkach OLAP lub na zbiorze danych jednostkowych nieidentyfikowalnych,
- graficzna prezentacja danych (wykresy, kartogramy),
- wizualizacja wyników spisu z zastosowaniem narzędzi GIS przez portal geostatystyczny (PGS).

Różnorodne formy upowszechniania danych spisowych, a w szczególności bogaty zestaw tablic publikowanych oraz tablic predefiniowanych, dostępnych w systemie ABM oraz w innych bazach – powinny zabezpieczać podstawowe potrzeby na poziomie ogólnokrajowym i regionalnym szerokiego grona użytkowników wyników spisu. Obiekty predefiniowane tzn. agregaty oraz kostki wielowymiarowe będą stanowiły podstawowe źródło danych dla odbiorców zewnętrznych, ale także wewnętrznych. Zakłada się bowiem, że naliczenie ok. 90% tablic statystycznych powinno być możliwe, w oparciu o przygotowane uprzednio agregaty w kostkach OLAP.

Bardziej „przygotowani” od strony informatycznej użytkownicy wyników spisu będą mieli możliwość samodzielnego naliczania prostych tablic korelacyjnych, poprzez dostęp do ABM oraz do Podsystemu Metadanych. Dostęp do baz danych będzie uwzględniał zasadę ochrony danych osobowych; prezentowane dane nie mogą być identyfikowalne. Natomiast tablice wymagające przetwarzania danych (naliczania) według indywidualnych specjalnych zamówień odbiorców, obejmujące nietypowe przekroje terytorialne, szerszą korelację danych lub niestandardowe grupowania – będą opracowywane przez wyspecjalizowane jednostki statystyki.

Publikowanie wyników NSP 2011

Publikacje tabelaryczno-analityczne przewidziane do wydania można ująć w trzech następujących grupach:

- ogólnokrajowe (z danymi dla kraju, regionów z wyróżnieniem obszarów miejskich i wiejskich – oraz województw);
- regionalne (z danymi dla województwa, podregionów, powiatów z wyróżnieniem obszarów miejskich i wiejskich, a także ważniejszymi informacjami dla gmin w każdym z województw);
- lokalne (z danymi dla wybranych lub wszystkich gmin imiennie).

Poza Raportem z wynikami NSP 2011 zostaną wydane następujące ogólnokrajowe publikacje tematyczne:

1. Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna
2. Migracje zagraniczne ludności
3. Aktywność ekonomiczna ludności Polski
4. Zamieszkane budynki
5. Mieszkania

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy wyda analogiczne publikacje dotyczące województwa kujawsko-pomorskiego.

U W A G A

Ze względu na zaokrąglenia danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości ogółem.

Dane mają charakter nieostateczny i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach.

U w a g a *Szczegółowe dane zawarto w aneksie tabelarycznym rozpoczynającym się na stronie 105.*

Rozdział V. STAN I STRUKTURA DEMOGRAFICZNA LUDNOŚCI

1. Stan ludności

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 r., wykazały, że ludność województwa kujawsko-pomorskiego według stanu w dniu 31 marca 2011 r. liczyła 2097,6 tys. osób zaliczanych do kategorii ludności faktycznej. Mieszkańcy Kujawsko-Pomorskiego stanowili 5,4% ludności Polski. Od ostatniego spisu powszechnego, tj. od 20 maja 2002 r. liczba ludności województwa zwiększyła się o 28,3 tys. osób, tj. o 1,4% (w Polsce nastąpił wzrost o 0,7%). Odnotowano spadek liczby ludności w miastach – o 18,7 tys. osób, natomiast istotnie – o 47,0 tys. – zwiększyła się liczba mieszkańców wsi.

W 2011 r. odsetek ludności miejskiej w liczbie ogółem wyniósł 60,5% (w 2002 r. udział ten wyniósł – 62,3%), a ludności wiejskiej – 39,5% (w 2002 r. – 37,7%). W porównaniu z 2002 r. liczba ludności wiejskiej wzrosła o 6,0%, natomiast liczba ludności miejskiej zmalała o 1,5%. Wzrost liczby ludności wiejskiej w dużej mierze był spowodowany rozwojem ośrodków podmiejskich (najczęściej skupionych wokół dużych miast), które zostały zasilone byłymi mieszkańcami miast. Należy podkreślić, że w okresie międzyspisywym saldo migracji między terenami miejskimi i wiejskimi było dodatnie dla wsi, natomiast w latach poprzednich – aż do 1999 r. – notowano odpływ ludności ze wsi do miast. Dodatkowo, na szybszy niż w miastach rozwój ludności niezmiennie ma wpływ większa dzietność rodzin mieszkających na wsi.

Tabl. 5.1. Ludność według płci w miastach i na wsi w latach 2002 i 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
Stan ludności (20 V 2002 r.) w tys.:	2069,3	999,8	1069,5	1288,5	780,8
w %	100,0	48,3	51,7	62,3	37,7
Stan ludności (31 III 2011 r.) w tys.:	2097,6	1016,7	1080,9	1269,8	827,8
w %	100,0	48,5	51,5	60,5	39,5
Różnica w latach 2002-2011 (przyrost/ubytek w tys.)	28,3	17,0	11,3	-18,7	47,0
Dynamika zmian (2002 = 100)	101,4	101,7	101,1	98,5	106,0

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadających na 1 km² powierzchni wyniosła 117 osób (w 2002 r. – 115); w miastach było to 1533 (o 25 mniej niż w 2002 r.), a na wsi – 48 osób (o 2 osoby więcej niż 9 lat temu).

Tablica 5.2. Ludność według płci i powiatów w latach 2002 i 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2002			2011		
	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety
	w tysiącach					
Województwo	2069,3	999,8	1069,5	2097,6	1016,7	1080,9
Powiaty:						
aleksandrowski	55,2	26,6	28,6	56,3	27,3	29,0
brodnicki	74,6	36,7	37,9	77,5	38,3	39,2
bydgoski	88,2	43,4	44,7	106,4	52,8	53,6
chełmiński	51,3	25,0	26,3	52,7	25,8	26,9
golubsko-dobrzyński	44,9	22,2	22,7	45,3	22,5	22,9
grudziądzki	38,4	19,1	19,3	40,2	20,2	20,0
inowrocławski	166,4	80,8	85,6	165,2	80,1	85,1
lipnowski	66,6	32,9	33,7	67,6	33,5	34,1
mogileński	47,3	23,3	24,0	47,0	23,1	24,0
nakielski	84,0	41,4	42,6	86,9	43,0	43,8
radziejowski	42,9	21,1	21,8	42,4	21,0	21,4
rypiński	44,7	21,9	22,8	44,9	22,2	22,7
sepoleński	40,8	20,2	20,6	41,7	20,8	20,9
świecki	97,2	47,5	49,6	99,9	49,2	50,6
toruński	82,8	40,8	42,0	97,7	48,2	49,5
tucholski	47,1	23,4	23,7	48,1	24,0	24,1
wąbrzeski	35,0	17,2	17,8	35,3	17,4	17,9
włocławski	85,6	42,5	43,1	87,2	43,3	43,9
zniński	69,8	34,5	35,3	71,0	35,2	35,8
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	373,8	175,7	198,1	363,9	171,3	192,6
Grudziądz	100,4	47,7	52,7	98,7	47,1	51,6
Toruń	211,2	98,5	112,8	205,0	95,3	109,6
Włocławek	121,2	57,4	63,9	116,8	55,2	61,6

Wśród powiatów ziemskich najliczniejszym był inowrocławski z 165,2 tys. mieszkańców, którzy stanowili 7,9% ogółu ludności województwa. Powiat inowrocławski odznaczał się jednak największym wśród powiatów ziemskich ubytkiem ludności (o 1,2 tys.) w porównaniu z danymi z 2002 r. Następnym pod względem liczby ludności był powiat bydgoski – 106,4 tys. (5,1% ludności województwa), w którym odnotowano największy wzrost liczby ludności, tj. o 18,2 tys. osób. Najmniejsze powiaty to: wąbrzeski (liczący 35,3 tys. mieszkańców; 1,7% udziału) – na przestrzeni lat międzypisowych liczba ludności wzrosła o 0,3 tys. oraz grudziądzki (40,2 tys.; 1,9%), gdzie odnotowano wzrost o 1,8 tys. osób. We wszystkich czterech miastach na prawach powiatu odnotowano spadek liczby

ludności, przy czym najwięcej mieszkańców, bo 9,9 tys., ubyło w Bydgoszczy – najliczniejszym mieście województwa kujawsko-pomorskiego (363,9 tys. ludności; 17,3% ogółu mieszkańców województwa).

Zmiany w liczbie ludności, jakie zaobserwowano w latach 2002-2011, były zróżnicowane w poszczególnych powiatach – w siedmiu odnotowano spadek liczebności, w tym we wszystkich miastach na prawach powiatu. Najbardziej populacja zmalała we Włocławku – o 3,7%, a wśród powiatów ziemskich – w radziejowskim – o 1,1%. Z kolei najwyższy przyrost ludności wystąpił w powiatach: bydgoskim (o 20,7%) i toruńskim (o 18,0%).

Tabl. 5.3. Przyrosty/ubytki oraz dynamika zmian liczby ludności miejskiej i wiejskiej według powiatów w latach 2002-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przyrosty/Ubytki w tysiącach			Dynamika zmian 2002 = 100		
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
Województwo	28,3	-18,7	47,0	101,4	98,5	106,0
Powiaty:						
aleksandrowski	1,0	0,1	0,9	101,9	100,4	103,2
brodnicki	2,9	1,3	1,6	103,9	104,1	103,7
bydgoski	18,2	1,5	16,7	120,7	105,8	126,7
chełmiński	1,4	0,3	1,1	102,7	101,4	103,6
golubsko-dobrzyński	0,4	0,1	0,3	100,9	100,4	101,2
grudziądzki	1,8	0,1	1,7	104,6	101,8	105,0
inowrocławski	-1,2	-1,8	0,6	99,3	98,4	101,1
lipnowski	1,0	0,2	0,8	101,5	101,0	101,8
mogileński	-0,3	-0,4	0,2	99,5	97,7	100,6
nakielski	2,9	0,2	2,7	103,4	100,6	105,8
radziejowski	-0,5	0,0	-0,5	98,9	100,5	98,4
rypiński	0,2	0,3	-0,2	100,4	102,1	99,4
sępoleński	0,9	0,5	0,5	102,3	102,6	102,1
świecki	2,7	0,6	2,2	102,8	101,7	103,3
toruński.....	14,9	0,0	14,9	118,0	99,7	122,1
tucholski	1,0	0,0	1,0	102,2	100,2	103,0
wąbrzeski	0,3	0,4	-0,1	100,8	102,8	99,5
włocławski	1,6	0,1	1,6	101,9	100,4	102,3
żniński	1,2	0,2	1,1	101,8	100,5	102,7
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	-9,9	-9,9	x	97,4	97,4	x
Grudziądz	-1,7	-1,7	x	98,4	98,4	x
Toruń	-6,3	-6,3	x	97,0	97,0	x
Włocławek	-4,4	-4,4	x	96,3	96,3	x

Sytuacja województwa kujawsko-pomorskiego w 2011 r. pod względem zurbanizowania była podobna do warunków z 2002 r. Wśród powiatów ziemskich ludność miejska największy udział miała w: inowrocławskim (65,3% ogółu ludności powiatu), aleksandrowskim (45,4%) i nakielskim (44,0%). Najmniejszy odsetek ludność miejska stanowiła w powiecie grudziądzkim (13,3%), mimo, że liczba mieszkańców miast tego powiatu wzrosła w porównaniu z 2002 r. o 1,8%. Kolejne powiaty o najniższym udziale ludności miejskiej to toruński (15,6%; w stosunku do 2002 r. spadek o 0,3%) i włocławski (20,2%; wzrost o 0,4%).

Powiatem ziemskim o najwyższej gęstości zaludnienia pozostał powiat inowrocławski ze 135 osobami na 1 km² (o 1 osobę mniej w stosunku do wyników z 2002 r.). Wśród miast na prawach powiatu, najbardziej zaludnionym obszarem charakteryzowała się Bydgoszcz – 2068 osób na 1 km² (o 74 osoby mniej niż w poprzednim spisie). Najmniejszą gęstość zaludnienia odnotowano w powiecie tucholskim – 45 osób na km², a wśród miast na prawach powiatu – we Włocławku (1385 osób na 1 km²).

2. Ludność według płci i wieku

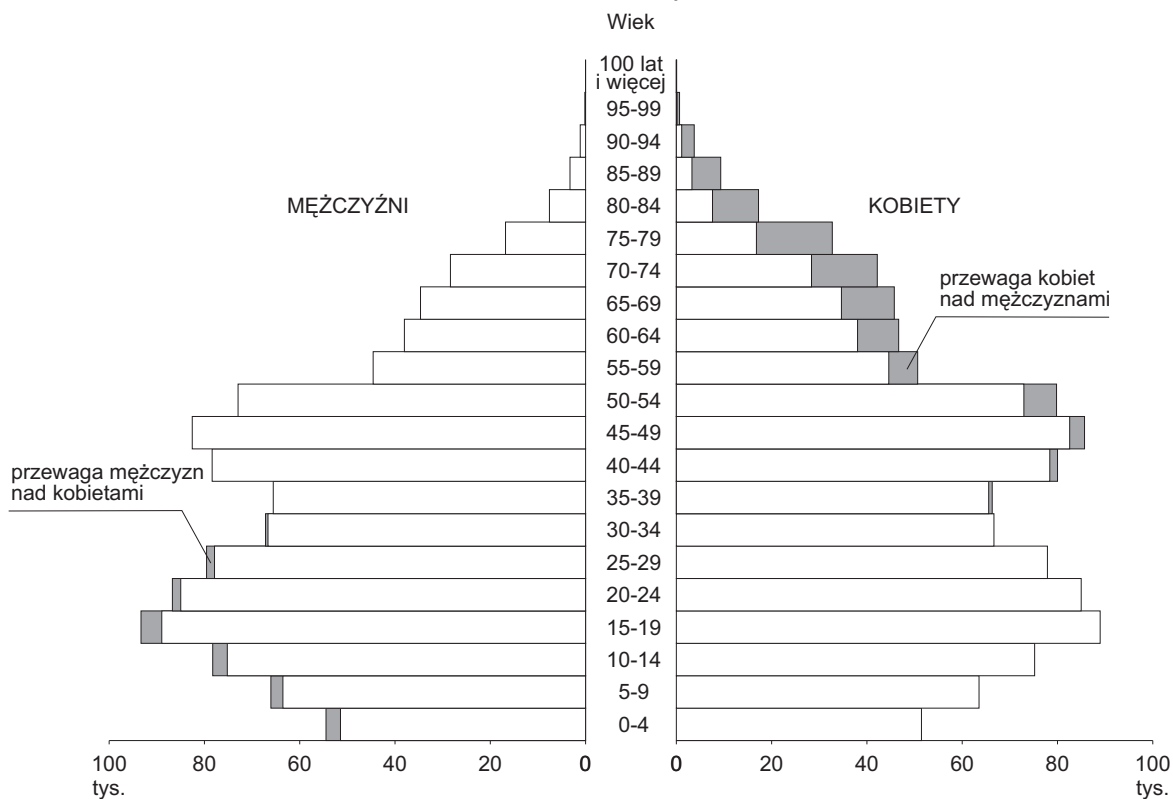
W województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w Polsce w okresie międzyspisywym nieznacznie zmieniły się proporcje ludności według płci; mężczyźni stanowili 48,5% ogółu ludności, a kobiety – 51,5%. Współczynnik feminizacji zmniejszył się nieznacznie – w 2011 r. na 100 mężczyzn przypadło 106 kobiet, wobec 107 w 2002 r. Współczynnik feminizacji zmieniał się wraz ze wzrostem wieku ludności, i tak mężczyźni przeważali liczebnie aż do wieku 42 lat – współczynnik dla tej grupy ludności wyniósł 96, wśród ludności od 43-go roku życia – na 100 mężczyzn przypadło już 121 kobiet, a w najstarszej grupie (70 lat i więcej) – 181 kobiet. Granica wieku liczebnej przewagi mężczyzn przesunęła się o 8 lat w stosunku do wyników NSP 2002, kiedy to odnotowano większą liczbę mężczyzn niż kobiet tylko do wieku 34 lat.

Wyniki spisów powszechnych 2002 i 2011 w zakresie struktury wieku ludności różnią się znacząco. Różnica ta jest przede wszystkim wynikiem przesuwania się w czasie wyżów i niżów demograficznych przez kolejne grupy wieku ludności. Skutkiem tego zjawiska był

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU

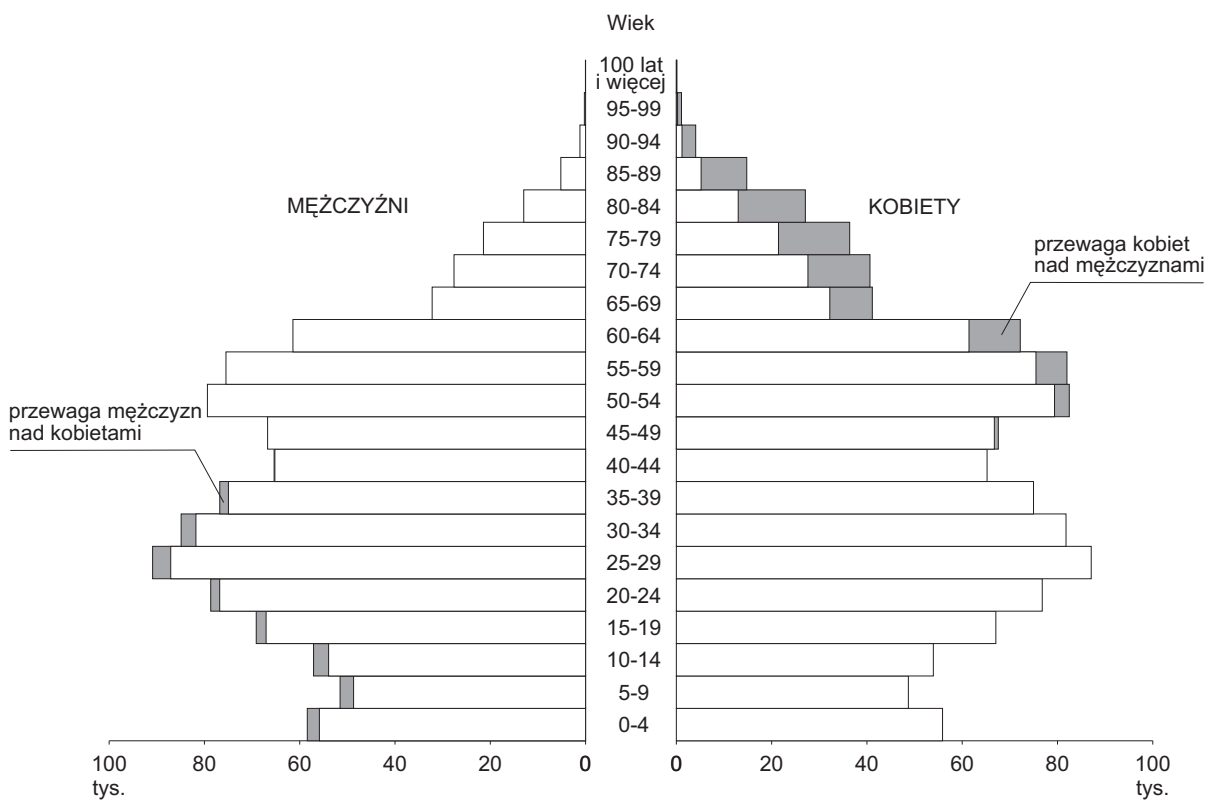
NSP 2002

Stan w dniu 20 maja 2002 r.

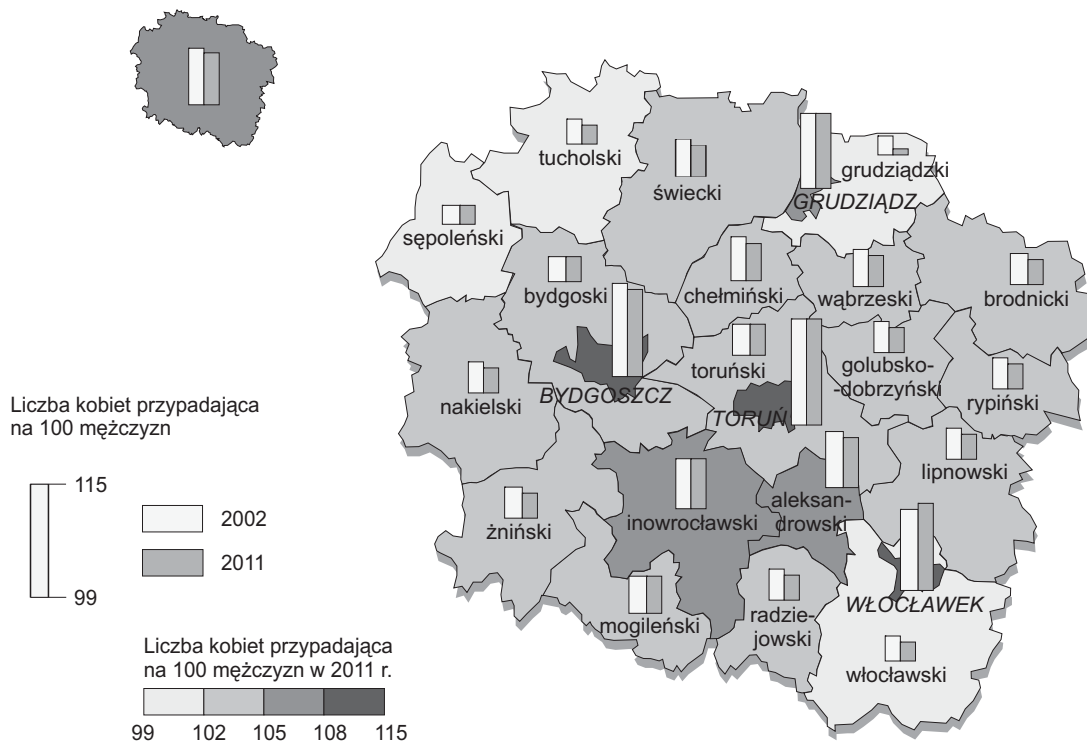

NSP 2011

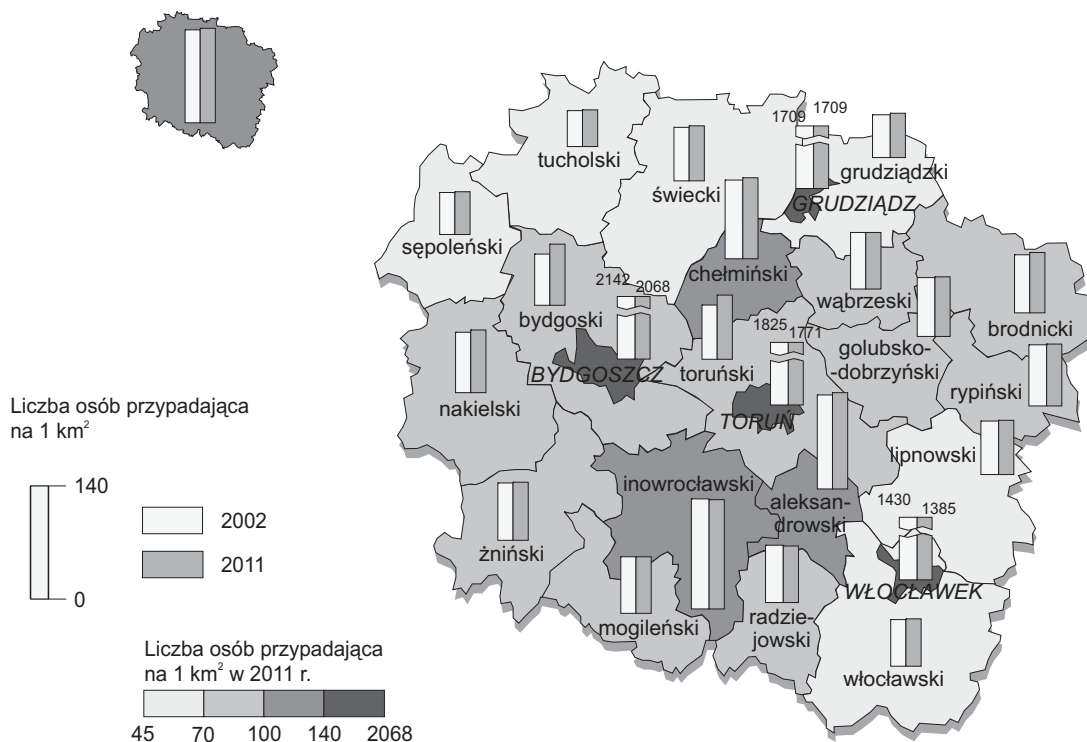
Stan w dniu 31 marca 2011 r.

WSPÓŁCZYNNIK FEMINIZACJI

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

wzrost w okresie międzypisowym liczby osób w wieku 15 lat i więcej o ponad 92,0 tys. (o 5,5%). Liczba dzieci (0–14 lat) zmniejszyła się o 63,4 tys. osób (o 16,3%), co jest efektem obserwowanej w minionym dziesięcioleciu niskiej dzietności. Średni wiek statystycznego mieszkańca województwa (mediana wieku – wyznaczająca granicę wieku, którą połowa populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła) wyniósł 37,8 lat; statystyczna kobieta była starsza – wiek środkowy kobiet wyniósł 39,6 lat, dla mężczyzn było to 36,1 lat. Oznacza to wzrost tego parametru o prawie 3 lata w stosunku do danych z 2002 r., wynosiły one wówczas: dla ogółu ludności – 35,0, dla kobiet – 37,0 i dla mężczyzn – 33,0. Zmiany w strukturze wieku ludności (w poszczególnych grupach wieku) przedstawiają piramidy wieku.

W wyniku niekorzystnych trendów demograficznych istotnie zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym. Według danych z 2011 r. udział ludności w wieku 0–17 lat w ogólnej populacji wyniósł 19,3%, wobec 23,9% na podstawie spisu z 2002 r. Mniej dzieci i młodzieży odnotowano zarówno wśród ludności miejskiej (spadek udziału o 4,4 p.proc. do 17,4%), jak i wiejskiej (udział tej grupy ludności wyniósł 22,2% i w stosunku do 2002 r. był mniejszy o 5,2 p.proc.).

Tabl. 5.4. Stan i struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w latach 2002 i 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ludność w wieku				
		przedprodukcyjnym (0–17 lat)	produkcyjnym (mężczyźni 18–64, kobiety 18–59 lat)			poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej)
			razem	mobilnym (18–44 lata)	niemobilnym (mężczyźni 45–64, kobiety 45–59 lat)	
W TYSIĄCACH						
Ogółem 2002 ^a	2069,3	494,7	1284,0	829,7	454,2	290,4
2011	2097,6	404,2	1355,0	840,0	515,1	338,4
Miasta 2002 ^a	1288,5	280,8	824,5	521,0	303,5	183,0
2011	1269,8	220,7	825,9	502,6	323,2	223,2
Wieś 2002 ^a	780,8	214,0	459,4	308,7	150,8	107,4
2011	827,8	183,5	529,2	337,4	191,8	115,1

^a Dla 2002 r. w podziale według wieku nie uwzględniono osób o nieustalonym wieku (266 osób).

Tabl. 5.4. Stan i struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w latach 2002 i 2011 (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ludność w wieku				
		przedprodukcyjnym (0–17 lat)	produkcyjnym (mężczyźni 18–64, kobiety 18–59 lat)			poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej)
			razem	mobilnym (18–44 lata)	niemobilnym (mężczyźni 45–64, kobiety 45–59 lat)	
W ODSETKACH						
Ogółem 2002 ^a	100,0	23,9	62,1	40,1	22,0	14,0
2011	100,0	19,3	64,6	40,0	24,6	16,1
Miasta 2002 ^a	100,0	21,8	64,0	40,4	23,6	14,2
2011	100,0	17,4	65,0	39,5	25,5	17,6
Wieś 2002 ^a	100,0	27,4	58,8	39,5	19,3	13,8
2011	100,0	22,2	63,9	40,7	23,2	13,9
DYNAMIKA ZMIAN (2002 = 100)						
Ogółem	101,4	81,7	105,5	101,2	113,4	116,5
Miasta	98,5	78,6	100,2	96,5	106,5	122,0
Wieś	106,0	85,7	115,2	109,3	127,2	107,2

^a Dla 2002 r. w podziale według wieku nie uwzględniono osób o nieustalonym wieku (266 osób).

Podstawowy wpływ na zmniejszenie liczebności grupy osób w wieku przedprodukcyjnym miała niska liczba urodzeń żywych (od 20,1 tys. urodzeń w 2003 r. do 22,6 tys. w 2010 r.), a także osiągnięcie pełnoletności przez osoby urodzone w drugiej połowie lat 80-tych, czyli w okresie wyżu demograficznego.

W stosunku do 2002 r. wzrosła zarówno liczebność, jak i odsetek ludności w wieku produkcyjnym (odpowiednio: o 71,1 tys. osób i o 2,5 p.proc.). Przy czym, odsetek osób w wieku mobilnym zmniejszył się o 0,1% (pod względem liczebności odnotowano wzrost o 10,3 tys.), a istotnie zwiększyła się zarówno liczba (o 60,8 tys. osób), jak i odsetek (o 2,6 p.proc.) osób w wieku produkcyjnym niemobilnym.

Zwiększył się także – do 16,1% (o 2,1 p.proc.) udział ludności w wieku poprodukcyjnym. W stosunku do poprzedniego spisu liczba osób w wieku emerytalnym wzrosła o ponad 48,0 tys.

Na skutek zmian w ekonomicznych grupach wieku obniżył się współczynnik obciążenia demograficznego. Oznacza to, że w 2011 r. na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 55 osób w wieku nieprodukcyjnym (o 6 osób mniej niż miało to miejsce w 2002 r.). Szczególnie duży spadek wskaźnika odnotowano w przypadku ludności wiejskiej – aż o 14 punktów, a w miastach nastąpił spadek o 2 punkty. Obniżenie się współczynnika obciążenia dotyczy grupy w wieku przedprodukcyjnym, dla której odnotowano spadek o 9 punktów (z 39 w 2002 r. do 30 w 2011 r.), natomiast wskaźnik dla wieku poprodukcyjnego wzrósł o 2 punkty, tj. do 25.

Tabl. 5.5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym według płci i miejsca zamieszkania w latach 2002 i 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2002			2011		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	61	53	70	55	43	67
w tym w wieku:						
przedprodukcyjnym	39	39	38	30	29	31
poprodukcyjnym	23	14	32	25	14	37
Miasta	56	49	64	54	42	66
Wieś	70	59	82	56	46	69

Wśród powiatów ziemskich najniższy współczynnik obciążenia odnotowano w powiecie inowrocławskim – na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 52 osoby w wieku nieprodukcyjnym, najwyższy współczynnik – 59 – wystąpił w powiecie rypińskim. W miastach na prawach powiatu najniższy współczynnik zanotowano w Toruniu – 51, a najwyższy w Bydgoszczy i w Grudziądzu – po 55. W miastach: Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku wskaźnik dla wieku poprodukcyjnego był wyższy niż dla wieku przedprodukcyjnego, co oznacza mniejszą liczbę osób, które w przyszłości wejdą na rynek pracy od liczebności grupy, która rynek ten już opuściła.

Przedstawione zmiany w strukturze wiekowej ludności, tj. malejący odsetek dzieci i młodzieży oraz starzenie się ludności w wieku produkcyjnym, a także coraz większy udział ludności w wieku emerytalnym stanowią stały, obserwowany od wielu lat trend. Jedną z przyczyn jest niska dzietność, nie gwarantująca prostej zastępowalności pokoleń, co pogłębia proces starzenia się społeczeństwa.

3. Ludność według stanu cywilnego

Struktura ludności według stanu cywilnego uwarunkowana jest: czynnikami demograficznymi, a także sytuacją społeczno-ekonomiczną kraju, wpływającą na podejmowanie decyzji prorodzinnych.

Stan cywilny prawny

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim ponad 1/3 mężczyzn w wieku 15 lat i więcej stanowili kawalerowie; odsetek panien był znacznie niższy – nie przekroczył 1/4 populacji. Różnica wynikała z różnego wieku zawierania małżeństwa; kobiety w chwili ślubu były przeciętnie o dwa lata młodsze od mężczyzn.

Tabl. 5.6. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Kawalerowie, panny	Żonaci, zamężne	Wdowcy, wdowy	Rozwiedzeni, rozwidzione	Nieustalony
W TYSIĄCACH						
Ogółem	1772,1	517,3	996,7	166,5	86,1	5,4
mężczyźni	849,7	288,6	497,7	26,1	34,7	2,6
kobiety	922,4	228,8	499,0	140,4	51,4	2,8
Miasta	1091,9	310,2	605,0	106,0	66,9	3,7
Wieś	680,2	207,2	391,7	60,5	19,2	1,7
W ODSETKACH						
Ogółem	100,0	29,2	56,2	9,4	4,9	0,3
mężczyźni	100,0	33,9	58,6	3,1	4,1	0,3
kobiety	100,0	24,8	54,1	15,2	5,6	0,3
Miasta	100,0	28,4	55,5	9,7	6,1	0,3
Wieś	100,0	30,5	57,6	8,9	2,8	0,2

Odsetek żonatyh mężczyzn był także nieco wyższy (58,6%) w porównaniu z zamężnymi kobietami (54,1%). Różnica ta wynika z wyższej umieralności mężczyzn, powodującej częstsze owdowienia kobiet. Wpływ nadumieralności mężczyzn uwidacznia się już wśród osób od 40-tego roku życia; udział mężatek wyniósł 47,9% i był o 4,2 p.proc. niższy w porównaniu z odsetkiem żonatyh mężczyzn (52,1%). W miarę przechodzenia do starszych grup wieku zjawisko to nasila się – w rezultacie starsi mężczyźni najczęściej do końca życia pozostają żonaci, a starsze kobiety są wdowami. Odsetek wdów jest pięciokrotnie wyższy (15,2%) w porównaniu z odsetkiem wdowców (3,1%).

Osoby rozwiedzione stanowią najmniejszą grupę osób (4,1% mężczyzn i 5,6% kobiet). Udziały rozwiedzionych w całej populacji wzrastają w kolejnych grupach wieku – aż do 6,9% dla mężczyzn i 9,8% dla kobiet w wieku 35–49 lat, następnie maleją wraz ze wzrostem wieku.

Tabl. 5.7. Ludność w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, płci i stanu cywilnego prawnego w 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Kawalerowie, panny	Żonaci, zamężne	Wdowcy, wdowy	Rozwiedzeni, rozwiedzione	Nieustalony
	w tys.	w %					
	MEŹCZYŹNI						
Razem	849,7	100,0	34,0	58,6	3,1	4,1	0,2
15–24	147,8	100,0	96,1	3,4	0,0	0,1	0,4
25–34	175,8	100,0	49,2	48,0	0,1	2,4	0,3
35–49	208,9	100,0	17,8	74,5	0,5	6,9	0,3
50–64	216,3	100,0	8,9	81,0	3,7	6,2	0,2
65 lat i więcej	100,9	100,0	3,5	76,9	16,8	2,6	0,2
	KOBIETY						
Razem	922,4	100,0	24,8	54,1	15,2	5,6	0,3
15–24	143,9	100,0	89,3	9,7	0,0	0,3	0,7
25–34	168,9	100,0	33,5	61,4	0,3	4,4	0,4
35–49	207,8	100,0	10,4	76,6	2,8	9,8	0,4
50–64	236,6	100,0	6,3	70,4	15,5	7,7	0,1
65 lat i więcej	165,3	100,0	4,4	33,7	58,8	3,0	0,1

Struktura ludności według stanu cywilnego jest zróżnicowana w zależności od miejsca zamieszkania osób. W miastach odsetek kawalerów i panien (28,4%) jest niższy w porównaniu z mieszkającymi na wsi (30,5%). W przypadku osób pozostających w małżeństwie – odsetek wśród mieszkańców wsi wyniósł 57,6%, a miast – 55,4%. Proporcje w przypadku osób owdowiałych rozkładają się podobnie (po 10,0% populacji zarówno w miastach, jak i na wsi). Mieszkańcy miast zdecydowanie częściej się rozwodzą (6,1% populacji) niż mieszkańcy wsi (2,8%).

W odniesieniu do wyników spisu z 2002 r. struktura ludności według stanu cywilnego prawnego nie zmieniła się istotnie – udziały kawalerów i panien oraz osób owdowiałych pozostały na podobnym poziomie. Zmniejszył się natomiast odsetek (zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet) osób pozostających w związku małżeńskim – o 2,2 p.proc., co spowodowane było niską liczbą corocznie zawieranych małżeństw. Trudna sytuacja na rynku pracy dotycząca znaczną liczbę młodych ludzi także nie sprzyja podejmowaniu decyzji prorodzinnych. Istotnie wzrósł udział osób rozwiedzionych – po ok. 50% – w przypadku obu płci.

Stan cywilny faktyczny

W spisie ludności 2011 r. stan cywilny faktyczny określano na podstawie charakteru związku, w jakim faktycznie żyła dana osoba. Osoby żyjące w związkach nieformalnych (kohabitanci), niezależnie od ich stanu cywilnego prawnego, ujęte zostały jako pary tworzące związki partnerskie.

Stan cywilny faktyczny – oprócz kategorii prawnych (kawaler/panna, osoby pozostające w prawnym związku małżeńskim, osoby owdowiałe i rozwiedzione) – wyodrębnia także dwie dodatkowe kategorie, tj. osoby żyjące w związkach partnerskich (których w spisie 2011 r. wyodrębniono 41,7 tys., tj. 2,4% ludności w wieku 15 lat i więcej) oraz małżonkowie pozostający w separacji orzeczonej prawnie albo deklarowanej (8,7 tys., tj. 0,5% populacji). Tym samym populacja ludności w wieku 15 lat i więcej zróżnicowana według stanu cywilnego prawnego i faktycznego różni się istotnie. Zestawiając dane dla poszczególnych kategorii stanu cywilnego prawnego i faktycznego należy wziąć pod uwagę różnice dotyczące nieustalonego stanu cywilnego, który dla prawnego wyniósł 5,4 tys., a dla faktycznego – 15,2 tys.

Analizując strukturę ludności według stanu cywilnego: prawnego lub faktycznego, można zaobserwować, że liczebności poszczególnych kategorii wyodrębnionych ze stanu faktycznego są mniejsze od liczebności kategorii stanu prawnego o tej samej nazwie. Różnice wahają się od 1,7% do 13,1%, a przy uwzględnieniu płci sięgają nawet 17,7%. Oznacza to, że osoby pozostające w prawnych małżeństwach zadeklarowały separację lub utworzenie związków partnerskich z innymi osobami – podobnie kawalerowie/panny oraz osoby owdowiałe i rozwiedzione. Największa różnica między stanem prawnym i faktycznym dotyczy osób rozwiedzionych. Z punktu widzenia faktycznego stanu cywilnego jest ich o 13,1% mniej niż orzeczonych przez sąd (podobnie w miastach i na wsi). Różnica dotycząca kobiet wyniosła 10,1%, a dla mężczyzn – 17,7%. Analizując dane o faktycznym stanie cywilnym zestawione według płci należy pamiętać, że jest to deklaracja osób, np. kobieta, której małżeństwo zostało rozwiązane przez sąd mogła zadeklarować – zgodnie ze swym odczuciem – że w dalszym ciągu jest zamężna. Podobnie panna, wdowa czy rozwiedziona żyjąca w związku partnerskim – mogła zadeklarować małżeństwo.

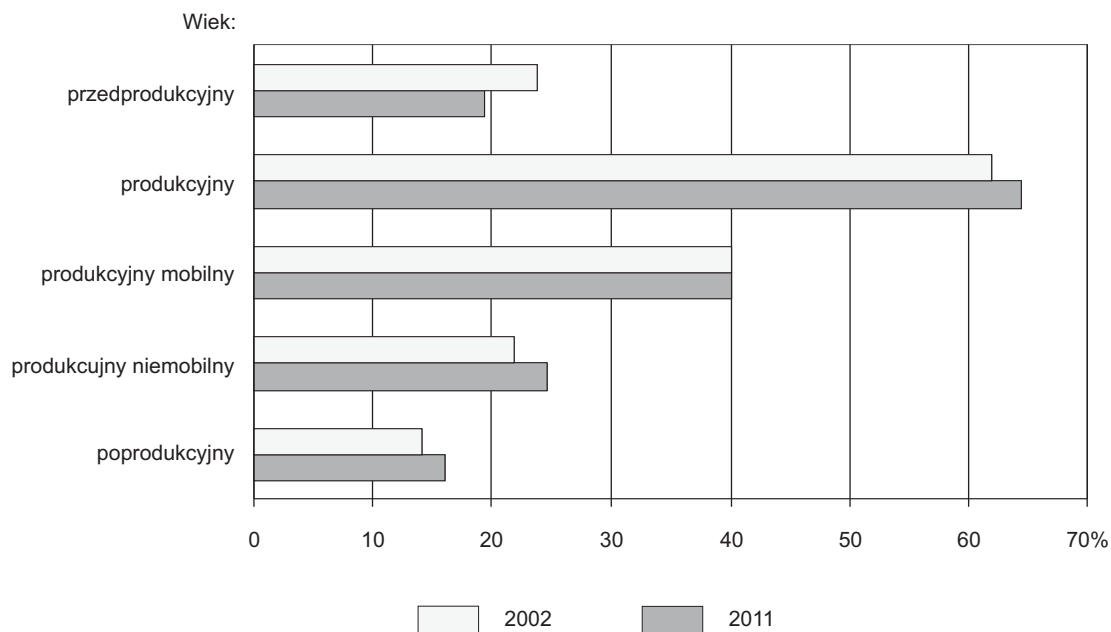
Tabl. 5.8. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Kawalerowie, panny	Żonaci, zameż- ne	Partne- rzy, partner- ki	Wdowcy, wdowy	Rozwie- dzeni, rozwie- dzone	W sepa- racji	Nieus- talony
W TYSIĄCACH								
Ogółem	1772,1	488,5	979,4	41,7	163,7	74,8	8,7	15,2
mężczyźni	849,7	273,8	489,7	21,3	25,3	28,5	3,4	7,6
kobiety	922,4	214,8	489,7	20,4	138,4	46,3	5,3	7,7
Miasta	1091,9	288,0	593,2	31,6	104,0	58,2	6,0	10,8
Wieś	680,2	200,5	386,2	10,1	59,8	16,6	2,7	4,4
W ODSETKACH								
Ogółem	100,0	27,6	55,3	2,4	9,2	4,2	0,5	0,8
mężczyźni	100,0	32,2	57,6	2,5	3,0	3,4	0,4	0,9
kobiety	100,0	23,3	53,1	2,2	15,0	5,0	0,6	0,8
Miasta	100,0	26,4	54,3	2,9	9,5	5,3	0,6	1,0
Wieś	100,0	29,5	56,8	1,5	8,8	2,4	0,4	0,6

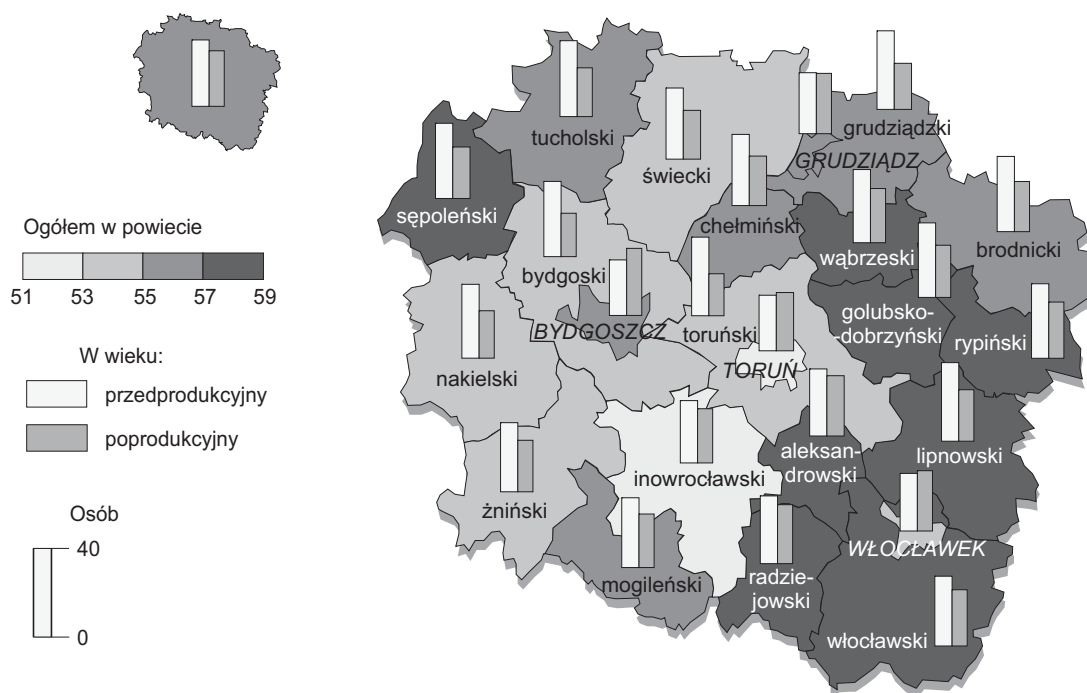
Przedstawione trendy i różnice między stanem cywilnym prawnym i faktycznym najbardziej widoczne są w miastach na prawach powiatu – przede wszystkim w Grudziądzu, a także w Bydgoszczy i Toruniu. Najmniejsze różnice odnotowano w powiatach: rypińskim, tucholskim i brodnickim.

W okresie 9 lat od poprzedniego spisu, struktura ludności według stanu cywilnego faktycznego nie zmieniła się znacząco. Nastąpił niewielki spadek (o 0,3 p.proc.) udziału osób w stanie cywilnym kawaler i panna oraz osób separowanych (o 0,4 p.proc.). Odnotowano obniżenie się odsetka (o 2,2 p.proc.) osób pozostających w związkach małżeńskich. Wzrosła natomiast zarówno liczba (aż o 103,8%), jak i udział (o 1,2 p.proc.) pozostających w związkach partnerskich, a także osób rozwiedzionych (odpowiednio: o 48,0% i o 1,2 punktu).

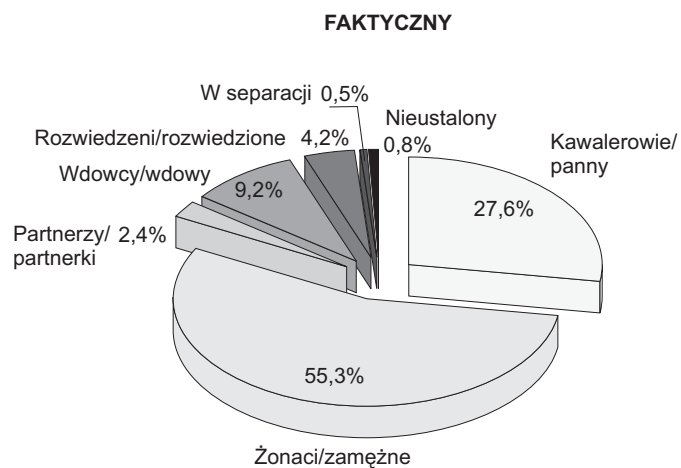
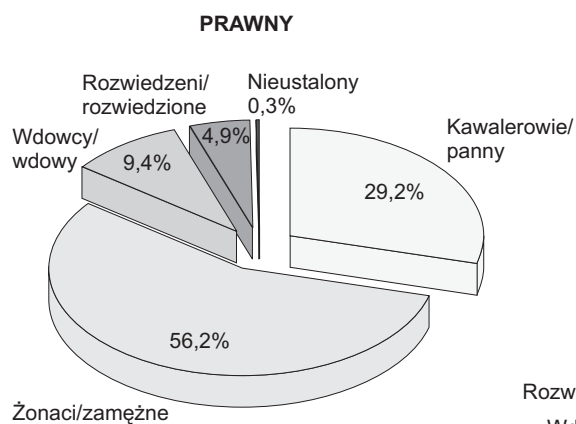
LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU

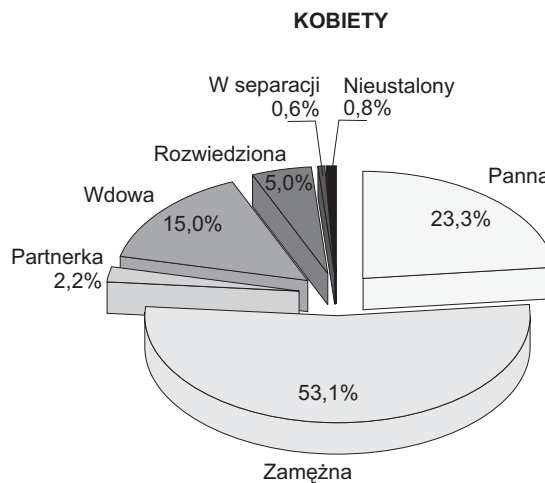
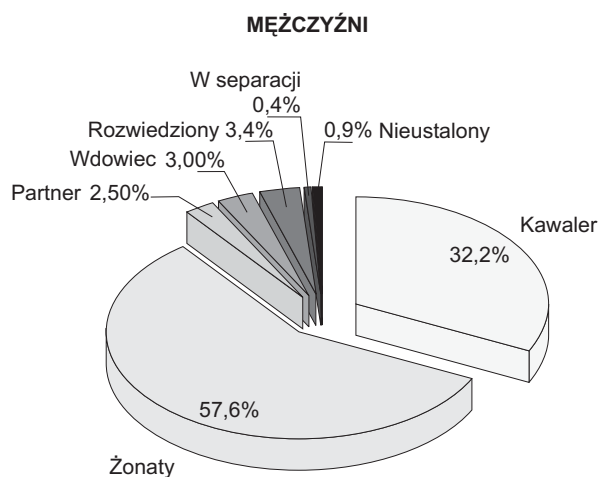
WSPÓŁCZYNNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W 2011 R.

**LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ
WEDŁUG STANU CYWILNEGO PRAWNEGO I FAKTYCZNEGO W 2011 R.**

**LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI
I STANU CYWILNEGO FAKTYCZNEGO W 2011 R.**

Rozdział VI. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA LUDNOŚCI

1. Poziom wykształcenia

Na podstawie spisu ludności i mieszkań z 2011 r. można zauważyć pozytywne zmiany w poziomie wykształcenia mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, gdzie w porównaniu ze spisem przeprowadzonym w 2002 r. zanotowano wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym, średnim i policealnym. Podstawą zaliczenia osoby do danego poziomu wykształcenia było posiadane świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły.

W okresie międzyspisowym odsetek osób z wykształceniem co najmniej średnim w ludności ogółem w wieku 13 lat i więcej wzrósł z 37,2% w 2002 r. do 43,6% w 2011 r. (o 6,4 p.proc.), przy czym w grupie osób z wykształceniem wyższym udział ten zwiększył się w tym czasie z 8,3% do 14,1% (o 5,8 p.proc.). Uwagę zwraca fakt, że w okresie międzyspisowym zmniejszył się odsetek osób, które ukończyły zasadniczą szkołę zawodową (z 27,0% do 25,2%, tj. o 1,8 p.proc.).

Tabl. 6.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci, na podstawie wyników spisów w latach 2002 i 2011

POZIOM WYKSZTAŁ- CENIA	2002		2011					
			razem		mężczyźni		kobiety	
	w tys.	w %	w tys.	w %	w tys.	w %	w tys.	w %
Ogółem^a	1743,2	100,0	1818,9	100,0	873,8	100,0	945,1	100,0
w tym:								
Wyższe	145,0	8,3	255,7	14,1	107,3	12,3	148,4	15,7
Średnie i policealne	503,8	28,9	536,9	29,5	233,2	26,7	303,7	32,1
Zasadnicze zawodowe	470,1	27,0	459,2	25,2	280,5	32,1	178,6	18,9
Podstawowe ukończone i gimnazjalne	551,9	31,7	457,5	25,2	200,7	23,0	256,8	27,2
Podstawowe nieukończone i bez wykształ- cenia szkolnego	51,4	2,9	21,0	1,2	8,4	1,0	12,5	1,3

^a W dalszym podziale nie uwzględniono nieustalonego poziomu wykształcenia. W NSP 2011 nie ustalono poziomu wykształcenia dla 88,7 tys. osób w wieku 13 lat i więcej przebywających za granicą 12 m-cy i dłużej.

W województwie kujawsko-pomorskim struktura ludności według poziomu wykształcenia różni się w zależności od płci. W 2011 r. wśród ogółu mężczyzn 12,3% ukończyło szkołę wyższą, co w porównaniu z 2002 r. oznacza wzrost o 4,4 p.proc. W większym stopniu zmieniła się sytuacja kobiet. W 2002 r. co 11 kobieta (8,7% wszystkich kobiet w wieku 13 lat i więcej) posiadała dyplom ukończenia szkoły wyższej, natomiast 9 lat później już niemal co 6 kobieta (15,7%) posiadała dyplom ukończenia studiów licencjackich lub magisterskich.

Na zbliżonym poziomie jak w 2002 r. utrzymały się odsetki mężczyzn i kobiet z wykształceniem średnim (łącznie z policealnym) – w 2011 r. odpowiednio: 26,7% i 32,1% (w 2002 r. było to: 24,8% i 32,6%).

Analizując poziom wykształcenia należy podkreślić, że według wyników NSP 2011 ludzie rzadziej niż 9 lat temu kończyli edukację na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej. Odsetek mężczyzn z tym poziomem wykształcenia wyniósł w 2002 r. 34,7%, a kobiet 19,9%; natomiast w 2011 r. odpowiednio: 32,1% i 18,9%.

W 2011 r. 27,2% mieszkanek województwa miało ukończoną szkołę podstawową lub gimnazjalną, podczas gdy odsetek ten w 2002 r. wyniósł 34,3 %. Wśród mężczyzn było to 23,0% w 2011 r., i 28,7% w 2002 r. Należy jednak pamiętać, że w NSP 2002 nie było jeszcze danych o osobach, które ukończyły szkoły gimnazjalne, ze względu na reformę szkolnictwa z 1999 r. wprowadzającą 6-letnią szkołę podstawową i 3-letnie gimnazja. Uczniowie gimnazjów kończyli szkołę w czerwcu 2002 r., podczas gdy moment krytyczny spisu obrazował sytuację w dniu 20 maja tamtego roku. W związku z tym byli oni zaliczani do niższego poziomu wykształcenia tzn. do podstawowego. Dlatego też obecnie w celu porównania w czasie, dokonywana jest agregacja wyników tych dwóch poziomów wykształcenia.

Czynnikiem różnicującym strukturę ludności według poziomu wykształcenia jest również miejsce zamieszkania. Analizując strukturę poziomu wykształcenia mieszkańców według miejsca zamieszkania zauważa się, że pomimo zmian zachodzących na wsi, w dalszym ciągu struktura poziomu wykształcenia ludności wiejskiej różni się od tej w miastach. Porównując wyniki obu spisów zwraca uwagę fakt, że w dalszym ciągu dominującym poziomem wykształcenia ludności zamieszkałej na wsi jest podstawowe (łącznie z gimnazjalnym) – 33,6%, o 8,8 p.proc. mniej niż w 2002 r., a o 13,8 p.proc. więcej niż w miastach w 2011 r. Wśród ludności miejskiej było to wykształcenie średnie (łącznie

z policealnym) – 33,2% w 2011 r. i 34,7% w 2002 r., a na wsi w 2011 r. – 23,7%. W porównaniu z wynikami NSP 2002 odnotowano znaczny wzrost osób z wykształceniem wyższym zarówno w miastach jak i na wsi. Według wyników NSP 2011 mieszkańcy miast województwa kujawsko-pomorskiego z wyższym poziomem wykształcenia stanowili 17,6% ludności w miastach, zaś na wsi odsetek takich osób wyniósł 8,5%. Jednak to właśnie na wsi – w porównaniu z wynikami spisu 2002 – odnotowano ponad dwukrotny wzrost udziału osób z wykształceniem wyższym. W NSP 2002 struktura osób, które ukończyły uczelnie wyższe przedstawiała się następująco: 9,0% w miastach i 3,6% na wsi. Z kolei osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowiły większy odsetek na wsi – 29,1% niż w miastach, gdzie było to 22,9% (w 2002 r. odpowiednio: 30,3% i 25,0%).

Rozpatrując poziom wykształcenia według płci na podstawie wyników NSP 2011 należy zauważyć, że zarówno w miastach, jak i na wsi to kobiety częściej niż mężczyźni posiadały wykształcenie wyższe – odsetek kobiet wyniósł 18,9% w miastach, a 10,2% na wsi (mężczyzn odpowiednio 16,0% i 6,7%). Podobną sytuację obserwujemy analizując osoby mieszkające w miastach i na wsi o średnim i policealnym poziomie wykształcenia, gdzie kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni kończyły tego typu szkoły.

Tabl. 6.2. Ludność w wieku 13 lat i więcej według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia w 2011 r.

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	Miasto			Wieś		
	Razem	Męż- czyźni	Kobiety	Razem	Męż- czyźni	Kobiety
	w odsetkach					
Ogółem^a	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:						
Wyższe	17,6	16,0	18,9	8,5	6,7	10,2
Średnie i policealne	33,2	30,4	35,6	23,7	21,2	26,3
Zasadnicze zawodowe	22,9	29,2	17,3	29,1	36,4	21,7
Podstawowe ukończone i gimnazjalne	19,8	17,6	21,7	33,6	30,9	36,3
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	0,9	0,7	1,0	1,6	1,3	1,9

^a W dalszym podziale nie uwzględniono nieustalonego poziomu wykształcenia.

Zdecydowanie wyższy odsetek mężczyzn, którzy ukończyli zasadniczą szkołę zawodową zanotowano na wsi (36,4% ogółu mężczyzn w wieku 13 lat i więcej mieszkających na wsi). W miastach odsetek ten kształtował się na poziomie 29,2%.

Na niższym szczeblu podziału terytorialnego województwa widoczny jest również wzrost poziomu wykształcenia w porównaniu do wyników NSP 2002. W 2011 r. najwyższym odsetkiem osób posiadających wykształcenie co najmniej średnie charakteryzowały się głównie miasta na prawach powiatu: Toruń (57,3%), Bydgoszcz (56,0%), Włocławek (50,3%) oraz Grudziądz (45,1%). Średni wskaźnik dla województwa wyniósł 43,6%. Analizując poziom wykształcenia ludności – poniżej średniego – obserwuje się, że spośród 23 powiatów najwyższy odsetek osób o wykształceniu podstawowym lub gimnazjalnym odnotowano w powiatach: rypińskim (37,6%), włocławskim (36,2%) oraz lipnowskim (36,0%, natomiast najniższy – wystąpił w miastach na prawach powiatu: Toruniu (16,5%), Bydgoszczy (17,1%), Włocławku (21,0%) i Grudziądzu (22,3%) oraz w powiecie bydgoskim (25,3%).

Kontynuacja nauki

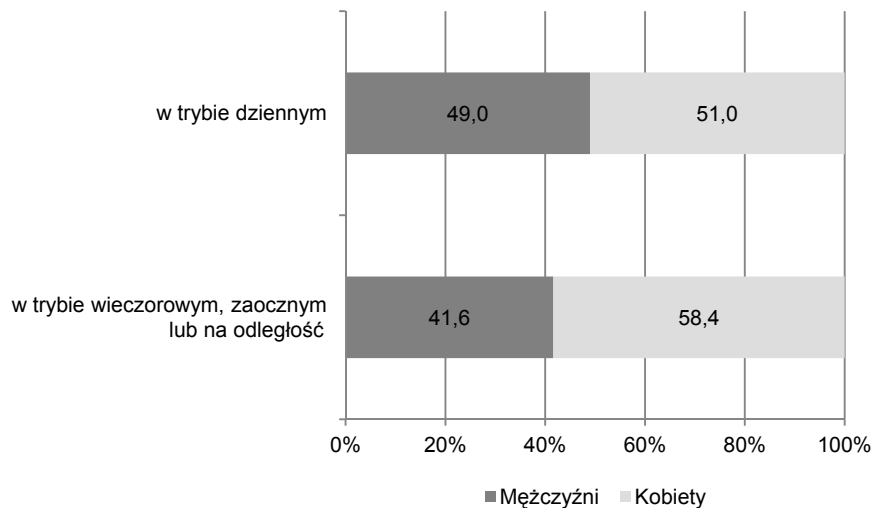
Spis przeprowadzony w 2011 r. dostarczył również informacji o tym, czy osoby posiadające już określony poziom wykształcenia kontynuują naukę. W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. blisko 268,9 tys. osób (spośród ludności w wieku 13 lat i więcej) kontynuowało naukę. Wśród nich przeszło 3/4, tj. 205,9 tys. osób, uczyło się w trybie dziennym, a 63,0 tys. osób – w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym) lub na odległość.

W trybie dziennym kontynuowali naukę przede wszystkim absolwenci szkół podstawowych i gimnazjów, stanowiąc 72,6% ogółu osób uczących się w tego typu szkołach. Z kolei zwraca uwagę fakt, że wśród ogółu osób kontynuujących naukę w trybie wieczorowym, zaocznym lub na odległość kształcili się absolwenci szkół średnich (52,3%), w tym liceów ogólnokształcących (30,0%). W trybie wieczorowym, zaocznym lub na odległość kształcili się również absolwenci studiów wyższych (licencjackich lub magisterskich), osoby te stanowiły 29,6% kontynuujących naukę w tych trybach.

Tabl. 6.3. Ludność w wieku 13 lat i więcej kontynuująca naukę według poziomu wykształcenia i trybu kontynuowania nauki w 2011 r.

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	Osoby kontynuujące naukę		
	ogółem	w trybie dziennym/ /stacjonarnym	w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość
Ogółem	268929	205882	63047
Wyższe z tytułem magistra, lekarza lub równorzędne	9918	2622	7296
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty	19035	7676	11359
Średnie zawodowe i policealne	19005	4883	14122
Średnie ogólnokształcące	52288	33405	18883
Zasadnicze zawodowe	7596	1048	6548
Podstawowe i gimnazjalne	154334	149525	4809
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	6754	6722	32

Ludność w wieku 13 lat i więcej kontynuująca naukę według płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

2. Osoby niepełnosprawne

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. – ze względu na specyfikę i wrażliwość tematu udzielanie

odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności odbywało się na zasadzie dobrowolności. Na pytania odpowiadały osoby dorosłe, które wyraziły na to zgodę, natomiast na temat dzieci informacji udzielali rodzice lub opiekunowie. Jednocześnie podkreślić należy, że w odniesieniu do poprzednich spisów – tematykę badawczą w odniesieniu do niepełnosprawności w spisie 2011 r. poszerzono o: czas trwania ograniczenia zdolności wykonywania zwykłych (podstawowych) czynności życiowych, a także o grupy schorzeń, które powodują ograniczenie zwykłych czynności życiowych osób.

Zbiorowość osób niepełnosprawnych została podzielona na 2 podstawowe grupy:

- 1. osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;*
- 2. osoby niepełnosprawne biologicznie, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku.*

Wyniki spisu ludności i mieszkań z 2011 r. wykazały wstępnie, że liczba osób, które zadeklarowały ograniczenie zdolności do wykonywania zwykłych czynności podstawowych dla swojego wieku i/lub posiadały ważne orzeczenie kwalifikujące je do zaliczenia do zbiorowości osób niepełnosprawnych wynosiła 264,4 tys., co stanowiło 12,6% ludności województwa, wobec 14,7% w 2002 r. W Kujawsko-Pomorskim mieszkało 5,6% wszystkich niepełnosprawnych z terenu całego kraju.

Należy w tym miejscu podkreślić, iż w związku z dobrowolnym charakterem pytań dotyczących niepełnosprawności, wśród przebadanych gospodarstw znajdują się osoby niepełnosprawne, które mogą posiadać udokumentowane orzeczenie, jednak nie chciały udzielić odpowiedzi na pytania formularza w części dotyczącej niepełnosprawności. Również braki danych mogą rzutować na uzyskaną w spisie strukturę osób niepełnosprawnych. Bardzo liczną grupą ludności, o której nie zebrano bardziej szczegółowych danych (również w innych obszarach tematycznych) są przede wszystkim osoby przebywające za granicą 12 miesięcy lub dłużej. Wyniki NSP 2011 dotyczące osób niepełnosprawnych należy traktować jako wstępne.

W świetle powyższych wyjaśnień należy przyjąć, że ogólne liczby osób niepełnosprawnych, uzyskane wstępnie z wyników spisu w 2011 r. są niedoszacowane. W konsekwencji zaniżone są także odsetki osób niepełnosprawnych w relacji do ogólnej

liczby ludności. Pomimo niedoszacowania ogólnej liczby osób niepełnosprawnych wydaje się zasadne przeprowadzenie analizy zmian w strukturze według rodzaju oraz stopnia niepełnosprawności wśród kobiet i mężczyzn.

W województwie kujawsko-pomorskim według wyników spisu w 2011 r. kobiety stanowiły 139,1 tys. niepełnosprawnych (o 13,1% mniej niż 9 lat wcześniej). W miastach zmniejszyła się liczba niepełnosprawnych kobiet o 4,6 tys. (spadek o 4,6%), a na wsi aż o 16,4 tys. (spadek o 26,9%).

Tabl. 6.4. Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności w latach 2002 i 2011 – wyniki wstępne

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			Miasta			Wieś		
	2002	2011		2002	2011		2002	2011	
	w tys.	2002 =100		w tys.	2002 =100		w tys.	2002 =100	
Ogółem osoby niepełnosprawne	303,3	264,4	87,2	184,1	174,9	95,0	119,1	89,4	75,1
Mężczyźni	143,2	125,3	87,5	85,2	80,5	94,5	58,0	44,7	77,1
Kobiety	160,1	139,1	86,9	99,0	94,4	95,4	61,1	44,7	73,1
Niepełnosprawni prawnie	253,5	194,4	76,7	157,7	131,5	83,4	95,8	63,0	65,8
Niepełnosprawni tylko biologicznie	49,8	69,9	140,4	26,5	43,5	164,2	23,3	26,4	113,4

Niepełnosprawni mężczyźni w 2011 r. stanowili nieco mniejszą grupę – 125,3 tys. osób. Ich liczebność zmniejszyła się w stosunku do 2002 r. o 12,5%. Podobnie jak wśród kobiet większy spadek niepełnosprawnych mężczyzn widoczny jest na wsi – o 22,9% niż w miastach – o 5,5%.

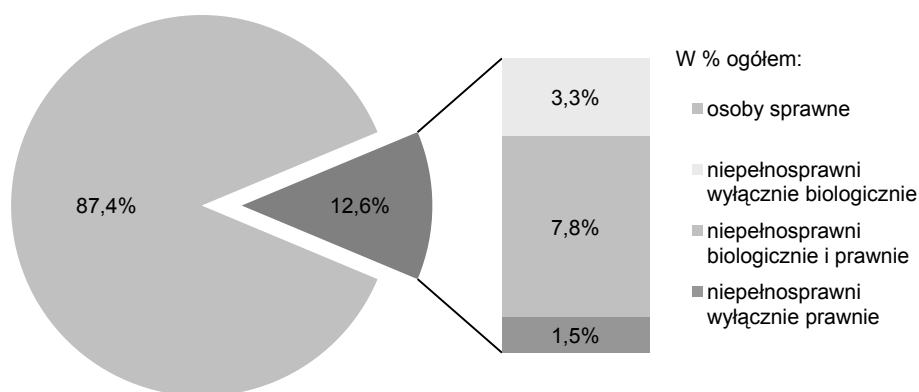
Analizując strukturę osób niepełnosprawnych w zależności od miejsca zamieszkania i płci w miastach większość niepełnosprawnych stanowiły kobiety (54,0%), zaś na wsi udział niepełnosprawnych kobiet i mężczyzn był równy.

Istotne zmiany zauważa się analizując poszczególne kategorie osób niepełnosprawnych. W województwie kujawsko-pomorskim liczba osób niepełnosprawnych prawnie w 2011 r. wyniosła 194,4 tys. i zmniejszyła się w stosunku do 2002 r. o 23,3%.

Większy spadek liczby osób niepełnosprawnych prawnie odnotowano wśród osób mieszkających na wsi (o 34,2%; w miastach spadek o 16,6%). Zmiany w przepisach prawnych i zaostrzenie przepisów dotyczących przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy i podobnych świadczeń spowodowały znaczne zmniejszenie się zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie. W 2011 r. stanowiły one 9,3% ogółu ludności, a w 2002 r. ich odsetek wyniósł 12,2%.

Należy zauważyć, że największy wzrost – o 40,4% widoczny był w grupie osób niepełnosprawnych wyłącznie biologicznie, tj. takich, które nie posiadają orzeczenia, ale ich subiektywna ocena wskazywała, że miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych. W 2011 r. ich liczba wyniosła 69,9 tys. i stanowiła 3,3% ogółu ludności Kujawsko-Pomorskiego (wobec 2,4% w 2002 r.). Zarówno w miastach, jak i na wsi zaobserwowano bardzo dynamiczny wzrost liczby osób niepełnosprawnych wyłącznie biologicznie.

Osoby niepełnosprawne w 2011 r.

Wśród ogółu osób niepełnosprawnych mężczyźni stanowili 47,4% (125,3 tys.). Rozpatrując ich zbiorowość według podstawowych kategorii zauważa się, że w 2011 r. najliczniejszą grupę spośród nich stanowili mężczyźni, którzy deklarowali ograniczenie sprawności oraz posiadanie odpowiedniego orzeczenia wydanego przez organ do tego uprawniony, tzn. niepełnosprawni prawnie i biologicznie. Odsetek ich wyniósł 65,0%, z czego 37,1% ogółu niepełnosprawnych mężczyzn zadeklarowało umiarkowane ograniczenie sprawności, 15,1% – poważne, a 12,8% – całkowite.

Wśród niepełnosprawnych kobiet, niepełnosprawność prawną i biologiczną zadeklarowało 58,6% z nich, z czego umiarkowane ograniczenie sprawności – 33,1, poważne – 14,0%, a całkowite – 11,5%.

Tabl. 6.5. Osoby niepełnosprawne według płci w 2011 r. – wyniki wstępne

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		
	Razem	Mężczyźni	Kobiety
Osoby niepełnosprawne	264,4	125,3	139,1
		W TYSIĄCACH	
		W ODSETKACH	
Niepełnosprawni tylko biologicznie odczuwający ograniczenie sprawności	26,4	22,1	30,3
całkowite	1,6	1,2	1,9
poważne	6,1	4,7	7,3
umiarkowane	18,8	16,2	21,1
Niepełnosprawni biologicznie i prawnie odczuwający ograniczenie sprawności	61,6	65,0	58,6
całkowite	12,1	12,8	11,5
poważne	14,5	15,1	14,0
umiarkowane	35,0	37,1	33,1
Niepełnosprawni tylko prawnie o stopniu	11,9	12,9	11,1
znacznym	1,3	1,4	1,3
umiarkowanym	4,3	4,6	4,1
lekkim	4,7	4,9	4,5
osoby w wieku (0–15) posiadające orzeczenie o niepełnosprawności	0,8	1,0	0,6
nieustalonym	0,8	1,0	0,6

Mężczyźni, którzy nie posiadali odpowiedniego orzeczenia, a deklarowali ograniczenie sprawności stanowili 22,1% ogółu niepełnosprawnych mężczyzn, natomiast odsetek wśród niepełnosprawnych kobiet był znacznie wyższy i wyniósł 30,3%.

Zwraca uwagę fakt, że wśród ogółu niepełnosprawnych co ósmy mężczyzna i co dziewiąta kobieta – posiadali wyłącznie prawne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, natomiast nie odczuwali żadnego ograniczenia sprawności w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych.

3. Ludność według źródeł utrzymania

W NSP 2011 ustalano źródła dochodów (główne i dodatkowe), z których pochodziły środki na finansowanie konsumpcyjnych i innych życiowych potrzeb ludności uzyskane w ciągu całego roku (12 miesięcy) poprzedzających moment krytyczny spisu, tj. 31 marca 2011 r. Nie zbierano natomiast danych dotyczących wysokości uzyskiwanych dochodów.

Główne źródło utrzymania osoby jest to źródło przynoszące jej największy dochód. Jeżeli osoba miała w ciągu roku poprzedzającego spis tylko jedno źródło dochodów – było ono jednocześnie jej głównym, a zarazem wyłącznym źródłem utrzymania.

W spisie 2011 wyróżniono następujące grupy źródeł utrzymania:

- dochody (zarobki) z pracy osobiście wykonywanej (również sezonowej, dorywczej bez formalnej umowy) niezależnie od charakteru zatrudnienia – pracujący najemnie, na rachunek własny, a także pomagający w prowadzeniu działalności gospodarczej bez umownego wynagrodzenia członkowie wspólnego gospodarstwa domowego,*
- dochody z własności,*
- dochody z wynajmu,*
- niezarobkowe źródło (w tym świadczenia społeczne: emerytury, renty, zasiłki, również świadczenia przedemerytalne),*
- pozostałe źródła osobno niewymienione (w 2002 r. zaliczane do innych niezarobkowych źródeł).*

Ze względu na posiadane źródła utrzymania ludność można podzielić na dwie podstawowe kategorie: ludność posiadającą własne źródła utrzymania (w wieku 15 lat i więcej), tj. dochody z pracy, ze źródeł niezarobkowych i pozostałych oraz ludność utrzymywaną. Do ludności utrzymywanej zaliczono wszystkie osoby niezależnie od wieku nieposiadające własnych źródeł dochodów (w tym dzieci do lat 14-tu).

Wyniki spisu powszechnego przeprowadzonego w 2011 r. stanowią bogate źródło informacji w zakresie struktury społeczno-ekonomicznej ludności. Można zaobserwować istotne różnice dotyczące źródeł utrzymania ludności, porównując wyniki dwóch ostatnich spisów.

Jeżeli wyodrębnimy dwie podstawowe kategorie ludności, tzn. posiadających własne źródła utrzymania i będących na utrzymaniu, to w 2011 r. wśród ogółu ludności Kujawsko-

-Pomorskiego udział osób z pierwszej grupy wyniósł 65,0%, a drugiej 30,8%. W porównaniu z 2002 r. oznacza to odpowiednio: wzrost o 4,8 p.proc. i spadek o 8,0 p.proc. Niewątpliwym wpływem na strukturę ludności według źródeł utrzymania mają czynniki demograficzne, w tym znaczne zmniejszenie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Osoby z tej grupy wiekowej sporadycznie deklarują własne źródła utrzymania, pozostając głównie na utrzymaniu innych. Liczną grupą ludności, o której nie zebrano bardziej szczegółowych danych w różnych obszarach tematycznych, są osoby przebywające za granicą 12 miesięcy lub dłużej. Braki odpowiedzi o źródłach utrzymania dotyczą 88,1 tys. osób, w tym 58,5 tys. osób przebywających za granicą przez okres co najmniej 1 roku.

Tabl. 6.6. Ludność według płci i głównego źródła utrzymania

GŁÓWNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA	2002		2011				2002= 100
	ogółem		ogółem	męż- czyźni	kobiety	2002= 100	
	w tys.	w %	w tys.	w %			
Ogółem^a	2069,3	100,0	2097,6	100,0	100,0	100,0	101,4
Posiadający własne źródło utrzymania	1245,4	60,2	1364,2	65,0	66,4	63,7	109,5
w tym:							
dochody z pracy	657,3	31,8	773,9	36,9	42,9	31,2	117,7
najemnej	502,3	24,3	623,8	29,7	33,7	26,0	124,2
na rachunek własny ^b	154,9	7,5	150,1	7,2	9,2	5,3	96,9
niezarobkowe źródło i pozostałe źródła osobno nie wymienione ^c	585,9	28,3	588,0	28,0	23,4	32,4	100,4
Na utrzymaniu	802,9	38,8	645,4	30,8	29,3	32,1	80,4

^a W dalszym podziale nie uwzględniono nieustalonego źródła utrzymania oraz dochodów z własności. ^b Łącznie z dochodami z wynajmu. ^c Dla porównania z NSP 2002 łącznie z pozostałymi dochodami osobno nie wymienionymi.

W 2011 r. dochody z pracy jako źródło utrzymania deklarowało 773,9 tys. mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego i liczba ich w porównaniu do wyników spisu z 2002 r. wzrosła o 116,6 tys. osób, tj. o 17,7%. Należy zwrócić uwagę, że największą dynamikę zmian w porównaniu z 2002 r. obserwuje się w odniesieniu do źródła, jakim były dochody z pracy najemnej – w 2011 r. takich osób było 623,8 tys., a w 2002 – 502,3 tys. (wzrost o 24,2%). Nieznacznie zmalała liczba osób utrzymujących się z pracy na rachunek własny (o 3,1%). Niemal o 19,6% zmalała liczba osób pozostających na utrzymaniu.

Istotnym czynnikiem różnicującym strukturę ludności według źródeł utrzymania jest płeć. W 2011 r. mężczyźni nieco częściej niż kobiety posiadali własne źródła utrzymania – odpowiednio: 66,4% i 63,7%. Wśród mężczyzn jako źródło utrzymania dominował dochód z pracy 42,9% i były to zarobki uzyskiwane przede wszystkim z pracy najemnej (33,7%) oraz na rachunek własny (9,2%). Łącznie dla 237,7 tys. mężczyzn (23,4%), niezarobkowe źródło i pozostałe źródła dochodów stanowiło główne źródło utrzymania w ciągu roku poprzedzającego spis. Mężczyźni pozostający na utrzymaniu stanowili 29,3% zbiorowości.

Struktura podstawowego podziału ludności według źródeł utrzymania tzn. na posiadających własne źródła i będących na utrzymaniu jest zbliżona dla obu płci. Jednak rozpatrując szczegółowo rodzaje źródeł obserwuje się istotne różnice między kobietami i mężczyznami. Tylko co trzecia kobieta (31,2%; o 11,7 p.proc. mniej niż w przypadku mężczyzn) traktowała dochody z pracy jako główne źródło utrzymania. Dominowały dochody z pracy najemnej (26,0% ogółu kobiet). Kobiety znacznie rzadziej niż mężczyźni uzyskiwały dochody z pracy na rachunek własny (5,3% udziału). Jednocześnie prawie równie często jak z dochodów z pracy (najemnej i na rachunek własny łącznie) kobiety utrzymywały się z niezarobkowych źródeł (32,4%). Kobiety na utrzymaniu stanowiły 32,1% i relatywnie było ich o 2,8 p.proc. więcej w porównaniu z mężczyznami.

Jak wykazały wyniki spisu przeprowadzonego w 2011 r. ludność województwa zwiększyła się nieznacznie (o 1,4%) w porównaniu z 2002 r. Zmieniła się jednak struktura wieku ludności, co może mieć wpływ na indywidualne źródła utrzymania poszczególnych osób. Analizując wiek oraz posiadanie źródła utrzymania można stwierdzić pewne prawidłowości – osoby w wieku przedprodukcyjnym nie posiadały na ogół własnych źródeł dochodów pozostając głównie na utrzymaniu (98,1%), a tylko 0,9% posiadało własne źródła utrzymania.

Zmiany w strukturze źródeł utrzymania można zaobserwować w starszych grupach wieku. W wieku produkcyjnym przeszło 3/4 osób niezależnie od płci i aktywności zawodowej posiadało własne źródła utrzymania, wśród których dominowały dochody z pracy (56,6%). Źródła niezarobkowe stanowiły podstawę utrzymania dla 19,7% osób spośród tej grupy, a pozostawanie na utrzymaniu deklarowało 17,8%.

Poddając bardziej szczegółowej analizie osoby aktywne zawodowo stosowany jest zwykle podział ekonomicznych grup wieku na osoby w wieku największej aktywności tzn. w wieku produkcyjnym mobilnym oraz w wieku produkcyjnym niemobilnym. Analizując źródła utrzymania osób będących w wieku mobilnym zwraca uwagę fakt, że w porównaniu

do ogółu ludności w wieku produkcyjnym mniejszy był odsetek osób posiadających własne źródła utrzymania (69,5% wobec 76,3%), a większy był odsetek utrzymywanych (23,0% wobec 17,8). Udział utrzymujących się z pracy wśród osób w wieku mobilnym jest wyższy o 2,6 p.proc. niż w przypadku całej grupy w wieku produkcyjnym. Natomiast zdecydowanie niższy jest odsetek deklarujących źródła niezarobkowe (10,3% wobec 19,7% dla osób w wieku produkcyjnym). W niemobilnej produkcyjnej grupie wieku 87,1% ludności deklarowało posiadanie własnych źródeł utrzymania, z tego 52,2% stanowiły dochody z pracy i 34,9% z niezarobkowych źródeł. Oznacza to, że w tej grupie znalazła się część osób, które zakończyły już pracę zawodową i korzystają ze świadczeń emerytalnych lub innych świadczeń społecznych. Część z tych osób może jednak nadal pracować, ale ich dochody z pracy nie stanowią już głównego źródła utrzymania.

Tabl. 6.7. Ludność według głównego źródła utrzymania, płci i ekonomicznych grup wieku w 2011 r.

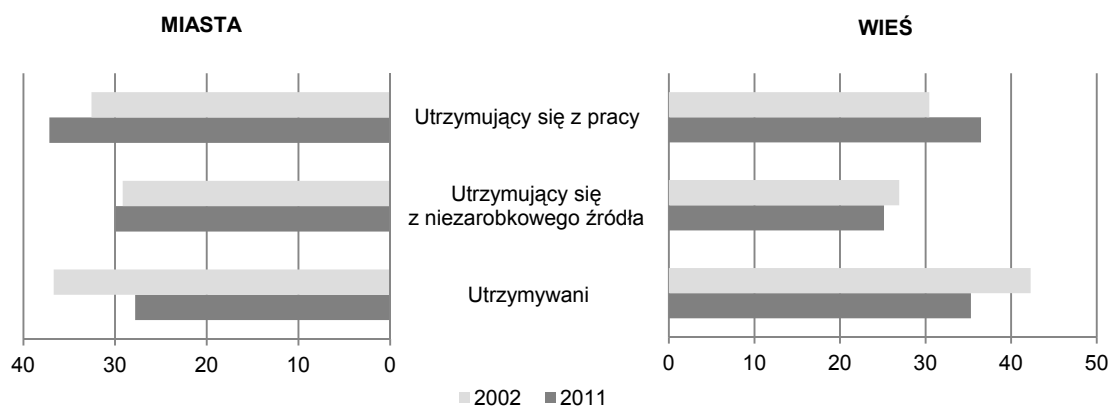
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Główne źródło utrzymania ^a		
		w tym		
		dochody z pracy	niezarobkowe i pozostałe	na utrzymaniu
	w tysiącach	w %		
Ogółem	2097,6	36,9	28,0	30,8
w wieku:				
Przedprodukcyjnym	404,2	0,2	0,7	98,1
Produkcyjnym	1355,0	56,6	19,7	17,8
mobilnym	840,0	59,2	10,3	23,0
niemobilnym	515,1	52,2	34,9	9,3
Poprodukcyjnym	338,4	2,0	94,0	2,2
Mężczyźni	1016,7	42,9	23,4	29,3
w wieku:				
Przedprodukcyjnym	206,9	0,2	0,8	98,1
Produkcyjnym	708,9	61,2	19,7	13,4
mobilnym	425,9	65,5	8,6	18,7
niemobilnym	283,0	54,6	36,4	5,3
Poprodukcyjnym	100,9	2,3	95,7	0,4
Kobiety	1080,9	31,2	32,4	32,1
w wieku:				
Przedprodukcyjnym	197,3	0,1	0,7	98,1
Produkcyjnym	646,1	51,5	19,7	22,7
mobilnym	414,1	52,8	12,1	27,4
niemobilnym	232,0	49,3	33,2	14,2
Poprodukcyjnym	237,5	1,9	93,3	3,0

^a W dalszym podziale nie uwzględniono dochodów z własności i niustalonego źródła utrzymania.

Zupełnie inna jest sytuacja osób w wieku poprodukcyjnym. Prawie wszyscy z tej grupy (96,0%) posiadali własne źródła utrzymania, przy czym 94,0% stanowiły źródła niezarobkowe, a dla 2,0% osób były to dochody z pracy. Natomiast zaledwie 2,2% deklarowało pozostawanie na utrzymaniu.

Miejsce zamieszkania również determinuje posiadane źródła utrzymania. Oceniając sytuację mieszkańców miast Kujawsko-Pomorskiego można stwierdzić, że odsetek osób utrzymujących się z pracy w 2011 r. wyniósł 37,2% i w zestawieniu z wynikami spisu z 2002 r. zwiększył o 4,6 p.proc. Udział osób mających niezarobkowe źródło pozostał na podobnym poziomie co w 2002 r. (nieznaczny wzrost o 0,7 p.proc.).

Ludność według miejsca zamieszkania i głównego źródła utrzymania

Podobnie jak w miastach, również na wsi w 2011 r. odnotowano wzrost odsetka osób utrzymujących się głównie z pracy w ogólnej liczbie ludności mieszkającej na wsi do 36,5% (wobec 30,4% w 2002 r.). Niezarobkowe źródła stanowiły podstawę utrzymania dla co czwartego mieszkańca obszarów wiejskich (w 2002 r. dla 26,9% ogółu ludności).

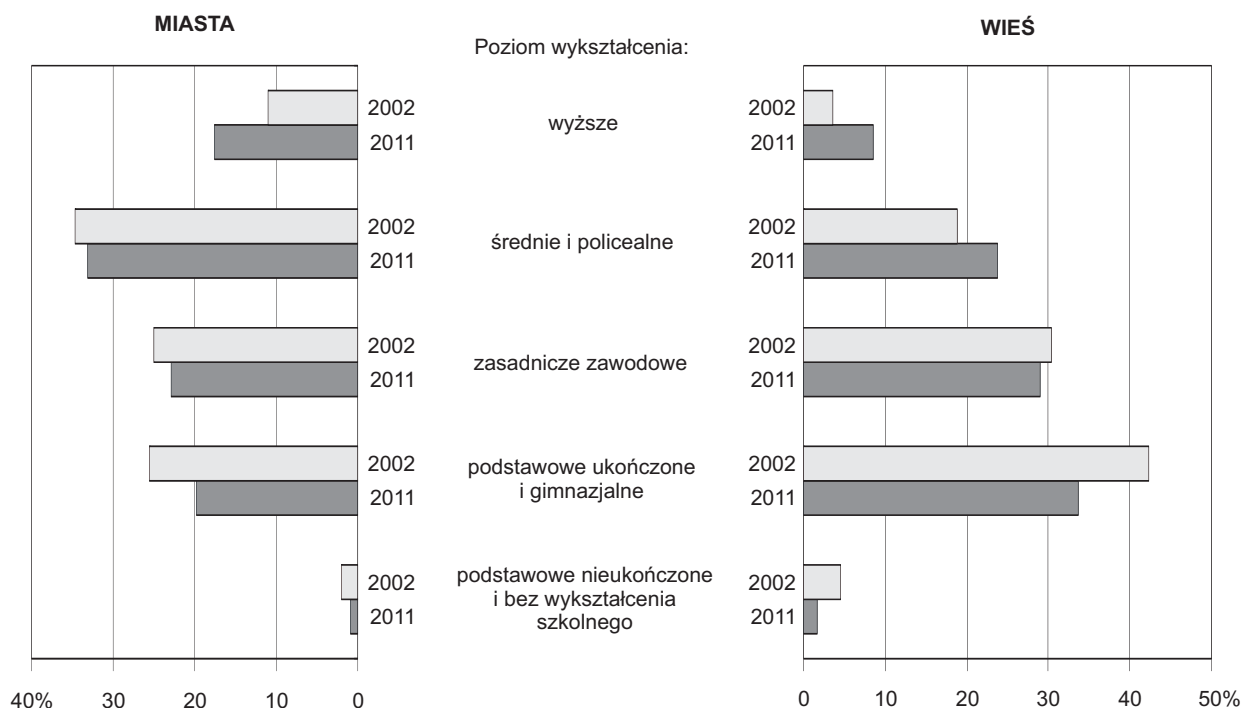
Analizując źródła utrzymania ludności w poszczególnych powiatach województwa w większości powiatów odsetek utrzymujących się głównie z pracy był niższy niż średnia dla całego województwa – 36,9%. Najniższy odsetek utrzymujących się z pracy odnotowano w powiatach: lipnowskim (32,7%), sępoleńskim (33,4%) oraz tucholskim (34,5%). Udział dochodów z pracy w strukturze według źródeł utrzymania był wyższy niż średnia dla województwa tylko w trzech powiatach ziemskich i w dwóch grodzkich tj.: w bydgoskim

(40,1%), w Bydgoszczy (39,4%), w toruńskim i w Toruniu (po 39,0%) oraz w powiecie aleksandrowskim (37,2%).

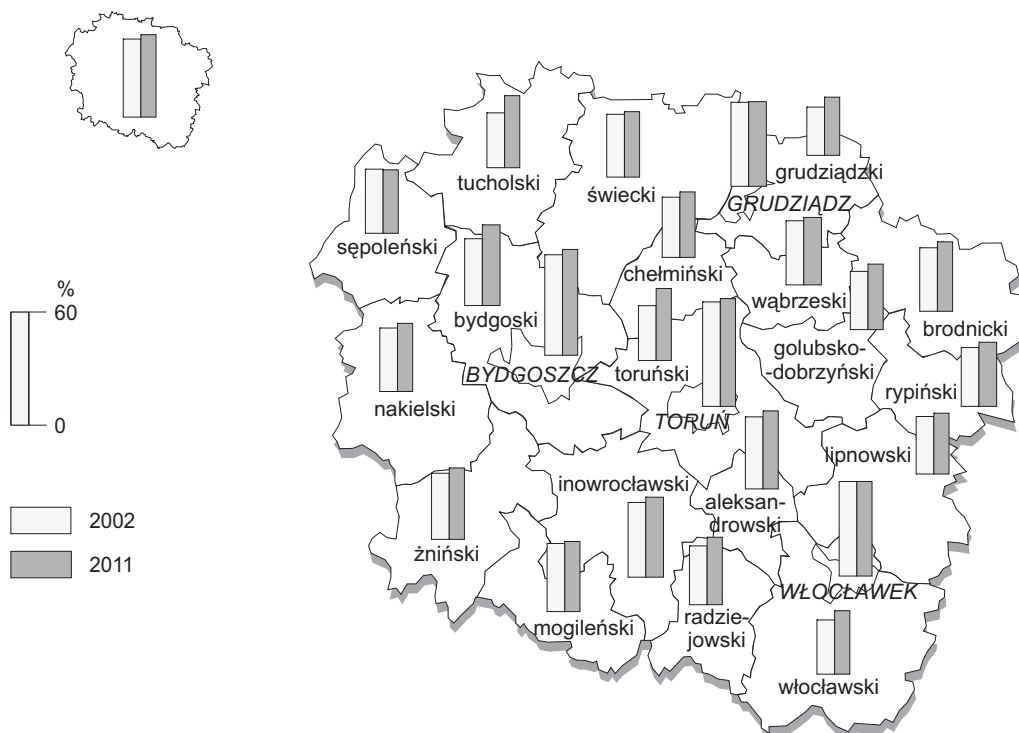
Odsetek osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł wyniósł w Kujawsko-Pomorskim 28,0%. Najniższy udział osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł zanotowano w powiatach: bydgoskim (22,4%) i toruńskim (23,2%), natomiast najwyższe w miastach na prawach powiatu: we Włocławku, w Grudziądzu i w Bydgoszczy (odpowiednio: 31,8%, 31,5% i 30,2%) oraz w powiecie radziejowskim (30,1%).

Udział osób, które nie posiadały własnych źródeł utrzymania, pozostając tym samym na utrzymaniu wyniósł dla województwa 30,8%. Lepiej sytuacja przedstawia się tylko w 4 miastach na prawach powiatu, gdzie co czwarta osoba pozostawała na utrzymaniu.

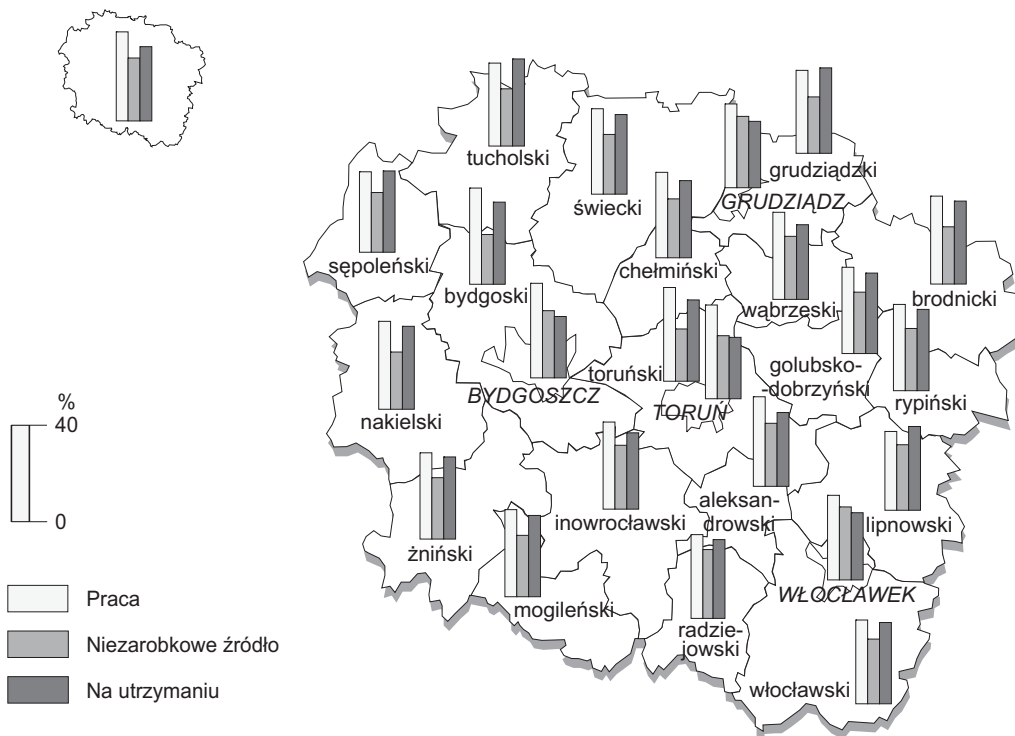
LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2002 I 2011

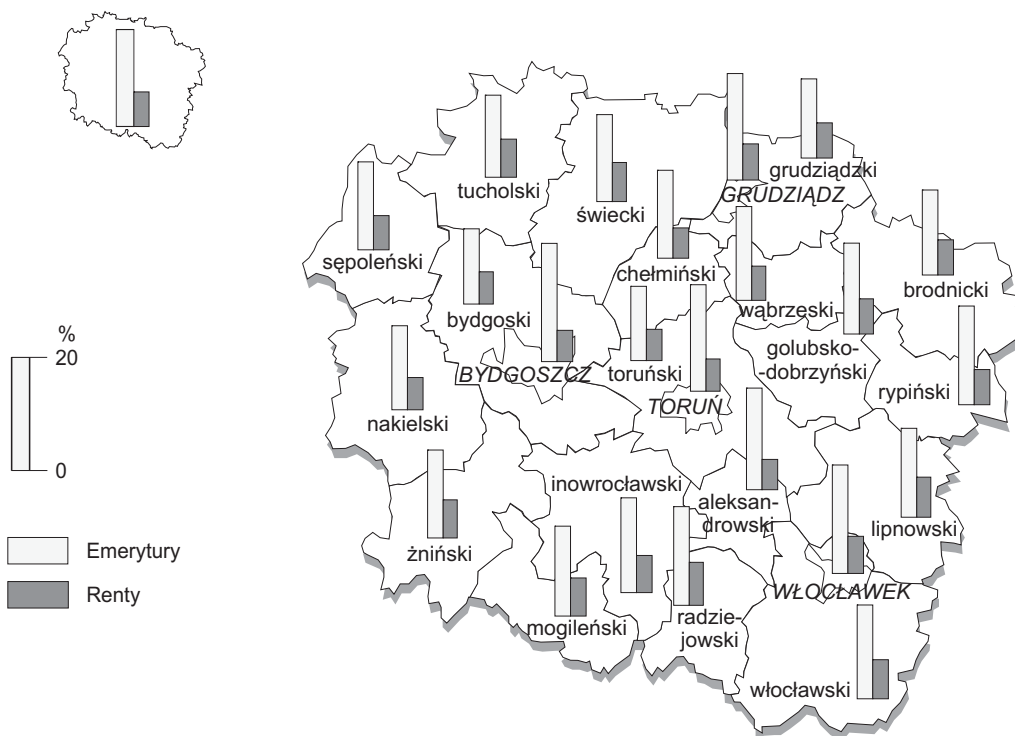
LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ Z WYKSZTAŁCENIEM CO NAJMNIEJ ŚREDNIM WEDŁUG POWIATÓW W LATACH 2002 I 2011

LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA WEDŁUG POWIATÓW W 2011 R.

LUDNOŚĆ UTRZYMUJĄCA SIĘ Z EMERYTUR I RENT WEDŁUG POWIATÓW W 2011 R.

Rozdział VII. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI

Zgodnie z międzynarodowymi standardami stosowanymi w statystyce rynku pracy ludność dzieli się na trzy podstawowe kategorie, istotne z punktu widzenia podaży pracy i jednoczesnego dopasowania do strony popytowej. Są to: pracujący, bezrobotni i bierni zawodowo. Za minimalny wiek wejścia na rynek pracy przyjmuje się umownie moment ukończenia 15 roku życia, nie wyznaczając jednocześnie górnej granicy wieku kończącego aktywność zawodową. Określa się natomiast precyzyjne ramy czasowe pozwalające na jednoznaczne uchwycenie stopnia dopasowania obu stron rynku pracy – podażowej i popytowej.

Do podstawowych wskaźników zaprezentowanych w raporcie i opisujących sytuację na rynku pracy należą:

- *współczynnik aktywności zawodowej – stosunek liczby aktywnych zawodowo do sumy aktywnych i biernych zawodowo,*
- *wskaźnik zatrudnienia – stosunek liczby pracujących do sumy aktywnych i biernych zawodowo,*
- *stopa bezrobocia - stosunek liczby bezrobotnych do aktywnych zawodowo.*

W NSP 2011 pytania dotyczące aktywności ekonomicznej skierowano tylko do osób zamieszkałych w mieszkaniach, w związku z tym nie ma możliwości określenia statusu na rynku pracy osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz bezdomnych. Poza zakresem analizy znalazły się także osoby, które co prawda podlegały badaniu, ale dla których nie udało się ustalić jaki mają status na rynku pracy, co w znacznej części wynikało z faktu przebywania tych osób za granicą.

Wyniki spisu wskazują, że ludność w wieku 15 lat więcej liczyła w województwie kujawsko-pomorskim 1772,1 tys. osób i tyle podlegało badaniu statusu na rynku pracy.

Jednak z powodu nieobecności w kraju lub przebywania w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz bezdomności nie udało się ustalić statusu zatrudnienia dla 86,3 tys. osób. Dalsza, szczegółowa analiza wyników spisu z punktu widzenia sytuacji osób na rynku pracy dotyczy więc w praktyce zbiorowości 1685,7 tys. osób, a więc tych dla których uzyskano informacje o aktywności ekonomicznej.

Zbiorowość aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej liczyła 900,4 tys. osób, co stanowiło 53,4% ogółu ludności w tej grupie wieku. Na zbiorowość tę składało się 764,6 tys. pracujących oraz 135,9 tys. bezrobotnych. Oznacza to, że mniej niż co druga osoba w wieku 15 lat i więcej sklasyfikowana według statusu na rynku pracy miała pracę (o czym świadczy wskaźnik zatrudnienia wynoszący 45,4%), a ponadto – prawie co siódma osoba spośród ogółu aktywnych zawodowo (czyli pracujących lub poszukujących pracy i gotowych do jej podjęcia) – miała problemy z zatrudnieniem/znalezieniem pracy (stopa bezrobocia wyniosła 15,1%). W tym samym okresie liczba biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej wyniosła 785,3 tys. osób.

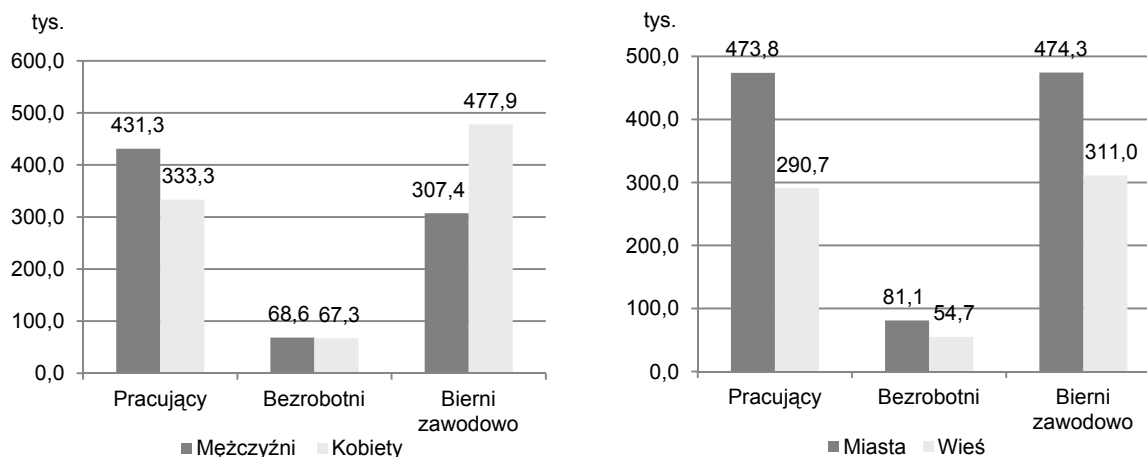
Wśród aktywnych zawodowo przeważali liczebnie mężczyźni 55,5% (zarówno wśród pracujących, jak i bezrobotnych), natomiast kobiety dominowały w grupie biernych zawodowo 60,9%, co ma związek zarówno z przerwą w wykonywaniu pracy ze względu na wypełnianie obowiązków rodzinnych, wcześniejszym przejściem na emeryturę, jak i dłuższym przeciętnym trwaniem życia. Znalazło to swoje przełożenie w zróżnicowaniu podstawowych wskaźników dotyczących rynku pracy. Odnotowano zdecydowanie wyższy współczynnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia mężczyzn niż kobiet (różnice wyniosły odpowiednio: 16,3 p.proc. i 15,5 p.proc.). Kobiet dotyczyła wyższa o 3,1 p.proc. niż w przypadku mężczyzn stopa bezrobocia .

Tabl. 7.1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w tysiącach						w %		
Ogółem	1772,1	900,4	764,6	135,9	785,3	86,3	53,4	45,4	15,1
mężczyźni .	849,7	499,8	431,3	68,6	307,4	42,4	61,9	53,4	13,7
kobiety	922,4	400,6	333,3	67,3	477,9	43,9	45,6	37,9	16,8
Miasta	1091,9	555,0	473,8	81,1	474,3	62,6	53,9	46,0	14,6
Wieś	680,2	345,5	290,7	54,7	311,0	23,8	52,6	44,3	15,8

^a Przy wyliczeniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

Miejsce zamieszkania także różnicuje status na rynku pracy poszczególnych osób. Większa liczebność każdej z analizowanych zbiorowości w przypadku miast wynika bezpośrednio z większej liczby mieszkańców, natomiast samo zróżnicowanie sytuacji na rynku pracy tych dwóch zbiorowości (osób zamieszkałych w miastach lub na wsi) pokazują wskaźniki rynku pracy – wyższy współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia (odpowiednio o 1,3 p.proc. i o 1,7 p.proc.) oraz niższa stopa bezrobocia (o 1,2 p.proc.) wskazują na nieco lepszą sytuację w miastach niż na wsi.

Kolejną cechą, ważną z punktu widzenia sytuacji osób na rynku pracy jest wiek. Z uwagi na potencjalne wykorzystanie istniejących zasobów pracy istotna jest odrębna analiza poświęcona sytuacji na rynku pracy osób w wieku produkcyjnym. Już samo ograniczenie populacji ze względu na wiek zmniejsza, co oczywiste, liczebność poszczególnych kategorii na rynku pracy (w tym o połowę biernych zawodowo), ale także ich proporcje względem siebie. Ponad 2/3 zbiorowości osób w wieku produkcyjnym pracuje lub aktywnie poszukuje pracy i jest gotowa do jej podjęcia (współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym wyniósł – 69,2%, podczas gdy liczony dla zbiorowości ogółu osób w wieku 15 lat i więcej – 53,4%). W przypadku zbiorowości osób w wieku produkcyjnym zdecydowanie większy jest odsetek osób pracujących niż w przypadku całej populacji w wieku 15 lat i więcej (wskaźnik zatrudnienia – 58,6%, wobec 45,4%). Stopa bezrobocia w populacji osób w wieku produkcyjnym także jest nieco wyższa i wynosi 15,3% (wobec 15,1%).

Tabl. 7.2. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku w 2011 r.

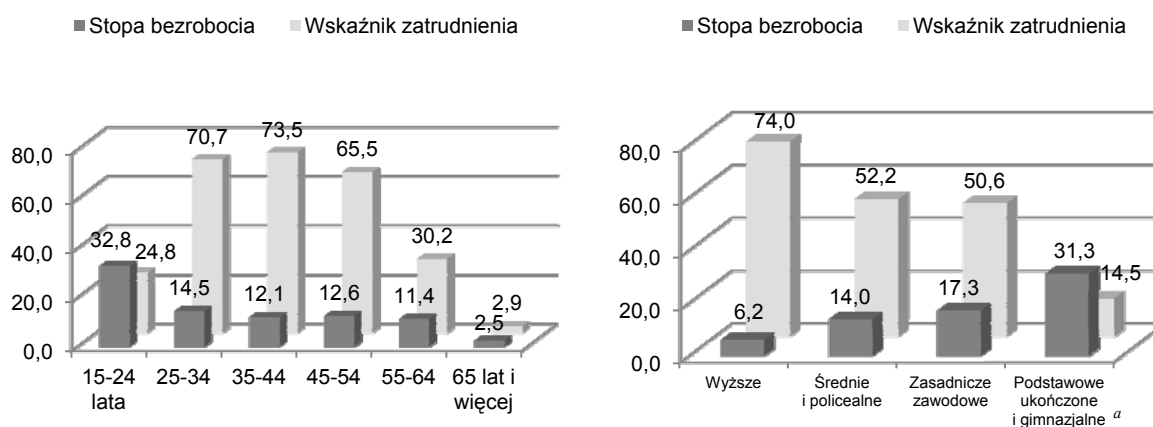
WIEK	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w tysiącach						w %		
Ogółem	1772,1	900,4	764,6	135,9	785,3	86,3	53,4	45,4	15,1
Przedprodukcyjny	78,7	1,9	1,7	0,2	73,6	3,1	2,5	2,2	12,1
Produkcyjny	1355,0	884,1	749,0	135,1	393,1	77,8	69,2	58,6	15,3
mobilny ...	840,0	580,4	482,8	97,6	198,8	60,8	74,5	62,0	16,8
niemobilny	515,1	303,7	266,2	37,5	194,3	17,0	61,0	53,4	12,4
Poprodukcyjny	338,4	14,4	13,9	0,5	318,6	5,5	4,3	4,2	3,5
Z ogółem:									
15–24 lata	291,7	102,4	68,8	33,6	174,5	14,8	37,0	24,8	32,8
25–34	344,6	257,7	220,3	37,4	54,1	32,8	82,6	70,7	14,5
35–44	282,3	222,2	195,4	26,8	43,8	16,3	83,5	73,5	12,1
45–54	296,2	213,1	186,3	26,8	71,5	11,6	74,9	65,5	12,6
55–64	291,1	97,1	86,0	11,0	187,5	6,5	34,1	30,2	11,4
65 lat i więcej	266,2	7,9	7,7	0,2	254,0	4,3	3,0	2,9	2,5

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy.

Analizując bardziej szczegółowo grupy wieku zauważyć można, że w stosunkowo najlepszej sytuacji znajdują się osoby w wieku 25–44 lata oraz w już nieco mniejszym stopniu w grupie 45–54 lata. Świadczy o tym zarówno wskaźnik zatrudnienia – wyższy niż dla innych grup wieku, jak i stopa bezrobocia – niższa niż dla ogółu badanej zbiorowości i dużo niższa niż w przypadku osób do 24 roku życia. Ta grupa osób znajduje się w szczególnej sytuacji. Do tej populacji należą zarówno osoby bierne zawodowo (59,8% ludności w wieku 15 lat i więcej), które ze względu m.in. na naukę jeszcze nie weszły na rynek pracy (uczniowie, studenci) lub na jakiś czas się zdeaktywizowały (powrót do edukacji, obowiązki macierzyńskie/rodzinne lub inne powody), jak też osoby, które aktywizują się na rynku pracy i poszukują pracy, często pierwszej w życiu, a część z nich próbuje ugruntować swoją pozycję zawodową. O trudności w aktywizacji i na rynku pracy świadczy stopa bezrobocia osób młodych do 24 roku życia – dużo wyższa niż w pozostałych grupach wieku (32,8%).

Po przekroczeniu umownej granicy wieku mobilnego (44 lata) ujawnia się kolejna prawidłowość – im starsze osoby, tym zarówno odsetek pracujących, jak i aktywnych zawodowo w populacji ogółem obniżają się. Analizując skalę i poziom zatrudnienia tej grupy osób, szczególnie z uwzględnieniem płci, należy pamiętać o istniejących prawnych granicach wieku emerytalnego, różnych dla kobiet i mężczyzn.

Wskaźnik zatrudnienia oraz stopa bezrobocia według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2011 r.

^a Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

Wykształcenie to kolejna cecha różnicująca sytuację na rynku pracy poszczególnych osób. Generalnie – im wyższy poziom ukończonego wykształcenia – tym większe są szanse na podjęcie pracy. Wśród osób z wykształceniem wyższym odnotowano największy odsetek pracujących (wskaźnik zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł 74,0%) i stosunkowo najmniej aktywnych zawodowo mających problemy ze znalezieniem pracy (stopa bezrobocia – 6,2%). Na drugim biegunie znajdują się osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym. Stopa bezrobocia dla tej zbiorowości wyniosła 31,3%, co oznacza, że co trzecia osoba spośród aktywnych zawodowo o niskim poziomie wykształcenia nie mogła znaleźć zatrudnienia. Ponad 3/5 ogółu pracujących to osoby z wykształceniem co najmniej średnim (61,4%; wśród pracujących mężczyzn odsetek ten wynosi 52,8%, a wśród pracujących kobiet – 72,5%). W zbiorowości ogółu bezrobotnych osoby z takim wykształceniem stanowią ponad 2/5 zbiorowości (42,9%; 33,2% bezrobotnych mężczyzn i 52,7% bezrobotnych kobiet).

Tabl. 7.3. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2011 r.

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach							w %		
Ogółem	1772,1	900,4	764,6	135,9	785,3	86,3	53,4	45,4	15,1
Wyższe	255,7	201,5	189,0	12,5	54,0	0,2	78,9	74,0	6,2
Policealne i średnie zawodowe	336,7	221,5	194,2	27,3	115,1	0,1	65,8	57,7	12,3
Średnie ogólnokształcące	200,2	104,6	86,1	18,5	95,6	0,0	52,2	43,0	17,7
Zasadnicze zawodowe	459,2	281,0	232,3	48,8	178,2	0,0	61,2	50,6	17,3
Podstawowe ukończone i gimnazjalne ^b	433,4	91,6	62,9	28,7	341,9	0,0	21,1	14,5	31,3
Nieustalony poziom wykształcenia	86,9	0,3	0,1	0,2	0,5	86,0	34,1	14,5	57,3

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy. ^b Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

Dla charakterystyki osób pracujących ważną informacją jest status zatrudnienia. Największą zbiorowość stanowią pracownicy najemni – 80,0% (w tym 91,7% to pełnozatrudnieni). Wśród ogółu pracujących w województwie 17,8% stanowią pracujący na własny rachunek (ponad 1/5 tej zbiorowości to pracodawcy), a 2,2% – pomagający bez wynagrodzenia członkowie rodzin. W województwie kujawsko-pomorskim więcej kobiet pracuje w charakterze niepełnozatrudnionych pracowników najemnych (53,8% zbiorowości) oraz pomagających członków rodziny (62,6% udziału). Mężczyźni zdecydowanie częściej niż kobiety pracują na własny rachunek (65,9% udziału), i to zarówno jako pracodawcy, jak też jako niezatrudniający pracowników najemnych. Częściej są także pełnozatrudnionymi pracownikami najemnymi (55,6%).

Tabl. 7.4. Pracujący według statusu zatrudnienia oraz płci, miejsca zamieszkania, wieku i poziomu wykształcenia w 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Pracownicy najemni			Pracujący na własny rachunek			Pomagający członkowie rodzin	Nieustalony status zatrudnienia
		razem	pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni	razem	pracodawcy	niezatrudniający pracowników		
w tysiącach									
Ogółem	764,6	612,0	561,1	50,8	135,8	29,7	106,1	16,6	0,2
mężczyźni .	431,3	335,4	311,9	23,5	89,5	19,8	69,7	6,2	0,1
kobiety	333,3	276,5	249,2	27,3	46,3	9,9	36,3	10,4	0,1
Miasta	473,8	410,4	375,5	34,9	60,3	20,1	40,2	3,0	0,1
Wieś	290,7	201,5	185,6	16,0	75,5	9,6	65,9	13,7	0,0
z ogółem wiek:									
przedprodukcyjny .	1,7	1,3	0,4	1,0	0,0	–	0,0	0,4	–
produkcyjny	749,0	602,1	556,6	45,5	131,2	28,4	102,8	15,5	0,2
mobilny	482,8	403,5	373,9	29,6	69,6	14,8	54,8	9,6	0,1
niemobilny poprodukcyjny	266,2	198,6	182,7	15,9	61,7	13,7	48,0	5,9	0,1
	13,9	8,5	4,2	4,4	4,6	1,3	3,3	0,8	–

Analizując status zatrudnienia według miejsca zamieszkania, zauważamy, że ze względu na specyfikę pracy na wsi i powiązanie z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi, jej mieszkańcy relatywnie częściej pracują na własny rachunek i jako pomagający członkowie rodzin. Spośród 290,7 tys. pracujących mieszkających na wsi, pracujący na własny rachunek stanowili 26,0%, a pomagający członkowie rodzin – 4,7%; analogiczne odsetki liczone w stosunku do pracujących mieszkańców miast wyniosły: 12,7% oraz 0,6%. Pracownicy najemni stanowili 69,3% ogółu pracujących zamieszkałych na wsi, a w przypadku analogicznej zbiorowości mieszkających w miastach odsetek ten wyniósł 86,6%.

Opisując zbiorowość osób bezrobotnych należy dodatkowo zwrócić szczególną uwagę na długość okresu bezrobocia. Samo zjawisko bezrobocia jest bowiem naturalnym stanem przejścia pomiędzy biernością zawodową a pracą, bądź towarzyszy często zmianie pracy (okres pomiędzy zakończeniem pracy, a oczekiwaniem na rozpoczęcie nowej, już uzgodnionej). Bardzo ważne jest natomiast, aby okres bezrobocia trwał możliwie jak najkrócej.

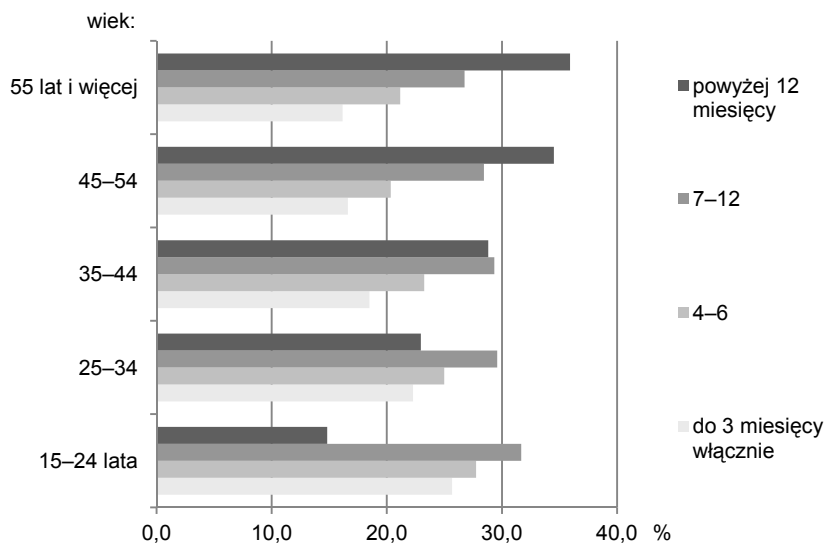
Według stanu na moment krytyczny NSP 2011, co piąta osoba w województwie kujawsko-pomorskim spośród ogółu spełniających kryteria zaliczenia do bezrobotnych poszukiwała pracy do 3 miesięcy (20,7%), a co czwarta – była długotrwale bezrobotna, tzn. aktywnie poszukiwała pracy przez ponad 12 miesięcy (25,4%). Wyniki spisu wykazały, że odsetek poszukujących pracy najkrócej był nieco wyższy wśród mężczyzn, a poszukujących pracy najdłużej – wśród kobiet (21,6% mężczyzn poszukuje pracy do 3 miesięcy, a 24,1% – powyżej roku; wśród kobiet analogiczne odsetki wynoszą: 19,9% i 26,8%). W przypadku miejsca zamieszkania odsetek poszukujących pracy najkrócej i najdłużej jest nieco wyższy w miastach niż w przypadku mieszkańców wsi (21,7% bezrobotnych w miastach poszukuje pracy do 3 miesięcy, a 25,9% – powyżej roku, na wsi analogiczne odsetki wynoszą: 19,3% i 24,8%).

Tabl. 7.5. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Według okresu poszukiwania pracy				
			do 3 miesiące włącznie	4–6	7–12	powyżej 12 miesiące	nieustalony okres poszukiwania pracy
	w tysiącach		w %				
Ogółem	135,9	100,0	20,7	24,1	29,6	25,4	0,1
mężczyźni	68,6	100,0	21,6	25,0	29,2	24,1	0,1
kobiety	67,3	100,0	19,9	23,2	30,0	26,8	0,1
Miasta	81,1	100,0	21,7	23,9	28,4	25,9	0,1
Wieś	54,7	100,0	19,3	24,4	31,3	24,8	0,1

Analizując wyniki NSP 2011 można zauważyć, że im starsze osoby tym większy jest odsetek długotrwale bezrobotnych. Wśród bezrobotnych w najmłodszych grupach wieku odsetek poszukujących pracy stosunkowo krótko (nie dłużej niż 3 miesiące) przewyższa odsetek długotrwale poszukujących pracy. Wśród osób w wieku 25-34 lata odsetki te zbliżają się do siebie zaś w starszych grupach wieku udziały długotrwale poszukujących pracy zwiększają się.

Struktura bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy i wieku w 2011 r.

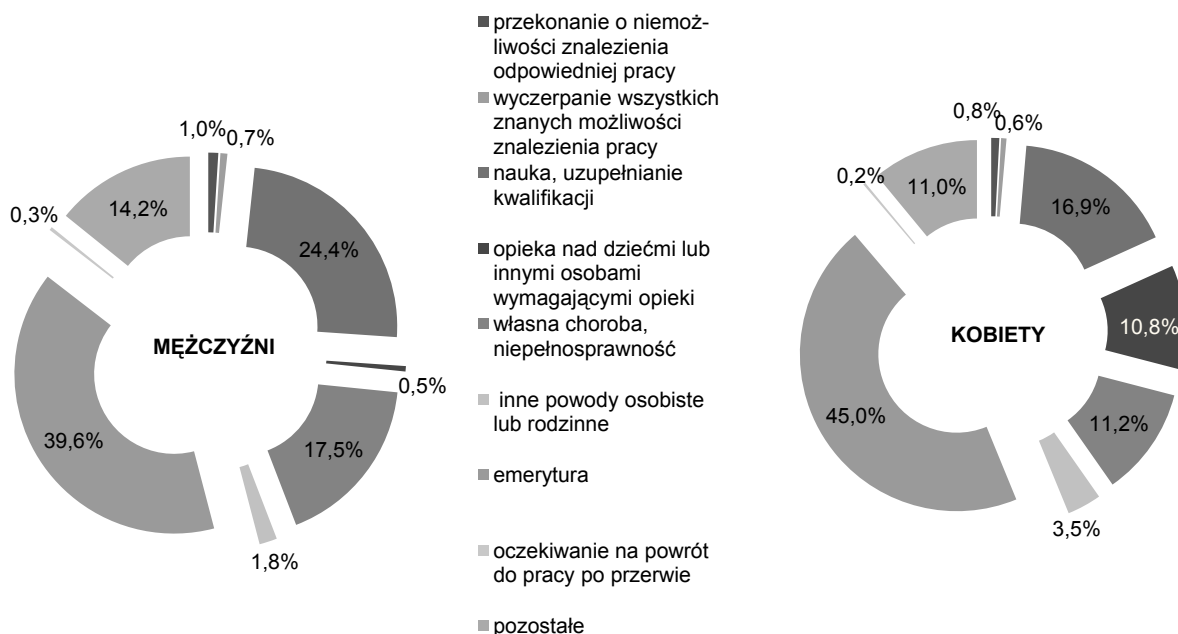
Ważną zbiorowością z punktu widzenia rynku pracy są także bierni zawodowo. Jest to bardzo zróżnicowana grupa, bowiem należą do niej zarówno osoby, które jeszcze nie weszły na rynek pracy lub na jakiś czas się zdezaktywizowały (uczniowie, studenci, osoby mające przerwę w życiu zawodowym ze względu na obowiązki rodzinne), a także osoby, które definitywnie zakończyły już swoją karierę zawodową lub z różnych względów nigdy nie były aktywne zawodowo (np. z powodu niepełnosprawności).

Według danych ze spisu wśród najczęstszych przyczyn bierności zawodowej wymieniano emeryturę (42,8%), naukę i uzupełnianie kwalifikacji (19,8%), rzadziej natomiast chorobę lub niepełnosprawność (13,7%), czy opiekę nad dziećmi lub osobami dorosłymi (6,8%). Rzadko także jako powód pojawia się zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy (łącznie 1,5%).

W województwie kujawsko-pomorskim kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni jako powód bierności podawały opiekę nad innymi osobami (10,8%, wobec 0,5% dla mężczyzn) lub emeryturę (45,0%, wobec 39,6% – efekt wcześniejszego wieku przechodzenia na emeryturę kobiet niż mężczyzn i dłuższego trwania życia kobiet). Natomiast mężczyźni bierni zawodowo (których jest zdecydowanie mniej niż biernych zawodowo kobiet) częściej niż kobiety byli nieaktywni na rynku pracy z powodu kontynuacji nauki, uzupełniania kwalifikacji (24,3%, wobec 16,9%) oraz choroby, niepełnosprawności (17,5%, wobec 11,2%).

Dla osób młodych główną przyczyną bierności zawodowej jest nauka i uzupełnianie kwalifikacji, a dla osób starszych – emerytura, a także choroba lub niepełnosprawność.

Struktura biernych zawodowo według wybranych przyczyn bierności w 2011 r.

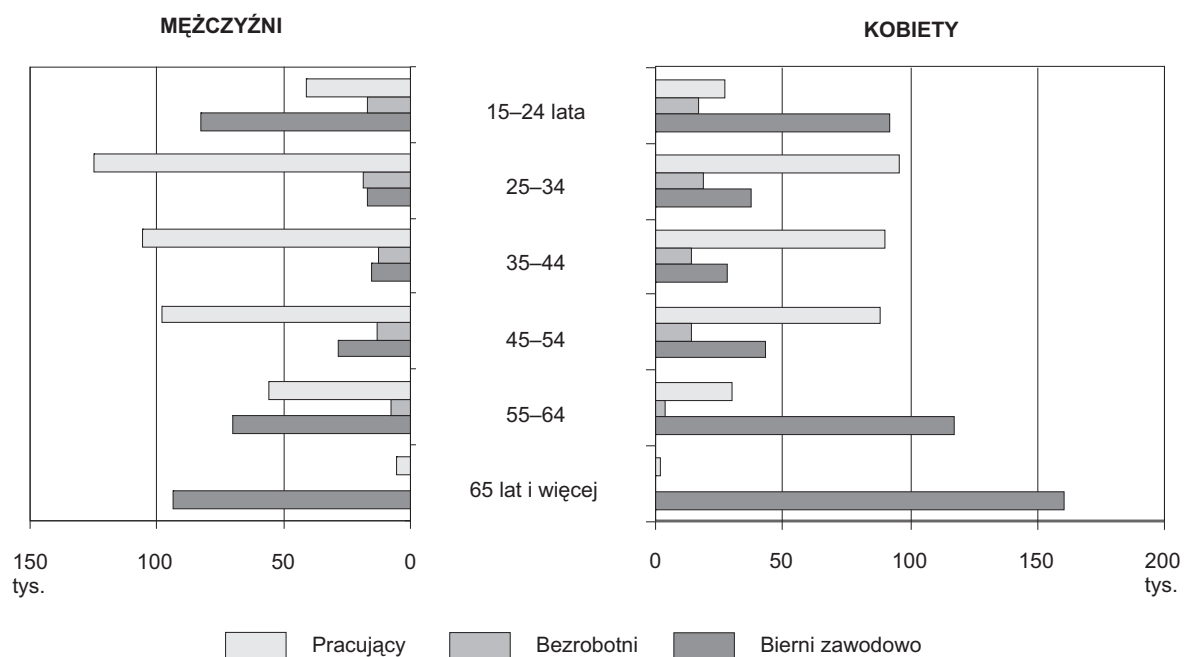

Sytuacja osób na rynku pracy jest bardzo zróżnicowana przestrzennie, co potwierdzają wyniki narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań z 2011 r. w układzie według powiatów. W najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy znajdują się mieszkańcy powiatów lipnowskiego i włocławskiego, o czym świadczą jedne z najniższych współczynników aktywności zawodowej (odpowiednio: 50,7% oraz 48,1%), najniższe wskaźniki zatrudnienia (porównywalnie 40,4% i 38,5%) oraz najwyższa stopa bezrobocia (odpowiednio: 20,3% i 19,9%). W najlepszej sytuacji pod względem wskaźników aktywności zawodowej i zatrudnienia są powiaty: bydgoski (odpowiednio: 57,1% i 50,5%) i toruński (57,6% i 50,2%). Z kolei najniższą stopę bezrobocia odnotowano w Bydgoszczy (10,5%) i w Toruniu (10,9%).

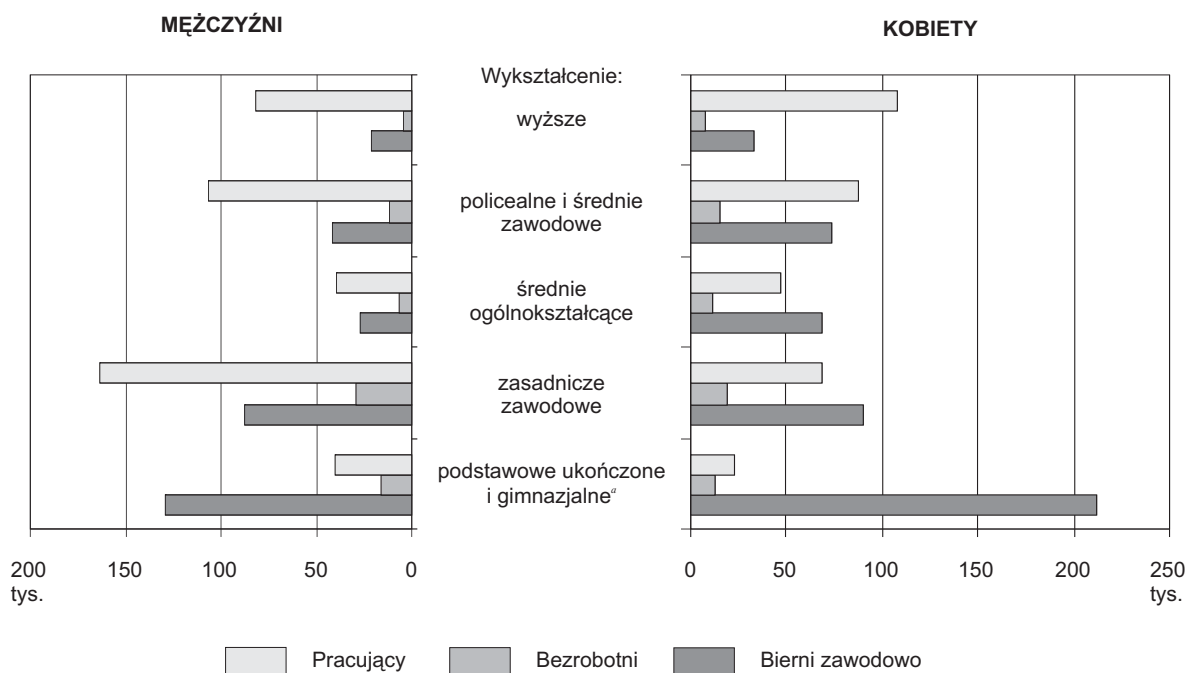
Tabl. 7.6. Bierni zawodowo według przyczyn bierności, płci, zamieszkania i grup wieku w 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		W tym według wybranych przyczyn nieposzukiwania pracy							
			prze- kona- nie o nie- moż- liwości zna- leżenia odpo- wied- niej pracy	wy- czer- panie wszys- tkich zna- nych moż- liwości znale- żenia pracy	nauka, uzupeł- nianie kwali- fikacji	opieka nad dziećmi lub innymi osoba- mi wyma- gają- cymi opieki	własna choro- ba, nie- pełno- spraw- ność	inne powo- dy osobi- ste lub rodzin- ne	eme- rytura	oczeki- wanie na powrót do pracy po przer- wie
	w tys.		w %							
Ogółem	785,3	100,0	0,9	0,6	19,8	6,8	13,7	2,8	42,8	0,3
mężczyźni	307,4	100,0	1,0	0,7	24,3	0,5	17,5	1,8	39,6	0,3
kobiety	477,9	100,0	0,8	0,6	16,9	10,8	11,2	3,5	45,0	0,2
Miasta	474,3	100,0	0,9	0,6	19,0	5,3	13,0	2,5	47,3	0,3
Wieś	311,0	100,0	0,9	0,6	20,9	9,0	14,9	3,4	36,0	0,3
z ogółem wiek:										
Przedpro- dukcyjny .	73,6	100,0	0,0	0,0	97,3	0,1	0,5	0,1	x	x
Producyjny	393,1	100,0	1,6	1,2	21,3	13,0	21,8	4,6	15,5	0,6
mobilny	198,8	100,0	1,2	0,9	42,1	20,3	9,8	4,4	0,3	0,8
niemo- bilny	194,3	100,0	2,0	1,4	0,1	5,6	34,0	5,0	31,0	0,3
Poproduk- cyjny	318,6	100,0	0,2	0,1	0,0	0,6	6,8	1,3	86,5	0,0

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU W 2011 R.

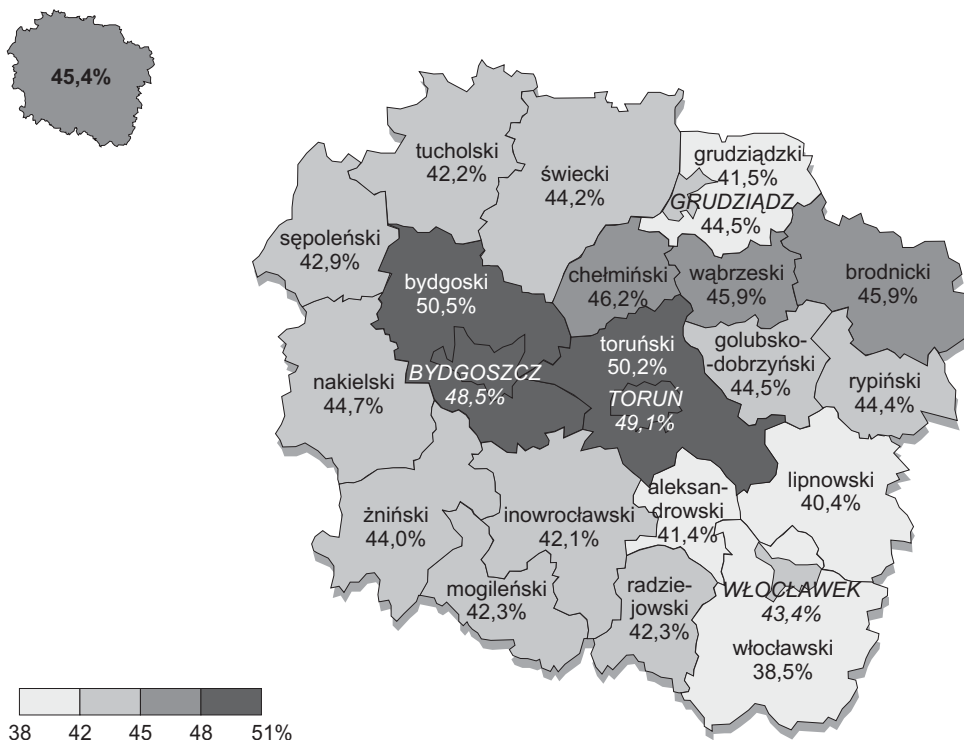

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2011 R.

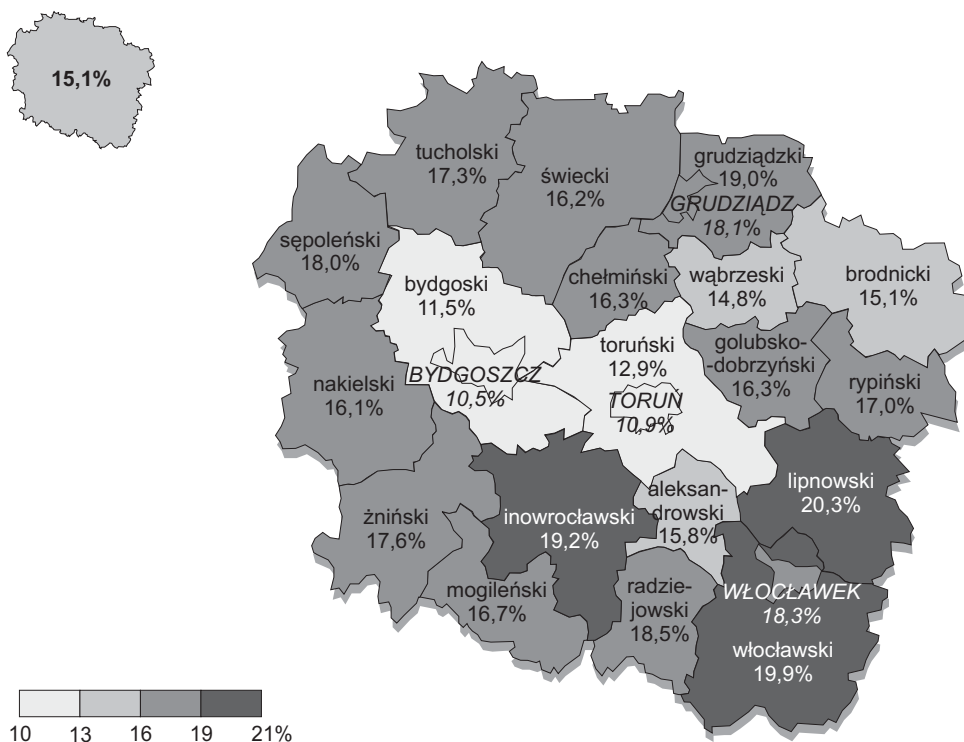

^a Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA WEDŁUG POWIATÓW W 2011 R.

STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG POWIATÓW W 2011 R.

Rozdział VIII. ZASOBY MIGRACYJNE

1. Kraj urodzenia

W polskich spisach ludności kraj urodzenia był przedmiotem badania już w okresie międzywojennym. Zgodnie z przyjętą w spisie 2011 metodologią, kraj urodzenia należało podać – podobnie jak w 2002 r. – przy uwzględnieniu granic państw aktualnych w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa. Zasadę tę udało się zachować również w przypadku pobierania informacji o kraju urodzenia z rejestrów, w których jest na ogół wpisywana miejscowość urodzenia – miejscowości tej został przyporządkowany kraj urodzenia według aktualnych granic.

Wyniki spisu z 2011 r. wykazały, że 99,0% (2076,3 tys.) stałych mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego wskazało Polskę jako kraj swego urodzenia, a niecałe 1,0% (20,6 tys.) urodziło się poza aktualnymi granicami (dla całego kraju odsetek wyniósł 1,8%); dla 0,03% ludności (0,7 tys.) – kraj urodzenia nie został ustalony. Ponad połowa osób, dla których nie ustalono kraju urodzenia miało obywatelstwo polskie.

Wśród urodzonych za granicą 55,2% stanowiły kobiety, a 44,8% – mężczyźni. W miastach województwa mieszkało 75,2% urodzonych za granicą, podczas gdy wśród urodzonych w Polsce odsetek ten wyniósł 60,5%.

Wyniki spisu z 2011 r. wskazały nieznaczny wzrost liczby osób urodzonych za granicą, tj. o 0,2 tys. w stosunku do 2002 r., kiedy liczba ta wynosiła 20,4 tys. Większość mieszkańców województwa urodzonych za granicą stanowiły osoby powyżej 65 roku życia (53,5%). Osiemdziesięciolatekowie i starsi stanowili 16,1% ogółu urodzonych za granicą, warte odnotowania jest, że w tej grupie wiekowej udział urodzonych za granicą był najwyższy i wyniósł 5,0%. Znaczny udział miały też dzieci (0–14 lat) urodzone za granicą – 25,6 %, w tym osoby w wieku 0–4 lata – 18,2%.

Dzieci urodzone za granicą w ostatnich latach zostały wliczone do ludności województwa, jeśli zostały zameldowane w Kujawsko-Pomorskim, należy jednak zaznaczyć, że większość z nich wraz z rodzicami w dalszym ciągu przebywa za granicą.

Tabl. 8.1. Ludność według kraju urodzenia w latach 2002 i 2011

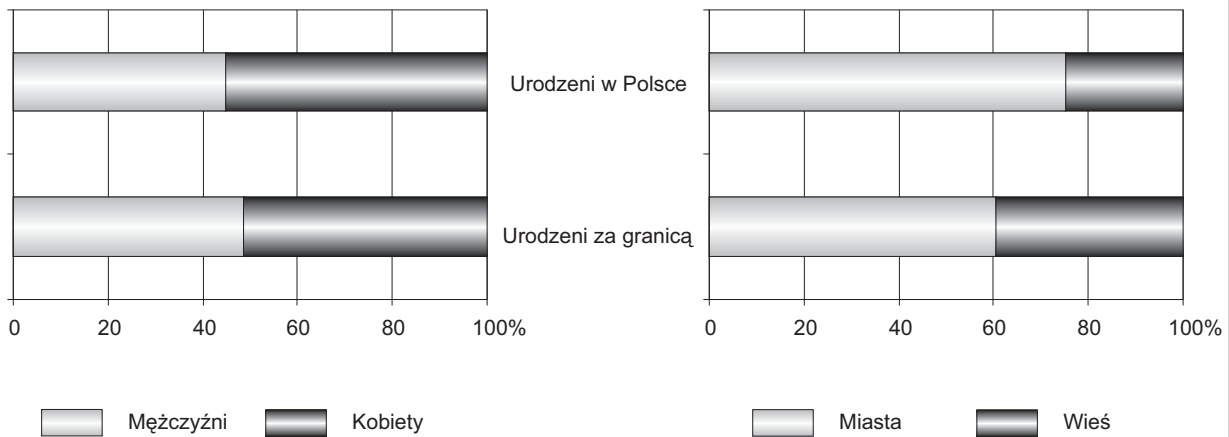
KRAJ URODZENIA	2002			2011		
	w tysiącach	ludność ogółem =100%	inny kraj ogółem =100%	w tysiącach	ludność ogółem =100%	inny kraj ogółem =100%
Ogółem	2069,3	100,0	x	2097,6	100,0	x
Polska	2028,1	98,0	x	2076,3	99,0	x
Inny kraj	21,4	1,0	100,0	20,6	1,0	100,0
w tym:						
Ukraina	5,0	0,2	23,3	4,1	0,2	19,6
Niemcy	4,9	0,2	22,8	3,8	0,2	18,3
Wielka Brytania	0,1	0,0	0,3	2,7	0,1	13,0
Białoruś	2,7	0,1	12,5	2,4	0,1	11,6
Litwa	2,9	0,1	13,5	2,2	0,1	10,5
Rosja	1,9	0,1	8,8	1,1	0,1	5,4
Francja	0,9	0,0	4,2	0,7	0,0	3,6
Stany Zjednoczone Ameryki.....	0,6	0,0	2,8	0,5	0,0	2,2
Irlandia	x	x	0,4	0,0	2,2
Włochy	0,1	0,0	0,5	0,4	0,0	1,8
Nieustalone miejsce urodzenia	20,7	1,0	x	0,7	0,0	x

Mimo, iż jako miejsce urodzenia mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego wskazali 75 krajów to spośród urodzonych za granicą 88,1% urodziło się w 10 krajach (Ukraina, Niemcy, Wielka Brytania, Białoruś, Litwa, Rosja, Francja, Stany Zjednoczone Ameryki, Irlandia i Włochy), 9,2% w kolejnych 20 krajach i tylko 2,7% w pozostałych. Zdecydowana większość urodzonych za granicą ma obywatelstwo polskie, a tylko 7,0% (1,4 tys.) z nich to cudzoziemcy.

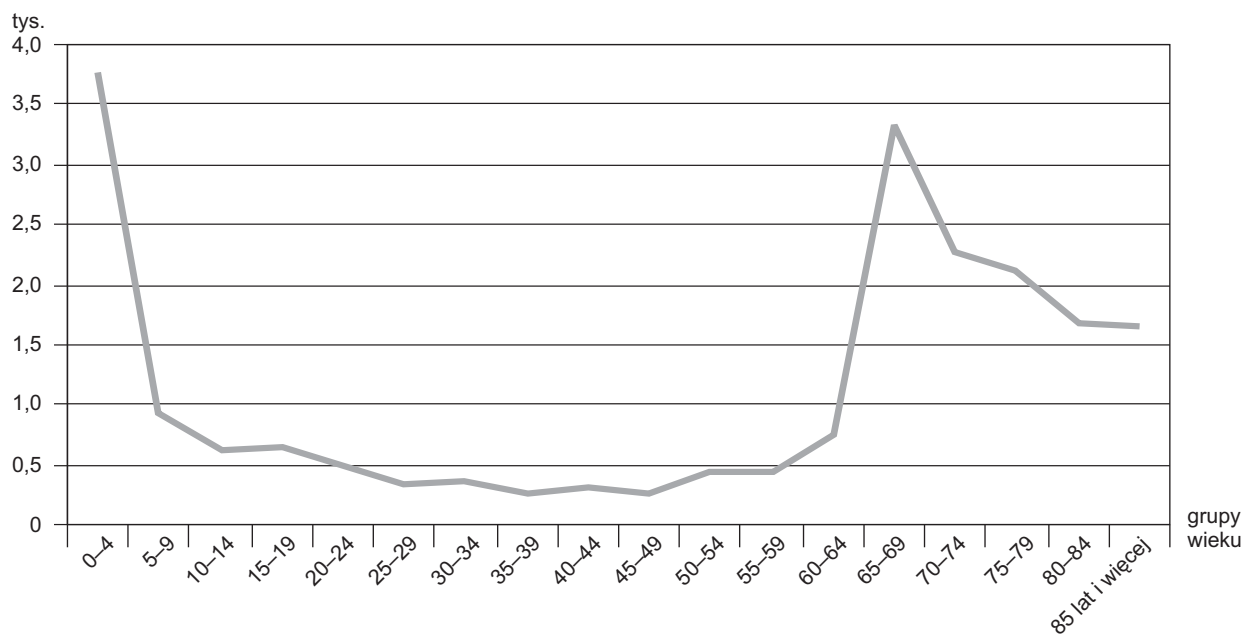
Z 20,6 tys. mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, którzy urodzili się poza granicami Polski najwięcej mieszka w Bydgoszczy i w Toruniu (odpowiednio: 28,7% i 13,1%, stanowiąc odpowiednio: 1,6% i 1,3% mieszkańców tych miast). Powiaty o najmniejszym odsetku ludności urodzonej poza granicami Polski wśród ogółu mieszkańców to: radziejowski i rypiński (odpowiednio: 0,6% i 0,7%).

Średnio na 1000 mieszkańców Kujawsko-Pomorskiego przypadło 10 osób urodzonych za granicą (w kraju – 18 osób).

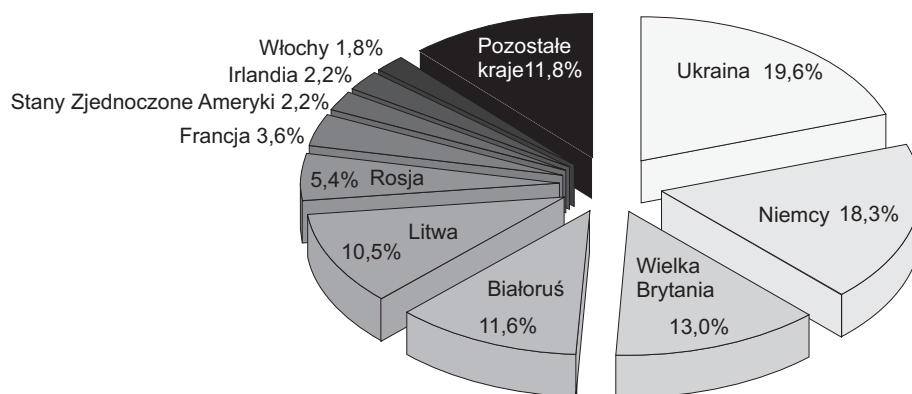
LUDNOŚĆ URODZONA W POLSCE I ZA GRANICĄ WEDŁUG PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 R.

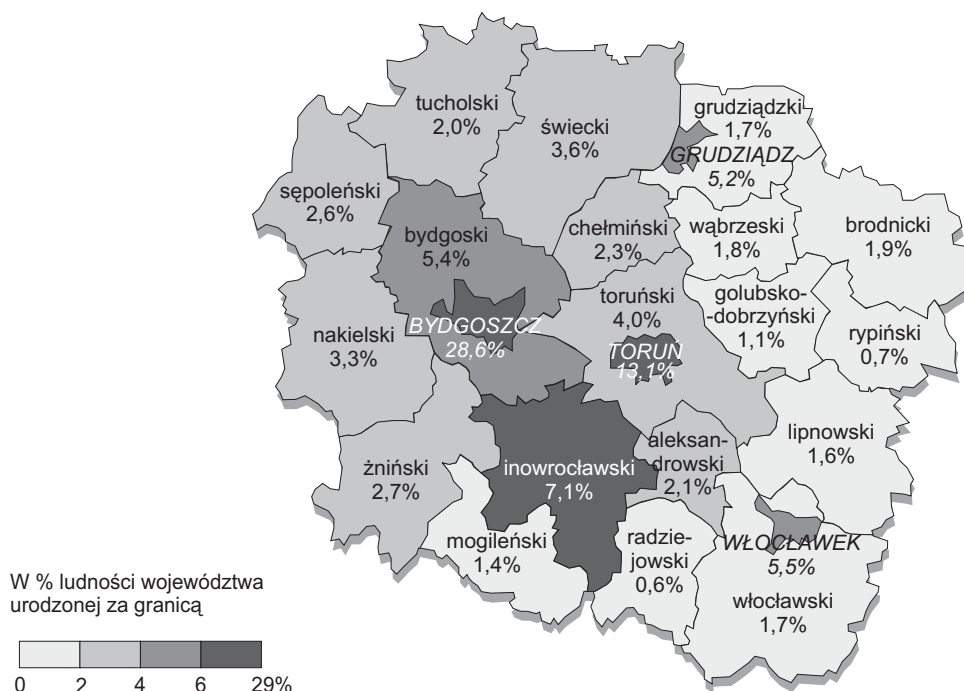
LUDNOŚĆ URODZONA ZA GRANICĄ WEDŁUG GRUP WIEKU W 2011 R.

LUDNOŚĆ URODZONA ZA GRANICĄ WEDŁUG KRAJÓW URODZENIA W 2011 R.

LUDNOŚĆ URODZONA ZA GRANICĄ WEDŁUG POWIATÓW ZAMIESZKANIA W 2011 R.

2. Obywatelstwo

W 2011 r. obywatelstwo jako przynależność państwowa osób było po raz drugi (wcześniej w 2002 r.) przedmiotem badania w powszechnym spisie ludności w okresie powojennym. Według obowiązujących aktualnie norm prawnych, cudzoziemcem w Polsce jest osoba przebywająca na terytorium Polski i nieposiadająca polskiego obywatelstwa. Zgodnie z tą definicją osoba posiadająca obywatelstwo polskie i obywatelstwo innych krajów nie jest cudzoziemcem. Podczas spisu ludności i mieszkań istniała możliwość podania trzech obywatelstw zarówno w przypadku obywateli polskich, jak i cudzoziemców.

Wyniki spisu z 2011 r. wykazały, że wśród stałych mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego 99,9%, tj. 2095,5 tys. osób to obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, niemal 0,1%, tj. 1,8 tys. stanowią cudzoziemcy, tj. osoby bez polskiego obywatelstwa, z czego 1,7 tys. ma obywatelstwo niepolskie, a niecałe 0,1 tys. określiło się jako bezpaństwowcy. Wśród stałych mieszkańców Polski ponad 99,8% stanowią obywatele Polski, a ponad 0,1% – cudzoziemcy.

W ostatnim spisie, dzięki korzystaniu z rejestrów administracyjnych, tylko dla znikomej liczby osób (0,02%) nie udało się ustalić obywatelstwa (0,3 tys. w 2011 r., wobec 21,6 tys. w 2002 r.).

Należy zaznaczyć, że ogólna liczba cudzoziemców przebywających w województwie kujawsko-pomorskim jest większa, ponieważ imigranci przebywający w województwie czasowo (stali mieszkańcy innych krajów) nie są wliczani do ludności województwa faktycznie zamieszkałej, prezentowanej w tym Raporcie. Część z nich – przebywający lub zamierzający przebywać w województwie 12 miesięcy lub więcej – należy do ludności rezydującej.

Wśród mieszkańców Kujawsko-Pomorskiego z obywatelstwem niepolskim przeważają mężczyźni (60,4% tej grupy). Wśród osób z obywatelstwem polskim odsetek mężczyzn wynosił nieco ponad 48,5%. Odsetki kobiet i mężczyzn różnią się w zależności od obywatelstwa. Wśród obywateli Białorusi kobiety stanowiły – 84,1%, Rosji – 64,6% i Ukrainy – 63,3%, podczas gdy wśród obywateli Armenii – 19,5% i Włoch – 18,8%.

Osoby z obywatelstwem niepolskim w większości mieszkali w miastach województwa (76,1%). W miastach mieszkało też 63,8% osób, które określiły się jako bezpaństwowcy. Dla porównania – odsetek osób z obywatelstwem polskim zamieszkałych w miastach wyniósł 60,5%.

Wśród mieszkańców Kujawsko-Pomorskiego z obywatelstwem niepolskim 46,9% należało do grupy wieku 20–44 lata, podczas gdy wśród osób z polskim obywatelstwem odsetek ten wynosi 37,3%.

Tabl. 8.2. Ludność według kraju obywatelstwa w latach 2002 i 2011

KRAJ OBYWATELSTWA	2002			2011		
	w tysiącach	ludność ogółem =100%	inny kraj ogółem =100	w tysiącach	ludność ogółem =100%	inny kraj ogółem =100
Ludność ogółem	2069,3	100,0	x	2097,6	100,0	x
Polskie razem	2046,3	98,9	x	2095,5	99,9	x
wyłącznie polskie	2034,0	98,3	x	1989,8 ^a	94,9 ^a	x
polskie i inne	12,4	0,6	x	4,9 ^a	0,2 ^a	x
Niepolskie	1,4	0,1	100,0	1,7	0,1	100,0
w tym:						
Ukraina	0,1	0,0	8,5	0,2	0,0	14,1
Rosja	0,1	0,0	9,1	0,2	0,0	10,4
Niemcy	0,2	0,0	11,7	0,2	0,0	9,9
Armenia	0,0	0,0	1,8	0,2	0,0	9,5
Białoruś	0,1	0,0	3,6	0,1	0,0	6,4
Stany Zjednoczone Ameryki	0,0	0,0	2,5	0,1	0,0	5,7
Włochy	0,0	0,0	1,3	0,1	0,0	4,8
Bezpaństwowcy	0,0	0,0	x	0,1	0,0	x
Obywatelstwo nieustalone	21,6	1,0	x	0,3	0,0	x

^a Wyniki wstępne; w 2011 r. dla około 100,8 tys. osób z obywatelstwem polskim nie ustalono czy mają inne obywatelstwo. W rejestrach jest zapisywane tylko jedno obywatelstwo.

Według danych ze spisu 2011 r. spośród osób z obywatelstwem niepolskim mieszkających na stałe na obszarze województwa najwięcej było obywateli: Ukrainy (14,1% ogółu), Rosji (10,4%), Niemiec (9,9%), Armenii (9,5%), Białorusi (6,4%), Stanów Zjednoczonych Ameryki (5,7%) i Włoch (4,8%).

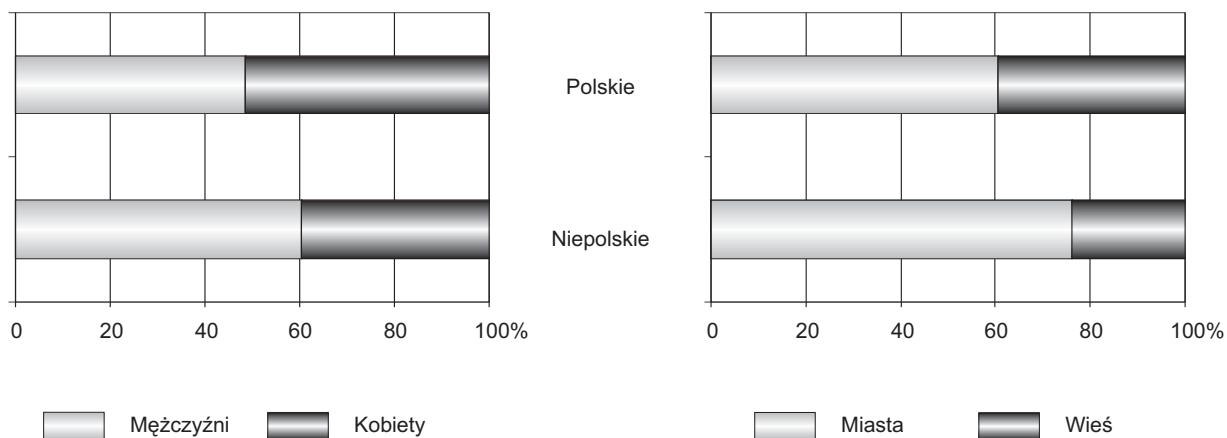
Wstępne wyniki spisu pokazują, że 4,9 tys. mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego oprócz polskiego posiada także inne obywatelstwo.

Porównanie wyników spisów w zakresie obywatelstwa pomiędzy latami: 2002 i 2011 jest utrudnione ze względu na znaczną liczbę nieustalonego obywatelstwa w 2002 r. (21,6 tys.).

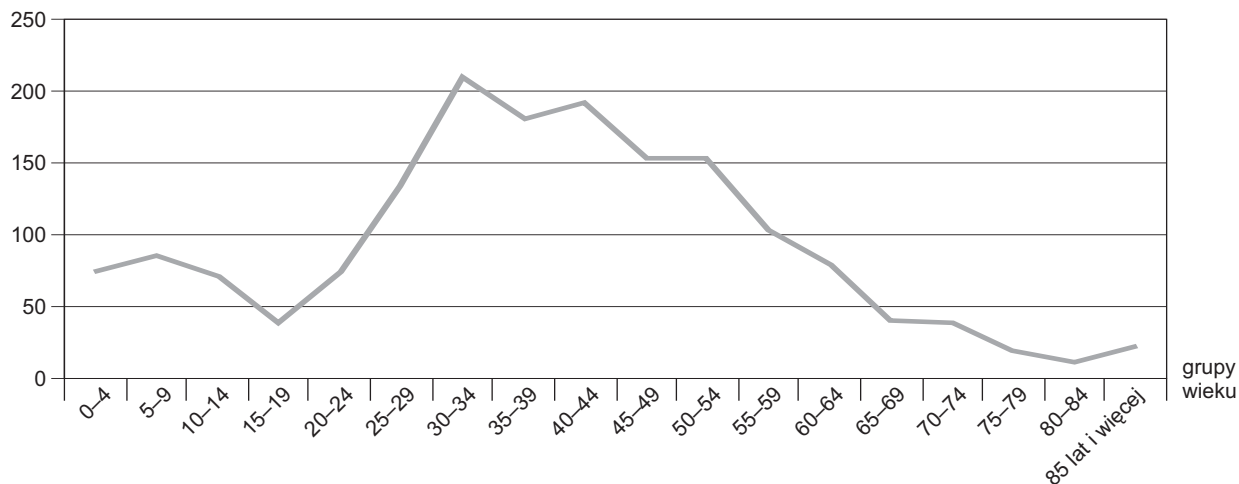
Na terenie Kujawsko-Pomorskiego w 2011 r. mieszkało zaledwie 3,0% ogółu ludności z niepolskim obywatelstwem mieszkającej w Polsce, co plasuje województwo na 12 miejscu w kraju (najwięcej, bo 31,0% mieszka na terenie województwa mazowieckiego). Rozmieszczenie terytorialne ludności z obywatelstwem niepolskim w województwie nie jest równomierne. Zdecydowanie najwięcej osób (53,2% ogółu) skupionych było: w Bydgoszczy, w Toruniu i we Włocławku. Najmniejszy udział (0,4% ludności powiatu) osoby z obywatelstwem niepolskim miały w powiatach: mogileńskim i radziejowskim.

Wskaźnik obrazujący liczbę ludności z obywatelstwem niepolskim przypadającą na 10 tys. mieszkańców Kujawsko-Pomorskiego wyniósł 0,8 (średni wskaźnik dla Polski wyniósł 14).

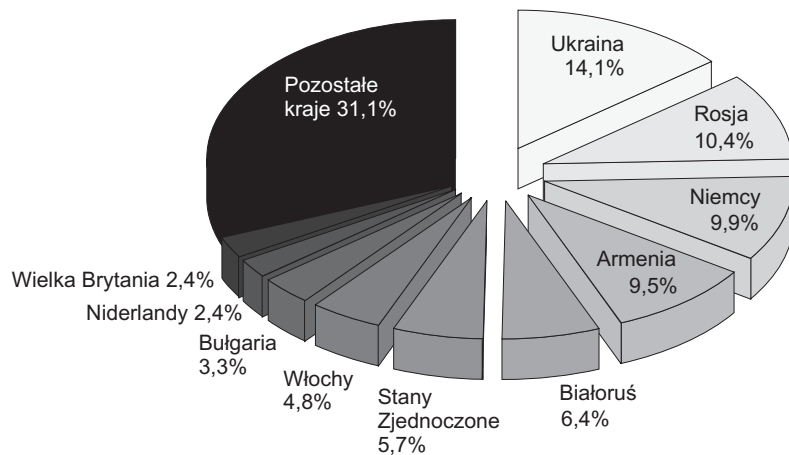
LUDNOŚĆ WEDŁUG OBYWATELSTWA, PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 R.

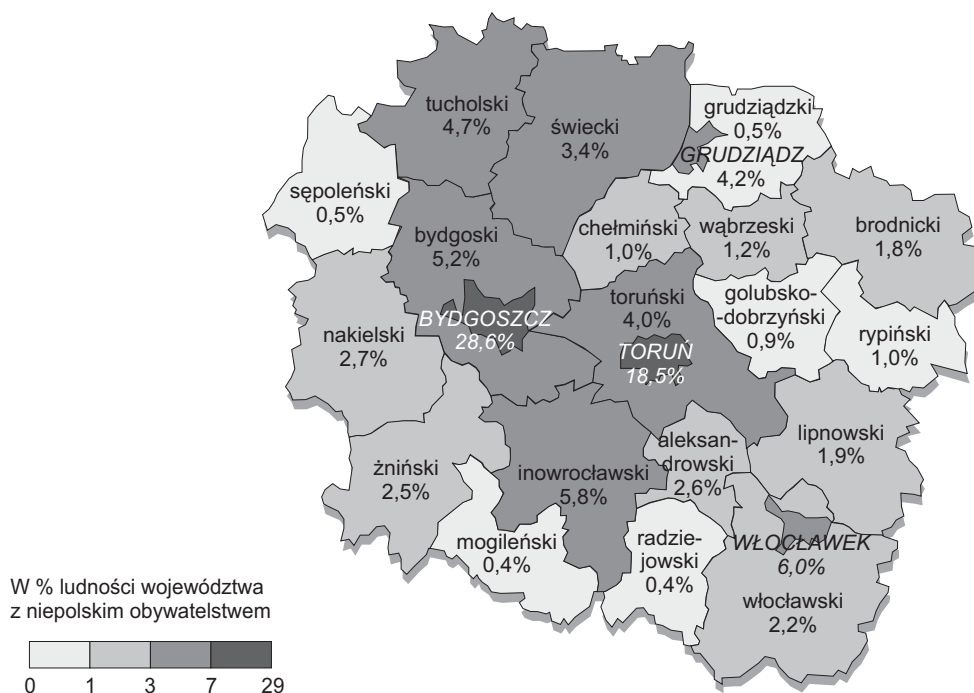
LUDNOŚĆ Z NIEPOLSKIM OBYWATELSTWEM WEDŁUG GRUP WIEKU W 2011 R.

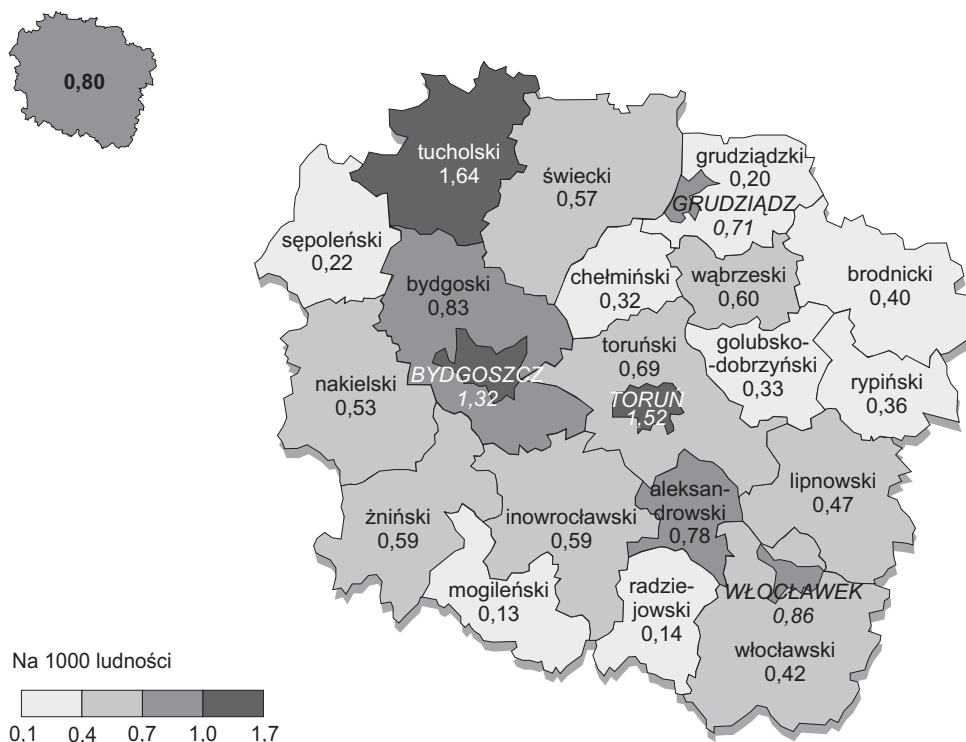
LUDNOŚĆ Z NIEPOLSKIM OBYWATELSTWEM WEDŁUG KRAJU OBYWATELSTWA W 2011 R.

LUDNOŚĆ Z NIEPOLSKIM OBYWATELSTWEM W 2011 R.

LUDNOŚĆ Z NIEPOLSKIM OBYWATELSTWEM NA 1000 MIESZKAŃCÓW W 2011 R.

Rozdział IX. MIGRACJE ZAGRANICZNE NA POBYT CZASOWY

1. Imigranci przebywający w województwie kujawsko-pomorskim czasowo – wyniki wstępne

Wyniki wstępne Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011 wskazały, że w Kujawsko-Pomorskim przebywa czasowo 1,8 tys. stałych mieszkańców innych krajów, w tym 1,0 tys. przebywa powyżej 3 miesięcy. Wśród imigrantów 0,8 tys. osób to imigranci przebywający w województwie co najmniej 12 miesięcy. Mimo iż w 2011 r. spisano więcej imigrantów niż w poprzednim spisie (według spisu w 2002 r. w Kujawsko-Pomorskim przebywało czasowo powyżej 2 miesięcy 0,9 tys. imigrantów) to ocenia się, że wielkości uzyskane w obu spisach są zaniżone. Badaniem reprezentacyjnym trudno objąć imigrantów, zwłaszcza tych, którzy mają nieuregulowany status przebywania w Polsce, a rejestry i systemy administracyjne dostarczają jedynie danych o osobach zarejestrowanych. Poza tym imigranci, a także osoby wynajmujące im mieszkania być może mylnie sądzili, że spis dotyczył wyłącznie obywateli polskich lub tych, którzy w Polsce mieszkają na stałe.

Imigranci przybyli z zagranicy przebywający w Polsce czasowo nie są włączani do stanów ludności faktycznie zamieszkałej, prezentowanych w tym Raporcie, natomiast część z nich – przebywający 12 miesięcy lub dłużej – wchodzi w skład ludności rezydującej. W celu wyznaczenia właściwego stanu ludności rezydującej konieczne będzie doszacowanie rozmiarów imigracji czasowych.

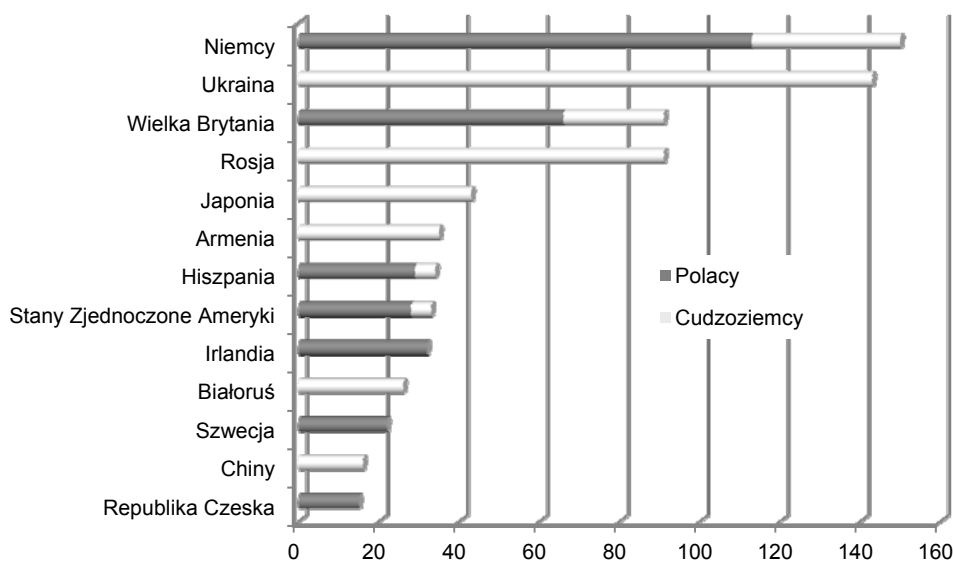
Pomimo niedoszacowania skali imigracji do Polski, na podstawie zebranych danych można podjąć próbę scharakteryzowania tej zbiorowości pod względem demograficznym, jak i kraju pochodzenia. Wśród imigrantów przebywających w województwie kujawsko-pomorskim powyżej 3 miesięcy w 2011 r. przeważają kobiety, które stanowią 53,3% ogółu, podczas gdy w 2002 r. nieznacznie przeważali mężczyźni. Zdecydowana większość imigrantów (prawie 79,0%) zamieszkiwała miasta. Imigranci są stosunkowo młodą subpopulacją, prawie połowa z nich (49,0%) nie przekroczyła 30 roku życia. Osoby w wieku 20–44 lata stanowili 61,2% ogółu, a prawie co trzeci imigrant (tj. 32,4% ogółu) był w wieku 20–29 lat.

Najwięcej imigrantów pochodzi z krajów sąsiadujących z Polską, tj. z Niemiec (15,0%) i Ukrainy (14,3%). Na kolejnych miejscach znalazły się Wielka Brytania i Rosja, z których przybyło odpowiednio: 9,2% i 9,1% imigrantów.

W województwie kujawsko-pomorskim wśród imigrantów większość, bo 66,0%, to cudzoziemcy. Pozostałe osoby to Polacy, którzy wcześniej opuścili nasz kraj i obecnie przebywają w Polsce jako stali mieszkańcy innych krajów. Zdecydowaną przewagę Polaków obserwuje się wśród imigrantów przybyłych z krajów, będących – tradycyjnie lub w ostatnich latach – głównymi krajami emigracji, czyli z Niemiec, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Hiszpanii lub Stanów Zjednoczonych Ameryki. Najwięcej cudzoziemców pochodzi z Ukrainy, Rosji, Japonii, Niemiec i Armenii.

Głównymi przyczynami przebywania imigrantów w Kujawsko-Pomorskim – niezależnie od obywatelstwa – są sprawy rodzinne (32,9%) oraz praca (22,4%).

Imigranci przebywający w Polsce czasowo powyżej 3 miesięcy według kraju poprzedniego zamieszkania i obywatelstwa w 2011 r.

2. Emigranci z województwa kujawsko-pomorskiego przebywający czasowo za granicą – wyniki wstępne

W ostatnich latach, zwłaszcza po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej i otwieraniu kolejnych rynków pracy przez kraje członkowskie Wspólnoty, zwiększyła się liczba wyjazdów Polaków za granicę. Rejestry i systemy administracyjne niestety nie dostarczają miarodajnych danych o skali wyjazdów, dlatego temat ten został podjęty w NSP 2011.

Aktualnie osoby przebywające czasowo za granicą (nawet przez kilka lat) są włączone do stanu ludności faktycznie zamieszkałej w Polsce. Ludność rezydująca wyklucza emigrantów długookresowych – przebywających za granicą 12 miesięcy lub dłużej.

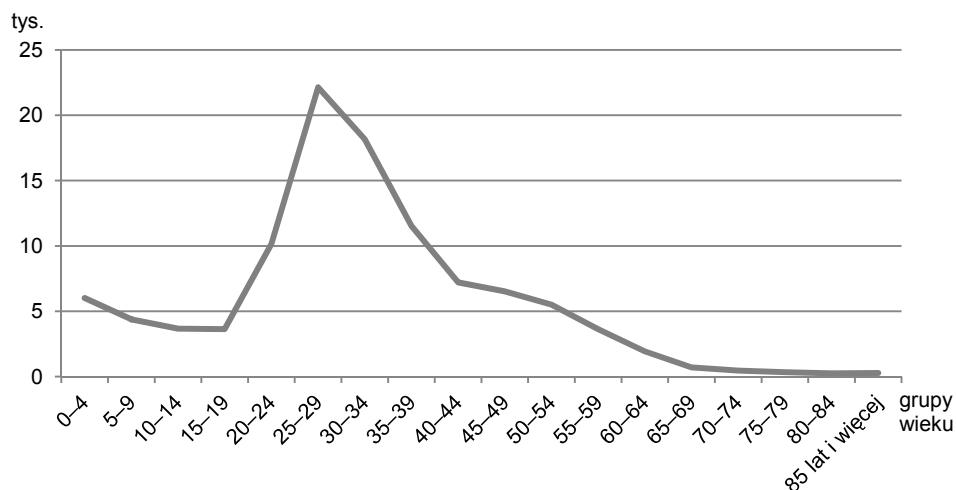
Według danych szacunkowych ze spisu, w końcu marca 2011 r. za granicą powyżej 3 miesięcy przebywało 106,5 tys. osób z województwa kujawsko-pomorskiego. W stosunku do 2002 r. wystąpił znaczący wzrost liczby emigrantów, kiedy to poza granicami Polski przebywało 21,2 tys. mieszkańców Kujawsko-Pomorskiego.

Wśród emigrantów nieznacznie przeważali mężczyźni, którzy stanowili 50,5% mieszkańców województwa przebywających poza krajem. W 2002 r. przeważały kobiety (stanowiąc 55,6%). Odsetki kobiet i mężczyzn różnią się jednak w zależności od kraju przebywania, np. wśród emigrantów przebywających we Włoszech kobiety stanowią 72,5%, a w Norwegii – 40,4%.

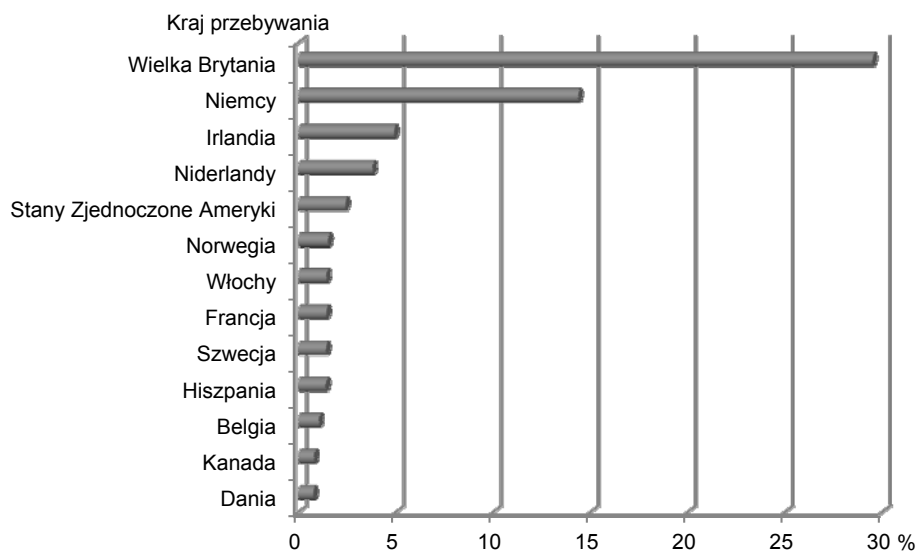
Zdecydowana większość emigrantów (70,4%) pochodziła z miast.

Emigranci to w większości osoby młode – 65,0% stanowią ludzie w wieku 20-44 lata, a 79,7% emigrantów jest w wieku 20-59 lat. Dzieci w wieku 0–14 lat stanowią 13,2% ogółu emigrantów.

Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według wieku w 2011 r.

Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według kraju przebywania w 2011 r.

Najliczniejsza zbiorowość polskich emigrantów niezależnie od płci przebywała w Wielkiej Brytanii (29,5%; 30,1% mężczyzn i 28,9% kobiet), Niemczech (14,4%; 12,8% mężczyzn i 16,0% kobiet) i Irlandii (4,9%; 5,1% mężczyzn i 4,7% kobiet).

Najczęstszą przyczyną wyjazdu wśród osób, od których uzyskano taką informację była praca (75,9%; 84,9% mężczyzn i 64,6% kobiet), w tym najwięcej osób wymieniło jako główny powód trudności w znalezieniu pracy i wyższe zarobki za granicą. Około 14,7% wskazało sprawy rodzinne (9,1% mężczyzn i 21,6% kobiet), w tym najczęściej podawaną przyczyną było towarzyszenie rodzinie, a na drugim miejscu – połączenie rodziny. Przyczyny związane z edukacją wymieniło 4,9% ogółu emigrantów (2,6% mężczyzn i 7,8% kobiet).

Rozdział X. STRUKTURA NARODOWO-ETNICZNA LUDNOŚCI

Informacje o narodowości, języku i wyznaniu mają w badaniach statystycznych specyficzny status, ponieważ odnoszą się do najbardziej subiektywnych, delikatnych i wrażliwych aspektów życia badanych jednostek, które są trudne do pozyskania w badaniach statystycznych. Ponadto polskie społeczeństwo cechuje się stosunkowo niewielkim udziałem przedstawicieli innych społeczności etnicznych, językowych i wyznaniowych, a także ich nierównomiernym i znacznym rozproszeniem, co poważnie utrudnia ujmowanie ich w badaniach statystycznych, a w szczególności ustalanie ich stanów liczebnych i struktury.

Należy zauważyć, że polska statystyka publiczna dopiero nabywa doświadczenia w uwzględnianiu pytań dotyczących tych zagadnień w spisach powszechnych. Pytanie o narodowość i język zostało ujęte w spisie po raz drugi w powojennej historii powszechnych spisów ludności w Polsce. Warto podkreślić, że mimo metodologii przyjętej do realizacji spisu ludności i mieszkań w 2011 r., zakładającej wykorzystanie zróżnicowanych źródeł danych, informacje z zakresu narodowości i języka mogły być pozyskiwane wyłącznie za pomocą technik ankietowych, tzn. otrzymywanych odpowiedzi na pytania w formularzu spisowym.

Zaznaczyć należy, że zaprezentowane w tym opracowaniu dane dotyczące języka używanego w domu mają charakter wstępny. Także dane dotyczące narodowości mogą ulec niewielkim zmianom.

1. Przynależność narodowo-etniczna ludności

W spisie ludności w 2011 r. umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażanie złożonych tożsamości narodowo-etnicznych, poprzez zadanie osobom spisowanym dwóch pytań o przynależność narodowo-etniczną.

Z możliwości wyrażenia podwójnych tożsamości etnicznych skorzystało 9 tys. osób. Na podstawie wstępnych wyników uzyskanych z badania spisowego można stwierdzić, że wśród mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego dominuje ludność o jednorodnej, polskiej tożsamości narodowej obejmująca 2040 tys. osób co stanowiło 97,2% (w Polsce ten odsetek był niższy i wyniósł 93,9%).

Okolo 9 tys. (0,4%) osób zadeklarowało polską i inną niż polska tożsamość narodowo-etniczną. Wyłącznie niepolską przynależność narodową lub etniczną wyraziło 3 tys. osób (0,1%). Nie spisano osób, które identyfikowały się z dwiema niepolskimi narodowościami.

Tab. 10.1. Ludność według identyfikacji narodowo-etnicznej w 2011 r.

IDENTYFIKACJA NARODOWO-ETNICZNA	Ogółem	
	w tysiącach	w %
Ludność ogółem	2098	100,00
Wyłącznie polska	2040	97,24
Polska i niepolska	9	0,42
Wyłącznie niepolska	3	0,12
w tym dwie niepolskie	–	x
Nieustalona	46	2,22
Polska – razem	2049	97,66
Inna niż polska – razem	11	0,54

Dane ostatniego spisu wskazały na wzrost poczucia odrębności etnicznej społeczności regionalnych w Polsce, choć w większości przypadków wiązało się to z jednoczesnym odczuwaniem polskiej tożsamości narodowej. W województwie kujawsko-pomorskim zjawisko to miało jednak niewielką skalę, gdyż identyfikację narodowo-etniczną (pierwszą lub drugą) inną niż polską wykazało ok. 11 tys. osób. W 2011 r. odnotowano 2 tys. deklaracji identyfikacji niemieckiej, przy czym zawsze jako pierwsza była wskazywana identyfikacja z polską. Z 2042 tys. osób deklarujących tylko jedną przynależność narodowo-etniczną, ok. 2 tys. identyfikuje się z inną przynależnością niż polska.

Tab. 10.2. Ludność według rodzaju i kolejności identyfikacji narodowo-etnicznych w 2011 r.

IDENTYFIKACJA NARODOWO-ETNICZNA	Identyfikacja pierwsza (zadeklarowana w pierwszym pytaniu)		Identyfikacja druga (zadeklarowana w drugim pytaniu)	Razem – niezależnie od liczby i kolejności deklaracji (w pierwszym lub drugim pytaniu ^a)	
	razem	w tym jako jedyna		razem	w tym występująca z polską
	w tysiącach				
Ogółem	2098	2042	9	2098	–
Polska	2048	2040	1	2049	–
Inna niż polska	3	2	8	11	9
w tym niemiecka	0	0	2	2	2
Nieustalona	46	–	–	46	–

^a Kolumna zawiera zestawienie odpowiedzi z dwóch pytań – dane nie sumują się.

2. Język używany w domu

W spisie ludności i mieszkań z 2011 r., podobnie jak w poprzednim spisie, obok pytania o przynależność narodowo-etniczną zadawano pytanie o język używany w kontaktach domowych, które dawało respondentom możliwość wymienienia dwóch języków niepolskich, niezależnie od tego, czy były one używane z językiem polskim, czy też nie.

Na podstawie wstępnych wyników badania spisowego można stwierdzić, że w zdecydowanej większości ludność Kujawsko-Pomorskiego posługuje się w kontaktach domowych językiem polskim, używanie tego języka zadeklarowało bowiem w sumie 1996 tys. osób, co stanowiło 95,1% ogółu ludności, a większość (ok. 1986 tys., tj. 94,7%), posługiwała się nim jako jedynym. W Polsce odsetek posługujących się językiem polskim wyniósł 94,5%, z czego jako jedynym – 92,6%. Osoby posługujące się w kontaktach rodzinnych językiem innym niż polski stanowiły zbiorowość liczącą 11 tys. (0,5%), przy czym najczęściej stwierdzano, iż jest on używany na przemian z językiem polskim (10 tys.). Znacznie rzadziej badani stwierdzali, iż rozmawiają w domu wyłącznie w jednym lub dwóch językach niepolskich – ok. 1 tys. osób.

Tab. 10.3. Ludność według języka używanego w domu w 2011 r.

JĘZYK UŻYWANY W KONTAKTACH DOMOWYCH	Ogółem	
	w tysiącach	w %
Ludność ogółem	2098	100,00
Wyłącznie polski	1986	94,68
Polski i niepolski(e) – razem	10	0,46
polski i jeden niepolski	8	0,40
polski i dwa niepolskie	1	0,06
Wyłącznie niepolski	1	0,03
Nieustalony	101	4,83
Polski – razem	1996	95,14
Niepolski – razem	10	0,49

Rozdział XI. ZASOBY MIESZKANIOWE

1. Stan i rozwój zasobów mieszkaniowych

Według wstępnych wyników NSP 2011 wynika, że w województwie kujawsko-pomorskim spisano 708,4 tys. mieszkań. Przyrost liczby mieszkań od spisu powszechnego w 2002 r. wyniósł 51,0 tys. mieszkań (wzrost o 7,8%). W kraju w 2011 r. wykazano o 1,0 mln mieszkań, tj. o 8,3% więcej niż 9 lat wcześniej.

Tabl. 11.1. Podstawowe informacje o zasobach mieszkaniowych według powiatów w 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania (w tys.)	Przeciętna liczba izb w mieszkaniach ^a	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań ^a (w m ²)
Kujawsko-pomorskie	708,4	3,7	66,0
Powiaty:			
aleksandrowski	19,1	4,0	78,3
brodnicki	23,9	3,9	74,6
bydgoski	32,8	4,0	79,1
chełmiński	15,9	3,7	69,4
golubsko-dobrzyński	13,7	3,9	76,1
grudziądzki	11,5	3,9	76,9
inowrocławski	55,7	3,6	62,3
lipnowski	19,2	3,9	74,7
mogileński	14,0	3,9	76,0
nakielski	25,0	3,8	69,7
radziejowski	12,0	4,1	85,7
rypiński	13,3	3,9	74,8
sępoleński	11,9	4,0	73,5
świecki	30,4	3,9	71,9
toruński	27,9	4,0	79,3
tucholski	13,9	4,3	79,2
wąbrzeski	11,1	3,8	71,0
włocławski	25,9	3,8	79,0
żniński	20,8	3,9	72,2
Miasta na prawach powiatu:			
Bydgoszcz	143,8	3,5	57,1
Grudziądz	37,9	3,4	55,4
Toruń	83,4	3,5	57,2
Włocławek	45,3	3,4	55,0

^a Bez mieszkań o nieustalonej liczbie izb/powierzchni użytkowej.

Najwięcej mieszkań przybyło w powiatach: bydgoskim (wzrost w stosunku do 2002 r. o 26,5%), toruńskim (o 21,3%) oraz w Toruniu (o 11,7%). Natomiast ubyło mieszkań tylko w powiecie radziejowskim – spadek o 1,6%.

W latach 2002-2011 obserwowano przyrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań i przeciętnej liczby izb w mieszkaniach. Przeciętna powierzchnia mieszkania w 2011 r. wyniosła 66,0 m² i w porównaniu z 2002 r. wzrosła o 1,5 m². Największy wzrost zanotowano w powiecie radziejowskim (o 4,7 m² większe lokale niż w 2002 r.) oraz w powiecie włocławskim, lipnowskim i golubsko-dobrzyńskim (średnio po 3,7 m² większe). Podobnie jak przy poprzednim spisie, największe mieszkania pod względem średniej powierzchni wystąpiły w powiatach: radziejowskim (85,7 m², wobec 81,0 m² w 2002 r.), toruńskim (79,3 m², wobec 75,7 m²), tucholskim (79,2 m², wobec 76,5 m²), bydgoskim (79,1 m², wobec 76,6 m²), włocławskim (79,0 m², wobec 75,3 m²) oraz aleksandrowskim (78,3 m², wobec 74,9 m²). Natomiast przeciętnie najmniejsze mieszkania odnotowano w miastach na prawach powiatu: we Włocławku (55,0 m², wobec 53,8 m²), w Grudziądzu (55,4 m², wobec 55,1 m²), w Bydgoszczy (57,1 m², wobec 56,6 m²) oraz w Toruniu (57,2 m², wobec 56,6 m² w 2002 r.).

Mieszkania o powierzchni poniżej 40 m² stanowiły 20,4% ogółu mieszkań, zaś o powierzchni 80 m² i większej – 24,4%.

W porównaniu z 2002 r. zaobserwowano niewielkie zmiany w strukturze mieszkań według liczby izb. Nadal największą grupę stanowią mieszkania 3-izbowe, chociaż ich udział nieznacznie się zmniejszył. Wyraźnie wzrósł udział mieszkań posiadających 5 izb i więcej (z 18,6% w 2002 r. do 19,7% w 2011 r.). W 2011 r. podobnie jak w 2002 r. największą przeciętną liczbę izb w mieszkaniach zanotowano w powiatach: tucholskim (4,3, wobec 4,1 w 2002 r.) oraz radziejowskim (4,1 wobec 3,9).

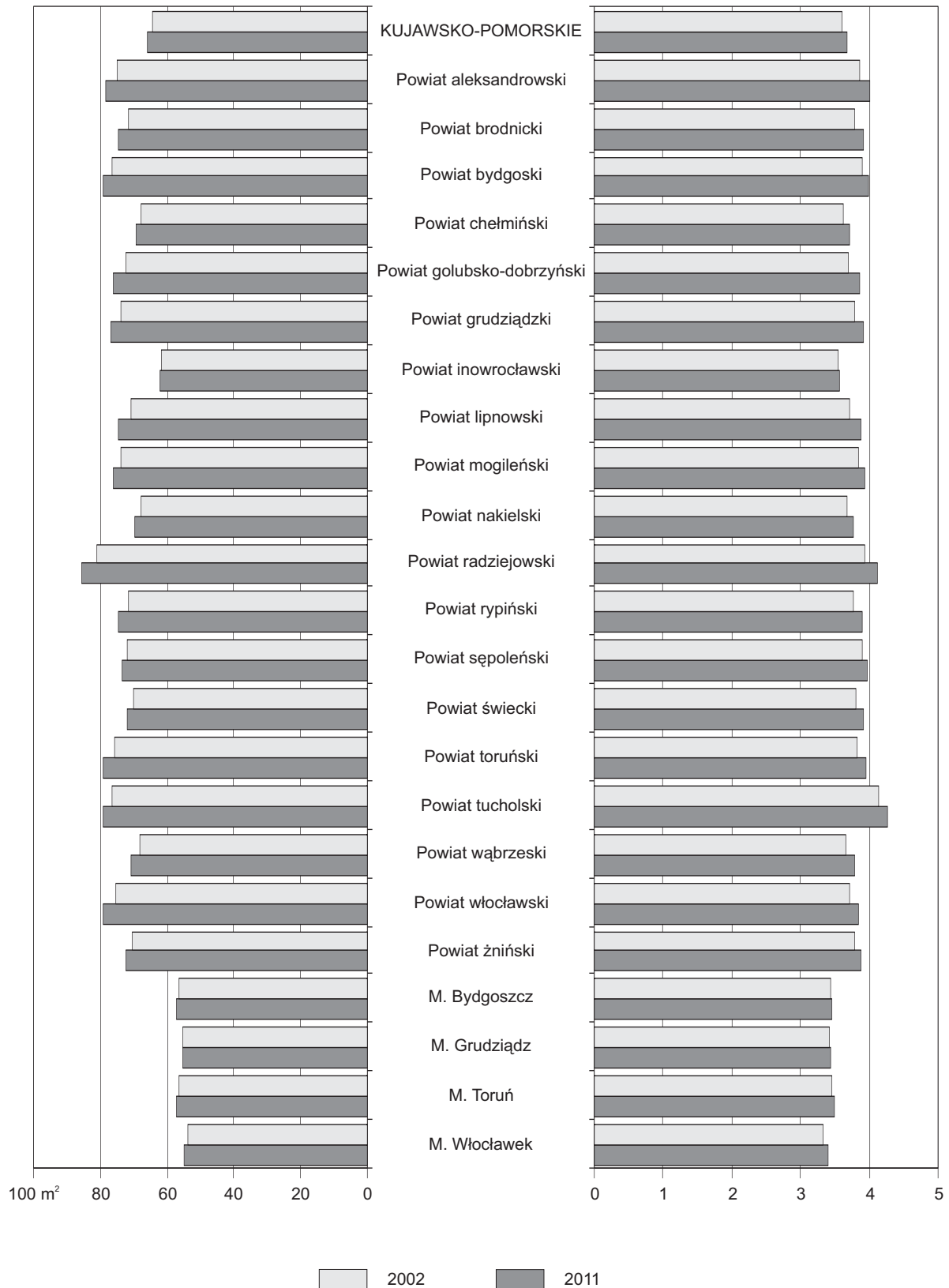
Tabl. 11.2. Struktura mieszkań według liczby izb w latach 2002 i 2011

LATA	Mieszkania o liczbie izb w % ogółu					Przeciętna liczba izb w mieszkaniu
	1	2	3	4	5 i więcej	
2002	2,4	13,8	35,7	29,5	18,6	3,61
2011	2,2	13,1	35,2	29,7	19,7	3,68

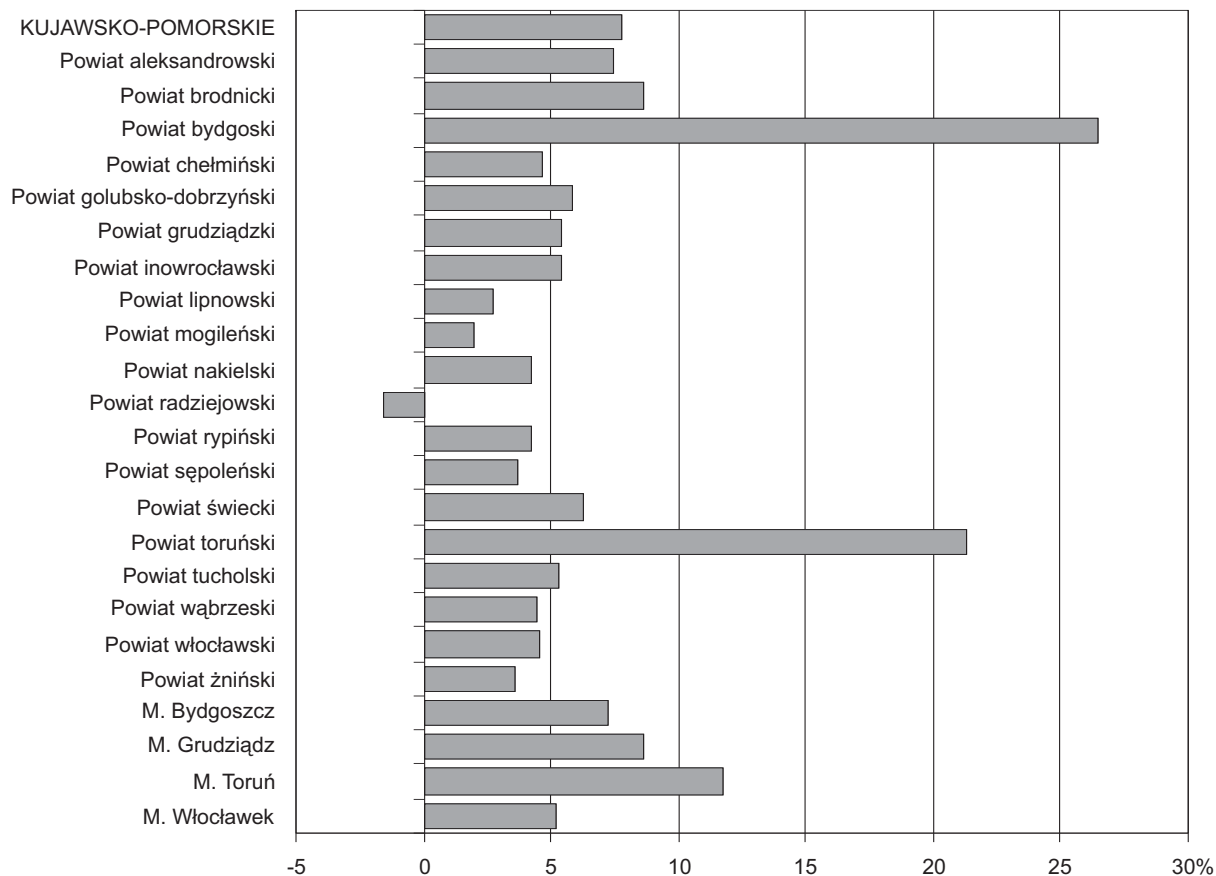
ZASOBY MIESZKANIOWE WEDŁUG POWIATÓW W LATACH 2002 I 2011

PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA
UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA

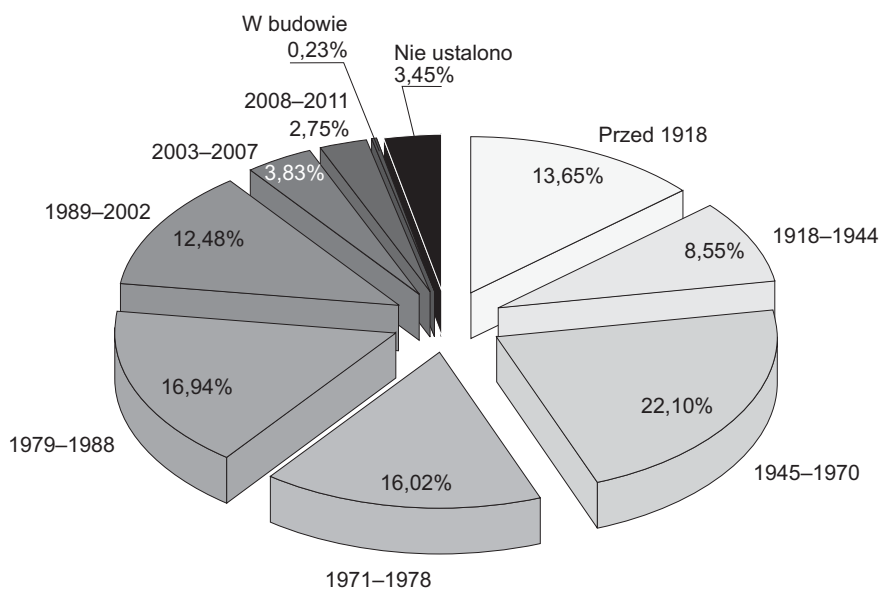
PRZECIĘTNA LICZBA IZB
W 1 MIESZKANIU

PRZYROST/UBYTEK LICZBY MIESZKAŃ W OKRESIE MIĘDZYSPISOWYM

STRUKTURA LICZBY MIESZKAŃ WEDŁUG ROKU WYBUDOWANIA BUDYNKU W 2011 R.

2. Forma własności mieszkań

W okresie 2002–2011 w sferze mieszkalnictwa nie wystąpiły tak istotne zmiany stosunków własnościowych, jak te obserwowane przed spisem z 2002 r. związane z procesami prywatyzacji zasobów mieszkaniowych. Nadal największą grupę mieszkań stanowiły lokale będące własnością osób fizycznych (351,4 tys., tj. 49,6% ogółu) oraz mieszkania spółdzielcze (199,2 tys., tj. 28,1%), w tym mieszkania o statusie własnościowym (134,8 tys., tj. 19,0% ogółu).

3. Wiek mieszkań i ich wyposażenie

Mieszkania znajdujące się w budynkach wybudowanych po 1944 r. stanowiły w Kujawsko-Pomorskim 74,1% ogółu mieszkań, z czego ponad połowa (55,1%) powstała w latach 1945-1988. Mieszkania w budynkach wzniesionych przed 1918 r. stanowiły 13,6% udziału, co oznacza, że w porównaniu ze spisem przeprowadzonym w 2002 r. ich udział obniżył się o 1,6 p.proc., w głównej mierze z powodu naturalnych ubytków i wyburzeń.

Analizując przestrzenne zróżnicowanie zasobów według wieku budynków, można wyodrębnić obszary, na których skoncentrowane są zasoby wybudowane przed 1945 r. W powiatach: wąbrzeskim, chełmińskim, sępoleńskim, mogileńskim, nakielskim, tucholskim oraz świeckim co trzecie mieszkanie pochodziło sprzed 1945 r. Odsetek tych mieszkań w wymienionych powiatach kształtował się od 35,9% do 31,0%, co znacznie przewyższyło wskaźnik wojewódzki, który wyniósł 22,2%.

W okresie dzielącym oba spisy powszechne wystąpiła wyraźna poprawa w wyposażeniu mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne, a w szczególności w gaz z sieci, łazienkę, ustęp i ciepłą wodę, których tempo przyrostu było wyższe niż tempo przyrostu nowych zasobów. Oznacza to, że wpływ na poprawę miało nie tylko oddawanie do użytku nowych mieszkań, ale również modernizowanie zasobów wybudowanych w okresach wcześniejszych. W 2011 r. w podstawową instalację, jaką jest wodociąg, wyposażonych było 95,9% mieszkań i było to więcej o 7,1% niż w 2002 r. Znacznie zwiększyła się liczba mieszkań wyposażonych w gaz z sieci (wzrost o 29,8%) oraz w łazienkę (o 17,9%). Obecnie w te instalacje wyposażonych było odpowiednio: 60,3% oraz 93,6% mieszkań. Odnotowano

również przyrost liczby mieszkań wyposażonych w ustęp (o 14,3%) oraz w ciepłą wodę (o 9,8%), dla których udział wyniósł odpowiednio: 93,9% i 79,9%. Zwiększyła się również liczba (o 5,5%) mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie, których udział stanowił 74,8% ogółu lokali. Nadal jeszcze 1,8% ogółu mieszkań nie ma wodociągu, a 0,8% żadnej z wymienionych instalacji.

Tabl. 11.3. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2002 i 2011

LATA	Mieszkania ogółem	Z ogółem					
		wodociąg	ustęp	łazienkę	ciepłą wodę bieżącą	c.o.	gaz z sieci
W TYSIĄCACH							
2002	657,4	634,8	581,7	562,0	515,3	502,1	329,3
2011	708,4	679,6	664,9	662,8	565,7	529,9	427,4
W ODSETKACH							
2002	100,0	96,6	88,5	85,5	78,4	76,4	50,1
2011	100,0	95,9	93,9	93,6	79,9	74,8	60,3
2002 =100							
2011	107,8	107,1	114,3	117,9	109,8	105,5	129,8

ANEKS TABELARYCZNY

Spis tablic	str.
1. Ludność według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku w 2011 r.	106
2. Ludność według płci, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r.	108
3. Współczynnik feminizacji i gęstość zaludnienia według powiatów w 2011 r.	110
4. Ludność według ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2011 r.	111
I Ogółem	111
II Miasta	112
III Wieś	113
5. Współczynniki obciążenia demograficznego według powiatów w 2011 r.	114
6. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego i grup wieku w 2011 r.	115
7. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego i powiatów w 2011 r.	117
8. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego i grup wieku w 2011 r.	121
9. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego i powiatów w 2011 r.	123
10. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i grup wieku w 2011 r.	127
11. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i powiatów w 2011 r.	130
12. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i kontynuacji nauki w 2011 r.	133
13. Ludność według głównego źródła utrzymania i grup wieku w 2011 r.	134
14. Ludność według głównego źródła utrzymania i powiatów w 2011 r.	137
15. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku w 2011 r.	140
16. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2011 r.	145
17. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według powiatów w 2011 r.	147
18. Pracujący według statusu zatrudnienia i grup wieku w 2011 r.	148
19. Bezrobotni według poziomu wykształcenia i grup wieku w 2011 r.	153
20. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i grup wieku w 2011 r.	158
21. Bierni zawodowo według przyczyn bierności i grup wieku w 2011 r.	163
22. Ludność według kraju urodzenia i grup wieku w 2011 r.	168
23. Ludność według kraju urodzenia i powiatów w 2011 r.	170
24. Ludność według obywatelstwa i grup wieku w 2011 r.	171
25. Ludność według obywatelstwa i powiatów w 2011 r.	173
26. Mieszkania według powiatów w 2011 r.	174
27. Mieszkania według liczby izb w 2011 r.	175
28. Mieszkania według powierzchni użytkowej w 2011 r.	176
29. Wyposażenie mieszkań w instalacje sanitarno-techniczne w 2011 r.	177
30. Struktura mieszkań według rodzaju podmiotów będących ich właścicielami w 2011 r.	178
31. Struktura mieszkań według okresu wybudowania w 2011 r.	179

**TABL. 1. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZANIA I GRUP WIEKU
W 2011 R.**

WIEK	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH									
Ogółem	2097634	1016728	1080906	1269821	601470	668351	827813	415258	412555
0-4 lata	114284	58412	55872	64353	32783	31570	49931	25629	24302
5-9	100229	51532	48697	54623	28042	26581	45606	23490	22116
10-14	111038	57099	53939	58994	30318	28676	52044	26781	25263
15-19	136186	69128	67058	74360	37518	36842	61826	31610	30216
20-24	155480	78683	76797	90798	45272	45526	64682	33411	31271
25-29	177951	90875	87076	109314	55147	54167	68637	35728	32909
30-34	166679	84891	81788	103222	52096	51126	63457	32795	30662
35-39	151748	76784	74964	90770	45267	45503	60978	31517	29461
40-44	130595	65379	65216	76900	37551	39349	53695	27828	25867
45-49	134323	66743	67580	80014	38332	41682	54309	28411	25898
50-54	161848	79376	82472	100922	47522	53400	60926	31854	29072
55-59	157464	75481	81983	102705	47038	55667	54759	28443	26316
60-64	133610	61425	72185	89262	39605	49657	44348	21820	22528
65-69	73339	32206	41133	49269	21118	28151	24070	11088	12982
70-74	68258	27618	40640	45119	17857	27262	23139	9761	13378
75-79	57820	21438	36382	37328	13675	23653	20492	7763	12729
80-84	40063	12984	27079	25188	8233	16955	14875	4751	10124
85-89	19977	5197	14780	12452	3218	9234	7525	1979	5546
90-94	5248	1187	4061	3236	691	2545	2012	496	1516
95-99	1336	255	1081	878	164	714	458	91	367
100 lat i więcej	158	35	123	114	23	91	44	12	32
W ODSETKACH (struktura pionowa)									
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-4 lata	5,4	5,7	5,2	5,1	5,5	4,7	6,0	6,2	5,9
5-9	4,8	5,1	4,5	4,3	4,7	4,0	5,5	5,7	5,4
10-14	5,3	5,6	5,0	4,6	5,0	4,3	6,3	6,4	6,1
15-19	6,5	6,8	6,2	5,9	6,2	5,5	7,5	7,6	7,3
20-24	7,4	7,7	7,1	7,2	7,5	6,8	7,8	8,0	7,6
25-29	8,5	8,9	8,1	8,6	9,2	8,1	8,3	8,6	8,0
30-34	7,9	8,3	7,6	8,1	8,7	7,6	7,7	7,9	7,4
35-39	7,2	7,6	6,9	7,1	7,5	6,8	7,4	7,6	7,1
40-44	6,2	6,4	6,0	6,1	6,2	5,9	6,5	6,7	6,3
45-49	6,4	6,6	6,3	6,3	6,4	6,2	6,6	6,8	6,3
50-54	7,7	7,8	7,6	7,9	7,9	8,0	7,4	7,7	7,0
55-59	7,5	7,4	7,6	8,1	7,8	8,3	6,6	6,8	6,4
60-64	6,4	6,0	6,7	7,0	6,6	7,4	5,4	5,3	5,5
65-69	3,5	3,2	3,8	3,9	3,5	4,2	2,9	2,7	3,1
70-74	3,3	2,7	3,8	3,6	3,0	4,1	2,8	2,4	3,2
75-79	2,8	2,1	3,4	2,9	2,3	3,5	2,5	1,9	3,1
80-84	1,9	1,3	2,5	2,0	1,4	2,5	1,8	1,1	2,5
85-89	1,0	0,5	1,4	1,0	0,5	1,4	0,9	0,5	1,3
90-94	0,3	0,1	0,4	0,3	0,1	0,4	0,2	0,1	0,4
95-99	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

**TABL. 1. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZANIA I GRUP WIEKU
W 2011 R. (dok.)**

WIEK	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
W ODSETKACH (struktura pozioma)									
Ogółem	100,0	48,5	51,5	60,5	28,7	31,9	39,5	19,8	19,7
0-4 lata	100,0	51,1	48,9	56,3	28,7	27,6	43,7	22,4	21,3
5-9	100,0	51,4	48,6	54,5	28,0	26,5	45,5	23,4	22,1
10-14	100,0	51,4	48,6	53,1	27,3	25,8	46,9	24,1	22,8
15-19	100,0	50,8	49,2	54,6	27,5	27,1	45,4	23,2	22,2
20-24	100,0	50,6	49,4	58,4	29,1	29,3	41,6	21,5	20,1
25-29	100,0	51,1	48,9	61,4	31,0	30,4	38,6	20,1	18,5
30-34	100,0	50,9	49,1	61,9	31,3	30,7	38,1	19,7	18,4
35-39	100,0	50,6	49,4	59,8	29,8	30,0	40,2	20,8	19,4
40-44	100,0	50,1	49,9	58,9	28,8	30,1	41,1	21,3	19,8
45-49	100,0	49,7	50,3	59,6	28,5	31,0	40,4	21,2	19,3
50-54	100,0	49,0	51,0	62,4	29,4	33,0	37,6	19,7	18,0
55-59	100,0	47,9	52,1	65,2	29,9	35,4	34,8	18,1	16,7
60-64	100,0	46,0	54,0	66,8	29,6	37,2	33,2	16,3	16,9
65-69	100,0	43,9	56,1	67,2	28,8	38,4	32,8	15,1	17,7
70-74	100,0	40,5	59,5	66,1	26,2	39,9	33,9	14,3	19,6
75-79	100,0	37,1	62,9	64,6	23,7	40,9	35,4	13,4	22,0
80-84	100,0	32,4	67,6	62,9	20,6	42,3	37,1	11,9	25,3
85-89	100,0	26,0	74,0	62,3	16,1	46,2	37,7	9,9	27,8
90-94	100,0	22,6	77,4	61,7	13,2	48,5	38,3	9,5	28,9
95-99	100,0	19,1	80,9	65,7	12,3	53,4	34,3	6,8	27,5
100 lat i więcej	100,0	22,2	77,8	72,2	14,6	57,6	27,8	7,6	20,3

TABL. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POWIATÓW W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH									
Województwo	2097634	1016728	1080906	1269821	601470	668351	827813	415258	412555
Powiaty:									
aleksandrowski	56259	27276	28983	25544	11924	13620	30715	15352	15363
brodnicki	77529	38349	39180	33671	16047	17624	43858	22302	21556
bydgoski	106359	52778	53581	26928	13027	13901	79431	39751	39680
chełmiński	52707	25846	26861	20934	9991	10943	31773	15855	15918
golubsko-dobrzyński	45347	22453	22894	17219	8256	8963	28128	14197	13931
grudziądzki	40157	20199	19958	5350	2559	2791	34807	17640	17167
inowrocławski	165206	80149	85057	107900	51410	56490	57306	28739	28567
lipnowski	67621	33543	34078	21098	10186	10912	46523	23357	23166
mogileński	47024	23064	23960	18432	8855	9577	28592	14209	14383
nakielski	86866	43028	43838	38191	18497	19694	48675	24531	24144
radziejowski	42423	20979	21444	10479	5059	5420	31944	15920	16024
rypiński	44892	22178	22714	16902	8095	8807	27990	14083	13907
sępoleński	41711	20800	20911	17721	8535	9186	23990	12265	11725
świecki	99855	49206	50649	32945	15805	17140	66910	33401	33509
toruński	97665	48165	49500	15250	7291	7959	82415	40874	41541
tucholski	48107	23966	24141	14022	6765	7257	34085	17201	16884
wąbrzeski	35271	17356	17915	14242	6768	7474	21029	10588	10441
włocławski	87245	43342	43903	17628	8479	9149	69617	34863	34754
zniński	71001	35192	35809	30976	15062	15914	40025	20130	19895
Miasta na prawach powiatu:									
Bydgoszcz	363926	171278	192648	363926	171278	192648	–	–	–
Grudziądz	98726	47096	51630	98726	47096	51630	–	–	–
Toruń	204954	95319	109635	204954	95319	109635	–	–	–
Włocławek	116783	55166	61617	116783	55166	61617	–	–	–
W ODSETKACH (struktura pionowa)									
Województwo	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Powiaty:									
aleksandrowski	2,7	2,7	2,7	2,0	2,0	2,0	3,7	3,7	3,7
brodnicki	3,7	3,8	3,6	2,7	2,7	2,6	5,3	5,4	5,2
bydgoski	5,1	5,2	5,0	2,1	2,2	2,1	9,6	9,6	9,6
chełmiński	2,5	2,5	2,5	1,6	1,7	1,6	3,8	3,8	3,9
golubsko-dobrzyński	2,2	2,2	2,1	1,4	1,4	1,3	3,4	3,4	3,4
grudziądzki	1,9	2,0	1,8	0,4	0,4	0,4	4,2	4,2	4,2
inowrocławski	7,9	7,9	7,9	8,5	8,5	8,5	6,9	6,9	6,9
lipnowski	3,2	3,3	3,2	1,7	1,7	1,6	5,6	5,6	5,6
mogileński	2,2	2,3	2,2	1,5	1,5	1,4	3,5	3,4	3,5
nakielski	4,1	4,2	4,1	3,0	3,1	2,9	5,9	5,9	5,9
radziejowski	2,0	2,1	2,0	0,8	0,8	0,8	3,9	3,8	3,9
rypiński	2,1	2,2	2,1	1,3	1,3	1,3	3,4	3,4	3,4
sępoleński	2,0	2,0	1,9	1,4	1,4	1,4	2,9	3,0	2,8
świecki	4,8	4,8	4,7	2,6	2,6	2,6	8,1	8,0	8,1
toruński	4,7	4,7	4,6	1,2	1,2	1,2	10,0	9,8	10,1
tucholski	2,3	2,4	2,2	1,1	1,1	1,1	4,1	4,1	4,1
wąbrzeski	1,7	1,7	1,7	1,1	1,1	1,1	2,5	2,5	2,5
włocławski	4,2	4,3	4,1	1,4	1,4	1,4	8,4	8,4	8,4
zniński	3,4	3,5	3,3	2,4	2,5	2,4	4,8	4,8	4,8
Miasta na prawach powiatu:									
Bydgoszcz	17,3	16,8	17,8	28,7	28,5	28,8	x	x	x
Grudziądz	4,7	4,6	4,8	7,8	7,8	7,7	x	x	x
Toruń	9,8	9,4	10,1	16,1	15,8	16,4	x	x	x
Włocławek	5,6	5,4	5,7	9,2	9,2	9,2	x	x	x

TABL. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I POWIATÓW W 2011 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
W ODSETKACH (struktura pozioma)									
Województwo	100,0	48,5	51,5	60,5	28,7	31,9	39,5	19,8	19,7
Powiaty:									
aleksandrowski	100,0	48,5	51,5	45,4	21,2	24,2	54,6	27,3	27,3
brodnicki	100,0	49,5	50,5	43,4	20,7	22,7	56,6	28,8	27,8
bydgoski	100,0	49,6	50,4	25,3	12,2	13,1	74,7	37,4	37,3
chełmiński	100,0	49,0	51,0	39,7	19,0	20,8	60,3	30,1	30,2
golubsko-dobrzyński	100,0	49,5	50,5	38,0	18,2	19,8	62,0	31,3	30,7
grudziądzki	100,0	50,3	49,7	13,3	6,4	7,0	86,7	43,9	42,7
inowrocławski	100,0	48,5	51,5	65,3	31,1	34,2	34,7	17,4	17,3
lipnowski	100,0	49,6	50,4	31,2	15,1	16,1	68,8	34,5	34,3
mogileński	100,0	49,0	51,0	39,2	18,8	20,4	60,8	30,2	30,6
nakielski	100,0	49,5	50,5	44,0	21,3	22,7	56,0	28,2	27,8
radziejowski	100,0	49,5	50,5	24,7	11,9	12,8	75,3	37,5	37,8
rypiński	100,0	49,4	50,6	37,7	18,0	19,6	62,3	31,4	31,0
sępoleński	100,0	49,9	50,1	42,5	20,5	22,0	57,5	29,4	28,1
świecki	100,0	49,3	50,7	33,0	15,8	17,2	67,0	33,4	33,6
toruński	100,0	49,3	50,7	15,6	7,5	8,1	84,4	41,9	42,5
tucholski	100,0	49,8	50,2	29,1	14,1	15,1	70,9	35,8	35,1
wąbrzeski	100,0	49,2	50,8	40,4	19,2	21,2	59,6	30,0	29,6
włocławski	100,0	49,7	50,3	20,2	9,7	10,5	79,8	40,0	39,8
żniński	100,0	49,6	50,4	43,6	21,2	22,4	56,4	28,4	28,0
Miasta na prawach powiatu:									
Bydgoszcz	100,0	47,1	52,9	100,0	47,1	52,9	x	x	x
Grudziądz	100,0	47,7	52,3	100,0	47,7	52,3	x	x	x
Toruń	100,0	46,5	53,5	100,0	46,5	53,5	x	x	x
Włocławek	100,0	47,2	52,8	100,0	47,2	52,8	x	x	x

**TABL. 3. WSPÓLCZYNNIK FEMINIZACJI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA
WEDŁUG POWIATÓW W 2011 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Współczynnik feminizacji			Gęstość zaludnienia (liczba osób na 1 km ²)		
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
Województwo	106	111	99	117	1533	48
Powiaty:						
aleksandrowski	106	114	100	119	791	69
brodnicki	102	110	97	75	1125	43
bydgoski	102	107	100	76	575	59
chełmiński	104	110	100	100	1544	62
golubsko-dobrzyński	102	109	98	74	1441	47
grudziądzki	99	109	97	55	814	48
inowrocławski	106	110	99	135	1822	49
lipnowski	102	107	99	67	884	47
mogileński	104	108	101	70	1442	43
nakielski	102	106	98	78	1268	45
radziejowski	102	107	101	70	678	54
rypiński	102	109	99	77	1542	49
sępoleński	101	108	96	53	1286	31
świecki	103	108	100	68	2134	46
toruński	103	109	102	79	1945	67
tucholski	101	107	98	45	793	32
wąbrzeski	103	110	99	70	1670	43
włocławski	101	108	100	59	898	48
żniński	102	106	99	72	1723	41
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	112	112	x	2068	2068	x
Grudziądz	110	110	x	1709	1709	x
Toruń	115	115	x	1771	1771	x
Włocławek	112	112	x	1385	1385	x

**TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU I POWIATÓW W 2011 R.
I OGÓLEM**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Przed- produkcyjny	Produkcyjny			Poprodukcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH						
Województwo	2097634	404217	1355033	839973	515060	338384
Powiaty:						
aleksandrowski	56259	10831	35710	21829	13881	9718
brodnicki	77529	16806	49558	31742	17816	11165
bydgoski	106359	23445	69384	44387	24997	13530
chełmiński	52707	10974	34108	21532	12576	7625
golubsko-dobrzyński	45347	9719	28814	18254	10560	6814
grudziądzki	40157	9102	25694	16264	9430	5361
inowrocławski	165206	30310	108336	66088	42248	26560
lipnowski	67621	15112	42665	27142	15523	9844
mogileński	47024	9528	30225	18689	11536	7271
nakielski	86866	18684	56235	35542	20693	11947
radziejowski	42423	8257	26974	16632	10342	7192
rypiński	44892	9483	28277	17511	10766	7132
sepoleński	41711	8991	26541	16647	9894	6179
świecki	99855	20760	64809	40345	24464	14286
toruński	97665	22382	63311	41243	22068	11972
tucholski	48107	10552	30761	19100	11661	6794
wąbrzeski	35271	7380	22419	13991	8428	5472
włocławski	87245	17435	55689	34554	21135	14121
żniński	71001	14387	45991	28348	17643	10623
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	363926	58766	234228	142613	91615	70932
Grudziądz	98726	17583	63779	37897	25882	17364
Toruń	204954	33945	135332	84332	51000	35677
Włocławek	116783	19785	76193	45291	30902	20805
W ODSETKACH (struktura pozioma)						
Województwo	100,0	19,3	64,6	40,0	24,6	16,1
Powiaty:						
aleksandrowski	100,0	19,3	63,5	38,8	24,7	17,3
brodnicki	100,0	21,7	63,9	40,9	23,0	14,4
bydgoski	100,0	22,0	65,2	41,7	23,5	12,7
chełmiński	100,0	20,8	64,7	40,9	23,9	14,5
golubsko-dobrzyński	100,0	21,4	63,5	40,3	23,3	15,0
grudziądzki	100,0	22,7	64,0	40,5	23,5	13,4
inowrocławski	100,0	18,3	65,6	40,0	25,6	16,1
lipnowski	100,0	22,3	63,1	40,1	23,0	14,6
mogileński	100,0	20,3	64,3	39,7	24,5	15,5
nakielski	100,0	21,5	64,7	40,9	23,8	13,8
radziejowski	100,0	19,5	63,6	39,2	24,4	17,0
rypiński	100,0	21,1	63,0	39,0	24,0	15,9
sepoleński	100,0	21,6	63,6	39,9	23,7	14,8
świecki	100,0	20,8	64,9	40,4	24,5	14,3
toruński	100,0	22,9	64,8	42,2	22,6	12,3
tucholski	100,0	21,9	63,9	39,7	24,2	14,1
wąbrzeski	100,0	20,9	63,6	39,7	23,9	15,5
włocławski	100,0	20,0	63,8	39,6	24,2	16,2
żniński	100,0	20,3	64,8	39,9	24,8	15,0
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	100,0	16,1	64,4	39,2	25,2	19,5
Grudziądz	100,0	17,8	64,6	38,4	26,2	17,6
Toruń	100,0	16,6	66,0	41,1	24,9	17,4
Włocławek	100,0	16,9	65,2	38,8	26,5	17,8

TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU I POWIATÓW W 2011 R. (cd.)
II MIASTA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Przed- produkcyjny	Produkcyjny			Poprodukcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH						
Województwo	1269821	220724	825856	502610	323246	223241
Powiaty:						
aleksandrowski	25544	4379	16110	9501	6609	5055
brodnicki	33671	6801	21870	13724	8146	5000
bydgoski	26928	5295	17541	11075	6466	4092
chełmiński	20934	3885	13677	8431	5246	3372
golubsko-dobrzyński	17219	3411	11297	7055	4242	2511
grudziądzki	5350	1025	3468	2122	1346	857
inowrocławski	107900	18476	71081	42503	28578	18343
lipnowski	21098	4240	13683	8349	5334	3175
mogileński	18432	3387	12026	7218	4808	3019
nakielski	38191	7555	24538	15248	9290	6098
radziejowski	10479	1979	6861	4087	2774	1639
rypiński	16902	3312	11080	6621	4459	2510
sepoleński	17721	3459	11402	7011	4391	2860
świecki	32945	6094	21652	13089	8563	5199
toruński	15250	3067	9894	6125	3769	2289
tucholski	14022	2712	9124	5489	3635	2186
wąbrzeski	14242	2706	9117	5571	3546	2419
włocławski	17628	3123	11661	7023	4638	2844
żniński	30976	5739	20242	12235	8007	4995
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	363926	58766	234228	142613	91615	70932
Grudziądz	98726	17583	63779	37897	25882	17364
Toruń	204954	33945	135332	84332	51000	35677
Włocławek	116783	19785	76193	45291	30902	20805
W ODSETKACH (struktura pozioma)						
Województwo	100,0	17,4	65,0	39,6	25,5	17,6
Powiaty:						
aleksandrowski	100,0	17,1	63,1	37,2	25,9	19,8
brodnicki	100,0	20,2	65,0	40,8	24,2	14,8
bydgoski	100,0	19,7	65,1	41,1	24,0	15,2
chełmiński	100,0	18,6	65,3	40,3	25,1	16,1
golubsko-dobrzyński	100,0	19,8	65,6	41,0	24,6	14,6
grudziądzki	100,0	19,2	64,8	39,7	25,2	16,0
inowrocławski	100,0	17,1	65,9	39,4	26,5	17,0
lipnowski	100,0	20,1	64,9	39,6	25,3	15,0
mogileński	100,0	18,4	65,2	39,2	26,1	16,4
nakielski	100,0	19,8	64,3	39,9	24,3	16,0
radziejowski	100,0	18,9	65,5	39,0	26,5	15,6
rypiński	100,0	19,6	65,6	39,2	26,4	14,9
sepoleński	100,0	19,5	64,3	39,6	24,8	16,1
świecki	100,0	18,5	65,7	39,7	26,0	15,8
toruński	100,0	20,1	64,9	40,2	24,7	15,0
tucholski	100,0	19,3	65,1	39,1	25,9	15,6
wąbrzeski	100,0	19,0	64,0	39,1	24,9	17,0
włocławski	100,0	17,7	66,2	39,8	26,3	16,1
żniński	100,0	18,5	65,3	39,5	25,8	16,1
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	100,0	16,1	64,4	39,2	25,2	19,5
Grudziądz	100,0	17,8	64,6	38,4	26,2	17,6
Toruń	100,0	16,6	66,0	41,1	24,9	17,4
Włocławek	100,0	16,9	65,2	38,8	26,5	17,8

TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU I POWIATÓW W 2011 R. (dok.)
III WIEŚ

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Przed- produkcyjny	Produkcyjny			Poprodukcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH						
Województwo	827813	183493	529177	337363	191814	115143
Powiaty:						
aleksandrowski	30715	6452	19600	12328	7272	4663
brodnicki	43858	10005	27688	18018	9670	6165
bydgoski	79431	18150	51843	33312	18531	9438
chełmiński	31773	7089	20431	13101	7330	4253
golubsko-dobrzyński	28128	6308	17517	11199	6318	4303
grudziądzki	34807	8077	22226	14142	8084	4504
inowrocławski	57306	11834	37255	23585	13670	8217
lipnowski	46523	10872	28982	18793	10189	6669
mogileński	28592	6141	18199	11471	6728	4252
nakielski	48675	11129	31697	20294	11403	5849
radziejowski	31944	6278	20113	12545	7568	5553
rypiński	27990	6171	17197	10890	6307	4622
sepoleński	23990	5532	15139	9636	5503	3319
świecki	66910	14666	43157	27256	15901	9087
toruński	82415	19315	53417	35118	18299	9683
tucholski	34085	7840	21637	13611	8026	4608
wąbrzeski	21029	4674	13302	8420	4882	3053
włocławski	69617	14312	44028	27531	16497	11277
żniński	40025	8648	25749	16113	9636	5628
W ODSETKACH (struktura pozioma)						
Województwo	100,0	22,2	63,9	40,8	23,2	13,9
Powiaty:						
aleksandrowski	100,0	21,0	63,8	40,1	23,7	15,2
brodnicki	100,0	22,8	63,1	41,1	22,0	14,1
bydgoski	100,0	22,9	65,3	41,9	23,3	11,9
chełmiński	100,0	22,3	64,3	41,2	23,1	13,4
golubsko-dobrzyński	100,0	22,4	62,3	39,8	22,5	15,3
grudziądzki	100,0	23,2	63,9	40,6	23,2	12,9
inowrocławski	100,0	20,7	65,0	41,2	23,9	14,3
lipnowski	100,0	23,4	62,3	40,4	21,9	14,3
mogileński	100,0	21,5	63,7	40,1	23,5	14,9
nakielski	100,0	22,9	65,1	41,7	23,4	12,0
radziejowski	100,0	19,7	63,0	39,3	23,7	17,4
rypiński	100,0	22,0	61,4	38,9	22,5	16,5
sepoleński	100,0	23,1	63,1	40,2	22,9	13,8
świecki	100,0	21,9	64,5	40,7	23,8	13,6
toruński	100,0	23,4	64,8	42,6	22,2	11,7
tucholski	100,0	23,0	63,5	39,9	23,5	13,5
wąbrzeski	100,0	22,2	63,3	40,0	23,2	14,5
włocławski	100,0	20,6	63,2	39,5	23,7	16,2
żniński	100,0	21,6	64,3	40,3	24,1	14,1

TABL. 5. WSPÓLCZYNNIKI OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO WEDŁUG POWIATÓW W 2011 R.

Województwa	Ogółem			Miasta			Wieś		
	razem	w wieku:		razem	w wieku:		razem	w wieku:	
		przedpro- dukcyjnym	popro- dukcyjnym		przedpro- dukcyjnym	popro- dukcyjnym		przedpro- dukcyjnym	popro- dukcyjnym
Województwo	54,8	29,8	25,0	53,8	26,7	27,0	56,4	34,7	21,8
Powiaty:									
aleksandrowski	57,5	30,3	27,2	58,6	27,2	31,4	56,7	32,9	23,8
brodnicki	56,4	33,9	22,5	54,0	31,1	22,9	58,4	36,1	22,3
bydgoski	53,3	33,8	19,5	53,5	30,2	23,3	53,2	35,0	18,2
chełmiński	54,5	32,2	22,4	53,1	28,4	24,7	55,5	34,7	20,8
golubsko-dobrzyński	57,4	33,7	23,6	52,4	30,2	22,2	60,6	36,0	24,6
grudziądzki	56,3	35,4	20,9	54,3	29,6	24,7	56,6	36,3	20,3
inowrocławski	52,5	28,0	24,5	51,8	26,0	25,8	53,8	31,8	22,1
lipnowski	58,5	35,4	23,1	54,2	31,0	23,2	60,5	37,5	23,0
mogileński	55,6	31,5	24,1	53,3	28,2	25,1	57,1	33,7	23,4
nakielski	54,5	33,2	21,2	55,6	30,8	24,9	53,6	35,1	18,5
radziejowski	57,3	30,6	26,7	52,7	28,8	23,9	58,8	31,2	27,6
rypiński	58,8	33,5	25,2	52,5	29,9	22,7	62,8	35,9	26,9
sępoleński	57,2	33,9	23,3	55,4	30,3	25,1	58,5	36,5	21,9
świecki	54,1	32,0	22,0	52,2	28,1	24,0	55,0	34,0	21,1
toruński	54,3	35,4	18,9	54,1	31,0	23,1	54,3	36,2	18,1
tucholski	56,4	34,3	22,1	53,7	29,7	24,0	57,5	36,2	21,3
wąbrzeski	57,3	32,9	24,4	56,2	29,7	26,5	58,1	35,1	23,0
włocławski	56,7	31,3	25,4	51,2	26,8	24,4	58,1	32,5	25,6
żniński	54,4	31,3	23,1	53,0	28,4	24,7	55,4	33,6	21,9
Miasta na prawach powiatu:									
Bydgoszcz	55,4	25,1	30,3	55,4	25,1	30,3	x	x	x
Grudziądz	54,8	27,6	27,2	54,8	27,6	27,2	x	x	x
Toruń	51,4	25,1	26,4	51,4	25,1	26,4	x	x	x
Włocławek	53,3	26,0	27,3	53,3	26,0	27,3	x	x	x

TABL. 6. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO PRAWNEGO I GRUP WIEKU W 2011 R.

WIEK	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżone	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	nieustalony
w liczbach bezwzględnych						
OGÓŁEM						
Ogółem	1772083	517348	996723	166515	86085	5413
15-19 lat	136186	135025	430	3	9	719
20-24	155480	135516	18576	33	580	774
25-29	177951	95098	78597	180	3216	861
30-34	166679	47946	109421	508	8361	443
35-39	151748	26883	111465	1081	11890	429
40-44	130595	17201	99448	1916	11645	384
45-49	134323	14805	103812	3958	11238	510
50-54	161848	15001	124861	8832	12652	502
55-59	157464	11539	119307	14996	11347	275
60-64	133610	7555	97411	20916	7535	193
65-69	73339	3235	48925	17780	3285	114
70-74	68258	2754	39543	23804	2116	40
75-79	57820	1973	26890	27545	1346	66
80-84	40063	1643	13412	24384	574	50
85-89	20352	897	3931	15240	248	35
90-94	5039	218	599	4174	42	7
95-99	1188	48	90	1036	3	10
100 lat i więcej	141	9	3	129	–	–
MEŻCZYŹNI						
Razem	849685	288583	497732	26086	34662	2621
15-19 lat	69128	68756	33	–	–	339
20-24	78683	73330	4956	4	116	277
25-29	90875	57031	32414	36	1028	366
30-34	84891	29408	51982	63	3182	256
35-39	76784	16731	54930	166	4753	206
40-44	65379	10870	49152	356	4813	188
45-49	66743	9648	51547	520	4746	281
50-54	79376	9403	62627	1613	5429	305
55-59	75481	6490	61240	2822	4758	172
60-64	61425	3364	51221	3569	3179	91
65-69	32206	1363	26703	2831	1236	73
70-74	27618	1003	22409	3432	752	22
75-79	21438	661	16260	4030	461	26
80-84	12984	334	8919	3598	124	10
85-89	5430	170	2793	2374	82	10
90-94	1035	18	477	539	1	–
95-99	203	5	69	127	2	–
100 lat i więcej	6	–	–	6	–	–
KOBIETY						
Razem	922398	228765	498990	140429	51423	2791
15-19 lat	67058	66269	397	3	9	380
20-24	76797	62187	13620	29	464	497
25-29	87076	38066	46183	144	2188	495
30-34	81788	18539	57440	444	5178	187
35-39	74964	10153	56535	916	7137	223
40-44	65216	6332	50296	1559	6832	197
45-49	67580	5157	52265	3437	6492	229
50-54	82472	5599	62234	7219	7223	197
55-59	81983	5050	58067	12174	6589	103
60-64	72185	4191	46190	17347	4355	102
65-69	41133	1872	22221	14950	2049	41
70-74	40640	1751	17134	20372	1364	19
75-79	36382	1312	10630	23514	885	40
80-84	27079	1309	4493	20786	450	41
85-89	14922	727	1138	12866	166	25
90-94	4004	200	122	3635	41	7
95-99	985	43	22	910	1	10
100 lat i więcej	134	9	3	122	–	–

TABL. 6. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO PRAWNEGO I GRUP WIEKU W 2011 R. (dok.)

WIEK	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	nieustalony
w odsetkach (struktura pionowa)						
OGÓLEM						
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19 lat	7,7	26,1	0,0	0,0	0,0	13,3
20-24	8,8	26,2	1,9	0,0	0,7	14,3
25-29	10,0	18,4	7,9	0,1	3,7	15,9
30-34	9,4	9,3	11,0	0,3	9,7	8,2
35-39	8,6	5,2	11,2	0,6	13,8	7,9
40-44	7,4	3,3	10,0	1,2	13,5	7,1
45-49	7,6	2,9	10,4	2,4	13,1	9,4
50-54	9,1	2,9	12,5	5,3	14,7	9,3
55-59	8,9	2,2	12,0	9,0	13,2	5,1
60-64	7,5	1,5	9,8	12,6	8,8	3,6
65-69	4,1	0,6	4,9	10,7	3,8	2,1
70-74	3,9	0,5	4,0	14,3	2,5	0,7
75-79	3,3	0,4	2,7	16,5	1,6	1,2
80-84	2,3	0,3	1,3	14,6	0,7	0,9
85-89	1,1	0,2	0,4	9,2	0,3	0,6
90-94	0,3	0,0	0,1	2,5	0,0	0,1
95-99	0,1	0,0	0,0	0,6	0,0	0,2
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	0,1	x	x
MEŻCZYŻNI						
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19 lat	8,1	23,8	0,0	x	x	12,9
20-24	9,3	25,4	1,0	0,0	0,3	10,6
25-29	10,7	19,8	6,5	0,1	3,0	14,0
30-34	10,0	10,2	10,4	0,2	9,2	9,8
35-39	9,0	5,8	11,0	0,6	13,7	7,9
40-44	7,7	3,8	9,9	1,4	13,9	7,2
45-49	7,9	3,3	10,4	2,0	13,7	10,7
50-54	9,3	3,3	12,6	6,2	15,7	11,6
55-59	8,9	2,2	12,3	10,8	13,7	6,6
60-64	7,2	1,2	10,3	13,7	9,2	3,5
65-69	3,8	0,5	5,4	10,9	3,6	2,8
70-74	3,3	0,3	4,5	13,2	2,2	0,8
75-79	2,5	0,2	3,3	15,4	1,3	1,0
80-84	1,5	0,1	1,8	13,8	0,4	0,4
85-89	0,6	0,1	0,6	9,1	0,2	0,4
90-94	0,1	0,0	0,1	2,1	0,0	x
95-99	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	x
100 lat i więcej	0,0	x	x	0,0	x	x
KOBIETY						
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19 lat	7,3	29,0	0,1	0,0	0,0	13,6
20-24	8,3	27,2	2,7	0,0	0,9	17,8
25-29	9,4	16,6	9,3	0,1	4,3	17,7
30-34	8,9	8,1	11,5	0,3	10,1	6,7
35-39	8,1	4,4	11,3	0,7	13,9	8,0
40-44	7,1	2,8	10,1	1,1	13,3	7,1
45-49	7,3	2,3	10,5	2,4	12,6	8,2
50-54	8,9	2,4	12,5	5,1	14,0	7,1
55-59	8,9	2,2	11,6	8,7	12,8	3,7
60-64	7,8	1,8	9,3	12,4	8,5	3,7
65-69	4,5	0,8	4,5	10,6	4,0	1,5
70-74	4,4	0,8	3,4	14,5	2,7	0,7
75-79	3,9	0,6	2,1	16,7	1,7	1,4
80-84	2,9	0,6	0,9	14,8	0,9	1,5
85-89	1,6	0,3	0,2	9,2	0,3	0,9
90-94	0,4	0,1	0,0	2,6	0,1	0,3
95-99	0,1	0,0	0,0	0,6	0,0	0,4
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	0,1	x	x

TABL. 7. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO PRAWNEGO I POWIATÓW W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwidzeni/ rozwidzione	nieustalony
w liczbach bezwzględnych						
OGÓLEM						
Województwo	1772083	517348	996723	166515	86085	5413
Powiaty:						
aleksandrowski	47524	14396	25729	5080	2170	149
brodnicki	64062	19253	37105	5769	1834	102
bydgoski	87313	25163	51624	6640	3596	291
chełmiński	43828	12788	25185	3909	1763	184
golubsko-dobrzyński	37538	11374	21462	3426	1179	98
grudziądzki	32837	9872	19007	2853	1082	23
inowrocławski	141128	40532	79672	13183	6567	1174
lipnowski	55510	17056	30895	5546	1934	79
mogileński	39519	11924	22349	3884	1233	130
nakielski	71888	22110	40967	6190	2441	181
radziejowski	36006	11079	20151	3869	882	25
rypiński	37339	10853	21677	3682	1108	18
sępoleński	34386	10495	19684	2986	1077	143
świecki	83054	24027	47958	7316	3297	457
toruński	79342	23015	47302	6022	2838	165
tucholski	39618	12345	22577	3492	1095	109
wąbrzeski	29348	8931	16353	2983	1076	6
włocławski	73410	21842	41603	7491	2383	91
zniński	59368	17503	34348	5492	1956	69
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	316391	89433	173113	31424	21477	944
Grudziądz	84398	23251	47022	8647	5393	85
Toruń	177323	52857	95191	16325	12144	806
Włocławek	100953	27250	55750	10307	7559	86
MĘŻCZYŹNI						
Województwo	849685	288583	497732	26086	34662	2621
Powiaty:						
aleksandrowski	22751	8156	12823	804	892	76
brodnicki	31350	11162	18495	876	770	47
bydgoski	42929	14414	25719	1103	1587	105
chełmiński	21278	7244	12516	638	779	102
golubsko-dobrzyński	18430	6593	10720	494	578	46
grudziądzki	16360	5727	9578	516	537	2
inowrocławski	67857	23011	39655	1900	2759	531
lipnowski	27335	10177	15497	773	841	48
mogileński	19279	6887	11212	579	556	45
nakielski	35328	12732	20422	981	1073	119
radziejowski	17739	6663	10054	621	393	7
rypiński	18282	6404	10825	535	507	11
sępoleński	17042	6236	9800	509	429	67
świecki	40679	13759	24095	1171	1395	260
toruński	38780	12967	23661	863	1211	78
tucholski	19617	7213	11259	580	499	67
wąbrzeski	14355	5202	8276	451	422	5
włocławski	36284	13238	20743	1158	1104	40
zniński	29207	10228	17148	948	850	33
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	146806	46488	86535	5285	8040	458
Grudziądz	39692	12723	23496	1311	2112	50
Toruń	81243	26411	47587	2430	4445	370
Włocławek	47062	14947	27616	1561	2884	53

**TABL. 7. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO
PRAWNEGO I POWIATÓW W 2011 R. (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwidzeni/ rozwidzione	nieustalony
w liczbach bezwzględnych						
KOBIETY						
Województwo	922398	228765	498990	140429	51423	2791
Powiaty:						
aleksandrowski	24773	6240	12906	4276	1278	73
brodnicki	32712	8091	18610	4892	1064	55
bydgoski	44384	10749	25904	5537	2009	186
chełmiński	22550	5544	12670	3271	984	81
golubsko-dobrzyński	19108	4781	10743	2931	601	52
grudziądzki	16477	4145	9429	2338	545	21
inowrocławski	73271	17521	40017	11283	3808	643
lipnowski	28175	6880	15399	4773	1093	31
mogileński	20240	5036	11137	3305	678	85
nakielski	36560	9377	20544	5209	1368	62
radziejowski	18267	4416	10097	3249	489	17
rypiński	19057	4449	10853	3147	601	7
sępoleński	17344	4259	9884	2477	648	76
świecki	42375	10268	23863	6145	1902	197
toruński	40562	10048	23641	5158	1628	87
tucholski	20001	5132	11318	2912	596	43
wąbrzeski	14993	3729	8077	2532	654	1
włocławski	37126	8604	20859	6333	1279	50
zniński	30161	7275	17200	4544	1107	35
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	169585	42944	86578	26139	13437	486
Grudziądz	44706	10528	23526	7337	3281	35
Toruń	96080	26447	47603	13895	7699	436
Włocławek	53891	12303	28134	8745	4675	33

**TABL. 7. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO
PRAWNEGO I POWIATÓW W 2011 R. (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zamężne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwidzione	nieustalony
	w odsetkach (struktura pozioma)					
	OGÓŁEM					
Województwo	100,0	29,2	56,2	9,4	4,9	0,3
Powiaty:						
aleksandrowski	100,0	30,3	54,1	10,7	4,6	0,3
brodnicki	100,0	30,1	57,9	9,0	2,9	0,2
bydgoski	100,0	28,8	59,1	7,6	4,1	0,3
chełmiński	100,0	29,2	57,5	8,9	4,0	0,4
golubsko-dobrzyński	100,0	30,3	57,2	9,1	3,1	0,3
grudziądzki	100,0	30,1	57,9	8,7	3,3	0,1
inowrocławski	100,0	28,7	56,5	9,3	4,7	0,8
lipnowski	100,0	30,7	55,7	10,0	3,5	0,1
mogileński	100,0	30,2	56,6	9,8	3,1	0,3
nakielski	100,0	30,8	57,0	8,6	3,4	0,3
radziejowski	100,0	30,8	56,0	10,7	2,4	0,1
rypiński	100,0	29,1	58,1	9,9	3,0	0,0
sępoleński	100,0	30,5	57,2	8,7	3,1	0,4
świecki	100,0	28,9	57,7	8,8	4,0	0,6
toruński	100,0	29,0	59,6	7,6	3,6	0,2
tucholski	100,0	31,2	57,0	8,8	2,8	0,3
wąbrzeski	100,0	30,4	55,7	10,2	3,7	0,0
włocławski	100,0	29,8	56,7	10,2	3,2	0,1
zniński	100,0	29,5	57,9	9,3	3,3	0,1
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	100,0	28,3	54,7	9,9	6,8	0,3
Grudziądz	100,0	27,5	55,7	10,2	6,4	0,1
Toruń	100,0	29,8	53,7	9,2	6,8	0,5
Włocławek	100,0	27,0	55,2	10,2	7,5	0,1
	MEŻCZYŹNI					
Województwo	100,0	34,0	58,6	3,1	4,1	0,3
Powiaty:						
aleksandrowski	100,0	35,8	56,4	3,5	3,9	0,3
brodnicki	100,0	35,6	59,0	2,8	2,5	0,1
bydgoski	100,0	33,6	59,9	2,6	3,7	0,2
chełmiński	100,0	34,0	58,8	3,0	3,7	0,5
golubsko-dobrzyński	100,0	35,8	58,2	2,7	3,1	0,2
grudziądzki	100,0	35,0	58,5	3,2	3,3	0,0
inowrocławski	100,0	33,9	58,4	2,8	4,1	0,8
lipnowski	100,0	37,2	56,7	2,8	3,1	0,2
mogileński	100,0	35,7	58,2	3,0	2,9	0,2
nakielski	100,0	36,0	57,8	2,8	3,0	0,3
radziejowski	100,0	37,6	56,7	3,5	2,2	0,0
rypiński	100,0	35,0	59,2	2,9	2,8	0,1
sępoleński	100,0	36,6	57,5	3,0	2,5	0,4
świecki	100,0	33,8	59,2	2,9	3,4	0,6
toruński	100,0	33,4	61,0	2,2	3,1	0,2
tucholski	100,0	36,8	57,4	3,0	2,5	0,3
wąbrzeski	100,0	36,2	57,7	3,1	2,9	0,0
włocławski	100,0	36,5	57,2	3,2	3,0	0,1
zniński	100,0	35,0	58,7	3,2	2,9	0,1
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	100,0	31,7	58,9	3,6	5,5	0,3
Grudziądz	100,0	32,1	59,2	3,3	5,3	0,1
Toruń	100,0	32,5	58,6	3,0	5,5	0,5
Włocławek	100,0	31,8	58,7	3,3	6,1	0,1

**TABL. 7. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO
PRAWNEGO I POWIATÓW W 2011 R. (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zamężne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwidzione	nieustalony
	w odsetkach (struktura pozioma)					
	KOBIETY					
Województwo	100,0	24,8	54,1	15,2	5,6	0,3
Powiaty:						
aleksandrowski	100,0	25,2	52,1	17,3	5,2	0,3
brodnicki	100,0	24,7	56,9	15,0	3,3	0,2
bydgoski	100,0	24,2	58,4	12,5	4,5	0,4
chełmiński	100,0	24,6	56,2	14,5	4,4	0,4
golubsko-dobrzyński	100,0	25,0	56,2	15,3	3,1	0,3
grudziądzki	100,0	25,2	57,2	14,2	3,3	0,1
inowrocławski	100,0	23,9	54,6	15,4	5,2	0,9
lipnowski	100,0	24,4	54,7	16,9	3,9	0,1
mogileński	100,0	24,9	55,0	16,3	3,3	0,4
nakielski	100,0	25,6	56,2	14,2	3,7	0,2
radziejowski	100,0	24,2	55,3	17,8	2,7	0,1
rypiński	100,0	23,3	57,0	16,5	3,2	0,0
sępoleński	100,0	24,6	57,0	14,3	3,7	0,4
świecki	100,0	24,2	56,3	14,5	4,5	0,5
toruński	100,0	24,8	58,3	12,7	4,0	0,2
tucholski	100,0	25,7	56,6	14,6	3,0	0,2
wąbrzeski	100,0	24,9	53,9	16,9	4,4	0,0
włocławski	100,0	23,2	56,2	17,1	3,4	0,1
zniński	100,0	24,1	57,0	15,1	3,7	0,1
Miasta na prawach powiatu:						
Bydgoszcz	100,0	25,3	51,1	15,4	7,9	0,3
Grudziądz	100,0	23,5	52,6	16,4	7,3	0,1
Toruń	100,0	27,5	49,5	14,5	8,0	0,5
Włocławek	100,0	22,8	52,2	16,2	8,7	0,1

TABL. 8. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO FAKTYCZNEGO I GRUP WIEKU W 2011 R.

WIEK	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwidzeni/ rozwidzione	separowani/ separowane	nieustalony
w liczbach bezwzględnych								
OGÓLEM								
Ogółem	1772083	488540	979418	41695	163738	74793	8651	15249
15-19 lat	136186	132769	427	307	3	9	-	2671
20-24	155480	130259	18250	4429	33	515	147	1848
25-29	177951	87503	77411	8094	161	2844	652	1286
30-34	166679	42975	107945	6517	492	7138	794	819
35-39	151748	24224	109707	4928	986	10018	1032	854
40-44	130595	15848	97728	3532	1745	9921	951	870
45-49	134323	13695	101720	3141	3813	9762	1054	1138
50-54	161848	13961	122395	3556	8466	10868	1296	1306
55-59	157464	10660	117148	2831	14602	10122	1073	1028
60-64	133610	6947	95698	2148	20531	6625	821	841
65-69	73339	3005	48183	804	17550	2981	319	496
70-74	68258	2481	38767	792	23564	1950	261	443
75-79	57820	1756	26445	374	27341	1254	145	505
80-84	40063	1465	13120	176	24175	535	82	510
85-89	20352	778	3815	63	15038	221	25	411
90-94	5039	174	577	3	4100	30	-	155
95-99	1188	34	82	-	1012	-	-	59
100 lat i więcej	141	6	-	-	126	-	-	9
MĘŻCZYŹNI								
Razem	849685	273786	489721	21314	25336	28541	3396	7591
15-19 lat	69128	67745	33	72	-	-	-	1278
20-24	78683	71333	4868	1511	4	111	24	831
25-29	90875	53124	31916	4025	32	921	273	585
30-34	84891	26580	51314	3438	63	2725	317	453
35-39	76784	15183	54191	2518	137	3956	355	444
40-44	65379	10036	48414	2012	315	3783	321	497
45-49	66743	8910	50529	1775	508	3930	443	647
50-54	79376	8753	61485	1896	1537	4306	559	840
55-59	75481	5977	60186	1517	2701	4020	436	645
60-64	61425	3006	50372	1251	3453	2534	316	493
65-69	32206	1251	26349	475	2716	1012	120	283
70-74	27618	847	22025	417	3349	659	102	218
75-79	21438	571	16012	237	3969	397	78	173
80-84	12984	303	8750	119	3545	114	40	113
85-89	5430	148	2737	45	2347	72	11	69
90-94	1035	16	471	3	530	-	-	15
95-99	203	5	69	-	124	-	-	5
100 lat i więcej	6	-	-	-	5	-	-	1
KOBIETY								
Razem	922398	214753	489697	20381	138402	46253	5255	7657
15-19 lat	67058	65024	394	235	3	9	-	1393
20-24	76797	58925	13381	2918	29	404	122	1016
25-29	87076	34380	45495	4068	129	1923	380	701
30-34	81788	16395	56631	3079	428	4413	476	366
35-39	74964	9041	55516	2409	848	6063	677	409
40-44	65216	5812	49314	1519	1430	6137	629	373
45-49	67580	4785	51191	1366	3304	5832	611	491
50-54	82472	5208	60910	1660	6930	6562	737	466
55-59	81983	4683	56962	1314	11902	6102	636	383
60-64	72185	3942	45326	897	17077	4091	505	348
65-69	41133	1755	21834	329	14834	1969	200	213
70-74	40640	1633	16742	375	20215	1291	158	225
75-79	36382	1185	10433	137	23372	857	67	332
80-84	27079	1162	4370	56	20629	421	42	398
85-89	14922	630	1078	18	12690	149	14	342
90-94	4004	158	107	-	3570	30	-	140
95-99	985	29	14	-	889	-	-	54
100 lat i więcej	134	6	-	-	120	-	-	8

TABL. 8. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO FAKTYCZNEGO I GRUP WIEKU W 2011 R. (dok.)

WIEK	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowcy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	separowani/ separowane	nieustalony
w odsetkach (struktura pionowa)								
OGÓLEM								
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19 lat	7,7	27,2	0,0	0,7	0,0	0,0	x	17,5
20-24	8,8	26,7	1,9	10,6	0,0	0,7	1,7	12,1
25-29	10,0	17,9	7,9	19,4	0,1	3,8	7,5	8,4
30-34	9,4	8,8	11,0	15,6	0,3	9,5	9,2	5,4
35-39	8,6	5,0	11,2	11,8	0,6	13,4	11,9	5,6
40-44	7,4	3,2	10,0	8,5	1,1	13,3	11,0	5,7
45-49	7,6	2,8	10,4	7,5	2,3	13,1	12,2	7,5
50-54	9,1	2,9	12,5	8,5	5,2	14,5	15,0	8,6
55-59	8,9	2,2	12,0	6,8	8,9	13,5	12,4	6,7
60-64	7,5	1,4	9,8	5,2	12,5	8,9	9,5	5,5
65-69	4,1	0,6	4,9	1,9	10,7	4,0	3,7	3,3
70-74	3,9	0,5	4,0	1,9	14,4	2,6	3,0	2,9
75-79	3,3	0,4	2,7	0,9	16,7	1,7	1,7	3,3
80-84	2,3	0,3	1,3	0,4	14,8	0,7	0,9	3,3
85-89	1,1	0,2	0,4	0,2	9,2	0,3	0,3	2,7
90-94	0,3	0,0	0,1	0,0	2,5	0,0	x	1,0
95-99	0,1	0,0	0,0	x	0,6	x	x	0,4
100 lat i więcej	0,0	0,0	x	x	0,1	x	x	0,1
MEŻCZYŹNI								
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19 lat	8,1	24,7	0,0	0,3	x	x	x	16,8
20-24	9,3	26,1	1,0	7,1	0,0	0,4	0,7	10,9
25-29	10,7	19,4	6,5	18,9	0,1	3,2	8,0	7,7
30-34	10,0	9,7	10,5	16,1	0,2	9,5	9,3	6,0
35-39	9,0	5,5	11,1	11,8	0,5	13,9	10,5	5,8
40-44	7,7	3,7	9,9	9,4	1,2	13,3	9,5	6,5
45-49	7,9	3,3	10,3	8,3	2,0	13,8	13,0	8,5
50-54	9,3	3,2	12,6	8,9	6,1	15,1	16,5	11,1
55-59	8,9	2,2	12,3	7,1	10,7	14,1	12,8	8,5
60-64	7,2	1,1	10,3	5,9	13,6	8,9	9,3	6,5
65-69	3,8	0,5	5,4	2,2	10,7	3,5	3,5	3,7
70-74	3,3	0,3	4,5	2,0	13,2	2,3	3,0	2,9
75-79	2,5	0,2	3,3	1,1	15,7	1,4	2,3	2,3
80-84	1,5	0,1	1,8	0,6	14,0	0,4	1,2	1,5
85-89	0,6	0,1	0,6	0,2	9,3	0,3	0,3	0,9
90-94	0,1	0,0	0,1	0,0	2,1	x	x	0,2
95-99	0,0	0,0	0,0	x	0,5	x	x	0,1
100 lat i więcej	0,0	x	x	x	0,0	x	x	0,0
KOBIETY								
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19 lat	7,3	30,3	0,1	1,2	0,0	0,0	x	18,2
20-24	8,3	27,4	2,7	14,3	0,0	0,9	2,3	13,3
25-29	9,4	16,0	9,3	20,0	0,1	4,2	7,2	9,2
30-34	8,9	7,6	11,6	15,1	0,3	9,5	9,1	4,8
35-39	8,1	4,2	11,3	11,8	0,6	13,1	12,9	5,3
40-44	7,1	2,7	10,1	7,5	1,0	13,3	12,0	4,9
45-49	7,3	2,2	10,5	6,7	2,4	12,6	11,6	6,4
50-54	8,9	2,4	12,4	8,1	5,0	14,2	14,0	6,1
55-59	8,9	2,2	11,6	6,4	8,6	13,2	12,1	5,0
60-64	7,8	1,8	9,3	4,4	12,3	8,8	9,6	4,5
65-69	4,5	0,8	4,5	1,6	10,7	4,3	3,8	2,8
70-74	4,4	0,8	3,4	1,8	14,6	2,8	3,0	2,9
75-79	3,9	0,6	2,1	0,7	16,9	1,9	1,3	4,3
80-84	2,9	0,5	0,9	0,3	14,9	0,9	0,8	5,2
85-89	1,6	0,3	0,2	0,1	9,2	0,3	0,3	4,5
90-94	0,4	0,1	0,0	x	2,6	0,1	x	1,8
95-99	0,1	0,0	0,0	x	0,6	x	x	0,7
100 lat i więcej	0,0	0,0	x	x	0,1	x	x	0,1

TABL. 9. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO FAKTYCZNEGO I POWIATÓW W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	separowani/ separowane	nieustalony
		w liczbach bezwzględnych						
OGÓŁEM								
Województwo	1772083	488540	979418	41695	163738	74793	8651	15249
Powiaty:								
aleksandrowski	47524	13810	25314	683	5012	1950	203	551
brodnicki	64062	18680	36671	751	5692	1605	331	332
bydgoski	87313	23787	50843	2264	6562	2994	280	582
chełmiński	43828	11895	24820	1040	3839	1512	167	555
golubsko-dobrzyński	37538	10981	21131	604	3391	1041	237	154
grudziądzki	32837	9507	18797	604	2802	921	105	101
inowrocławski	141128	38644	78361	2936	13007	5818	673	1690
lipnowski	55510	16455	30480	751	5472	1781	247	323
mogileński	39519	11484	22060	571	3858	1108	117	321
nakielski	71888	21232	40367	1385	6088	2083	293	440
radziejowski	36006	10777	19813	433	3812	791	212	169
rypiński	37339	10513	21436	461	3634	1025	162	108
sepołeński	34386	10011	19340	640	2927	934	169	366
świecki	83054	22993	47237	1664	7164	2729	382	884
toruński	79342	21964	46506	1636	5864	2423	335	615
tucholski	39618	11970	22325	546	3458	948	144	227
wąbrzeski	29348	8436	16083	690	2944	895	151	149
włocławski	73410	21285	40829	1062	7374	2114	340	406
żniński	59368	16966	33847	761	5439	1739	266	349
Miasta na prawach powiatu:								
Bydgoszcz	316391	82751	169363	9791	30941	18712	1875	2959
Grudziądz	84398	20774	45787	3710	8369	4359	457	942
Toruń	177323	48130	93309	6139	15969	10530	956	2290
Włocławek	100953	25495	54698	2574	10120	6782	548	735
MĘŻCZYŹNI								
Województwo	849685	273786	489721	21314	25336	28541	3396	7591
Powiaty:								
aleksandrowski	22751	7827	12629	352	788	770	76	309
brodnicki	31350	10913	18277	380	861	639	152	129
bydgoski	42929	13739	25321	1168	1077	1260	136	228
chełmiński	21278	6880	12341	524	623	648	77	184
golubsko-dobrzyński	18430	6387	10570	304	476	508	100	85
grudziądzki	16360	5555	9491	306	504	429	48	27
inowrocławski	67857	21944	39068	1509	1861	2373	258	845
lipnowski	27335	9907	15340	363	758	758	81	128
mogileński	19279	6657	11056	310	576	492	51	138
nakielski	35328	12263	20134	711	956	873	128	263
radziejowski	17739	6494	9906	232	600	344	76	87
rypiński	18282	6222	10717	236	520	460	65	62
sepołeński	17042	5966	9633	325	492	354	71	201
świecki	40679	13239	23721	845	1128	1112	196	438
toruński	38780	12443	23295	821	806	989	120	307
tucholski	19617	7014	11136	269	571	428	66	133
wąbrzeski	14355	4935	8149	344	442	336	68	82
włocławski	36284	12892	20360	566	1126	952	139	249
żniński	29207	9938	16925	382	932	711	118	201
Miasta na prawach powiatu:								
Bydgoszcz	146806	43008	84796	5033	5133	6570	689	1578
Grudziądz	39692	11421	22892	1903	1234	1559	179	503
Toruń	81243	24063	46805	3142	2337	3531	308	1056
Włocławek	47062	14081	27158	1291	1535	2445	193	358

TABL. 9. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO FAKTYCZNEGO I POWIATÓW W 2011 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	separowani/ separowane	nieustalony
KOBIETY								
Województwo	922398	214753	489697	20381	138402	46253	5255	7657
Powiaty:								
aleksandrowski	24773	5984	12685	331	4224	1181	127	242
brodnicki	32712	7767	18394	371	4831	966	179	203
bydgoski	44384	10048	25522	1095	5486	1734	144	354
chełmiński	22550	5015	12479	516	3216	864	91	370
gołubsko-dobrzyński	19108	4594	10561	300	2915	533	137	69
grudziądzki	16477	3952	9306	298	2298	492	57	74
inowrocławski	73271	16700	39293	1427	11146	3445	415	845
lipnowski	28175	6548	15141	388	4714	1023	166	195
mogileński	20240	4827	11004	261	3282	615	66	184
nakielski	36560	8969	20233	673	5132	1210	165	178
radziejowski	18267	4284	9907	200	3211	447	135	82
rypiński	19057	4291	10719	225	3114	565	97	46
sępoleński	17344	4044	9707	315	2435	580	98	165
świecki	42375	9754	23516	820	6036	1617	187	445
toruński	40562	9521	23212	815	5058	1434	215	307
tucholski	20001	4956	11189	277	2886	520	78	95
wąbrzeski	14993	3501	7934	347	2502	559	83	67
włocławski	37126	8394	20468	496	6248	1162	201	156
żniński	30161	7028	16923	379	4507	1028	148	149
Miasta na prawach powiatu:								
Bydgoszcz	169585	39743	84567	4758	25808	12141	1187	1381
Grudziądz	44706	9353	22895	1807	7134	2800	278	439
Toruń	96080	24067	46503	2998	13632	6998	648	1234
Włocławek	53891	11414	27540	1283	8586	4337	356	377

TABL. 9. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO FAKTYCZNEGO I POWIATÓW W 2011 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	separowani/ separowane	nieustalony
		w odsetkach (struktura pozioma)						
OGÓLEM								
Województwo	100,0	27,6	55,3	2,4	9,2	4,2	0,5	0,9
Powiaty:								
aleksandrowski	100,0	29,1	53,3	1,4	10,5	4,1	0,4	1,2
brodnicki	100,0	29,2	57,2	1,2	8,9	2,5	0,5	0,5
bydgoski	100,0	27,2	58,2	2,6	7,5	3,4	0,3	0,7
chełmiński	100,0	27,1	56,6	2,4	8,8	3,4	0,4	1,3
golubsko-dobrzyński	100,0	29,3	56,3	1,6	9,0	2,8	0,6	0,4
grudziądzki	100,0	29,0	57,2	1,8	8,5	2,8	0,3	0,3
inowrocławski	100,0	27,4	55,5	2,1	9,2	4,1	0,5	1,2
lipnowski	100,0	29,6	54,9	1,4	9,9	3,2	0,4	0,6
mogileński	100,0	29,1	55,8	1,4	9,8	2,8	0,3	0,8
nakielski	100,0	29,5	56,2	1,9	8,5	2,9	0,4	0,6
radziejowski	100,0	29,9	55,0	1,2	10,6	2,2	0,6	0,5
rypiński	100,0	28,2	57,4	1,2	9,7	2,7	0,4	0,3
sepołeński	100,0	29,1	56,2	1,9	8,5	2,7	0,5	1,1
świecki	100,0	27,7	56,9	2,0	8,6	3,3	0,5	1,1
toruński	100,0	27,7	58,6	2,1	7,4	3,1	0,4	0,8
tucholski	100,0	30,2	56,4	1,4	8,7	2,4	0,4	0,6
wąbrzeski	100,0	28,7	54,8	2,4	10,0	3,0	0,5	0,5
włocławski	100,0	29,0	55,6	1,4	10,0	2,9	0,5	0,6
żniński	100,0	28,6	57,0	1,3	9,2	2,9	0,4	0,6
Miasta na prawach powiatu:								
Bydgoszcz	100,0	26,2	53,5	3,1	9,8	5,9	0,6	0,9
Grudziądz	100,0	24,6	54,3	4,4	9,9	5,2	0,5	1,1
Toruń	100,0	27,1	52,6	3,5	9,0	5,9	0,5	1,3
Włocławek	100,0	25,3	54,2	2,5	10,0	6,7	0,5	0,7
MĘŻCZYŹNI								
Województwo	100,0	32,2	57,6	2,5	3,0	3,4	0,4	0,9
Powiaty:								
aleksandrowski	100,0	34,4	55,5	1,5	3,5	3,4	0,3	1,4
brodnicki	100,0	34,8	58,3	1,2	2,7	2,0	0,5	0,4
bydgoski	100,0	32,0	59,0	2,7	2,5	2,9	0,3	0,5
chełmiński	100,0	32,3	58,0	2,5	2,9	3,0	0,4	0,9
golubsko-dobrzyński	100,0	34,7	57,4	1,6	2,6	2,8	0,5	0,5
grudziądzki	100,0	34,0	58,0	1,9	3,1	2,6	0,3	0,2
inowrocławski	100,0	32,3	57,6	2,2	2,7	3,5	0,4	1,2
lipnowski	100,0	36,2	56,1	1,3	2,8	2,8	0,3	0,5
mogileński	100,0	34,5	57,3	1,6	3,0	2,6	0,3	0,7
nakielski	100,0	34,7	57,0	2,0	2,7	2,5	0,4	0,7
radziejowski	100,0	36,6	55,8	1,3	3,4	1,9	0,4	0,5
rypiński	100,0	34,0	58,6	1,3	2,8	2,5	0,4	0,3
sepołeński	100,0	35,0	56,5	1,9	2,9	2,1	0,4	1,2
świecki	100,0	32,5	58,3	2,1	2,8	2,7	0,5	1,1
toruński	100,0	32,1	60,1	2,1	2,1	2,6	0,3	0,8
tucholski	100,0	35,8	56,8	1,4	2,9	2,2	0,3	0,7
wąbrzeski	100,0	34,4	56,8	2,4	3,1	2,3	0,5	0,6
włocławski	100,0	35,5	56,1	1,6	3,1	2,6	0,4	0,7
żniński	100,0	34,0	57,9	1,3	3,2	2,4	0,4	0,7
Miasta na prawach powiatu:								
Bydgoszcz	100,0	29,3	57,8	3,4	3,5	4,5	0,5	1,1
Grudziądz	100,0	28,8	57,7	4,8	3,1	3,9	0,5	1,3
Toruń	100,0	29,6	57,6	3,9	2,9	4,3	0,4	1,3
Włocławek	100,0	29,9	57,7	2,7	3,3	5,2	0,4	0,8

TABL. 9. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO FAKTYCZNEGO I POWIATÓW W 2011 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	separowani/ separowane	nieustalony
		w odsetkach (struktura pozioma)						
		KOBIETY						
Województwo	100,0	23,3	53,1	2,2	15,0	5,0	0,6	0,8
Powiaty:								
aleksandrowski	100,0	24,2	51,2	1,3	17,1	4,8	0,5	1,0
brodnicki	100,0	23,7	56,2	1,1	14,8	3,0	0,5	0,6
bydgoski	100,0	22,6	57,5	2,5	12,4	3,9	0,3	0,8
chełmiński	100,0	22,2	55,3	2,3	14,3	3,8	0,4	1,6
golubsko-dobrzyński	100,0	24,0	55,3	1,6	15,3	2,8	0,7	0,4
grudziądzki	100,0	24,0	56,5	1,8	13,9	3,0	0,3	0,4
inowrocławski	100,0	22,8	53,6	1,9	15,2	4,7	0,6	1,2
lipnowski	100,0	23,2	53,7	1,4	16,7	3,6	0,6	0,7
mogileński	100,0	23,8	54,4	1,3	16,2	3,0	0,3	0,9
nakielski	100,0	24,5	55,3	1,8	14,0	3,3	0,5	0,5
radziejowski	100,0	23,5	54,2	1,1	17,6	2,4	0,7	0,4
rypiński	100,0	22,5	56,2	1,2	16,3	3,0	0,5	0,2
sepoliński	100,0	23,3	56,0	1,8	14,0	3,3	0,6	1,0
świecki	100,0	23,0	55,5	1,9	14,2	3,8	0,4	1,1
toruński	100,0	23,5	57,2	2,0	12,5	3,5	0,5	0,8
tucholski	100,0	24,8	55,9	1,4	14,4	2,6	0,4	0,5
wąbrzeski	100,0	23,4	52,9	2,3	16,7	3,7	0,6	0,4
włocławski	100,0	22,6	55,1	1,3	16,8	3,1	0,5	0,4
żniński	100,0	23,3	56,1	1,3	14,9	3,4	0,5	0,5
Miasta na prawach powiatu:								
Bydgoszcz	100,0	23,4	49,9	2,8	15,2	7,2	0,7	0,8
Grudziądz	100,0	20,9	51,2	4,0	16,0	6,3	0,6	1,0
Toruń	100,0	25,0	48,4	3,1	14,2	7,3	0,7	1,3
Włocławek	100,0	21,2	51,1	2,4	15,9	8,0	0,7	0,7

TABL. 10. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I GRUP WIEKU W 2011 R.

WIEK	Poziom wykształcenia								
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
								razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
	OGÓŁEM								
Ogółem	1818901	255694	336678	200221	459193	457494	20957	88665	59553
13-14 lat	46818	–	–	–	–	38739	6269	1810	1074
15-19	136186	–	1278	10759	4685	113117	647	5700	2220
20-24	155480	18756	32837	53724	21384	19091	433	9256	5588
25-29	177951	53952	38606	22364	33172	11655	534	17668	13921
30-34	166679	45145	34295	16719	41795	13093	534	15097	12445
35-39	151748	30691	31134	14748	50719	14085	495	9876	7582
40-44	130595	20815	27389	11968	48433	15090	405	6495	4681
45-49	134323	18283	31452	10823	50899	16345	430	6090	4060
50-54	161848	18202	39272	12438	62872	22896	575	5592	3333
55-59	157464	16147	35702	12108	56060	32691	663	4093	2154
60-64	133610	13459	27483	12095	42723	34646	696	2508	1159
65 lat i więcej	266199	20243	37229	22475	46450	126046	9275	4481	1335

TABL. 10. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Poziom wykształcenia								
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólno- kształzące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
								razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
	MĘŻCZYŹNI								
Razem	873810	107269	159483	73735	280547	200727	8409	43640	28859
13-14 lat	24125	–	–	–	–	19718	3425	982	589
15-19	69128	–	743	3697	2651	58937	396	2704	1034
20-24	78683	6335	18665	22482	14136	12506	288	4272	2357
25-29	90875	21442	21282	10813	21296	7553	305	8184	6215
30-34	84891	18868	17291	7470	25782	7469	365	7647	6252
35-39	76784	12350	14896	5930	30860	7402	242	5104	3862
40-44	65379	8184	12414	4590	29129	7392	288	3380	2367
45-49	66743	6953	14028	3520	31029	7774	226	3212	2134
50-54	79376	7890	16910	3653	37960	9655	290	3019	1723
55-59	75481	7608	15178	3056	34044	13064	278	2255	1158
60-64	61425	6971	11882	2844	25602	12559	255	1312	648
65 lat i więcej	100920	10668	16194	5681	28058	36699	2051	1570	522

TABL. 10. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (dok.)

WIEK	Poziom wykształcenia								
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólno- kształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
								razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
	KOBIETY								
Razem	945091	148425	177195	126486	178646	256767	12548	45024	30694
13-14 lat	22693	–	–	–	–	19021	2844	829	486
15-19	67058	–	535	7061	2034	54180	251	2996	1186
20-24	76797	12421	14173	31242	7248	6585	146	4983	3232
25-29	87076	32510	17324	11551	11876	4103	229	9483	7706
30-34	81788	26277	17004	9249	16014	5625	169	7450	6193
35-39	74964	18342	16239	8818	19859	6682	253	4772	3721
40-44	65216	12631	14975	7378	19304	7698	116	3115	2314
45-49	67580	11330	17424	7303	19870	8570	204	2879	1926
50-54	82472	10312	22362	8785	24913	13241	285	2574	1611
55-59	81983	8539	20524	9053	22016	19628	385	1838	996
60-64	72185	6488	15601	9251	17122	22087	441	1195	511
65 lat i więcej	165279	9575	21035	16794	18392	89348	7224	2911	812

TABL. 11. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I POWIATÓW W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Poziom wykształcenia										
	Ogółem	wyższe	policjalne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
				razem	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące				razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
	OGÓŁEM										
Województwo	1818901	255694	40726	496172	295951	200221	459193	457494	20957	88665	59553
Powiaty:											
aleksandrowski	48788	5027	1613	13520	6815	6704	12977	12772	632	2248	1411
brodnicki	65987	6822	1117	16336	9284	7052	17776	20544	847	2545	1678
bydgoski	89947	14128	1609	22863	14109	8754	24029	22800	942	3576	2406
chełmiński	45107	4073	930	10678	6245	4433	12787	12911	412	3316	2250
golubsko-dobrzyński	38745	3292	826	9281	4851	4431	10636	12384	741	1585	1221
grudziądzki	33906	2727	498	7280	4517	2763	9790	11314	582	1716	1329
inowrocławski	144734	17124	3258	41209	27354	13855	38756	37638	1570	5178	3293
lipnowski	57484	4999	1032	12536	7102	5434	14936	20718	921	2341	1648
mogileński	40685	3871	848	10466	6328	4138	12320	11217	485	1477	945
nakielski	74025	7238	1124	18501	11011	7490	22802	20533	774	3053	2146
radziejowski	37038	3354	609	9233	6137	3096	9592	12463	873	914	577
rypiński	38427	3492	617	8979	5373	3606	8728	14443	967	1200	801
sępoleński	35487	2976	926	8038	5250	2788	9893	10545	535	2574	1800
świecki	85517	8025	1445	20181	12595	7586	26089	24120	954	4703	3298
toruński	81771	9120	1702	20386	13346	7040	23006	22674	1066	3817	2662
tucholski	40887	3833	591	9564	6326	3238	12983	11890	411	1615	1234
wąbrzeski	30299	2687	666	7480	5156	2324	8016	9281	439	1730	1258
włocławski	75611	6687	1213	17570	9335	8235	18957	27372	1597	2216	1453
żniński	61095	6055	930	16152	11540	4611	19116	16065	669	2109	1359
Miasta na prawach powiatu:											
Bydgoszcz	322814	70057	7812	102905	57150	45756	67580	55104	2402	16953	11418
Grudziądz	86326	11171	2807	24937	15690	9247	21731	19225	730	5726	3417
Toruń	180947	41746	5700	56171	33604	22567	34241	29807	1400	11882	8177
Włocławek	103274	17187	2854	31905	16832	15073	22454	21675	1008	6192	3771

TABL. 11. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I POWIATÓW W 2011 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Poziom wykształcenia										
	Ogółem	wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
				razem	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące				razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
	MIASTA										
Województwo	1116688	196071	31318	339024	195822	143202	255200	221358	9612	64106	42647
Powiaty:											
aleksandrowski	22427	3111	1195	6454	3054	3400	5531	4453	309	1374	1009
brodnicki	28962	4309	767	8600	4879	3720	7439	6236	255	1356	820
bydgoski	23243	3000	646	6673	4079	2594	6257	5177	219	1272	855
chełmiński	18235	2246	503	4954	2628	2325	4511	3934	181	1906	1209
golubsko-dobrzyński	14861	1830	390	4165	1755	2410	3824	3500	208	944	703
grudziądzki	4651	428	101	1198	714	483	1264	1308	57	294	228
inowrocławski	95460	13618	2653	30122	19600	10522	23864	20861	712	3631	2430
lipnowski	18281	2414	583	4995	2557	2438	4026	4877	226	1161	769
mogileński	16159	2260	508	4945	2863	2082	4198	3318	166	763	519
nakielski	32925	4094	707	9321	5440	3881	9559	7453	250	1539	1071
radziejowski	9176	1343	244	3072	1728	1344	2005	2027	91	394	193
rypiński	14607	1933	389	4252	2481	1770	3332	3831	222	649	369
sępoleński	15350	1789	589	3928	2413	1516	3911	3496	121	1516	1036
świecki	28678	3834	753	7977	4530	3447	7646	6275	254	1939	1437
toruński	13133	1082	387	3070	1648	1422	4073	3313	112	1096	833
tucholski	12199	1738	300	3472	2194	1278	3255	2596	130	708	515
wąbrzeski	12374	1556	415	3394	2158	1236	3026	2927	117	939	621
włocławski	15559	1887	472	4316	2194	2122	3728	4272	217	666	436
żniński	27047	3437	543	8199	5632	2567	7745	5692	226	1205	810
Miasta na prawach powiatu:											
Bydgoszcz	322814	70057	7812	102905	57150	45756	67580	55104	2402	16953	11418
Grudziądz	86326	11171	2807	24937	15690	9247	21731	19225	730	5726	3417
Toruń	180947	41746	5700	56171	33604	22567	34241	29807	1400	11882	8177
Włocławek	103274	17187	2854	31905	16832	15073	22454	21675	1008	6192	3771

TABL. 11. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I POWIATÓW W 2011 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Poziom wykształcenia										
	Ogółem	wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
				razem	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące				razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
	WIEŚ										
Województwo	702213	59623	9409	157148	100129	57019	203993	236136	11345	24559	16906
Powiaty:											
aleksandrowski	26361	1916	418	7065	3761	3304	7446	8319	323	874	403
brodnicki	37025	2513	350	7736	4404	3332	10337	14308	592	1189	859
bydgoski	66704	11128	963	16190	10030	6160	17772	17623	723	2304	1551
chełmiński	26872	1827	427	5725	3617	2107	8276	8976	231	1411	1041
golubsko-dobrzyński	23884	1462	436	5116	3096	2021	6812	8885	533	640	518
grudziądzki	29255	2299	396	6082	3802	2280	8526	10005	525	1422	1100
inowrocławski	49274	3507	605	11087	7754	3334	14893	16777	859	1547	863
lipnowski	39203	2586	450	7541	4546	2996	10910	15841	695	1180	879
mogileński	24526	1611	340	5521	3466	2056	8122	7899	319	714	425
nakielski	41100	3144	417	9180	5571	3609	13243	13079	524	1514	1075
radziejowski	27862	2011	366	6161	4409	1752	7587	10436	782	519	384
rypiński	23820	1559	228	4728	2892	1836	5397	10612	745	551	432
sępoleński	20137	1188	337	4110	2838	1272	5982	7049	414	1058	764
świecki	56839	4191	691	12205	8066	4139	18443	17844	700	2764	1861
toruński	68638	8038	1314	17316	11698	5618	18933	19362	954	2721	1829
tucholski	28688	2095	291	6092	4132	1960	9727	9294	281	907	719
wąbrzeski	17925	1131	251	4086	2998	1088	4990	6354	322	791	637
włocławski	60052	4800	740	13254	7141	6113	15229	23100	1379	1550	1017
żniński	34048	2618	388	7952	5909	2044	11371	10373	443	903	549

TABL. 12. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I KONTYNUACJI NAUKI W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Poziom wykształcenia								
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
								razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
	OGÓŁEM								
Ogółem^a	1818901	255694	336678	200221	459193	457494	20957	88665	59553
Kontynuująca naukę w trybie dziennym/stacjonarnym	205882	10298	4883	33405	1048	149525	6722	x	x
Kontynuująca naukę w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość	63047	18654	14122	18883	6548	4809	32	x	x
Nie kontynuująca nauki	1449528	220789	311889	147916	451577	303155	14203	x	x
	MĘŻCZYŹNI								
Razem^a	873810	107269	159483	73735	280547	200727	8409	43640	28859
Kontynuujący naukę w trybie dziennym/stacjonarnym	100823	3928	2850	12612	679	77055	3699	x	x
Kontynuujący naukę w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość	26249	6684	6480	7008	3563	2492	21	x	x
Nie kontynuujący nauki	697849	93419	148147	54114	276299	121181	4689	x	x
	KOBIETY								
Razem^a	945091	148425	177195	126486	178646	256767	12548	45024	30694
Kontynuujące naukę w trybie dziennym/stacjonarnym	105059	6370	2032	20793	369	72471	3023	x	x
Kontynuujące naukę w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość	36798	11970	7642	11874	2985	2317	10	x	x
Nie kontynuujące nauki	751679	127370	163742	93802	175277	181974	9514	x	x

^a W dalszym podziale nie uwzględniono nieustalonego faktu kontynuacji nauki.

TABL. 13. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I GRUP WIEKU W 2011 R.

WIEK	Ogółem ^a	Główne źródło utrzymania							Nieustalone	
		w tym:							razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesiący
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		
		OGÓŁEM								
Ogółem	2097634	623773	150153	358719	128402	59361	41529	645350	88113	58487
19 lat i mniej	461737	4811	289	–	3771	944	3052	442379	6479	2220
20-24	155480	57311	4493	–	6108	4393	8328	65482	9288	5588
25-29	177951	100618	12715	–	3695	7144	5920	29920	17732	13921
30-34	166679	95534	18524	4	4111	6745	5072	21218	15190	12450
35-39	151748	87464	21987	238	4323	6370	4147	17003	9916	7582
40-44	130595	73655	20781	845	5601	5723	3317	13846	6541	4684
45-49	134323	70575	22944	1682	9101	5897	3138	14603	6149	4060
50-54	161848	74772	24995	5016	19908	8899	4219	18051	5628	3333
55-59	157464	46446	16759	33919	29906	9651	2808	13553	4141	2154
60-64	133610	10767	5181	89520	17024	2958	948	4492	2557	1159
65 lat i więcej	266199	1820	1484	227495	24853	638	580	4805	4493	1335

^a Dochody z własności tylko w pozycji Ogółem.

TABL. 13. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem ^a	Główne źródło utrzymania							Nieustalone	
		w tym:							razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesiący
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		
MEŻCZYŻNI										
Razem	1016728	342984	93211	136082	57036	27036	17589	298148	43310	28270
19 lat i mniej	236171	2960	238	–	1894	443	1233	226270	3134	1034
20-24	78683	33943	3163	–	2799	1568	2839	30042	4279	2357
25-29	90875	56275	8412	–	2140	2591	2050	11097	8194	6215
30-34	84891	52702	11582	4	2195	2406	1823	6318	7696	6252
35-39	76784	47021	12881	225	2204	2616	1541	4970	5140	3862
40-44	65379	38178	11927	815	2801	2333	1619	4115	3412	2367
45-49	66743	35410	13228	1506	4552	2908	1505	4306	3230	2134
50-54	79376	37903	14971	2817	9507	3900	2185	4850	3033	1723
55-59	75481	28988	11662	5730	15194	5494	1901	4033	2287	1158
60-64	61425	8392	4080	31153	11245	2608	770	1732	1336	648
65 lat i więcej	100920	1211	1066	93832	2505	169	124	416	1570	522

^a Dochody z własności tylko w pozycji Ogółem.

TABL. 13. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (dok.)

WIEK	Ogółem ^a	Główne źródło utrzymania							Nieustalone	
		w tym:							razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesiący
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		
KOBIETY										
Razem	1080906	280789	56942	222637	71366	32325	23940	347202	44804	30216
19 lat i mniej	225566	1851	52	–	1878	501	1819	216109	3345	1186
20-24	76797	23368	1330	–	3309	2825	5488	35439	5009	3232
25-29	87076	44343	4302	–	1556	4554	3870	18824	9538	7706
30-34	81788	42832	6942	–	1916	4339	3249	14901	7493	6198
35-39	74964	40442	9107	13	2120	3754	2606	12033	4777	3721
40-44	65216	35477	8853	30	2800	3389	1698	9731	3129	2317
45-49	67580	35165	9716	176	4548	2989	1633	10297	2919	1926
50-54	82472	36869	10024	2199	10401	4999	2034	13201	2595	1611
55-59	81983	17457	5098	28189	14712	4157	907	9519	1854	996
60-64	72185	2375	1101	58367	5780	350	178	2760	1221	511
65 lat i więcej	165279	609	417	133663	22348	469	456	4389	2923	813

^a Dochody z własności tylko w pozycji Ogółem.

TABL. 14. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I POWIATÓW W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem ^a	Główne źródło utrzymania							Nieustalone	
		w tym:							razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesiący
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		
		OGÓŁEM								
Województwo	2097634	623773	150153	358719	128402	59361	41529	645350	88113	58487
Powiaty:										
aleksandrowski	56259	16445	4463	10093	2996	1623	1021	17326	2244	1395
brodnicki	77529	21632	6735	11609	4863	1849	1189	26784	2530	1655
bydgoski	106359	34190	8492	14198	6077	1828	1690	36276	3550	2372
chełmiński	52707	14557	4124	8168	2851	1907	910	16851	3304	2200
golubsko-dobrzyński	45347	11182	5015	7277	2845	1474	780	15214	1546	1193
grudziądzki	40157	9535	4343	5579	2485	1399	884	14203	1722	1307
inowrocławski	165206	49585	10460	27511	10751	5471	3255	52668	5151	3234
lipnowski	67621	14803	7302	10606	4772	3054	1127	23572	2312	1617
mogileński	47024	12225	4724	7444	3137	1435	663	15900	1459	925
nakielski	86866	25905	5791	12893	5014	2802	1363	30051	2999	2102
radziejowski	42423	8748	6046	7386	3224	1547	631	13872	910	574
rypiński	44892	11419	4637	7837	2784	920	791	15222	1199	795
sepołeński	41711	10164	3784	6456	2501	1451	631	14131	2546	1774
świecki	99855	28350	7227	15345	6898	2452	1786	33081	4643	3230
toruński	97665	29120	8978	12824	5442	2893	1517	33118	3733	2588
tucholski	48107	12625	3989	6975	3225	1322	895	17362	1592	1201
wąbrzeski	35271	9418	3389	5842	2106	1301	526	10914	1713	1236
włocławski	87245	19868	10477	14409	6044	3135	1434	29587	2192	1414
żniński	71001	19854	5607	11061	4793	2199	1111	24181	2091	1337
Miasta na prawach powiatu:										
Bydgoszcz	363926	127578	15762	75879	20106	5517	8564	93251	17031	11272
Grudziądz	98726	30141	4351	18536	6230	4511	1871	27253	5735	3368
Toruń	204954	69727	10196	38383	11600	4012	7026	52069	11833	8013
Włocławek	116783	36704	4264	22410	7659	5258	1863	32462	6078	3683

^a Dochody z własności tylko w pozycji Ogółem.

TABL. 14. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I POWIATÓW W 2011 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem ^a	Główne źródło utrzymania							Nieustalone	
		w tym:							razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		
MIASTA										
Województwo	1269821	416507	55395	238976	76267	36462	28249	353122	63900	41936
Powiaty:										
aleksandrowski	25544	7480	1024	5347	1524	790	724	7277	1367	1000
brodnicki	33671	11376	1403	5330	1984	887	480	10721	1366	812
bydgoski	26928	9199	1177	4290	1645	571	500	8273	1267	847
chełmiński	20934	6191	824	3780	1106	878	417	5815	1924	1179
golubsko-dobrzyński	17219	5248	811	2804	1086	667	375	5302	923	688
grudziądzki	5350	1541	228	916	293	263	106	1714	289	223
inowrocławski	107900	35424	4052	19452	6830	4003	2174	32209	3639	2394
lipnowski	21098	5865	1011	3379	1652	1223	240	6579	1150	753
mogileński	18432	5806	921	3071	1288	728	237	5637	745	506
nakielski	38191	11958	1631	6585	2175	1308	699	12291	1524	1056
radziejowski	10479	3011	644	1648	840	401	173	3360	396	193
rypiński	16902	5593	691	2794	1002	420	346	5393	651	366
sępoleński	17721	5131	866	2999	1050	654	276	5217	1504	1026
świecki	32945	10292	1336	5880	2081	829	616	9964	1925	1418
toruński	15250	4450	524	2237	1293	751	249	4658	1083	815
tucholski	14022	4254	796	2253	868	435	267	4446	692	492
wąbrzeski	14242	4665	588	2581	769	584	240	3885	930	609
włocławski	17628	5211	912	2882	1167	753	296	5735	664	426
żniński	30976	9662	1384	5540	2020	1020	511	9613	1185	796
Miasta na prawach powiatu:										
Bydgoszcz	363926	127578	15762	75879	20106	5517	8564	93251	17031	11272
Grudziądz	98726	30141	4351	18536	6230	4511	1871	27253	5735	3368
Toruń	204954	69727	10196	38383	11600	4012	7026	52069	11833	8013
Włocławek	116783	36704	4264	22410	7659	5258	1863	32462	6078	3683

^a Dochody z własności tylko w pozycji Ogółem.

TABL. 14. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I POWIATÓW W 2011 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem ^a	Główne źródło utrzymania							Nieustalone	
		w tym:							razem	w tym nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesiący
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		
Województwo	827813	207267	94758	119742	52135	22899	13280	292228	24213	16551
Powiaty:										
aleksandrowski	30715	8966	3439	4745	1472	833	297	10049	877	394
brodnicki	43858	10256	5332	6279	2879	962	709	16063	1165	843
bydgoski	79431	24992	7315	9908	4432	1257	1189	28003	2283	1525
chełmiński	31773	8366	3299	4388	1745	1029	493	11036	1380	1021
golubsko-dobrzyński	28128	5934	4204	4473	1758	807	405	9912	623	506
grudziądzki	34807	7994	4114	4663	2191	1136	778	12489	1433	1085
inowrocławski	57306	14161	6407	8058	3921	1468	1082	20459	1512	840
lipnowski	46523	8938	6291	7227	3120	1831	886	16993	1162	865
mogileński	28592	6418	3803	4373	1849	708	427	10264	715	419
nakielski	48675	13946	4160	6308	2839	1494	665	17760	1475	1046
radziejowski	31944	5737	5402	5738	2384	1145	458	10513	514	382
rypiński	27990	5826	3946	5043	1782	500	445	9829	548	429
sepoliński	23990	5033	2918	3457	1451	797	355	8914	1042	748
świecki	66910	18057	5891	9465	4817	1623	1171	23118	2718	1812
toruński	82415	24670	8454	10586	4150	2142	1267	28460	2649	1772
tucholski	34085	8371	3193	4723	2358	887	628	12916	900	708
wąbrzeski	21029	4753	2801	3261	1337	718	286	7030	783	627
włocławski	69617	14657	9565	11527	4877	2382	1138	23852	1528	988
żniński	40025	10192	4223	5521	2773	1179	600	14568	906	542

^a Dochody z własności tylko w pozycji Ogółem.

TABL. 15. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG GRUP WIEKU W 2011 R.

WIEK	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w liczbach bezwzględnych							w %		
OGÓLEM									
Ogółem	1772083	900409	764559	135851	785329	86344	53,4	45,4	15,1
15-17 lat	78666	1924	1692	233	73637	3105	2,5	2,2	12,1
18-19	57520	10332	5256	5076	44772	2416	18,7	9,5	49,1
20-24	155480	90137	61836	28301	56106	9237	61,6	42,3	31,4
25-29	177951	131240	109666	21574	29031	17680	81,9	68,4	16,4
30-34	166679	126458	110638	15820	25091	15130	83,4	73,0	12,5
35-39	151748	119452	104942	14510	22448	9849	84,2	74,0	12,1
40-44	130595	102784	90495	12289	21321	6490	82,8	72,9	12,0
45-49	134323	101943	89528	12415	26304	6076	79,5	69,8	12,2
50-54	161848	111141	96745	14396	45160	5547	71,1	61,9	13,0
55-59	157464	73416	64555	8861	79988	4061	47,9	42,1	12,1
60-64	133610	23669	21491	2178	107470	2471	18,0	16,4	9,2
65 lat i więcej	266199	7913	7715	199	254002	4284	3,0	2,9	2,5
przedprodukcyjny	78666	1924	1692	233	73637	3105	2,5	2,2	12,1
produkcyjny	1355033	884126	749012	135113	393118	77789	69,2	58,6	15,3
mobilny	839973	580403	482833	97570	198769	60801	74,5	62,0	16,8
niemobilny	515060	303723	266180	37543	194349	16988	61,0	53,4	12,4
poprodukcyjny	338384	14359	13855	505	318575	5450	4,3	4,2	3,5

TABL. 15. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w liczbach bezwzględnych							w %		
MĘŻCZYŹNI									
Razem	849685	499826	431273	68554	307418	42441	61,9	53,4	13,7
15-17 lat	39870	1151	1054	98	37277	1442	3,0	2,7	8,5
18-19	29258	5995	3318	2677	22079	1184	21,4	11,8	44,7
20-24	78683	51075	36866	14209	23341	4267	68,6	49,5	27,8
25-29	90875	73268	62442	10826	9427	8180	88,6	75,5	14,8
30-34	84891	69727	62120	7607	7484	7680	90,3	80,5	10,9
35-39	76784	64196	57577	6619	7498	5089	89,5	80,3	10,3
40-44	65379	53969	48180	5789	8023	3387	87,1	77,7	10,7
45-49	66743	52637	46824	5813	10936	3170	82,8	73,7	11,0
50-54	79376	58769	51420	7349	17637	2970	76,9	67,3	12,5
55-59	75481	46205	40673	5532	27011	2265	63,1	55,6	12,0
60-64	61425	17223	15351	1872	42898	1304	28,6	25,5	10,9
65 lat i więcej	100920	5609	5447	162	93807	1503	5,6	5,5	2,9
przedprodukcyjny	39870	1151	1054	98	37277	1442	3,0	2,7	8,5
produkcyjny	708895	493065	424772	68294	176335	39495	73,7	63,5	13,9
mobilny	425870	318231	270504	47727	77852	29787	80,3	68,3	15,0
niemobilny	283025	174834	154268	20566	98482	9708	64,0	56,4	11,8
poprodukcyjny	100920	5609	5447	162	93807	1504	5,6	5,5	2,9

TABL. 15. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w liczbach bezwzględnych							w %		
KOBIETY									
Razem	922398	400583	333286	67297	477911	43904	45,6	37,9	16,8
15-17 lat	38796	773	638	135	36360	1663	2,1	1,7	17,5
18-19	28262	4337	1938	2399	22693	1232	16,0	7,2	55,3
20-24	76797	39062	24970	14092	32766	4970	54,4	34,8	36,1
25-29	87076	57972	47224	10748	19604	9500	74,7	60,9	18,5
30-34	81788	56731	48518	8213	17607	7450	76,3	65,3	14,5
35-39	74964	55255	47364	7891	14949	4759	78,7	67,5	14,3
40-44	65216	48815	42315	6500	13298	3103	78,6	68,1	13,3
45-49	67580	49306	42704	6602	15367	2907	76,2	66,0	13,4
50-54	82472	52372	45325	7047	27523	2578	65,6	56,7	13,5
55-59	81983	27210	23882	3328	52976	1796	33,9	29,8	12,2
60-64	72185	6446	6140	306	64572	1167	9,1	8,6	4,7
65 lat i więcej	165279	2303	2267	37	160197	2780	1,4	1,4	1,6
przedprodukcyjny	38796	773	638	135	36360	1663	2,1	1,7	17,5
produkcyjny	646138	391060	324241	66820	216783	38294	64,3	53,3	17,1
mobilny	414103	262172	212329	49843	120917	31014	68,4	55,4	19,0
niemobilny	232035	128888	111912	16977	95866	7280	57,3	49,8	13,2
poprodukcyjny	237464	8750	8407	342	224768	3946	3,7	3,6	3,9

TABL. 15. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w liczbach bezwzględnych							w %		
MIASTA									
Razem	1091851	554952	473819	81133	474323	62576	53,9	46,0	14,6
15-17 lat	42754	849	676	173	39647	2258	2,1	1,7	20,4
18-19	31606	5116	2440	2676	24672	1819	17,2	8,2	52,3
20-24	90798	49134	33970	15164	35070	6594	58,4	40,3	30,9
25-29	109314	81440	68546	12894	15822	12052	83,7	70,5	15,8
30-34	103222	78899	69218	9681	13186	11137	85,7	75,2	12,3
35-39	90770	71988	63469	8520	11502	7280	86,2	76,0	11,8
40-44	76900	61050	53829	7221	11088	4761	84,6	74,6	11,8
45-49	80014	61633	54120	7513	13911	4471	81,6	71,6	12,2
50-54	100922	71524	61907	9617	25234	4163	73,9	64,0	13,4
55-59	102705	49562	43609	5953	50039	3104	49,8	43,8	12,0
60-64	89262	17655	16084	1571	69743	1864	20,2	18,4	8,9
65 lat i więcej	173584	6102	5951	150	164408	3075	3,6	3,5	2,5
przedprodukcyjny	42754	849	676	173	39647	2258	2,1	1,7	20,4
produkcyjny	825856	542895	462363	80532	226637	56324	70,5	60,1	14,8
mobilny	502610	347627	291472	56155	111340	43643	75,7	63,5	16,2
niemobilny	323246	195268	170891	24376	115296	12682	62,9	55,0	12,5
poprodukcyjny	223241	11208	10779	428	208039	3994	5,1	4,9	3,8

TABL. 15. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG GRUP WIEKU W 2011 R. (dok.)

WIEK	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w liczbach bezwzględnych						w %		
	WIEŚ								
Razem	680232	345457	290740	54718	311007	23768	52,6	44,3	15,8
15-17 lat	35912	1075	1015	60	33990	847	3,1	2,9	5,6
18-19	25914	5216	2817	2400	20100	597	20,6	11,1	46,0
20-24	64682	41003	27866	13137	21036	2642	66,1	44,9	32,0
25-29	68637	49800	41120	8680	13208	5628	79,0	65,3	17,4
30-34	63457	47559	41420	6139	11905	3993	80,0	69,7	12,9
35-39	60978	47463	41473	5991	10946	2569	81,3	71,0	12,6
40-44	53695	41734	36666	5068	10233	1728	80,3	70,6	12,1
45-49	54309	40310	35408	4902	12393	1606	76,5	67,2	12,2
50-54	60926	39617	34838	4779	19926	1384	66,5	58,5	12,1
55-59	54759	23854	20946	2907	29948	957	44,3	38,9	12,2
60-64	44348	6014	5408	607	37727	607	13,7	12,4	10,1
65 lat i więcej	92615	1812	1763	49	89595	1208	2,0	1,9	2,7
przedprodukcyjny	35912	1075	1015	60	33990	847	3,1	2,9	5,6
produkcyjny	529177	341231	286649	54582	166481	21465	67,2	56,5	16,0
mobilny	337363	232776	191361	41415	87429	17158	72,7	59,8	17,8
niemobilny	191814	108455	95288	13167	79052	4307	57,8	50,8	12,1
poprodukcyjny	115143	3152	3075	76	110536	1456	2,8	2,7	2,4

TABL. 16. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w liczbach bezwzględnych						w %		
	OGÓŁEM								
Ogółem	1772083	900409	764559	135851	785329	86344	53,4	45,4	15,1
Wyższe	255694	201491	189036	12456	54015	188	78,9	74,0	6,2
Policealne i średnie zawodowe	336678	221485	194182	27303	115117	75	65,8	57,7	12,3
Średnie ogólnokształcące	200221	104591	86096	18496	95602	27	52,2	43,0	17,7
Zasadnicze zawodowe	459193	281001	232250	48751	178175	17	61,2	50,6	17,3
Podstawowe ukończone									
i gimnazjalne ^a	433443	91559	62875	28684	341876	8	21,1	14,5	31,3
Nieustalony poziom wykształcenia	86855	281	120	161	544	86029	34,1	14,5	57,3
	MĘŻCZYŹNI								
Razem	849685	499826	431273	68554	307418	42441	61,9	53,4	13,7
Wyższe	107269	86030	81512	4518	21155	84	80,3	76,0	5,3
Policealne i średnie zawodowe	159483	117860	106373	11486	41575	48	73,9	66,7	9,7
Średnie ogólnokształcące	73735	46442	39679	6764	27286	6	63,0	53,8	14,6
Zasadnicze zawodowe	280547	192914	163602	29312	87625	9	68,8	58,3	15,2
Podstawowe ukończone									
i gimnazjalne ^a	185993	56447	40041	16407	129546	–	30,3	21,5	29,1
Nieustalony poziom wykształcenia	42659	134	67	67	231	42294	36,7	18,3	50,1
	KOBIETY								
Razem	922398	400583	333286	67297	477911	43904	45,6	37,9	16,8
Wyższe	148425	115462	107524	7938	32860	104	77,8	72,5	6,9
Policealne i średnie zawodowe	177195	103626	87809	15817	73542	27	58,5	49,6	15,3
Średnie ogólnokształcące	126486	58149	46417	11732	68316	21	46,0	36,7	20,2
Zasadnicze zawodowe	178646	88087	68648	19439	90550	8	49,3	38,4	22,1
Podstawowe ukończone									
i gimnazjalne ^a	247450	35111	22835	12277	212330	8	14,2	9,2	35,0
Nieustalony poziom wykształcenia	44196	147	53	94	313	43735	32,0	11,6	63,8

^a Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego

TABL. 16. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2011 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w liczbach bezwzględnych						w %		
MIASTA									
Razem	1091851	554952	473819	81133	474323	62576	53,9	46,0	14,6
Wyższe	196071	152652	143557	9095	43231	188	77,9	73,3	6,0
Policealne i średnie zawodowe	227139	141653	124659	16994	85414	72	62,4	54,9	12,0
Średnie ogólnokształcące	143202	72426	60050	12376	70749	27	50,6	41,9	17,1
Zasadnicze zawodowe	255200	147001	119764	27238	108190	8	57,6	46,9	18,5
Podstawowe ukończone i gimnazjalne ^a	207410	41055	25717	15337	166352	3	19,8	12,4	37,4
Nieustalony poziom wykształcenia	62829	164	72	93	387	62278	29,8	13,0	56,5
WIEŚ									
Razem	680232	345457	290740	54718	311007	23768	52,6	44,3	15,8
Wyższe	59623	48839	45478	3361	10784	–	81,9	76,3	6,9
Policealne i średnie zawodowe	109538	79832	69523	10309	29703	3	72,9	63,5	12,9
Średnie ogólnokształcące	57019	32165	26046	6119	24853	–	56,4	45,7	19,0
Zasadnicze zawodowe	203993	133999	112486	21513	69985	9	65,7	55,1	16,1
Podstawowe ukończone i gimnazjalne ^a	226033	50504	37158	13346	175524	5	22,3	16,4	26,4
Nieustalony poziom wykształcenia	24025	117	49	68	157	23752	42,6	17,7	58,4

^a Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego

TABL. 17. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POWIATÓW W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w liczbach bezwzględnych							w %		
Województwo	1772083	900409	764559	135851	785329	86344	53,4	45,4	15,1
Powiaty:									
aleksandrowski	47524	22279	18761	3518	23058	2187	49,1	41,4	15,8
brodnicki	64062	33299	28256	5042	28274	2489	54,1	45,9	15,1
bydgoski	87313	47861	42335	5526	35968	3485	57,1	50,5	11,5
chełmiński	43828	22419	18762	3657	18221	3188	55,2	46,2	16,3
golubsko-dobrzyński	37538	19157	16036	3121	16849	1532	53,2	44,5	16,3
grudziądzki	32837	15978	12948	3031	15187	1672	51,3	41,5	19,0
inowrocławski	141128	70990	57326	13664	65152	4986	52,1	42,1	19,2
lipnowski	55510	26959	21475	5485	26259	2291	50,7	40,4	20,3
mogileński	39519	19318	16101	3217	18779	1422	50,7	42,3	16,7
nakielski	71888	36776	30842	5935	32174	2938	53,3	44,7	16,1
radziejowski	36006	18204	14844	3360	16915	888	51,8	42,3	18,5
rypiński	37339	19356	16062	3294	16823	1161	53,5	44,4	17,0
sępoleński	34386	16645	13649	2996	15204	2537	52,3	42,9	18,0
świecki	83054	41414	34711	6703	37051	4589	52,8	44,2	16,2
toruński	79342	43538	37942	5596	32105	3699	57,6	50,2	12,9
tucholski	39618	19427	16058	3369	18616	1575	51,1	42,2	17,3
wąbrzeski	29348	14908	12699	2209	12741	1699	53,9	45,9	14,8
włocławski	73410	34290	27479	6811	36995	2125	48,1	38,5	19,9
żniński	59368	30579	25201	5379	26747	2042	53,3	44,0	17,6
Miasta na prawach powiatu:									
Bydgoszcz	316391	162443	145365	17077	137296	16652	54,2	48,5	10,5
Grudziądz	84398	42849	35110	7739	35975	5574	54,4	44,5	18,1
Toruń	177323	91284	81372	9913	74390	11649	55,1	49,1	10,9
Włocławek	100953	50436	41226	9210	44551	5966	53,1	43,4	18,3

TABL. 18. PRACUJĄCY WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA I GRUP WIEKU W 2011 R.

WIEK	Ogółem	Pracownicy najemni			Pracujący na własny rachunek			Pomagający członkowie rodzin	Nieustalony status zatrudnienia
		razem	pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni	razem	pracodawcy	niezatrudniający pracowników		
OGÓŁEM									
Ogółem	764559	611951	561109	50842	135816	29734	106082	16637	155
15-17 lat	1692	1318	363	955	4	–	4	370	–
18-19	5256	4617	2917	1700	193	15	179	446	–
20-24	61836	56277	47619	8659	3655	613	3042	1892	12
25-29	109666	96529	89866	6663	11250	2068	9182	1869	18
30-34	110638	92025	87255	4770	16715	3737	12977	1891	8
35-39	104942	83490	79162	4328	19687	4372	15314	1740	25
40-44	90495	70603	67101	3502	18062	3968	14094	1808	23
45-49	89528	67837	64033	3804	19651	4014	15637	2026	14
50-54	96745	72832	68036	4796	21616	4544	17073	2270	27
55-59	64555	47495	42303	5192	15764	3620	12143	1277	20
60-64	21491	14494	10523	3971	6398	2044	4355	592	7
65 lat i więcej	7715	4435	1932	2504	2822	740	2081	458	–
przedprodukcyjny	1692	1318	363	955	4	–	4	370	–
produkcyjny	749012	602111	556584	45526	131239	28438	102801	15508	155
mobilny	482833	403540	373919	29621	69561	14773	54789	9646	86
niemobilny	266180	198571	182665	15906	61678	13666	48012	5862	69
poprodukcyjny	13855	8522	4162	4360	4573	1296	3277	760	–

TABL. 18. PRACUJĄCY WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Pracownicy najemni			Pracujący na własny rachunek			Pomagający członkowie rodzin	Nieustalony status zatrudnienia
		razem	pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni	razem	pracodawcy	niezatrudniający pracowników		
MĘŻCZYŹNI									
Razem	431273	335405	311902	23503	89539	19792	69747	6228	101
15-17 lat	1054	744	197	548	–	–	–	309	–
18-19	3318	2827	1881	946	158	11	147	334	–
20-24	36866	32948	29037	3911	2615	416	2198	1298	5
25-29	62442	53691	50715	2976	7648	1313	6335	1100	3
30-34	62120	50404	48244	2160	11042	2373	8669	670	4
35-39	57577	44683	42953	1730	12489	2902	9587	386	19
40-44	48180	36464	34936	1527	11391	2685	8707	314	11
45-49	46824	34031	32364	1667	12491	2664	9828	291	11
50-54	51420	37027	35049	1978	13889	2935	10953	478	27
55-59	40673	28997	26777	2220	11204	2463	8741	458	14
60-64	15351	10407	8293	2114	4647	1488	3159	289	7
65 lat i więcej	5447	3182	1455	1726	1964	541	1423	302	–
przedprodukcyjny	1054	744	197	548	–	–	–	309	–
produkcyjny	424772	331479	310250	21229	87574	19251	68324	5617	101
mobilny	270504	221017	207767	13250	45343	9700	35643	4101	42
niemobilny	154268	110462	102483	7979	42231	9551	32680	1516	59
poprodukcyjny	5447	3181	1455	1726	1964	541	1423	302	–

TABL. 18. PRACUJĄCY WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Pracownicy najemni			Pracujący na własny rachunek			Pomagający członkowie rodzin	Nieustalony status zatrudnienia
		razem	pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni	razem	pracodawcy	niezatrudniający pracowników		
KOBIETY									
Razem	333286	276546	249208	27338	46277	9943	36335	10409	53
15-17 lat	638	574	167	407	4	–	4	60	–
18-19	1938	1790	1036	754	36	4	32	112	–
20-24	24970	23330	18582	4748	1040	197	843	594	6
25-29	47224	42837	39150	3687	3602	755	2847	769	15
30-34	48518	41620	39011	2609	5673	1364	4309	1220	4
35-39	47364	38807	36209	2598	7197	1471	5727	1354	6
40-44	42315	34139	32164	1974	6670	1283	5387	1494	12
45-49	42704	33806	31669	2137	7159	1350	5809	1735	4
50-54	45325	35805	32987	2818	7728	1608	6119	1793	–
55-59	23882	18498	15526	2972	4560	1157	3403	819	6
60-64	6140	4087	2230	1857	1751	555	1196	303	–
65 lat i więcej	2267	1254	477	777	858	200	658	156	–
przedprodukcyjny	638	574	167	407	4	–	4	60	–
produkcyjny	324241	270631	246334	24297	43665	9188	34477	9891	53
mobilny	212329	182523	166152	16371	24219	5073	19146	5544	44
niemobilny	111912	88109	80182	7927	19447	4115	15332	4346	10
poprodukcyjny	8407	5341	2707	2634	2608	755	1853	458	–

TABL. 18. PRACUJĄCY WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Pracownicy najemni			Pracujący na własny rachunek			Pomagający członkowie rodzin	Nieustalony status zatrudnienia
		razem	pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni	razem	pracodawcy	niezatrudniający pracowników		
MIASTA									
Razem	473819	410428	375544	34884	60307	20107	40200	2978	106
15-17 lat	676	632	169	464	–	–	–	44	–
18-19	2440	2287	1356	932	105	8	97	47	–
20-24	33970	32003	26285	5718	1638	357	1282	317	12
25-29	68546	62871	58334	4537	5268	1347	3920	404	3
30-34	69218	61186	58170	3016	7649	2332	5317	379	4
35-39	63469	54713	51869	2843	8508	2795	5713	226	23
40-44	53829	46552	44422	2130	7014	2451	4563	252	11
45-49	54120	46043	43562	2481	7764	2775	4989	306	6
50-54	61907	52585	49272	3312	8801	3195	5606	498	23
55-59	43609	35893	31978	3915	7430	2682	4748	269	17
60-64	16084	11771	8481	3290	4156	1524	2632	150	7
65 lat i więcej	5951	3892	1645	2248	1973	640	1333	87	–
przedprodukcyjny	676	632	169	464	–	–	–	44	–
produkcyjny	462363	402436	371867	30570	57060	19030	38029	2761	106
mobilny	291472	259613	240437	19175	30183	9290	20892	1624	52
niemobilny	170891	142824	131430	11394	26877	9740	17137	1137	54
poprodukcyjny	10779	7359	3508	3851	3247	1076	2170	173	–

TABL. 18. PRACUJĄCY WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (dok.)

WIEK	Ogółem	Pracownicy najemni			Pracujący na własny rachunek			Pomagający członkowie rodzin	Nieustalony status zatrudnienia
		razem	pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni	razem	pracodawcy	niezatrudniający pracowników		
Razem	290740	201523	185566	15957	75509	9627	65882	13659	49
15-17 lat	1015	686	195	491	4	–	4	325	–
18-19	2817	2330	1562	768	88	6	82	399	–
20-24	27866	24274	21334	2941	2017	257	1760	1576	–
25-29	41120	33658	31532	2126	5982	720	5262	1465	15
30-34	41420	30838	29084	1754	9065	1405	7660	1512	4
35-39	41473	28777	27293	1484	11179	1577	9602	1514	2
40-44	36666	24051	22678	1372	11047	1516	9531	1556	12
45-49	35408	21794	20471	1323	11886	1239	10648	1720	8
50-54	34838	20247	18764	1483	12815	1348	11467	1772	4
55-59	20946	11602	10325	1277	8334	938	7395	1008	3
60-64	5408	2723	2041	682	2242	520	1723	442	–
65 lat i więcej	1763	544	287	256	849	100	749	371	–
przedprodukcyjny	1015	686	195	491	4	–	4	325	–
produkcyjny	286649	199674	184718	14957	74180	9408	64772	12747	49
mobilny	191361	143927	133482	10445	39379	5482	33897	8022	34
niemobilny	95288	55747	51236	4512	34801	3926	30875	4725	15
poprodukcyjny	3075	1163	653	509	1326	219	1106	587	–

TABL. 19. BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I GRUP WIEKU W 2011 R.

WIEK	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne ^a	nieustalony poziom wykształcenia
Ogółem	135851	12456	27303	18496	48751	28684	161
15-17 lat	233	–	–	–	16	217	–
18-19	5076	–	119	1087	1697	2161	12
20-24	28301	2749	7310	7707	5695	4824	16
25-29	21574	5171	4994	2851	5715	2816	28
30-34	15820	1887	3200	1884	5820	2991	39
35-39	14510	792	2468	1441	6591	3185	32
40-44	12289	460	2035	1054	5718	3019	4
45-49	12415	364	2204	946	5847	3046	8
50-54	14396	470	2832	915	6874	3285	19
55-59	8861	362	1669	504	3814	2511	–
60-64	2178	187	407	77	928	576	3
65 lat i więcej	199	15	65	29	37	54	–
przedprodukcyjny	233	–	–	–	16	217	–
produkcyjny	135113	12413	27121	18431	48644	28343	161
mobilny	97570	11058	20126	16024	31235	18995	132
niemobilny	37543	1355	6995	2407	17408	9348	29
poprodukcyjny	505	43	183	65	91	124	–

^a Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

TABL. 19. BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne ^a	nieustalony poziom wykształcenia
MĘŻCZYŹNI							
Razem	68554	4518	11486	6764	29312	16407	67
15-17 lat	98	–	–	–	–	98	–
18-19	2677	–	43	337	862	1435	–
20-24	14209	770	3425	2986	3622	3405	–
25-29	10826	1705	2247	1326	3640	1897	11
30-34	7607	680	1145	693	3336	1748	5
35-39	6619	229	779	368	3633	1589	21
40-44	5789	210	767	271	3129	1408	4
45-49	5813	180	822	247	3181	1378	4
50-54	7349	292	1048	304	4193	1493	19
55-59	5532	277	870	171	2806	1408	–
60-64	1872	159	290	41	873	506	3
65 lat i więcej	162	15	49	20	37	42	–
przedprodukcyjny	98	–	–	–	–	98	–
produkcyjny	68294	4503	11437	6744	29275	16267	67
mobilny	47727	3594	8407	5981	18222	11482	41
niemobilny	20566	909	3030	763	11053	4785	26
poprodukcyjny	162	15	49	20	37	42	–

^a Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

TABL. 19. BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne ^a	nieustalony poziom wykształcenia
KOBIETY							
Razem	67297	7938	15817	11732	19439	12277	94
15-17 lat	135	–	–	–	16	119	–
18-19	2399	–	76	750	835	726	12
20-24	14092	1978	3885	4721	2073	1419	16
25-29	10748	3466	2747	1525	2075	919	17
30-34	8213	1206	2055	1191	2484	1243	34
35-39	7891	563	1689	1073	2958	1596	11
40-44	6500	250	1268	783	2588	1611	–
45-49	6602	184	1381	700	2666	1668	3
50-54	7047	178	1784	611	2681	1792	–
55-59	3328	85	799	333	1008	1103	–
60-64	306	28	118	36	54	70	–
65 lat i więcej	37	–	16	9	–	12	–
przedprodukcyjny	135	–	–	–	16	119	–
produkcyjny	66820	7910	15684	11687	19368	12076	94
mobilny	49843	7463	11720	10043	13013	7513	91
niemobilny	16977	447	3964	1644	6355	4563	3
poprodukcyjny	342	28	133	45	54	82	–

^a Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

TABL. 19. BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne ^a	nieustalony poziom wykształcenia
MIASTA							
Razem	81133	9095	16994	12376	27238	15337	93
15-17 lat	173	–	–	–	–	173	–
18-19	2676	–	58	613	655	1350	–
20-24	15164	1781	3402	4643	2521	2803	13
25-29	12894	3749	2920	1912	2831	1459	23
30-34	9681	1407	2003	1380	3201	1676	13
35-39	8520	603	1629	1046	3650	1573	18
40-44	7221	379	1515	760	3201	1362	4
45-49	7513	277	1561	733	3351	1591	–
50-54	9617	407	2198	763	4500	1730	19
55-59	5953	307	1289	427	2644	1288	–
60-64	1571	173	377	69	657	292	3
65 lat i więcej	150	12	43	29	27	40	–
przedprodukcyjny	173	–	–	–	–	173	–
produkcyjny	80532	9054	16838	12312	27164	15071	93
mobilny	56155	7918	11526	10356	16060	10224	71
niemobilny	24376	1136	5311	1956	11104	4848	22
poprodukcyjny	428	40	157	65	74	93	–

^a Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

TABL. 19. BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (dok.)

WIEK	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne ^a	nieustalony poziom wykształcenia
Razem	54718	3361	10309	6119	21513	13346	68
				WIEŚ			
15-17 lat	60	–	–	–	16	44	–
18-19	2400	–	61	473	1042	811	12
20-24	13137	968	3908	3064	3174	2021	3
25-29	8680	1421	2074	939	2884	1356	5
30-34	6139	480	1197	503	2619	1314	26
35-39	5991	190	839	395	2941	1612	14
40-44	5068	81	520	294	2516	1657	–
45-49	4902	87	642	214	2497	1455	8
50-54	4779	62	634	152	2374	1556	–
55-59	2907	55	381	78	1170	1223	–
60-64	607	14	30	8	271	284	–
65 lat i więcej	48	2	22	–	10	14	–
przedprodukcyjny	60	–	–	–	16	44	–
produkcyjny	54582	3359	10283	6119	21480	13272	68
mobilny	41415	3140	8600	5668	15175	8772	61
niemobilny	13167	219	1683	451	6305	4500	8
poprodukcyjny	76	2	26	–	17	31	–

^a Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

TABL. 20. BEZROBOTNI WEDŁUG OKRESU POSZUKIWANIA PRACY I GRUP WIEKU W 2011 R.

WIEK	Ogółem	Według okresu poszukiwania pracy						
		do 1 miesiąca włącznie	2-3 miesiące	4-6	7-12	13-4	powyżej 24 miesiące	nieustalony okres poszukiwania pracy
Ogółem	135851	6719	21458	32733	40201	19321	15252	167
15-17 lat	233	66	85	54	21	8	–	–
18-19	5076	381	1025	1570	1734	316	37	12
20-24	28301	1890	5180	7703	8889	3401	1220	16
25-29	21574	1081	3853	5688	6294	3012	1613	34
30-34	15820	810	2583	3657	4770	2278	1682	39
35-39	14510	662	2154	3511	4178	2228	1746	32
40-44	12289	518	1620	2718	3685	1900	1846	4
45-49	12415	407	1674	2644	3565	2110	2008	8
50-54	14396	489	1886	2811	4058	2331	2802	19
55-59	8861	288	1050	1886	2454	1384	1800	–
60-64	2178	106	310	456	522	332	449	3
65 lat i więcej	199	22	39	36	31	21	50	–
przedprodukcyjny	233	66	85	54	21	8	–	–
produkcyjny	135113	6589	21283	32601	40093	19255	15126	167
mobilny	97570	5342	16414	24848	29549	13135	8144	137
niemobilny	37543	1247	4869	7753	10543	6120	6981	29
poprodukcyjny	505	64	90	78	88	58	126	–

TABL. 20. BEZROBOTNI WEDŁUG OKRESU POSZUKIWANIA PRACY I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Według okresu poszukiwania pracy						
		do 1 miesiąca włącznie	2-3 miesiące	4-6	7-12	13-4	powyżej 24 miesiące	nieustalony okres poszukiwania pracy
MEŻCZYŹNI								
Razem	68554	3415	11395	17122	20006	9743	6805	67
15-17 lat	98	25	30	31	9	3	–	–
18-19	2677	172	581	868	845	179	32	–
20-24	14209	943	2663	3800	4438	1753	612	–
25-29	10826	564	1919	3052	3127	1415	739	11
30-34	7607	393	1326	1747	2239	1142	756	5
35-39	6619	332	1014	1785	1722	1089	655	21
40-44	5789	252	862	1333	1775	878	686	4
45-49	5813	204	940	1227	1708	945	784	4
50-54	7349	269	1067	1541	2101	1145	1208	19
55-59	5532	176	695	1288	1556	881	935	–
60-64	1872	64	259	413	466	295	372	3
65 lat i więcej	162	22	39	36	22	19	25	–
przedprodukcyjny	98	25	30	31	9	3	–	–
produkcyjny	68294	3368	11326	17055	19975	9722	6780	67
mobilny	47727	2656	8364	12585	14145	6456	3480	41
niemobilny	20566	712	2962	4470	5831	3266	3300	26
poprodukcyjny	162	22	39	36	22	19	25	–

TABL. 20. BEZROBOTNI WEDŁUG OKRESU POSZUKIWANIA PRACY I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Według okresu poszukiwania pracy						
		do 1 miesiąca włącznie	2-3 miesiące	4-6	7-12	13-4	powyżej 24 miesiące	nieustalony okres poszukiwania pracy
KOBIETY								
Razem	67297	3304	10063	15611	20196	9578	8447	99
15-17 lat	135	40	55	22	12	5	–	–
18-19	2399	209	445	702	889	137	5	12
20-24	14092	947	2516	3903	4452	1649	609	16
25-29	10748	517	1934	2637	3167	1597	874	22
30-34	8213	418	1257	1910	2531	1136	927	34
35-39	7891	330	1140	1726	2455	1139	1090	11
40-44	6500	266	758	1385	1910	1022	1160	–
45-49	6602	203	733	1417	1857	1165	1224	3
50-54	7047	220	820	1269	1957	1187	1594	–
55-59	3328	112	354	598	898	502	864	–
60-64	306	43	51	42	57	37	76	–
65 lat i więcej	37	–	–	–	9	3	25	–
przedprodukcyjny	135	40	55	22	12	5	–	–
produkcyjny	66820	3221	9957	15546	20117	9533	8346	99
mobilny	49843	2686	8049	12263	15405	6679	4664	96
niemobilny	16977	535	1907	3284	4712	2854	3682	3
poprodukcyjny	342	43	51	42	66	40	101	–

TABL. 20. BEZROBOTNI WEDŁUG OKRESU POSZUKIWANIA PRACY I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Według okresu poszukiwania pracy						
		do 1 miesiąca włącznie	2-3 miesiące	4-6	7-12	13-4	powyżej 24 miesiące	nieustalony okres poszukiwania pracy
MIASTA								
Razem	81133	4322	13301	19358	23071	11848	9136	98
15-17 lat	173	46	69	38	12	8	–	–
18-19	2676	229	597	814	842	184	11	–
20-24	15164	1121	2983	4201	4445	1789	612	13
25-29	12894	697	2390	3381	3634	1922	842	28
30-34	9681	534	1723	2255	2730	1331	1095	13
35-39	8520	472	1244	2109	2362	1362	952	18
40-44	7221	337	1013	1677	2067	1158	966	4
45-49	7513	236	985	1531	2143	1402	1215	–
50-54	9617	352	1298	1764	2808	1511	1865	19
55-59	5953	203	711	1235	1670	934	1201	–
60-64	1571	85	249	323	342	235	335	3
65 lat i więcej	150	11	39	30	15	13	42	–
przedprodukcyjny	173	46	69	38	12	8	–	–
produkcyjny	80532	4223	13145	19247	22997	11794	9028	98
mobilny	56155	3390	9950	14436	16080	7746	4477	77
niemobilny	24376	834	3195	4811	6917	4048	4550	22
poprodukcyjny	428	53	87	73	62	46	108	–

TABL. 20. BEZROBOTNI WEDŁUG OKRESU POSZUKIWANIA PRACY I GRUP WIEKU W 2011 R. (dok.)

WIEK	Ogółem	Według okresu poszukiwania pracy						
		do 1 miesiąca włącznie	2-3 miesiące	4-6	7-12	13-4	powyżej 24 miesiące	nieustalony okres poszukiwania pracy
Razem	54718	2397	8157	13375	17130	7474	6116	68
15-17 lat	60	20	15	15	9	–	–	–
18-19	2400	152	428	757	892	132	26	12
20-24	13137	770	2197	3502	4444	1612	608	3
25-29	8680	384	1463	2308	2660	1090	771	5
30-34	6139	276	859	1402	2040	947	588	26
35-39	5991	190	910	1402	1815	865	793	14
40-44	5068	181	607	1041	1618	742	881	–
45-49	4902	170	689	1112	1422	708	793	8
50-54	4779	137	588	1046	1250	820	937	–
55-59	2907	85	339	651	784	450	598	–
60-64	607	21	61	133	181	97	114	–
65 lat i więcej	48	11	–	6	15	9	8	–
przedprodukcyjny	60	20	15	15	9	–	–	–
produkcyjny	54582	2366	8138	13354	17095	7461	6098	68
mobilny	41415	1952	6464	10412	13470	5389	3667	61
niemobilny	13167	413	1674	2942	3626	2072	2431	8
poprodukcyjny	76	11	3	6	26	12	18	–

TABL. 21. BIERNI ZAWODOWO WEDŁUG PRZYCZYŃ BIERNOŚCI I GRUP WIEKU W 2011 R.

WIEK	Ogółem	Osoby nieposzukujące pracy										Poszukujący pracy, ale niepełnia- jący kryteriów bezrobocia i nieustalona przyczyna bierności	
		razem	według przyczyn nieposzukiwania pracy										
			przekonanie o niemożli- wości znalezienia odpowiedniej pracy	wyczerpanie wszystkich znanych możliwości znalezienia pracy	nauka, uzupełnianie kwalifikacji	opieka nad dziećmi lub innymi osobami wymagający- mi opieki	własna choroba, niepełno- sprawność	inne powody osobiste lub rodzinne	emerytura	oczekiwanie na powrót do pracy po przerwie	inne przyczyny		
Ogółem	785329	776464	7026	4791	155426	53161	107658	22363	336500	2268	87270	8865	
					OGÓŁEM								
15-17 lat	73637	73407	27	9	71638	67	341	74	—	—	1250	230	
18-19	44772	44453	157	53	41165	512	456	401	—	15	1695	319	
20-24	56106	54566	358	356	38278	5780	2158	1584	—	173	5880	1540	
25-29	29031	27736	481	335	3251	11077	3236	1746	14	487	7109	1295	
30-34	25091	24102	385	292	468	10741	3854	1600	7	398	6357	990	
35-39	22448	21698	461	367	306	7587	4219	1641	90	262	6764	749	
40-44	21321	20555	583	379	146	4694	5628	1675	475	229	6746	766	
45-49	26304	25466	830	514	87	3667	9076	2224	1213	184	7670	838	
50-54	45160	44415	1173	929	35	4028	19052	3378	3701	259	11861	744	
55-59	79988	79153	1609	1051	27	3014	26938	3419	29040	178	13878	835	
60-64	107470	107227	649	400	5	1049	15835	1865	79803	65	7556	243	
65 lat i więcej	254002	253686	313	108	20	946	16864	2756	222157	17	10504	316	
przedprodukcyjny	73637	73407	27	9	71638	67	341	74	—	—	1250	230	
produkcyjny	393118	384870	6367	4556	83762	51177	85542	18273	60927	2242	72024	8248	
mobilny	198769	193110	2426	1781	83613	40390	19551	8647	586	1565	34551	5660	
niemobilny	194349	191760	3941	2775	149	10787	65990	9627	60341	677	37473	2588	
poprodukcyjny	318575	318187	631	227	26	1917	21775	4016	275572	26	13997	387	

TABL. 21. BIERNI ZAWODOWO WEDŁUG PRZYCZYŃ BIERNOŚCI I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Osoby nieposzukujące pracy										Poszukujący pracy, ale niespełnia- jący kryteriów bezrobocia i nieustalona przyczyna bierności	
		razem	według przyczyn nieposzukiwania pracy										
			przekonanie o niemożli- wości znalezienia odpowiedniej pracy	wyczerpanie wszystkich znanych możliwości znalezienia pracy	nauka, uzupełnianie kwalifikacji	opieka nad dziećmi lub innymi osobami wymagający- mi opieki	własna choroba, niepełno- sprawność	inne powody osobiste lub rodzinne	emerytura	oczekiwanie na powrót do pracy po przerwie	inne przyczyny		
MEŻCZYŹNI													
Razem	307418	303549	3075	2154	74828	1640	53903	5505	121585	1074	39784	3869	
15-17 lat	37277	37188	3	3	36246	3	188	46	—	—	700	89	
18-19	22079	21938	94	36	20328	14	253	184	—	6	1021	141	
20-24	23341	22610	232	210	16478	34	1384	589	—	75	3609	731	
25-29	9427	8941	316	189	1435	96	2019	595	10	208	4073	486	
30-34	7484	7110	258	155	172	195	2189	417	7	166	3552	374	
35-39	7498	7140	243	193	96	194	2307	508	86	119	3394	358	
40-44	8023	7749	287	144	23	268	2740	455	462	100	3271	274	
45-49	10936	10480	328	220	30	204	4530	517	1086	115	3450	457	
50-54	17637	17330	362	257	—	319	8916	544	1843	103	4986	307	
55-59	27011	26639	543	420	17	215	14182	907	3929	117	6311	372	
60-64	42898	42726	330	281	—	78	10924	605	26388	56	4064	172	
65 lat i więcej	93807	93697	79	46	4	21	4270	140	87774	8	1355	109	
przedprodukcyjny	37277	37188	3	3	36246	3	188	46	—	—	700	89	
produkcyjny	176335	172663	2993	2105	38578	1616	49444	5320	33811	1066	37730	3671	
mobilny	77852	75488	1431	927	38531	801	10891	2747	566	675	18920	2364	
niemobilny	98482	97175	1563	1178	47	815	38553	2572	33245	392	18810	1307	
poprodukcyjny	93807	93697	79	46	4	21	4270	140	87774	8	1355	109	

TABL. 21. BIERNI ZAWODOWO WEDŁUG PRZYCZYŃ BIERNOŚCI I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Osoby nieposzukujące pracy										Poszukujący pracy, ale niespełnia- jący kryteriów bezrobocia i nieustalona przyczyna bierności	
		razem	według przyczyn nieposzukiwania pracy										
			przekonanie o niemożli- wości znalezienia odpowiedniej pracy	wyczerpanie wszystkich znanych możliwości znalezienia pracy	nauka, uzupełnianie kwalifikacji	opieka nad dziećmi lub innymi osobami wymagający- mi opieki	własna choroba, niepełno- sprawność	inne powody osobiste lub rodzinne	emerytura	oczekiwanie na powrót do pracy po przerwie	inne przyczyny		
KOBIETY													
Razem	477911	472915	3951	2637	80598	51521	53756	16858	214915	1194	47486	4996	
15-17 lat	36360	36219	24	6	35393	65	153	28	—	—	550	141	
18-19	22693	22515	62	16	20837	498	203	217	—	9	674	178	
20-24	32766	31956	126	146	21800	5746	774	995	—	97	2271	809	
25-29	19604	18795	165	146	1816	10981	1217	1151	4	279	3035	809	
30-34	17607	16992	127	137	296	10546	1666	1183	—	232	2805	615	
35-39	14949	14558	219	174	210	7393	1912	1133	4	143	3370	391	
40-44	13298	12806	296	235	123	4426	2889	1219	13	129	3475	492	
45-49	15367	14986	502	294	57	3463	4546	1707	127	69	4221	381	
50-54	27523	27086	811	672	35	3709	10135	2835	1858	156	6875	437	
55-59	52976	52513	1066	631	10	2800	12756	2512	25110	61	7568	463	
60-64	64572	64501	319	118	5	971	4911	1260	53415	9	3492	71	
65 lat i więcej	160196	159989	234	62	16	925	12594	2617	134383	9	9149	207	
przedprodukcyjny	36360	36219	24	6	35393	65	153	28	—	—	550	141	
produkcyjny	216783	212207	3374	2451	45184	49561	36098	12954	27116	1176	34294	4577	
mobilny	120917	117622	995	854	45082	39589	8661	5899	20	890	15631	3296	
niemobilny	95866	94585	2379	1597	102	9972	27437	7054	27096	286	18663	1281	
poprodukcyjny	224768	224490	553	181	21	1896	17505	3877	187798	18	12642	278	

TABL. 21. BIERNI ZAWODOWO WEDŁUG PRZYCZYŃ BIERNOŚCI I GRUP WIEKU W 2011 R. (cd.)

WIEK	Ogółem	Osoby nieposzukujące pracy										Poszukujący pracy, ale niespełnia- jący kryteriów bezrobocia i nieustalona przyczyna bierności	
		razem	według przyczyn nieposzukiwania pracy										
			przekonanie o niemożli- wości znalezienia odpowiedniej pracy	wyczerpanie wszystkich znanych możliwości znalezienia pracy	nauka, uzupełnianie kwalifikacji	opieka nad dziećmi lub innymi osobami wymagający- mi opieki	własna choroba, niepełno- sprawność	inne powody osobiste lub rodzinne	emerytura	oczekiwanie na powrót do pracy po przerwie	inne przyczyny		
MIASTA													
Razem	474323	468282	4283	2950	90287	25299	61442	11754	224423	1261	46584	6040	
15-17 lat	39647	39489	10	9	38450	47	176	32	—	—	766	158	
18-19	24672	24450	84	21	22839	224	227	231	—	—	824	221	
20-24	35070	34073	205	194	25822	2717	1128	868	—	94	3044	997	
25-29	15822	15040	288	213	2412	5301	1660	871	10	308	3976	782	
30-34	13186	12513	233	181	352	5074	2060	771	4	238	3601	673	
35-39	11502	11037	290	211	186	3399	2410	831	63	132	3515	465	
40-44	11088	10551	337	175	97	2143	3157	821	294	114	3412	537	
45-49	13911	13327	507	288	62	1619	5086	1072	818	91	3784	583	
50-54	25234	24707	651	598	31	1914	10996	1772	2531	153	6061	527	
55-59	50039	49369	1027	667	27	1756	15771	1800	20632	79	7610	670	
60-64	69743	69554	461	306	5	563	8440	896	55266	47	3569	189	
65 lat i więcej	164408	164170	190	87	4	540	10329	1790	144804	5	6421	238	
przedprodukcyjny	39647	39489	10	9	38450	47	176	32	—	—	766	158	
produkcyjny	226637	221049	3857	2784	51828	24196	48163	9271	42058	1247	37646	5587	
mobilny	111340	107665	1436	994	51708	18859	10644	4393	372	887	18372	3675	
niemobilny	115296	113384	2421	1789	120	5337	37519	4878	41686	361	19273	1913	
poprodukcyjny	208039	207744	415	157	9	1056	13103	2452	182365	14	8173	295	

TABL. 21. BIERNI ZAWODOWO WEDŁUG PRZYCZYN BIERNOŚCI I GRUP WIEKU W 2011 R. (dok.)

WIEK	Ogółem	Osoby nieposzukujące pracy										Poszukujący pracy, ale niespełnia- jący kryteriów bezrobocia i nieustalona przyczyna bierności	
		razem	według przyczyn nieposzukiwania pracy										
			przekonanie o niemożli- wości znalezienia odpowiedniej pracy	wyczerpanie wszystkich znanych możliwości znalezienia pracy	nauka, uzupełnianie kwalifikacji	opieka nad dziećmi lub innymi osobami wymagający- mi opieki	własna choroba, niepełno- sprawność	inne powody osobiste lub rodzinne	emerytura	oczekiwanie na powrót do pracy po przerwie	inne przyczyny		
Razem	311007	308182	2743	1842	65139	27862	46216	10609	112077	1007	40686	2825	
WIEŚ													
15-17 lat	33990	33918	17	–	33188	21	166	42	–	–	484	72	
18-19	20100	20002	73	32	18326	287	229	170	–	15	871	98	
20-24	21036	20493	154	162	12456	3062	1029	716	–	79	2836	543	
25-29	13208	12695	193	121	839	5776	1576	875	4	179	3132	513	
30-34	11905	11589	152	111	115	5667	1794	829	3	161	2756	317	
35-39	10946	10661	172	156	120	4188	1809	811	26	130	3249	284	
40-44	10233	10004	246	203	49	2550	2471	854	181	115	3335	229	
45-49	12393	12139	323	226	25	2048	3990	1152	395	94	3886	254	
50-54	19926	19708	522	331	4	2114	8056	1606	1170	106	5800	217	
55-59	29948	29784	581	384	–	1258	11167	1619	8408	99	6268	164	
60-64	37727	37673	188	94	–	485	7395	969	24537	19	3987	54	
65 lat i więcej	89594	89516	122	21	17	406	6535	966	77353	12	4084	79	
przedprodukcyjny	33990	33918	17	–	33188	21	166	42	–	–	484	72	
produkcyjny	166481	163821	2510	1772	31934	26981	37378	9003	18869	995	34378	2661	
mobilny	87429	85444	990	786	31904	21531	8908	4254	214	678	16179	1985	
niemobilny	79052	78376	1520	986	29	5450	28471	4749	18656	317	18199	676	
poprodukcyjny	110536	110443	216	70	17	861	8672	1564	93207	12	5824	92	

TABL. 22. LUDNOŚĆ WEDŁUG KRAJU URODZENIA I GRUP WIEKU W 2011 R.

WIEK	Ogółem	Urodzeni w Polsce	Urodzeni za granicą	Nieustalone miejsce urodzenia
OGÓŁEM				
Ogółem	2097634	2076311	20644	679
0-4 lat	114284	110403	3758	123
5-9	100229	99281	923	26
10-14	111038	110391	609	38
15-19	136186	135486	658	41
20-24	155480	154965	485	31
25-29	177951	177605	338	7
30-34	166679	166309	350	21
35-39	151748	151445	269	34
40-44	130595	130225	320	50
45-49	134323	134005	267	51
50-54	161848	161327	451	70
55-59	157464	156977	439	48
60-64	133610	132839	738	33
65-69	73339	69979	3329	30
70-74	68258	65969	2275	14
75-79	57820	55691	2104	25
80-84	40063	38383	1672	8
85 lat i więcej	26719	25032	1659	28
MĘŻCZYŹNI				
Razem	1016728	1007107	9251	370
0-4 lat	58412	56355	1998	59
5-9	51532	51027	499	7
10-14	57099	56782	308	9
15-19	69128	68752	353	23
20-24	78683	78444	230	8
25-29	90875	90742	131	2
30-34	84891	84667	212	12
35-39	76784	76599	164	21
40-44	65379	65132	207	40
45-49	66743	66549	162	32
50-54	79376	79081	243	52
55-59	75481	75262	184	35
60-64	61425	61088	311	26
65-69	32206	30654	1530	22
70-74	27618	26631	982	5
75-79	21438	20607	819	12
80-84	12984	12427	555	2
85 lat i więcej	6674	6308	363	3

TABL. 22. LUDNOŚĆ WEDŁUG KRAJU URODZENIA I GRUP WIEKU W 2011 R. (dok.)

WIEK	Ogółem	Urodzeni w Polsce	Urodzeni za granicą	Nieustalone miejsce urodzenia
KOBIECY				
Razem	1080906	1069205	11393	309
0-4 lat	55872	54047	1760	64
5-9	48697	48254	424	19
10-14	53939	53609	301	29
15-19	67058	66734	305	19
20-24	76797	76520	254	22
25-29	87076	86864	207	5
30-34	81788	81642	137	9
35-39	74964	74846	105	13
40-44	65216	65093	113	10
45-49	67580	67456	106	19
50-54	82472	82246	208	18
55-59	81983	81715	255	13
60-64	72185	71751	427	7
65-69	41133	39325	1799	9
70-74	40640	39338	1293	9
75-79	36382	35084	1285	13
80-84	27079	25956	1116	6
85 lat i więcej	20045	18724	1296	25

TABL. 23. LUDNOŚĆ WEDŁUG KRAJU URODZENIA I POWIATÓW W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Urodzeni w Polsce	Urodzeni za granicą	Nieustalone miejsce urodzenia
Województwo	2097634	2076311	20644	679
Powiaty:				
aleksandrowski	56259	55806	443	10
brodnicki	77529	77127	382	20
bydgoski	106359	105230	1122	7
chełmiński	52707	52213	483	11
golubsko-dobrzyński	45347	45105	235	7
grudziądzki	40157	39799	343	15
inowrocławski	165206	163713	1465	28
lipnowski	67621	67250	320	51
mogileński	47024	46736	279	9
nakielski	86866	86148	671	48
radziejowski	42423	42292	122	9
rypiński	44892	44733	144	15
sępoleński	41711	41156	545	11
świecki	99855	99060	742	53
toruński	97665	96833	816	16
tucholski	48107	47682	415	10
wąbrzeski	35271	34887	378	6
włocławski	87245	86891	342	12
żniński	71001	70408	554	39
Miasta na prawach powiatu:				
Bydgoszcz	363926	357903	5929	94
Grudziądz	98726	97619	1068	39
Toruń	204954	202106	2713	135
Włocławek	116783	115614	1134	35

TABL. 24. LUDNOŚĆ WEDŁUG OBYWATELSTWA I GRUP WIEKU W 2011 R.

WIEK	Ogółem	Obywatelstwo polskie	Obywatelstwo niepolskie	Bezpaństwowcy	Obywatelstwo nieustalone
	OGÓŁEM				
Ogółem	2097634	2095546	1681	69	338
0-4 lata	114284	114177	75	6	26
5-9	100229	100136	85	3	5
10-14	111038	110965	71	–	2
15-19	136186	136137	38	–	11
20-24	155480	155402	74	–	4
25-29	177951	177797	134	12	7
30-34	166679	166444	209	10	16
35-39	151748	151538	180	–	30
40-44	130595	130352	192	5	46
45-49	134323	134127	154	3	39
50-54	161848	161639	154	–	55
55-59	157464	157309	103	7	46
60-64	133610	133500	79	–	31
65-69	73339	73280	41	6	12
70-74	68258	68199	39	17	3
75-79	57820	57799	19	–	2
80-84	40063	40052	11	–	–
85 lat i więcej	26719	26694	23	–	2
	MĘŻCZYŹNI				
Razem	1016728	1015429	1015	46	238
0-4 lata	58412	58357	44	–	10
5-9	51532	51496	29	3	4
10-14	57099	57056	43	–	–
15-19	69128	69102	24	–	2
20-24	78683	78629	53	–	1
25-29	90875	90809	52	12	2
30-34	84891	84765	104	10	12
35-39	76784	76651	116	–	17
40-44	65379	65210	127	5	36
45-49	66743	66610	96	3	33
50-54	79376	79229	100	–	47
55-59	75481	75380	59	7	35
60-64	61425	61333	68	–	24
65-69	32206	32162	29	6	10
70-74	27618	27583	32	–	3
75-79	21438	21422	16	–	–
80-84	12984	12974	10	–	–
85 lat i więcej	6674	6659	14	–	1

TABL. 24. LUDNOŚĆ WEDŁUG OBYWATELSTWA I GRUP WIEKU W 2011 R. (dok.)

WIEK	Ogółem	Obywatelstwo polskie	Obywatelstwo niepolskie	Bezpań- stwowcy	Obywatelstwo nieustalone
	KOBIECY				
Razem	1080906	1080117	666	23	100
0-4 lata	55872	55819	31	6	16
5-9	48697	48640	56	–	1
10-14	53939	53908	29	–	2
15-19	67058	67035	14	–	9
20-24	76797	76773	21	–	3
25-29	87076	86988	83	–	5
30-34	81788	81679	105	–	4
35-39	74964	74886	65	–	13
40-44	65216	65141	65	–	10
45-49	67580	67517	57	–	6
50-54	82472	82410	54	–	8
55-59	81983	81929	44	–	10
60-64	72185	72167	11	–	7
65-69	41133	41119	12	–	2
70-74	40640	40616	6	17	–
75-79	36382	36377	3	–	2
80-84	27079	27078	1	–	–
85 lat i więcej	20045	20035	9	–	1

TABL. 25. LUDNOŚĆ WEDŁUG OBYWATELSTWA I POWIATÓW W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Obywatelstwo polskie	Obywatelstwo niepolskie	Bezpaństwowcy	Obywatelstwo nieustalone
Województwo	2097634	2095546	1681	69	338
Powiaty:					
aleksandrowski	56259	56211	44	–	4
brodnicki	77529	77495	31	–	3
bydgoski	106359	106260	88	5	7
chełmiński	52707	52687	17	–	3
golubsko-dobrzyński	45347	45328	15	3	1
grudziądzki	40157	40146	8	–	3
inowrocławski	165206	165089	97	18	2
lipnowski	67621	67546	32	–	43
mogileński	47024	47018	6	–	–
nakielski	86866	86789	46	–	31
radziejowski	42423	42413	6	–	3
rypiński	44892	44870	16	–	6
sępoleński	41711	41702	9	–	–
świecki	99855	99787	57	5	6
toruński	97665	97587	67	–	11
tucholski	48107	48025	79	–	3
wąbrzeski	35271	35246	21	3	1
włocławski	87245	87197	37	–	11
żniński	71001	70936	42	–	22
Miasta na prawach powiatu:					
Bydgoszcz	363926	363385	481	17	42
Grudziądz	98726	98647	70	–	9
Toruń	204954	204520	312	17	104
Włocławek	116783	116661	101	–	21

TABL. 26. MIESZKANIA WEDŁUG POWIATÓW W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania		Przyrost/ubytek mieszkań w latach 2002-2011 w tys.	Struktura przyrostu/ubytku mieszkań w latach 2002-2011 w %
	w tys.	2002 = 100		
Województwo	708,4	107,8	51,0	100,0
Powiaty:				
aleksandrowski	19,1	107,5	1,3	2,6
brodnicki	23,9	108,6	1,9	3,7
bydgoski	32,8	126,5	6,9	13,5
chełmiński	15,9	104,7	0,7	1,4
golubsko-dobrzyński	13,7	105,8	0,8	1,5
grudziądzki	11,5	105,4	0,6	1,2
inowrocławski	55,7	105,4	2,8	5,6
lipnowski	19,2	102,7	0,5	1,0
mogileński	14,0	102,0	0,3	0,5
nakielski	25,0	104,2	1,0	2,0
radziejowski	12,0	98,4	-0,2	-0,4
rypiński	13,3	104,3	0,5	1,1
sępoleński	11,9	103,7	0,4	0,8
świecki	30,4	106,3	1,8	3,5
toruński	27,9	121,3	4,9	9,6
tucholski	13,9	105,3	0,7	1,4
wąbrzeski	11,1	104,5	0,5	0,9
włocławski	25,9	104,6	1,1	2,2
zniński	20,8	103,5	0,7	1,4
Miasta na prawach powiatu:				
Bydgoszcz	143,9	107,2	9,7	19,0
Grudziądz	37,9	108,6	3,0	5,9
Toruń	83,5	111,7	8,8	17,2
Włocławek	45,3	105,2	2,2	4,4

TABL. 27. MIESZKANIA WEDŁUG LICZBY IZB^a W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania o liczbie izb w % ogółu						Przeciętna liczba izb w mieszkaniu
	Ogółem	1	2	3	4	5 i więcej	
Województwo	100,0	2,2	13,1	35,2	29,7	19,7	3,7
Powiaty:							
aleksandrowski	100,0	2,2	13,9	28,3	25,2	30,3	4,0
brodnicki	100,0	2,3	11,7	30,4	28,1	27,5	3,9
bydgoski	100,0	1,5	10,8	32,0	26,5	29,1	4,0
chełmiński	100,0	2,2	13,4	35,2	28,2	21,0	3,7
golubsko-dobrzyński	100,0	2,1	12,4	31,6	28,7	25,2	3,9
grudziądzki	100,0	1,5	9,8	35,7	27,4	25,5	3,9
inowrocławski	100,0	2,4	15,1	35,7	30,2	16,5	3,6
lipnowski	100,0	2,3	14,0	30,5	26,0	27,1	3,9
mogileński	100,0	1,7	11,2	30,8	30,1	26,1	3,9
nakielski	100,0	2,0	12,8	36,2	26,7	22,4	3,8
radziejowski	100,0	1,3	10,7	28,8	28,0	31,2	4,1
rypiński	100,0	1,7	12,6	29,3	30,8	25,6	3,9
sępoleński	100,0	1,4	8,7	33,5	29,5	27,0	4,0
świecki	100,0	1,9	10,0	31,7	30,9	25,5	3,9
toruński	100,0	1,9	13,4	30,6	24,9	29,2	4,0
tucholski	100,0	0,9	5,9	26,4	31,7	35,0	4,3
wąbrzeski	100,0	2,7	12,0	32,3	28,8	24,1	3,8
włocławski	100,0	2,0	17,4	28,6	25,2	26,8	3,8
żniński	100,0	1,9	11,1	31,6	31,4	24,1	3,9
Miasta na prawach powiatu:							
Bydgoszcz	100,0	2,4	14,2	38,4	32,2	12,8	3,5
Grudziądz	100,0	1,3	13,4	42,6	31,5	11,2	3,4
Toruń	100,0	3,4	12,1	39,2	31,8	13,6	3,5
Włocławek	100,0	2,9	16,5	39,8	27,8	13,0	3,4

^a Bez mieszkań o nieustalonej liczbie izb.

**TABL. 28. MIESZKANIA^a WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ
W 2011 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania o powierzchni użytkowej w % ogółu				Przeciętna powierzchnia użytkowa w mieszkaniu
	Ogółem	do 39 m ²	od 40 do 79 m ²	80 m ² i powyżej	
Województwo	100,0	20,4	55,2	24,4	66,0
Powiaty:					
aleksandrowski	100,0	17,8	42,2	40,0	78,3
brodnicki	100,0	16,7	47,2	36,1	74,6
bydgoski	100,0	14,2	47,8	38,0	79,1
chełmiński	100,0	19,9	50,4	29,7	69,4
golubsko-dobrzyński	100,0	15,8	46,2	38,1	76,1
grudziądzki	100,0	12,2	50,5	37,3	76,9
inowrocławski	100,0	25,2	55,1	19,7	62,3
lipnowski	100,0	16,2	44,4	39,3	74,7
mogileński	100,0	13,9	49,3	36,8	76,0
nakielski	100,0	17,8	53,6	28,6	69,7
radziejowski	100,0	11,4	41,7	46,9	85,7
rypiński	100,0	13,6	50,3	36,1	74,8
sępoleński	100,0	11,9	55,4	32,7	73,5
świecki	100,0	16,4	50,5	33,1	71,9
toruński	100,0	15,7	43,8	40,5	79,3
tucholski	100,0	9,8	49,5	40,7	79,2
wąbrzeski	100,0	17,6	50,4	32,0	71,0
włocławski	100,0	15,8	42,1	42,1	79,0
żniński	100,0	15,3	53,6	31,1	72,2
Miasta na prawach powiatu:					
Bydgoszcz	100,0	22,6	64,5	12,8	57,1
Grudziądz	100,0	26,1	62,3	11,5	55,4
Toruń	100,0	25,9	61,1	13,0	57,2
Włocławek	100,0	29,3	59,9	10,8	55,0

^a Bez mieszkań o nieustalonej liczbie izb.

TABL. 29. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W INSTALACJE SANITARNO-TECHNICZNE W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania ogółem	W tym wyposażone w					
		wodociąg	ustęp	łazienkę	ciepłą wodę bieżącą	c.o.	gaz z sieci
	w tysiącach						
Województwo	708,4	679,6	664,9	662,8	565,7	529,9	427,4
Powiaty:							
aleksandrowski	19,1	17,9	17,1	17,1	14,6	13,8	3,2
brodnicki	23,9	22,4	21,4	21,4	17,5	15,0	7,1
bydgoski	32,8	30,0	29,4	29,3	25,2	21,4	8,9
chełmiński	15,9	15,3	14,9	14,8	12,3	11,2	2,4
golubsko-dobrzyński	13,7	12,8	12,1	12,1	10,0	9,5	0,5
grudziądzki	11,5	10,9	10,3	10,3	7,9	7,5	5,3
inowrocławski	55,7	54,3	53,3	53,1	43,2	42,5	41,0
lipnowski	19,2	17,1	16,0	16,0	12,9	13,3	11,1
mogileński	14,0	13,4	12,9	12,8	10,2	9,4	2,2
nakielski	25,0	23,9	23,4	23,3	18,4	17,2	10,3
radziejowski	12,0	11,0	10,3	10,2	8,8	8,6	7,2
rypiński	13,3	12,3	11,7	11,6	9,5	9,7	8,4
sępoleński	11,9	11,2	10,8	10,8	8,3	8,1	8,4
świecki	30,4	29,0	28,1	28,0	23,2	20,7	19,0
toruński	27,9	25,4	24,5	24,4	20,5	18,2	13,0
tucholski	13,9	13,0	12,5	12,4	10,9	9,0	8,3
wąbrzeski	11,1	10,7	10,2	10,2	7,8	7,4	5,8
włocławski	25,9	22,9	21,1	21,1	17,0	16,1	6,6
żniński	20,8	20,0	19,5	19,4	15,8	15,2	10,4
Miasta na prawach powiatu:							
Bydgoszcz	143,9	142,0	141,7	141,4	126,5	120,4	111,3
Grudziądz	37,9	37,0	36,9	36,7	31,2	27,6	26,9
Toruń	83,5	82,2	82,0	81,8	75,4	70,2	70,9
Włocławek	45,3	44,8	44,6	44,5	38,6	38,0	39,3

TABL. 30. STRUKTURA MIESZKAŃ WEDŁUG RODZAJU PODMIOTÓW BĘDĄCYCH ICH WŁAŚCICIELAMI W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania ogółem w tysiącach	Z tego stanowiące własność								
		osób fizycznych	spółdzielni mieszkaniowych		gmin	Skarbu Państwa	zakładów pracy	towarzystw budownictwa społecznego	pozostałych podmiotów	nieustaloną
			mieszkania własnościowe	mieszkania lokatorskie						
w %										
Województwo	708,4	49,6	19,0	9,1	9,2	1,8	1,7	0,2	0,4	9,0
Powiaty:										
aleksandrowski	19,1	69,0	9,2	3,0	6,5	0,9	1,9	0,0	0,4	9,1
brodnicki	23,9	65,0	10,1	4,4	6,0	1,5	1,4	0,2	0,4	11,0
bydgoski	32,8	57,9	6,4	2,9	6,5	2,2	2,9	–	0,3	20,9
chełmiński	15,9	66,5	10,7	2,9	7,7	1,8	2,4	–	0,7	7,3
golubsko-dobrzyński	13,7	64,5	9,6	5,2	9,3	1,2	1,8	–	0,2	8,2
grudziądzki	11,5	74,4	2,5	3,1	7,5	3,4	1,9	–	0,5	6,7
inowrocławski	55,7	47,4	13,8	15,2	11,5	2,1	2,7	0,2	0,4	6,7
lipnowski	19,2	76,0	5,4	2,2	6,1	1,4	1,1	–	0,3	7,5
mogileński	14,0	64,2	7,7	5,5	12,2	1,4	1,7	–	0,4	6,9
nakielski	25,0	61,4	10,4	7,0	8,7	1,5	2,4	–	0,5	8,1
radziejowski	12,0	84,7	3,0	2,2	2,8	0,6	1,5	0,4	0,3	4,5
rypiński	13,3	66,1	8,7	7,5	6,3	1,4	1,5	0,7	0,2	7,6
sępoleński	11,9	70,4	6,3	3,3	10,5	1,8	1,6	–	0,2	5,9
świecki	30,4	63,8	8,9	4,7	7,6	3,9	2,9	0,1	0,4	7,7
toruński	27,9	65,5	4,3	3,8	5,4	1,1	2,4	0,0	0,4	17,1
tucholski	13,9	73,7	8,4	3,2	4,1	1,2	1,8	–	0,5	7,1
wąbrzeski	11,1	68,8	6,3	5,1	7,0	1,5	1,7	2,1	0,3	7,2
włocławski	25,9	80,5	1,9	1,1	4,5	1,7	1,0	–	0,3	9,0
zniński	20,8	61,2	14,0	7,2	6,4	2,0	2,1	–	0,4	6,7
Miasta na prawach powiatu:										
Bydgoszcz	143,9	32,1	30,9	13,4	12,1	2,0	1,3	0,3	0,3	7,6
Grudziądz	37,9	26,2	23,4	19,3	16,9	3,2	1,4	0,4	0,3	8,9
Toruń	83,5	30,4	37,1	9,9	7,6	1,4	1,1	0,5	0,4	11,6
Włocławek	45,3	27,8	38,1	15,5	11,2	0,6	0,7	0,1	0,3	5,7

TABL. 31. STRUKTURA MIESZKAŃ WEDŁUG OKRESU WYBUDOWANIA W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania ogółem w tysiącach	Z tego									
		w budynkach wybudowanych w latach								w budowie	nie ustalono
		przed 1918	1918-1944	1945-1970	1971-1978	1979-1988	1989-2002	2003-2007	2008-2011		
		w %									
Województwo	708,4	13,6	8,5	22,1	16,0	16,9	12,5	3,8	2,7	0,2	3,5
Powiaty:											
aleksandrowski	19,1	7,2	9,3	27,6	14,3	17,2	12,4	4,6	2,4	0,5	4,6
brodnicki	23,9	12,2	11,4	21,5	13,7	16,1	11,3	5,5	3,7	0,4	4,2
bydgoski	32,8	12,1	6,9	17,2	11,4	12,8	11,9	10,2	7,8	0,6	9,1
chełmiński	15,9	22,8	12,5	24,7	11,3	11,7	9,4	2,8	1,5	0,2	3,3
golubsko-dobrzyński	13,7	15,9	9,2	23,7	13,6	15,5	11,7	3,0	3,1	0,2	4,1
grudziądzki	11,5	16,8	12,2	25,0	12,9	14,9	7,9	3,7	2,5	0,4	3,6
inowrocławski	55,7	16,3	7,1	23,3	18,2	18,0	10,1	2,6	2,0	0,1	2,4
lipnowski	19,2	4,9	10,8	31,1	16,8	16,0	10,0	3,2	1,7	0,4	5,0
mogileński	14,0	21,2	10,9	22,8	12,6	13,2	10,6	2,7	1,6	0,1	4,2
nakielski	25,0	20,4	11,1	22,2	13,2	13,2	10,3	3,1	2,2	0,1	4,1
radziejowski	12,0	6,2	12,9	29,3	15,3	18,3	11,0	2,1	1,1	0,2	3,6
rypiński	13,3	5,5	9,2	29,8	15,7	20,9	10,4	3,4	2,5	0,1	2,6
sępoleński	11,9	15,2	17,7	20,4	14,2	15,3	9,7	2,3	1,3	0,1	3,9
świecki	30,4	20,4	11,2	20,6	13,8	14,2	10,1	3,4	2,2	0,4	3,6
toruński	27,9	14,3	8,2	18,1	12,3	14,1	9,9	7,5	5,6	0,8	9,1
tucholski	13,9	18,9	12,0	21,0	10,6	15,8	10,9	4,0	2,4	0,4	3,9
wąbrzeski	11,1	21,9	14,0	22,2	10,6	10,8	12,7	3,1	2,3	0,1	2,3
włocławski	25,9	7,7	13,6	30,1	13,4	13,2	10,0	3,6	2,2	0,5	5,7
żniński	20,8	18,3	11,1	22,0	17,4	14,4	8,7	2,3	2,1	0,2	3,8
Miasta na prawach powiatu:											
Bydgoszcz	143,9	13,2	6,1	23,5	18,5	17,4	14,3	2,7	2,4	0,1	1,8
Grudziądz	37,9	19,5	5,3	17,3	17,9	22,1	10,6	3,1	1,1	0,0	3,3
Toruń	83,5	11,5	5,8	15,7	16,9	20,1	18,4	5,3	3,8	0,1	2,2
Włocławek	45,3	5,2	8,0	22,8	21,5	21,5	15,2	2,6	1,8	0,4	1,1